

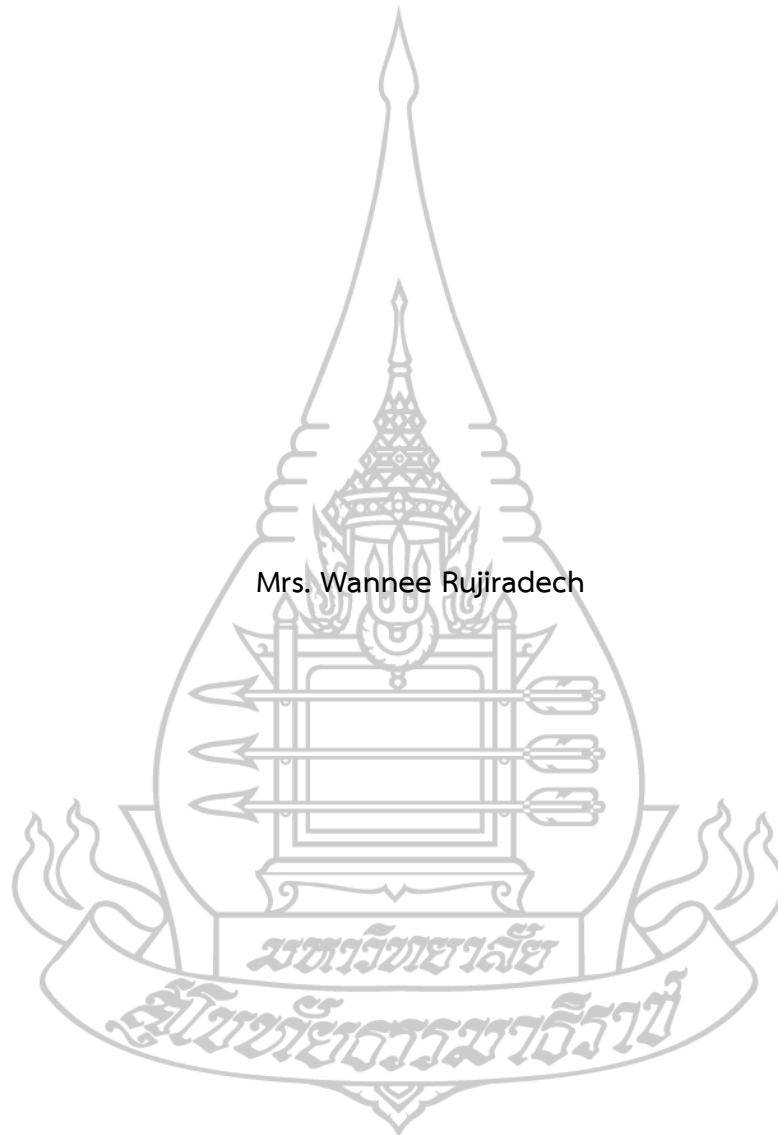
ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด
ระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขต
ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Conflict between people in local government organizations in Rayong
Province With IRPC Public Company Limited, case study of public land
In the IRPC operating area

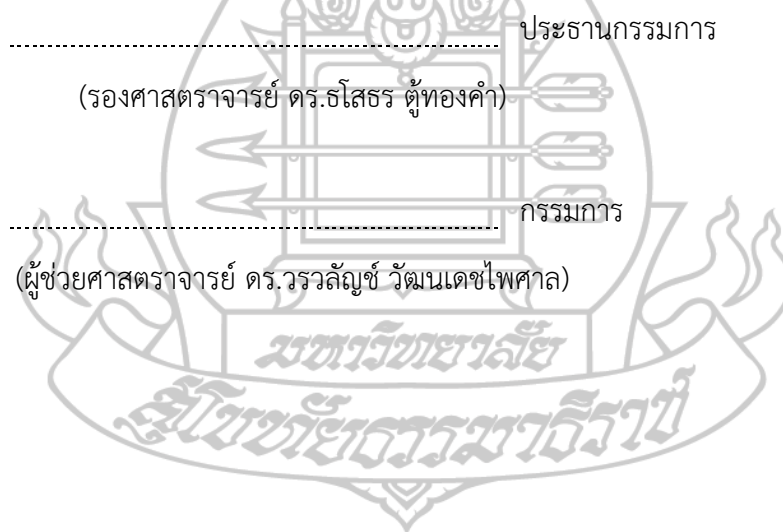
An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Government
School of Political Science Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี
ชื่อและนามสกุล	นางวรรณิ์ รุจิรเดช
แขนงวิชา / วิชาเอก	การเมืองการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตูทองคำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปฤณ นิยมไทย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการ
อุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ผู้ศึกษา นางวรรณิ รุจิระเดช รหัสนักศึกษา 2628001675

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธโรธร ตูทองคำ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) (2) ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) (3) การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ (1) นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน (2) เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 10 คน (3) ผู้บริหารและพนักงานบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จำนวน 14 คน (4) ผู้นำภาคประชาสังคม จำนวน 7 คน (5) นักวิชาการ สื่อสารมวลชน จำนวน 7 คน (6) ประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกจากประชาชนชน จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบเก็บเอกสาร และแบบสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า (1) ความขัดแย้งเกิดจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี และการล้อมรั้วกันแนวเขต ซึ่งมีที่ดินสาธารณะ คูคลอง ลำราง ถนน อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้ สภาพแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม และเกิดการแย่งชิงสิทธิที่ดิน การยื่นถอนที่ดินสาธารณะจากภาคเอกชนเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนรวมกลุ่มออกมาเรียกร้องสิทธิที่ดินสาธารณะ (2) ปัจจัยความขัดแย้งพิจารณาได้ 3 ปัจจัย คือ (2.1) ด้านโครงสร้าง ภายใต้อาณัติสัมพันธเชิงอำนาจที่ภาครัฐ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอำนาจตัดสินใจในการบริหารจัดการที่ดินสาธารณะ การประกาศพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ในที่ดินสาธารณะ แสดงให้เห็นถึงเจตนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ (2.2) ด้านผลประโยชน์ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องแสวงหาผลประโยชน์จากการอนุมัติในการมอบที่ดินให้เอกชน ทำให้ประชาชนเสียสิทธิในการใช้ที่ดินดังกล่าว และ (2.3) ด้านค่านิยม พบว่าประชาชนมีมุมมองต่อผลกระทบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีในเชิงลบ และมองว่าภาครัฐร่วมมือกับภาคเอกชน โดยไม่ฟังเสียงประชาชนส่วนน้อย (3) การแก้ปัญหาความขัดแย้งจากการศึกษาใช้ 2 วิธีการ คือ แบบประนีประนอม โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน จัดให้มีคณะกรรมการร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกันเป็นภาคีเครือข่าย และแบบแข่งขัน จากการที่ประชาชนบางส่วนที่ได้ผลกระทบจะปฏิเสธการพูดคุย เนื่องจากไม่ไว้วางใจหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ ความขัดแย้ง ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไออาร์พีซี ที่ดินสาธารณะ

Independent Study title: Conflict between people in local government organizations in Rayong Province With IRPC Public Company Limited, case study of public land In the IRPC operating area

Author: Mrs. Wannee Rujiradech; ID: 2628001675;

Degree: Master of Political Science

Independent Study Advisor: Thasothorn Tootongkam; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this study were (1) to examine the conflicts between local people in the local administrative organizations in Rayong Province and IRPC Public Company Limited; (2) to identify the factors contributing to the conflicts between the local people in the local administrative organizations in Rayong Province and IRPC Public Company Limited and; (3) to propose solutions for resolving the conflicts between the local people in the local administrative organizations in Rayong Province and IRPC Public Company Limited.

This study was qualitative research conducted through document analysis and interviews with purposive sampling, which consisted of six groups: (1) 3 local politicians, (2) 10 government officials, (3) 14 executives and employees of IRPC Public Company Limited, (4) 7 civil society leaders, (5) 7 academics and media professionals, and (6) 9 relevant local people—50 samples in total. The research instruments included document collection and interview forms, and then the data was analyzed using descriptive analysis.

This study found that (1) the conflict arose from the designation of the IRPC industrial estate and the fencing of the boundaries, which included public land, canals, ditches, and roads. This resulted in the public being unable to access or utilize the land, leading to environmental degradation and disputes over land rights. The withdrawal of public land from private sectors has motivated people to protect their rights to public land. (2) There were three factors contributing to the conflict: (2.1) Structural factors, where the power allowed relevant government agencies to make decisions regarding the management of public land. The declaration of the IRPC industrial estate zone on public land demonstrated the intent of local administrative organizations and related agencies to focus on economic development. (2.2) Benefit-based factors, where government agencies sought to benefit from approving the transfer of public land to private entities, resulting in the public losing their rights to use the land. (2.3) Value-based factors, where the public held a negative perspective on IRPC industrial estate, perceiving that the government was collaborating with the private sector while ignoring the opinions of minority groups. (3) The solutions to conflicts could be identified into two approaches. Firstly, the compromising approach, where government agencies, private sectors, and the public sector collaborated to create a joint committee to resolve issues together as a network. Secondly, the competitive approach, where some affected members of the public refused to discuss due to distrust in the government agencies and private sector involved.

Keywords : Conflict, Local People, Local Administrative Organization, IRPC, Public Land

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาและความเมตตาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธโรธร ตูทองคำ อาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์ ที่ท่านได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าได้กรุณาให้คำแนะนำให้เห็นแนวทางการปรับปรุง ทวนสอบ ตรวจสอบข้อมูล แก้ไขข้อบกพร่องให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จ เรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่าน ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ท่านนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและข้าราชการ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ประชาชนในพื้นที่และผู้เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ชี้แจง ข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับงานวิจัย อีกทั้งผู้บริหารของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พนักงานผู้ซึ่งให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาในการ จัดทำงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบิดามารดา ครอบครัวให้กำลังใจในช่วงของการศึกษาและอยู่เคียงข้างเสมอ ผู้วิจัย ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์ ทุกท่านสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการค้นคว้าอิสระใน ครั้งนี้ที่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจและช่วยเหลือ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้จะมีคุณค่าและประโยชน์กับสังคม ชุมชน ประเทศชาติต่อไป

นางวรรณิ รุจิรเดช

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง	12
3. กรอบแนวคิดการวิจัย	13
3.1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะใน เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	14
3.2 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะ ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	15
3.3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดิน สาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี 2 รูปแบบ คือ	15
4. ขอบเขตของการศึกษา	16
4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	16
4.2 ขอบเขตด้านเวลา	16
4.3 ขอบเขตด้านประชากร	17
4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	17
5. ข้อจำกัดในการวิจัย	17
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	17
6.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	18

6.2	ความขัดแย้ง.....	18
6.3	ปัจจัยที่นำไปสู่การจัดการความขัดแย้ง	18
6.4	การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	18
6.5	ความขัดแย้งในการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์.....	19
6.6	ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	19
7.	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	19
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง		20
1.	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง	21
1.1	ความหมายของความขัดแย้ง	21
1.2	ทฤษฎีความขัดแย้ง.....	23
1.3	ประเภทของความขัดแย้ง.....	26
1.4	สาเหตุของความขัดแย้ง.....	27
1.5	กระบวนการของความขัดแย้ง.....	30
1.6	วงกลมความขัดแย้ง (Moore C. W., 1996)	30
ภาพที่ 2.1		32
2.	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง	33
2.1	ทฤษฎีและแนวคิดการจัดการความขัดแย้ง	33
2.2	การรับมือความขัดแย้ง.....	34
2.3	ผลของความขัดแย้ง	35
3.	แนวคิดแนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	36
3.1	ความหมายของการปกครองท้องถิ่น.....	39
3.2	ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น	40
3.3	ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น.....	41
3.4	โครงสร้างและรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่น	43
4.	แนวคิดประชาสังคม	45
5.	ทฤษฎีระบอบนคร (ปรับปรุงจาก วัชรพล พุทธิรักษา, 2561).....	51
6.	แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ	54
6.1	ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ	54
6.2	ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	54
6.3	การพัฒนาเศรษฐกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	56
6.4	วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ	57

6.5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.....	57
6.6	เครื่องชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ.....	59
7.	แนวคิดเขตประกอบการอุตสาหกรรม.....	61
7.1	ความหมายของอุตสาหกรรม.....	61
7.2	เขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน).....	64
7.3	แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560 - 2564).....	68
8.	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย.....	68
8.1	ความหมายของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	69
8.2	ประโยชน์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	70
8.3	ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	71
8.4	ขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	73
9.	ประวัติจังหวัดระยองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	74
10.	ประวัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง.....	84
10.1	เทศบาลตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง.....	84
10.2	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง.....	90
10.3	องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง.....	97
11.	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน).....	103
11.1	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน).....	103
11.2	โครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนขยาย บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน).....	105
12.	งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	113
บทที่ 3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	124
1.	การออกแบบการวิจัย.....	124
2.	วิธีการดำเนินการศึกษา.....	125
2.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	126
2.2	ประเด็นการศึกษา.....	129
3.	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	130
3.1	การรวบรวมและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารและนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ภาพถ่าย และสื่ออื่นๆ โดยศึกษาครอบคลุม เรื่องข้อมูลด้านกายภาพ ลักษณะทาง การเมือง ลักษณะทางสังคม ข้อมูลด้านเกษตร กฏระเบียบ และปัญหา	

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ที่มีพื้นที่สาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไอ อาร์พีซี	130
3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้ชุดคำถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับความ ขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ระยอง ด้านความขัดแย้ง ด้านปัจจัยความขัดแย้ง ด้านการแก้ปัญหาความ ขัดแย้ง ทั้งนี้จะดำเนินการภายใต้บรรยากาศการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม และ ควบคุมประเด็นการสัมภาษณ์ให้อยู่ในขอบเขต สำหรับเครื่องมือที่ใช้ ประกอบไปด้วย ชุดแนวคำถามสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เครื่องบันทึกเสียง ปากกา สมุดบันทึกและทีมบันทึกข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากคำตอบของผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ	130
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	130
4.1 การสัมภาษณ์.....	130
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	132
5.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมและทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง	133
5.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์เชื่อมโยงและตีความข้อมูลอย่างบูรณาการ.....	135
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	136
1. ตอนที่ 1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษากรณีศึกษาที่ดิน สาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	139
1.1 ความขัดแย้งจากประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี.....	140
2. ตอนที่ 2 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะใน เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	167
2.1 ปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structural Conflict).....	168
2.2 ปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (Interest Conflict).....	180
2.3 ปัจจัยความขัดแย้งทางด้านค่านิยม (Value Conflict).....	183
3. ตอนที่ 3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะ ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	188

3.1	การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอม.....	193
3.2	การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบแข่งขัน.....	195
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ		197
1.	สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	198
1.1	ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	199
1.2	ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	201
1.3	การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	204
2.	อภิปรายผลการวิจัย	205
2.1	ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	205
2.2	ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	209
2.3	การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี	216
3.	ข้อเสนอแนะ	219
3.1	ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้.....	219
3.2	ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยในครั้งต่อไป	220
บรรณานุกรม.....		221
ภาคผนวก		237
ประวัติผู้ศึกษา.....		291

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	แสดงขนาดพื้นที่ จำนวนตำบล หมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกรายอำเภอ.....	77
ตารางที่ 2.2	แสดงข้อมูลจำนวนประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง.....	93

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 แสดงการยื่นฟ้องศาลปกครอง โดยกลุ่มนางพุง มีสบายกับนายศรีสุวรรณ จรรยา.....	8
ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)	13
ภาพที่ 2.1 แสดงประเภทความขัดแย้ง ดัดแปลงจาก คริสโตเฟอร์ ดับเบิลยู มัวร์ (1986).....	32
ภาพที่ 2.2 แสดงแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	63
ภาพที่ 2.3 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (2562).....	66
ภาพที่ 2.4 แสดงแผนผังประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (2562).....	67
ภาพที่ 2.5 แสดงแผนที่จังหวัดระยอง.....	75
ภาพที่ 2.6 แสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดระยอง.....	76
ภาพที่ 2.7 แสดงผังโครงสร้างองค์กรจังหวัดระยอง.....	78
ภาพที่ 2.8 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดระยอง ปี 2560.....	78
ภาพที่ 2.9 แสดงข้อมูลเขตการปกครองของเทศบาลตำบลเชิงเนิน.....	85
ภาพที่ 2.10 โครงสร้างของเทศบาลตำบลเชิงเนิน.....	86
ภาพที่ 2.11 แสดงแผนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง.....	90
ภาพที่ 2.12 วัดบ้านแลง ถือเป็นมรดกจากปลายอยุธยา.....	92
ภาพที่ 2.13 โครงสร้างการบริหารองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง	94
ภาพที่ 2.14 อบต.บ้านแลงจัดเวทีรับความคิดเห็นถนนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์	96
ภาพที่ 2.15 แสดงขอบเขตการปกครองตำบลตะพง	98
ภาพที่ 2.16 ผังโครงสร้างส่วนราชการ.....	99
ภาพที่ 2.17 มอบอาคารตะพงรวมใจไออาร์พีซี.....	103

ภาพที่ 2.18 แสดงที่ตั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน).....	105
ภาพที่ 2.19 ภาพจากรายงานคณะกรรมการรับความคิดเห็น	108
ภาพที่ 2.20 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562	110
ภาพที่ 2.21 เอกสารรายงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2563.....	111
ภาพที่ 2.22 ประกาศพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561	112
ภาพที่ 4.1 แสดงการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี (จำกัด) มหาชน	140
ภาพที่ 4.2 แสดงการศึกษาปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	167
ภาพที่ 4.3 แสดงการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	189

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตจังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในเรื่องผลไม้ เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นหาดแม่รำพึง หาดแหลมแม่พิมพ์ เกาะเสม็ด ความสมบูรณ์ของท้องทะเลทำให้มีปลาหลากหลายชนิด โดยเฉพาะปลาที่เป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตน้ำปลา ทำให้จังหวัดระยองเป็นฐานผลิตน้ำปลาขนาดใหญ่อันดับหนึ่งของประเทศไทย คนระยองส่วนใหญ่ในอดีตประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ สวนยางพารา ไร่น้ำส้มป่อย ไร่อ้อย ทำนา และการประมง แต่กาลเวลาหมุนเวียนจนมาถึงยุคปัจจุบันวิถีชีวิตคนระยองได้ถูกเปลี่ยนไป ทั้งนี้ก็เพื่อการปรับตัวให้อยู่รอดในโลกแห่งยุคอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้คนระยองจำนวนไม่น้อยผันตัวจากอาชีพเกษตรกรรมเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมเป็นพ่อค้าแม่ค้า คนงานในโรงงาน เป็นต้น ดังคำขวัญจังหวัดระยองในปัจจุบันนี้ ได้สะท้อนภาพความเป็นจังหวัดระยองได้อย่างชัดเจน “ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก” (จังหวัดระยอง, 2561, น. 14-15)

การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ว่าก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของประชาชนคนระยองไปไม่น้อย สาเหตุส่วนหนึ่ง เกิดจากนโยบายรัฐบาลเพื่อยกฐานะเศรษฐกิจของไทยตามนโยบายโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program : ESB) พ.ศ. 2525 ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่ถูกเลือกให้เป็นจังหวัดในเขตอุตสาหกรรมที่ทันสมัยในระดับนานาชาติ ช่วงเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นในยุคของนายกรัฐมนตรีคนที่ 16 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งเป็นประธานในการเปิดวาล์วส่งก๊าซธรรมชาติของบริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยส่งให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ทดแทนการนำเข้าน้ำมันเตาจากต่างประเทศ วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2524 ในช่วงเวลานั้นคนไทยทุกคนคุ้นเคยกับสโลแกนกับคำว่า “ในน้ำมีปลาในนามีข้าวในอ่าวมีก๊าซ” หรือที่คนไทยกล่าวขานกันว่าเป็นยุค “โชติช่วง ชัชวาล” ในเวลาต่อมาในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ประเทศไทยได้ถูกยกย่องให้เป็น 5 เสือเอเชีย ทั้งนี้การก่อเกิดนิคม

อุตสาหกรรมมาตาพุดจังหวัดระยอง พ.ศ. 2532 (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525, น. 131-133)

การพัฒนาตามนโยบายของภาครัฐบาลดำเนินอย่างต่อเนื่องล่าสุดได้ประกาศ โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรืออีอีซี (Eastern Economic Corridor : ECC) ตามแผนยุทธศาสตร์หลักนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามประกาศพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมได้สร้างผลกระทบกับภาคประชาชนไม่ว่าจะเป็น ปัญหามลพิษทางอากาศทางน้ำและประชากรแอบแฝงก่อให้เกิดคำถามมากมายจากคนระยองผู้ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมมาแต่กำเนิดมีความเห็นอย่างไรภายหลังภาครัฐได้เน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเนื่องจากมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จังหวัดระยองจัดเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมรองอันดับหนึ่งในประเทศไทย พ.ศ. 2561 รายงานจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดย นายทศพร ศิริสัมพันธ์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 1 เมษายน พ.ศ. 2563 สรุปว่า ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว พ.ศ. 2561 ระยองมีรายได้ลำดับที่ 1 จากทั้งประเทศด้วยอัตราต่อหัวต่อปีเป็นเงิน 1,067,449 บาท (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563, น. 22)

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และประกาศตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นับเป็นจุดสำคัญที่เปลี่ยนการเมืองท้องถิ่นให้ตื่นตัวรับรู้ถึงอำนาจและบทบาทหน้าที่ของตน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อดูแลจัดทำบริการสาธารณะแก่ประชาชน มีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อกระจายอำนาจของส่วนกลางส่งผลให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีลักษณะของการจัดการปกครองตามฐานะของแต่ละพื้นที่ ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริงคัดเลือกตัวแทนโดยการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ถือว่าเป็นการที่ทางส่วนกลางถ่ายโอนที่นี้คือภาครัฐทำการโอนภารกิจที่กำหนดไว้ตามระเบียบถ่ายภารกิจลงมาให้เป็นภารกิจของทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดความตื่นตัวของประชาชนในท้องถิ่นหันมาสนใจการเมืองท้องถิ่นเป็นอย่างมาก จึงเกิดการเคลื่อนที่ของระบบการเมืองมาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนท้องถิ่นนั้นได้กลายมาเป็นศูนย์กลางของระบบการเมืองและสะท้อนถึงระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542) ผลของการถ่ายโอนภารกิจมีอีกภารกิจหนึ่งที่เป็นเรื่องใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีการถ่ายโอนภารกิจการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร เทศบาล และเมืองพัทยา ตั้งแต่ พ.ศ. 2552 การถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญ 3 ภารกิจ

ได้แก่ การกำกับดูแลโรงงานจำพวกที่หนึ่ง การกำกับดูแลการรับแจ้งการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่สอง การตรวจสอบกรณีโรงงานก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญเพื่อเป็นไปตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับที่ 2 ดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และได้มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติโรงงาน ฉบับที่ 3 ประกาศเมื่อ พ.ศ. 2562 อีกฉบับ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์การถ่ายโอนภารกิจตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนให้ เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ โดยเฉพาะกรณีที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ประชาชนในพื้นที่ของตนรวมถึงการมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ ถือเป็นความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งระบุให้โครงการกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติสุขภาพให้ทำประชาพิจารณ์และต้องทำการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ (Environmental Health Impact Assessment : EHIA) เป็นรายงานส่วนหนึ่งของการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการนั้นๆ กำหนดให้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นกว่าเดิมประเด็นหลักที่สำคัญคือโครงการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตชุมชนจะไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการหากไม่มีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนจากกฎหมายหลักฉบับนี้ของไทย ทำให้กฎหมายและข้อบังคับต้องปฏิบัติตามภายใต้เงื่อนไข และให้สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับการคุ้มครอง (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545, น.192-193)

การตื่นตัวของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ เกิดจากกระแสที่ประชาชนไม่เจียมเฉยกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตน ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมจะเห็นได้จากข่าวสารตามสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท ในการตีแผ่ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจังหวัดระยอง ผู้ศึกษาวิจัยได้รวบรวมเป็นเรื่องราวตัวอย่างการต่อสู้ระหว่างประชาชนแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ที่เริ่มก่อตัวเพื่อต่อต้านและปกป้องสิทธิอันพึงมี ตามสิทธิภาคประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย โดยประเด็นที่เกิดขึ้นได้เกี่ยวข้องและสนับสนุนงานวิจัย โดยนำข้อมูลจากอดีตมาถึง พ.ศ. 2567 ทั้งนี้คู่ขัดแย้งมีหลายกลุ่มไม่ว่าจะเป็นประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชนหรือแม้กระทั่งภาครัฐเอง ดังเรื่องราวที่นำเสนอประกอบไปด้วย ปัญหาเรื่องการคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล ตำบลกระแสบน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ปัญหาในเรื่องที่โรงงานลักลอบปล่อยน้ำเสียลงลำรางสาธารณะ อำเภอบ้านค่าย ปัญหาเรื่องการคัดค้านผังเมืองตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ปัญหาเรื่องการคัดค้านการวางโครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าแรงสูง ปัญหาเรื่องการต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน ปัญหาเรื่องความขัดแย้งจากการต่อต้านของนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาเรื่องการคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล ตำบลกระแสบน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พ.ศ. 2558 คัดค้านการก่อสร้าง เนื่องจากกังวลในด้านสถานที่ก่อสร้างอยู่ใจกลางชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การตั้งกลุ่ม “รักษักระแสบน” รวมตัวและร่วมต่อต้านบริษัท สหกิจไบโอเเพาเวอร์ จำกัด แต่กลับได้รับความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกระแสบน คือ เตรียมเข้ามาก่อสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาด 9.9 เมกะวัตต์ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับผู้นำท้องถิ่นและผู้ประกอบการ ทำให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งของภาคประชาชนกับเอกชนและข้อสั่งเกิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีเหตุจากสภาวะทางด้านทัศนคติของประชาชนทางด้านอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้ฟังเสียงประชาชนซึ่งเป็นสาเหตุเกิดจากโครงสร้างของข้อกฎหมายของภาคท้องถิ่น (มูลนิธิบูรณะนิเวศ, 2559)

ปัญหาเรื่องโรงงานลักลอบปล่อยน้ำเสียลงลำรางสาธารณะ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พ.ศ. 2563 ก่อเกิดความเดือดร้อนในการมีฝนกรดทำให้ปลาที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้ตายยกบ่อที่หมู่บ้านหนองพะวาหมู่ 4 ตำบลบางบุตรอำเภอบ้านค่ายจังหวัดระยอง ประชาชนได้ร้องเรียนประธาน “เครือข่ายกลุ่มเฝ้าระวังน้ำผิวดิน” มีกำนันตำบลบางบุตร ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านเข้าตรวจสอบสถานที่มีการลอบปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงลำรางสาธารณะส่งกลิ่นเหม็น ทำให้ชาวบ้านต้องประสบปัญหาเสบตาและจมูกสำหรับคู่ขัดแย้ง คือ บริษัท วินโพรเสส จึงยื่นฟ้องศาลจนสุดท้ายศาลสั่งให้ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมชดเชย 20 ล้านบาท ซึ่งเป็นคดี “หนองพะวา” สารเคมีอาบแผ่นดินและแหล่งน้ำสาธารณะวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ศาลจังหวัดอ่านคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ สวพ 1/2564

สั่งให้บริษัท วินโพรเสส จำกัด ผู้ก่อมลพิษสร้างความเสียหายแก่พื้นที่เกษตรและที่ทำกินประชาชนผู้ฟ้องคดีทนายความตัวแทนจากมูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH) เข้าร่วมฟังคำพิพากษา แต่ปัญหามลพิษในพื้นที่ก็ยังไม่สิ้นสุดมีการตรวจพบสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) จำเป็นต้องติดตามเฝ้าระวัง สำหรับความขัดแย้งนี้เกิดจากภาคเอกชนและประชาชนร่วมมือกับกำนันผู้ใหญ่บ้านไปดำเนินการเอง ทั้งที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ได้รับการเลือกตั้งจากภาคประชาชน แต่ประชาชนกลับเลือกให้กลุ่มภาคประชาชนและกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้รับเรื่องและขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาให้คลี่คลาย (ผู้จัดการ, 2564)

ปัญหาเรื่องการคัดค้านผังเมืองตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกคำสั่งมาตรา 44 เปลี่ยนผังเมืองจากพื้นที่ ที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนัก เพื่อรองรับเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรืออีอีซี (Eastern Economic Corridor : EEC) ประชาชนชาวตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง รวมตัวต่อต้านเนื่องจากผังเมืองฉบับเดิมเน้นเรื่องเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติลดพื้นที่อุตสาหกรรมและจัดสรรพื้นที่กันชน ซึ่งในอดีตศาลปกครองให้ระงับชั่วคราวการดำเนินงาน จำนวน 76 โครงการในเขตมาตาพุดตามคำร้องของนักเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อมกับประชาชน แต่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ออกคำสั่งมาตรา 44 เรื่องข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เกิดการขยายอุตสาหกรรม เป็นจำนวนหลายหมื่นไร่ ในพื้นที่เกษตรกรรมพื้นที่อนุรักษ์ชนบท และพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ในขณะที่ปัญหามลพิษเดิมยังไม่ได้รับการแก้ไขและรัฐบาลต้องการพัฒนาที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก คำสั่ง คสช.ที่ 2/2560 เรื่องการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก คำสั่ง คสช. ที่ 28/2560 เรื่องมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก คำสั่ง คสช. ที่ 47/2560 เรื่องข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและมีผลบังคับใช้ทันทีตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2560 จะเห็นว่าปัญหาทางด้านการเมืองที่เกิดจากอำนาจของภาครัฐได้ก่อเกิดผลกระทบกับประชาชนและยังอยู่เหนืออำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้จะเห็นว่ากรณีดังกล่าวเกิดจากการที่รัฐมุ่งเน้นในด้านเศรษฐกิจเป็นหลักก่อเกิดผลกระทบด้านสังคมตามมาก่อเกิดความขัดแย้งในพื้นที่ (บีบีซีไทย, 2567)

ปัญหาเรื่องการคัดค้านการวางโครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าแรงสูง พ.ศ. 2559 สาเหตุเกิดจากการสายไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้พาดผ่านสวนยาง สวนผลไม้ ประชาชนร่วมตัวกัน เพื่อยื่นฟ้องการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) นำโดย นายศรีสุวรรณ จรรยา ยื่นเอกสารฟ้องร้องให้กับ นายปฐมขจร วีระกุลพิริยะ ผู้อำนวยการกลุ่มสนับสนุนงานคดีและบังคับคดีปกครอง พบประเด็นเกิดจากการประกาศกำหนดเขตแนวสายส่งไฟฟ้าแรงสูงเข้าไปในพื้นที่สวนผลไม้และสวนยางพาราของชาวบ้าน การดำเนินการรังวัดแนวเขตชาวบ้านไม่ทราบเรื่อง

มาก่อนถือเป็นการใช้อำนาจผลการและไม่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางอื่นที่มีผลกระทบน้อยกว่าการไม่ได้เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนชาวบ้านจำนวน 4 ตำบล คือ ตำบลนาตาขวัญ ตำบลชากบก ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง จังหวัดระยอง เรื่องได้ไปถึง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและได้ลงพื้นที่จังหวัดระยอง สูดท้ายศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และบริษัทไออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าประชาชนได้รู้ถึงอำนาจและช่องทางในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ความขัดแย้งได้ผ่อนคลาย ซึ่งพบว่าประชาชนมิได้พึ่งพาท้องศาลปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ได้ยื่นไปที่กลุ่มอำนาจที่พอจะต่อสู้กับภาคการเมือง คือ ภาครัฐได้ (ศาลปกครอง, 2559)

ปัญหาเรื่องการต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน โดยประชาชนตำบลบ้านแลง ตำบลเชิงเนินและตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงและชาวบ้าน เหตุเกิดเมื่อ พ.ศ. 2550 เกิดปัญหาความขัดแย้งและการร่วมกันคัดค้าน เนื่องจากความกังวลถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ชาวบ้านในพื้นที่มีอาชีพเกษตรกรรมกังวลเรื่องผลผลิตทางการเกษตรลดลงหรือทำให้พืชผลเสียหายจากมลภาวะเป็นพิษที่เกิดขึ้น นายสุทธิ อัจฉาภัย เสียชีวิตในวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 จากการอ้วติวินาศกรรม กล่าวไว้ โดยสรุปว่าปัญหาพื้นที่เมืองระยองมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมขยายเต็มพื้นที่เกือบทั้งหมด และยังมีวางแผนงานสร้างโรงไฟฟ้าเกิดขึ้นเอง ซึ่งคนระยองไม่ต้องการอุตสาหกรรม ต้องการพื้นที่ไว้ใช้สำหรับภาคเกษตรกรรม แต่หากบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไม่เห็นความสำคัญของชาวบ้าน ในอนาคตจะมีมาตรการห้ามเข้าพื้นที่และเข้าหมู่บ้านอย่างเด็ดขาดจะปิดประตูทุกเส้น เพราะถือว่าบริษัทไออาร์พีซีไม่อยู่ในหัวใจของคนระยองอีกต่อไป ทั้งนี้ นายประเชิด เห่งยี นายองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลเชิงเนิน ได้ขานรับและประกาศให้ประชาชนในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ กล่าวไว้ โดยสรุปว่าหากประชาชนเห็นว่าไม่ควรสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลเชิงเนินคงไม่เห็นด้วยไม่ได้ เป็นเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงพลังประชาชนที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ผู้นำที่ประชาชนเลือกไปต้องฟังเสียงประชาชนสะท้อนให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกันภาคเอกชนต้องรับฟัง พ.ศ. 2550 (ผู้จัดการออนไลน์, 2557)

ปัญหาเรื่องความขัดแย้งจากการต่อต้านของนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) อำเภอ บ้านค่ายจังหวัดระยอง พ.ศ. 2555 ให้เป็นโครงการนิคมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มอบกรรมสิทธิ์ให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ดำเนินการและได้ว่าจ้างบริษัท เอิร์ธแอนด์ซัน จำกัด เป็นที่ปรึกษาจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ผู้พัฒนาโครงการต้องเจอกับแรงต่อต้านจากภาคประชาชน ซึ่งออกมาเคลื่อนไหวในนามกลุ่ม “คนบ้านค่ายรักบ้านเกิด” ทำให้การจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม แม้ผ่านความเห็นชอบแต่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างได้ การต่อสู้

ฟ้องร้องเพิกถอนนั้น ได้ผลสรุปจากศาลปกครองจังหวัดระยอง ได้พิพากษาเพิกถอนประกาศการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) ในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2555 ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากพื้นที่เดิมเป็นพื้นที่ประเพณีอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรมตามร่างผังเมืองรวมจังหวัดระยองและได้ผ่านประชาพิจารณ์แล้วแต่กลับมีประกาศจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมออกมาสุดท้าย (อภิชัย สิงห์ศรี, 2560, น. 1)

สำหรับปัญหาเป็นงานศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นปัญหาที่ขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2567 ได้เกี่ยวโยงถึงปัญหาความขัดแย้งที่สร้างปัญหากับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในการที่บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ยื่นขอถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่สาธารณะดังกล่าวมีรัศมีครอบคลุม 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง โดยประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง จังหวัดระยอง ได้มีประเด็นในการถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พบว่า เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2562 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้จัดเวทีรับความคิดเห็นชาวบ้านประมาณ 300 คน ร่วมแสดงความคิดเห็นการขอถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อแลกกับที่ดินที่ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ซื้อไว้แลงนั้น ชาวบ้านมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงในการจัดเวทีการรับฟังความคิดเห็นของราษฎร กรณีการถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์หมู่ 1, 2, 3 และ 5 ตำบลบ้านแลง นายสุพจน์ ต่อาจหาญ นายอำเภอเมืองระยองเป็นประธาน นายเจนณรงค์ พร้อมลาภ ปลัดอำเภอเมืองระยอง หัวหน้าคณะทำงานตัวแทนที่ดินจังหวัดระยอง เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นกำนันผู้ใหญ่บ้าน และนายสายันต์ สีเผือก นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้าร่วมรับฟังในขณะนั้น ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) มาดูแลความสงบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความแตกแยกแบ่งออกเป็นสองกลุ่มท่ามกลางเสียงโห่ร้องและเสียงปรบมือดังทั่วพื้นที่

กลุ่มชาวบ้านกับนางพวย มีสบาย ไม่เห็นด้วย ส่วนชาวบ้านหมู่ 1 เห็นด้วย เพราะว่าที่ดินสาธารณะประมาณ 70 ไร่ อยู่ในพื้นที่ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ซึ่งชาวบ้านในพื้นที่ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ และบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการเตรียมซื้อที่ดินชดเชยให้มากกว่า 70 ไร่ เพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ แต่พบว่าประชาชนบางกลุ่มไม่เห็นด้วยที่จะถอนสภาพที่ดิน แต่ก็อยากได้ที่ดินใหม่ที่จะนำมาแลกเปลี่ยนและมองว่าการที่เอกชนได้จัดซื้อที่ดินเตรียมไว้ เพื่อแลกกับที่ดินสาธารณะประโยชน์อยากให้ทางเอกชนยกที่ดินที่เตรียมไว้ให้แก่ ตำบลบ้านแลง แต่ไม่ใช่เพื่อการแลกเปลี่ยนให้

เป็นการชดเชย ที่ทางโรงงานรูกกล้าที่ดินสาธารณะมาเป็นระยะเวลานานมาก ส่วนที่สาธารณะที่ถูกบุกรุกให้ทางโรงงานเช่าชาวบ้านก็จะได้ทั้งสองอย่าง คือที่ดินที่เตรียมไว้แลกเปลี่ยนยกให้ตำบลบ้านแลง เพื่อเป็นการชดเชยจากการที่เขาทำผิดมานาน และให้โรงงานเช่าที่ดินสาธารณะ เพื่อนำเงินมาพัฒนาตำบลบ้านแลง ถ้าทำได้พวกเราต้องสามัคคีกัน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง, 2563, น. 7-10)

ภาพที่ 1.1 แสดงการยื่นฟ้องศาลปกครอง โดยกลุ่มนางพุง มีสบายกับนายศรีสุวรรณ จรรยา
ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์. (2562). ฟ้องกราวรูด 11 หน่วยงานรัฐ ปล่อย “ไออาร์พีซี” บุกรุกลำราง
สาธารณะ. www.mgronline.com

กลุ่มประชาชนนำโดยนางพุง มีสบาย พร้อมชาวบ้านแลง 44 ราย ได้มอบอำนาจให้ นายศรีสุวรรณ จรรยา นายกสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน ยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐรวม 11 หน่วยงาน ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2558 ที่ศาลปกครองระยอง ประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง นายเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน นายอำเภอเมืองระยอง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดระยอง ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง กรมที่ดิน อุตสาหกรรมจังหวัดระยอง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและระบบสาธารณสุขปโภคและเลขาธิการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฐานเป็นเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติโดย นายจำนง ถาวรวิสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองระยอง รับคำฟ้อง โดยระบุว่า เป็นผลสืบเนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ปล่อยให้ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บุกรุกครอบครองถนนเปลี่ยนแปลงลำรางสาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์สำหรับให้ประชาชนใช้ร่วมกันรวมเนื้อที่ 100 ไร่เศษ จำนวน 10 แปลง เกิดความเดือดร้อนกับชาวบ้านตำบลบ้านแลงและตำบลเชิงเนินได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จากการที่ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ได้ จึงรวมตัวกันมายื่นฟ้องต่อศาลปกครองระยอง

กรณีการโดนฟ้องเรื่องที่ดินสาธารณะ ข้อพิพาทกฎหมายสำคัญคดี นางพยุ่ง มีสบาย และพวก จำนวน 44 คน (ผู้ฟ้องคดี) ได้ยื่นฟ้อง นายสายันต์ ศรีเฟือก นายกองค้การบริหารส่วนตำบล บ้านแลงและหน่วยงานราชการทั้งหมด 11 หน่วยงานเป็นผู้ถูกฟ้องที่ 1 ถึง 11 เพื่อขอให้ศาลปกครองระยองมีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนกิจกรรมใดๆ ของบริษัทในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนต่อขยายในแปลงที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเป็นทางและลำรางสาธารณะ ขอให้ศาลมีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนความเห็นชอบที่มีต่อรายงานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ผู้ถูกฟ้องได้ยื่นขอให้การเพิ่มเติมวันที่ 31 มีนาคม 2560 ต่อมาศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องเมื่อ วันที่ 27 สิงหาคม 2563 ผู้ฟ้องได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดวันที่ 23 กันยายน 2563 ศาลปกครองสูงรับอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีและมีคำสั่งเรียกให้ผู้ถูกฟ้องทำคำแก้อุทธรณ์ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ยื่นแก้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564 และวันที่ 31 ธันวาคม 2564 คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด (ไออาร์พีซี, 2564, น.37-39)

จากปัญหาที่เกิดขึ้นจะเห็นมีหลากหลายไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน ปัญหามลพิษ ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัญหาประชากรแฝง ส่งผลกระทบก่อกำเนิดปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย ความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยองภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่อย่างเพียงพอ เพื่อแก้ไขปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ผลกระทบต่อชุมชนอย่างชัดเจนมีกลิ่นรบกวนจากสารเคมีฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากอุตสาหกรรม (จังหวัดระยอง, 2561, น.12-14)

การเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง มาพร้อมปัญหาความขัดแย้งหลายด้าน มูลเหตุของปัญหามีหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์โครงสร้าง ผลประโยชน์ และค่านิยม ในปัจจุบันที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องยืนบนผลประโยชน์ของประชาชนอันพึงมี ส่วนภาคเอกชนที่ต้องยืนอยู่ฝั่งผู้ถือหุ้น พนักงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะเห็นว่า ค่านิยม เป้าประสงค์ ต่างกัน จะทำอย่างไรให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างไร้ความขัดแย้ง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ (อภิชัย สิงห์ศรี, 2560, น. 2)

สาเหตุการเกิดความขัดแย้ง จึงถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัตมีอยู่ทุกที่ทุกเวลาเป็นประจำ เหตุด้วยเกิดจากความหลากหลายปัญหาไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพที่เป็นลักษณะของสังคมชนบทสังคมเมืองสังคมเกษตรกรรมและสังคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอยู่ทุกที่ตามตัวอย่างที่สะท้อนความขัดแย้งได้ชัดเจน คือความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดระยองเริ่มก่อตัวของปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น มลภาวะทางอากาศกลิ่นเสียงฝุ่นละอองทั้งหมดที่เข้ามาก่อปัญหาสุขภาพจิตเล็กน้อยน้อยอุบัติเหตุปัญหาสุขภาพของคนในท้องถิ่นมี

โรคใหม่เพิ่มขึ้นเกิดความวิตกกังวลหวาดกลัวทั้งอุปนิสัยจากสารเคมีโรงงานระเบิด เป็นต้น (ศิริโชค ประทุมพิทักษ์, 2561, น.3)

ความขัดแย้ง จึงถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติของสังคมมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความแตกต่างกัน เช่น ผลประโยชน์ ความคิด ค่านิยม เป็นต้น กลุ่มบุคคลในสังคมทุกระดับไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบท สังคมเมือง สังคมเกษตรกรรม สังคมอุตสาหกรรม ปัญหาความขัดแย้งที่ปรากฏทั้งความขัดแย้งที่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นและความขัดแย้งที่ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่น ความขัดแย้งที่ไม่มีความรุนแรง (Nonviolence conflict) และความขัดแย้งที่มีความรุนแรง (Violence conflict) โดยระดับความรุนแรงของความขัดแย้งขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี (สมศักดิ์ จังตระกุล, 2554, น.1)

ชาวบ้านเมื่อพบกับปัญหาเกี่ยวกับการแย่งชิงทรัพยากรที่ตนหวงแหน ที่เริ่มซับซ้อนและรุนแรง ชาวบ้านจะแสดงศักยภาพในการปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนหวงแหน โดยหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น หลากหลายผสมวิธีกันไป ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การช่วยเหลือกันเองหรือการขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอก เพื่อการรวมตัวเคลื่อนไหว คัดค้าน ต่อต้าน จนสามารถสร้างเครือข่ายองค์กรชาวบ้านภายในท้องถิ่นตนเอง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อมีอำนาจต่อรองกับเอกชน ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้ได้สิทธิในการใช้ที่ดินสาธารณะที่เป็นของส่วนรวมแต่เดิม (อานันท์ กาญจนพันธุ์ และคณะ, 2535, น.156-160)

บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เดิมมีชื่อว่า บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทีพีไอ ก่อตั้งขึ้นโดยครอบครัวเลี้ยวไพรัตน์ โดยนายประชัย เลี้ยวไพรัตน์ ก่อตั้งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมีครบวงจรแห่งแรกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล พ.ศ. 2521 ก่อตั้งก่อนที่จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเขตประกอบการที่มี โรงงานปิโตรเคมี โรงไฟฟ้า โรงกลั่นน้ำมัน ท่าเรือน้ำลึก เป็นต้น พื้นที่ใกล้กับชุมชน สถานศึกษา วัด ชายฝั่งทะเล คูคลอง และเป็นบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ไม่ได้อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเป็นเขตประกอบการที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดระยอง (ไพรินทร์ ชูโชติถาวร, 2553, น. คำนำ)

ดังนั้น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ต้องศึกษาปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับคู่ขัดแย้งที่น่าเสนอจะเห็นว่าอำนาจทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลจากการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญ และมอบอำนาจให้กับประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง การสะท้อนปัญหา ที่ภาคอุตสาหกรรมก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การปกครอง

ส่วนท้องถิ่นการเปลี่ยนวิถีชีวิตประชาชนคนระยอง สร้างความขัดแย้งในสังคมและอำนาจแฝงทางการเมืองที่ก่อตัวขึ้นมาเสมอ การเกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้สิทธิและอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อันเป็นเวทีการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ส่วนภาคเอกชนมีอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและต้องปฏิบัติตามกฎหมายนโยบายที่ภาครัฐกำหนด ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐธรรมนูญของไทยหากไม่ได้รับความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ไม่อาจดำเนินงานอย่างสมบูรณ์และราบรื่นเป็นเหตุให้ทั้งสองฝ่ายนี้ควรร่วมสรรค์สร้างร่วมกัน เพื่อให้ชีวิตประชาชนสังคมเติบโตและมีสุขการลดความขัดแย้งต่อกัน ก่อเกิดประโยชน์ของสังคมปรองดองเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนโดยรอบสังคมเข้มแข็งเศรษฐกิจเติบโตอยู่กันอย่างเข้าใจ

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยพิจารณาจากความสำคัญของความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เป็นเขตประกอบการที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดระยอง มีประเด็นเรื่องที่ดินสาธารณะที่อยู่ในพื้นที่เขตประกอบการ การไม่ร่วมกันแก้ไขโดยใช้กลไกของระบอบประชาธิปไตย ที่แท้จริง และการไม่รับฟังเสียงประชาชนให้ครบทุกกลุ่ม ทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างประชาชนเป็นสองฝั่ง สร้างความแตกแยกในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการก่อตัวของภาคประชาชน ต่อต้านและลุกฮือยื่นฟ้องหน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อยับยั้งการถอนสภาพที่ดินสาธารณะ (คำสั่งจังหวัดระยองที่ 3716/2563) ความสำคัญของงานวิจัยนี้ เพื่อให้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรม อื่นหลายแห่งที่เกิดขึ้นในจังหวัดระยอง ในการสนองนโยบายรัฐ การสร้างเศรษฐกิจ รายได้ ให้กับประเทศชาติ มิได้เกิดกับทุกกลุ่มในพื้นที่ ยังสร้างผลกระทบกับประชาชนเจ้าของพื้นที่ ผู้ที่ไม่ได้รับประโยชน์ จากการขยายเขตประกอบการแต่อย่างใด จนทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งที่ต้องหาแนวทางแก้ไขให้มีการรับฟังเสียงจากทุกกลุ่ม

ผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจศึกษาปรากฏการณ์ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เพื่อศึกษาความขัดแย้ง ปัจจัยความขัดแย้ง การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทั้งนี้จะเห็นว่าประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับรู้ถึงอำนาจตามระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแสดงออกหรือยับยั้งการทวงคืนที่ดินสาธารณะอันเป็นสมบัติของแผ่นดิน ได้มีหลายมุมมอง ทั้งการมีข้อกังวลและการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนและนำเสนอข้อคิดเห็นอย่างเป็นนัยสำคัญการที่ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบการโครงการ ในสถานการณ์ที่ผ่านมาได้เกิดสภาพความ

ขัดแย้งในด้านพื้นที่สาธารณะที่เป็นประเด็นในขณะนั้น กับบริษัทไออาร์พีซี มาเป็นระยะผ่านสื่อสังคมออนไลน์หนังสือพิมพ์มาโดยตลอด (รายงานการจัดทำผลกระทบสิ่งแวดล้อม, 2562) ทั้งนี้จึงควรทำการศึกษา ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยศึกษาวิจัยจากประชากรกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นเพื่อค้นหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ค้นหาปัจจัยที่ความขัดแย้ง และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เนื่องจากที่ดินสาธารณะที่ถูกดำเนินการถอนสภาพที่ดินสาธารณะให้กับภาคเอกชนนั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดความยั่งยืนในสังคมไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญของประเทศเพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในการนำวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปเป็นแนวทางดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อไปประเทศชาติและประชาชนต่อไป

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

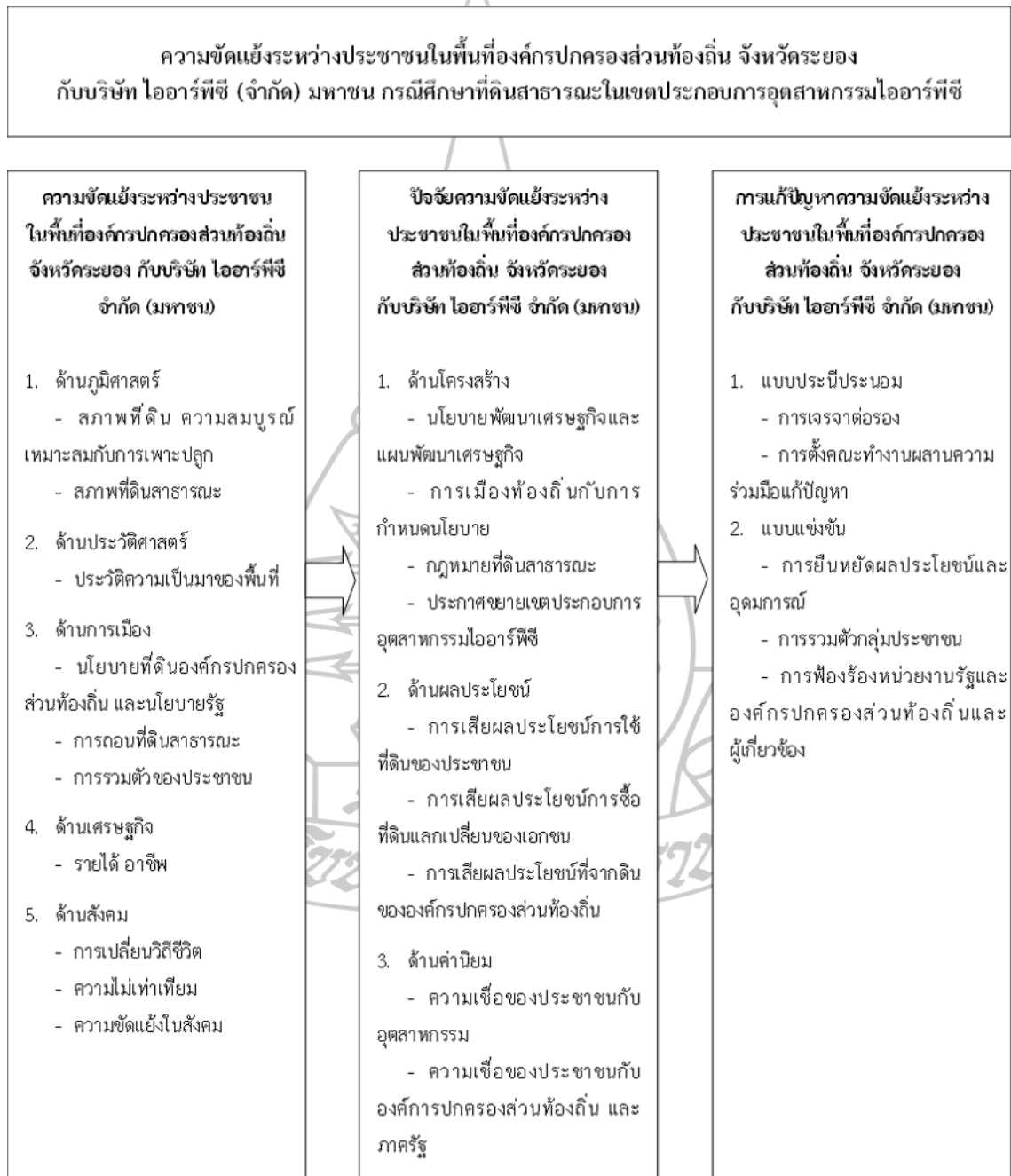
2.1 เพื่อศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

2.3 เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

จากภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการไออาร์พีซี นำแนวคิดความขัดแย้ง แนวคิดการจัดการความขัดแย้ง แนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดประชาสังคม แนวคิดทฤษฎีระบอบนคร แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ แนวคิดเขตประกอบการอุตสาหกรรม แนวคิดการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ประวัติจังหวัดระยองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประวัติบริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เพื่อศึกษาปัญหาที่ดินสาธารณะที่นำมาสู่ความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยพิจารณาความขัดแย้งที่เกิดจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี เป็นการศึกษาคความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี การกั้นรั้วขอบเขตที่มีที่ดินสาธารณะลำธาร คูคลอง ถนน ที่ประชาชนใช้ร่วมกันอยู่แต่เดิม และการถอนสภาพที่ดินสาธารณะจากภาคเอกชนร่วมมือกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ได้ฟังเสียงส่วนใหญ่ โดยพิจารณา 3 ด้าน คือ

ด้านภูมิศาสตร์ พิจารณาด้านสภาพที่ดิน ความสมบูรณ์ และเหมาะสมกับการเพาะปลูก การทำสวน ทำไร่ ในการประกอบอาชีพ และสภาพที่ดินสาธารณะ เป็นอย่างไร

ด้านประวัติศาสตร์ พิจารณาจากความเป็นมาของพื้นที่ ความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ในอดีตถึงปัจจุบันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอย่างไร

ด้านการเมืองการปกครอง พิจารณาจากนโยบายด้านที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่น อำนาจประชาชน การแก้ไขตอบสนองต่อความเดือดร้อนของประชาชน และอำนาจของประชาชนที่ก่อตัวจากปัญหาความคิดเห็นที่แตกต่างกันและการกระทำที่ไปด้วยกันไม่ได้ ความขัดแย้งที่เกิดการต่อสู้ช่วงชิงการรักษาไว้และการใช้อำนาจทางการเมืองในการที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือสังคมอย่างไร

ด้านกฎหมาย และโครงสร้างที่รัฐกำหนดไว้หรืออำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนอย่างไร ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อย่างไร

ด้านเศรษฐกิจ พิจารณาจากเศรษฐกิจในของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพ การจ้างงาน ผลกระทบกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การไม่สะท้อนต่อรายได้ที่แท้จริง และการเจริญเติบโตของจังหวัด

ด้านสังคม พิจารณาจากสภาพสังคม ผลกระทบทางสังคมของประชาชน การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ความไม่เท่าเทียมความเป็นมนุษย์ และการก่อตัวของกลุ่มประชาชนในการต่อสู้อย่างไร

3.2 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ปัจจัยความขัดแย้งพิจารณาจากความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ซึ่งอาจเกิดการแย่งชิงอำนาจ ความไม่เสมอภาค ความไม่ยุติธรรม การแย่งชิงความได้เปรียบของกลุ่มอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชน ความขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ ที่เกิดจากการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ในที่นี้หมายถึงที่ดินสาธารณะที่อยู่ในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี การล้อมรั้วกั้นอาณาเขต และทำการถอนสภาพที่ดินสาธารณะ ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ เกิดจากการ โดยความขัดแย้งจะเกิดขึ้นเมื่อมีฝ่ายหนึ่งเห็นว่าผลประโยชน์ที่ฝ่ายตนได้ไม่เหมาะสมหรือน้อยกว่าผลประโยชน์ฝั่งตรงข้าม และสุดท้ายความขัดแย้งด้านค่านิยม ที่เกิดจากระบบความเชื่อ ค่านิยม ที่ต่างกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างกลุ่มประชาชนที่สนับสนุนการถอนสภาพที่ดินสาธารณะกับกลุ่มประชาชนที่ไม่เห็นด้วย

3.3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี 2 รูปแบบ คือ

แบบแข่งขัน หมายถึง การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อย่างไร และแบบประนีประนอม หมายถึง การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อย่างไร

4. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเป็น 4 ประเภท คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านเวลา และขอบเขตด้านประชากร สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามรูปแบบตามระเบียบวิธีวิจัย รวมทั้งข้อมูลที่ได้มีความชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

4.1.1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยพิจารณาจากปัญหาการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี การกันรั้วกันอาณาเขตที่มีที่ดินสาธารณะอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว และการดำเนินการถอนสภาพที่ดินสาธารณะ

4.1.2 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา ที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้าง การบังคับใช้กฎหมาย รูปแบบการพัฒนาของรัฐ ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยม ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม

4.1.3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มี 2 แบบ คือแบบแข่งขัน และแบบประนีประนอม

4.2 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลรวบรวมประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยศึกษาในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 เนื่องจากเริ่มมีการจัดประชาพิจารณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลงในเรื่องที่ดินสาธารณะในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

4.3 ขอบเขตด้านประชากร

การวิเคราะห์เป็นระดับบุคคล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเป็นบุคคลที่ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยนักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้บริหารและพนักงานบริษัทไออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) ผู้นำภาคประชาสังคม นักวิชาการ สื่อสารมวลชน และประชาชน ที่เกี่ยวข้องในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดระยอง โดยคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่ดินสาธารณะจากการขยายพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี รวมจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยเทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบอุปสรรคปัญหาในการสัมภาษณ์เชิงลึก สืบเนื่องจากกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา ในเรื่องความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ประชากรส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น มีตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการตำแหน่ง ปลัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน ซึ่งมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบหลากหลายทำให้ไม่สะดวกให้การสัมภาษณ์ เนื่องจากอยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้งอยู่บางพื้นที่และสถานการณ์โควิด จึงให้สัมภาษณ์ผ่านโทรศัพท์ทำให้การสังเกตด้านพฤติกรรมและสีหน้าของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถทำได้ ด้านกลุ่มประชากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาคือเป็นคนในพื้นที่แต่ทำงานต่างจังหวัดทำให้ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ สำหรับคนที่บุตรหลานปฏิบัติงานในบริษัทฯ ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์ เนื่องจากกังวลใจและกลัวผลกระทบตามมา

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ดีและสอดคล้องตรงกับผู้ศึกษา จึงได้กำหนดคำนิยามคำศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

6.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

6.2 ความขัดแย้ง

หมายถึง การต่อสู้กันระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความขัดแย้งในกรณีที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่ไม่สามารถทำความเข้าใจกันได้ อันเกิดจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน ทั้งด้านความเชื่อ ความแตกต่างทางด้านความคิด ค่านิยม อาชีพ และเป้าประสงค์ มีสาเหตุจากทางด้านโครงสร้างในระบบราชการไม่เอื้ออำนวยในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่หวงแหนพื้นที่สาธารณะดังกล่าว อีกทั้งด้านผลประโยชน์ที่ประชาชนต้องสูญเสียที่ดินสาธารณะที่ไว้ใช้ร่วมกันมานาน ความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นก็เพื่อปกป้องทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดที่เป็นของส่วนรวมให้ประชาชนใช้ร่วมกัน ซึ่งใช้ในพื้นที่เฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่สาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

6.3 ปัจจัยที่นำไปสู่การจัดการความขัดแย้ง

หมายถึง สาเหตุของความขัดแย้งทางด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยม ในที่นี้กำหนดเฉพาะพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ที่มีผลกระทบต่อที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

6.4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง

หมายถึง การแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง ที่มีผลกระทบจากที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง โดยพิจารณา 2 รูปแบบ คือ แบบประนีประนอม และแบบแข่งขัน ในที่นี้ใช้ได้เฉพาะงานวิจัยฉบับนี้เท่านั้น

6.5 ความขัดแย้งในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์

หมายถึง การต่อสู้ดิ้นรนของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ในการแย่งชิงสิทธิในที่ดินสาธารณะ ที่มีสถานะเป็น ลำราง ถนน ที่แต่เดิมประชาชนใช้ร่วมกัน ด้วยสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปการรุกรานของการสนับสนุนจากภาครัฐ และนโยบายผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่การเน้นพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในที่นี่หมายถึง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่มีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ในจังหวัดระยองเท่านั้น และมีอาณาเขตเฉพาะพื้นที่ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

6.6 ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมายถึง ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง, องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง เท่านั้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

7.2 ทำให้ทราบปัจจัยความขัดแย้ง ระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

7.3 ทำให้ทราบการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ปัจจัยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง
3. แนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวคิดประชาสังคม
5. แนวคิดและทฤษฎีระบอบนคร
6. แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาอุตสาหกรรม
7. แนวคิดพื้นที่พิเศษ เขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตประกอบการอุตสาหกรรม
8. แนวคิดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย
9. ประวัติจังหวัดระยองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10. ประวัติบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
11. งานศึกษาวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้งถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมทั่วไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ จะเห็นว่าสำหรับความขัดแย้งนั้น เกิดจากการแตกต่างของแต่ละสังคมแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด การแข่งขันและการแย่งชิงอำนาจที่มีสิทธิในการเข้าไปแบ่งปันผลประโยชน์ อีกทั้งความแตกต่างของแต่ละสังคม อาชีพ การเกิดความขัดแย้งของแต่ละสังคมอาจทำให้คู่ขัดแย้งตรงข้ามมีการกระทบกระทั่งกัน การเรียกร้องสิทธิอันพึงมีตามกฎหมายที่รองรับ โดยเฉพาะหากเกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ความขัดแย้งถือว่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน มีความสัมพันธ์กัน จนหากเกิดความขัดแย้งอาจเกิดการเสียหายได้ อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งอาจทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ได้ (อภิชัย สิงห์ศรี, 2560, น. 6-7)

1.1 ความหมายของความขัดแย้ง

สังคมในวินนี้มีหลากหลายของสังคมผู้คนที่มาจากการสั่งสอนของครอบครัว อาชีพ การศึกษา การหล่อหลอมจากสังคมครอบครัว การให้มารวมตัวกันอยู่ร่วมกันในพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่จำกัด ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นกับปัญหาที่มีอยู่หลากหลายมากมายในการแย่งชิงเพื่อสิ่งที่ตนต้องการ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมความหมายของความขัดแย้ง ซึ่งเป็นคำที่นักวิชาการต่างๆ ให้ความหมายแตกต่างกันไป ดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554, น. 934) ให้นิยามว่า การไม่ลงรอยกันโดยแยกคำไว้ว่า ขัด คือการไม่ทำตามหรือการฝ่าฝืนไม่สามารถลงรอยกัน ส่วนคำว่าแย้งคือการไม่สามารถลงรอยกันได้ การอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกัน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544, น. 185-188) อ้างถึงใน อภิชัย สิงห์ศรี. (2560, น. 7) ได้ให้ความหมายของความขัดแย้งว่า เป็นความไม่เห็นด้วยระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือระหว่างกลุ่มบุคคล ด้วยความจริงที่ว่าต้องแบ่งปันส่วนทรัพย์ต่างๆ หรือเกิดจากความแตกต่างทางด้านการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของความรู้ การมีการสะสมขององค์ความรู้ การประกอบอาชีพและตำแหน่ง เป้าหมาย และการรับรู้

เดวิด แอล บราวน์ (David L. Brown, 1983, p.499) อ้างถึงใน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2534, น.11) ได้อธิบายถึงความหมายของความขัดแย้งว่า เป็นการเกิดปัญหาของกลุ่มแต่ละกลุ่มที่มีความเห็นที่ไม่สามารถจะทำงานร่วมกันได้ และทั้งสองฝ่ายก็ทราบเช่นกันว่าการ

ดำเนินงานไปด้วยกันไม่ได้อันเนื่องมาจากมีเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน การเกิดความรู้สึกในการแข่งขันที่ต้องมีฝ่ายแพ้ และต้องมีฝ่ายชนะ จึงเกิดความขัดแย้งขึ้น

เจมส์ โค และคณะ (2545, หน้า 2) เห็นว่า “ความขัดแย้ง หมายถึง การต่อสู้กันหรือการแข่งขันกันระหว่างความคิดและความสนใจ รวมทั้งผลประโยชน์ ทัศนคติ ค่านิยมและความชอบ หมายถึงอำนาจและสถานภาพทางทรัพยากร

วอร์เรน เอช ชมิดต์ (Warren S. Schmidt) (Schmidt, 1974, น.6-8 อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 18 ได้อธิบายว่า บุคคลทั้งสองฝ่ายมีข้อมูล ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้สึก แตกต่างกันและมองว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมากกว่าสองฝ่ายนั้นมีความเชื่อว่าความต้องการของฝ่ายหนึ่งเป็นสิ่งที่เปรียบเทียบกับไม่ได้กับความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง (incompatible)

มารค ตามไท และคณะ (2540, น. 5) อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ (2557, น. 22 ให้ความหมายว่า ความเห็นไม่ตรงกันอาจใช้คำว่า Conflict หรือ Dispute แต่คำว่า Conflict ดูจะแรงกว่าคำว่าขัดแย้ง (Conflict) และข้อพิพาท (Dispute) เป็นคำที่สามารถจะใช้สลับไปมากันได้ บางกรณีมีความหมายเฉพาะลงไปว่าความขัดแย้ง เป็นเรื่องของความเห็นหรือความเชื่อที่ต่างกันแต่ทำงานร่วมกันเหมือนคู่สมรสมีความขัดแย้งแต่ยังอยู่ด้วยกันได้ปกติสุข แต่เมื่อขยายกลายเป็นข้อพิพาทจะกลายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมายที่จะเอาชนะให้ได้ เพื่อเป้าหมายสูงสุดของตัวเองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจต้องไป

สมศักดิ์ จังตระกุล (2554, น.10) ได้สรุปในเรื่องความขัดแย้งว่า เป็นสภาวะการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่บุคคล กลุ่มบุคคล ได้แบ่งออกเป็นสองฝ่าย โดยทั้งสองฝ่ายนั้นพบว่ามี ความเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นความแตกต่างหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างด้านความคิด ความแตกต่างทางด้านค่านิยม ความแตกต่างทางด้านจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และเป้าหมายของตัวบุคคล กลุ่มบุคคล ทั้งนี้ได้รวมถึงการต่อสู้ที่เกิดขึ้นก็เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการและทรัพยากรนั้นมีอยู่อย่างจำกัด การที่มีการรุกร้าทรัพยากรที่เป็นความต้องการของทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ได้มานั้น ถือเป็นปฏิกริยาในทางลบจะเป็นผลให้เกิดความรู้สึกรำคาญหรือพฤติกรรมที่สวนทางกัน ต่างฝ่ายต่างก็พยายามแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของตนเด่นหรือถูกต้องกว่า ความขัดแย้งจึงเป็นความรู้สึกหรือปฏิกริยาของบุคคลหรือกลุ่มคนที่จะต้องเกิดขึ้นเสมอและจะเป็นผลดีถ้าหากสามารถจัดการความขัดแย้งนั้นให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ (2557, น. 23) ได้สรุปความขัดแย้งไว้ว่า เป็นการต่อสู้ของคน เพื่อให้ได้ตามความต้องการตามความคิดความสนใจของบุคคลที่ไปด้วยกันไม่ได้หรือที่เป็นไปในทางตรงข้าม ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อมีบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีเป้าหมายที่ไม่สามารถทำให้ทุกฝ่ายพอใจ

ได้ ความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ากับกลุ่มผู้ที่มีอำนาจต่ำกว่าคือ คนที่มีอำนาจเหนือกว่าพยายามรักษาอำนาจของตนไว้แต่คนที่มีความอำนาจน้อยกว่าหรือไม่มีอำนาจพยายามเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สมภพ พร้อมพ้อชื่นบุญ (2558, น.11) สรุปความหมายความขัดแย้งคือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคลกลุ่มหรือองค์กรตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ไม่ลงรอยกันเนื่องจากการรับรู้ที่แตกต่างกันเรื่องของความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัตถุประสงค์ ผลประโยชน์และการปฏิบัติ เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเกิดความไม่พึงพอใจระหว่างกันจะเกิดการแข่งขันต่อสู้เพื่อให้ได้มาสถานภาพอำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

อภิชัย สิงห์ศรี. (2560, น. 8) ได้อธิบายความขัดแย้งไว้ว่าเป็นปรากฏการณ์ปกติที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ยากจะหลีกเลี่ยง ทั้งนี้เป็นเรื่องของการรับรู้เรื่องราวของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งมีเรื่องของความแตกต่าง ความขาดแคลน การกีดกันในการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยมีสมมติฐานว่าความขัดแย้งอาจเกิดจากการที่ทั้งสองฝ่ายหรือมากกว่ามีวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ในเรื่องที่ไปด้วยกันไม่ได้

ดังนั้นจะเห็นว่า ความขัดแย้งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทางสังคมเกิดขึ้นระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคลหรือองค์กรตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปเมื่อแต่ละฝ่ายมีจุดยืนจุดมุ่งหมายไม่เหมือนกันเป้าหมายต่างกัน ความคิดเห็นและรู้สึกที่แตกต่างกันในด้านค่านิยมความเชื่อด้านผลประโยชน์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ซึ่งเหตุเกิดจากการมีอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มที่มีทั้งอำนาจที่เหนือกว่าเป็นการต่อสู้เพื่อทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดความขัดแย้ง ซึ่งในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดระยอง กับภาคเอกชน ในพื้นที่จังหวัดระยอง

1.2 ทฤษฎีความขัดแย้ง

ทฤษฎีความขัดแย้ง คือ ระบบที่มีความซับซ้อนของความไม่เท่าเทียมและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคม เข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม และบุคคลเพราะการแข่งขันกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าหายาก เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ทำให้เกิดปัญหาในสังคมให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน และพิจารณาให้เห็นว่าสำหรับสังคมยังต้องการการขัดแย้งอย่างต่อเนื่องโดยมีแนวความคิดที่สำคัญ ดังนี้

ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) สนธยา พลศรี (2545, น.80-86) อ้างถึงใน นิธิดา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 23-25) เป็นทฤษฎีหลักของสังคมวิทยา โดยได้อธิบายแนวคิดของนักทฤษฎีที่สำคัญของแต่ละท่าน ดังนี้

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx, 1989) อ้างถึงใน พรนพ พุกกะพันธ์ (2542, น. 157) ประยุกต์วงกลมของความขัดแย้ง (Moore C. W., 1996) เชื่อว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นจากสาเหตุด้านวัตถุนิยม โดยสาเหตุคือเศรษฐกิจในการมีส่วนที่อาจจะสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางสังคม โดยพิจารณาถึงการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจว่าอาจจะเป็นต้นเหตุของการทำให้เกิดการจัดระเบียบทางสังคม โครงสร้าง ชนชั้น การจัดระเบียบของสถาบัน ค่านิยม ความเชื่อ ศาสนา และระบบความคิดเป็นพลังที่ก่อให้เกิดการปฏิวัติหรือขัดแย้งทางชนชั้นในสังคม แบ่งโครงสร้างของสังคมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) โครงสร้างส่วนบน (superstructure) ได้แก่ สถาบันทางสังคมต่างๆ เช่น กฎหมาย ศาสนา ปรัชญา ความเชื่อ อุดมการณ์ ค่านิยม ศิลปะ มีหน้าที่ 2 ประการ (1) สร้างความชอบธรรมในกฎหมาย จริยธรรม ซึ่งชนชั้นผู้ปกครองได้ดำเนินการบัญญัติไว้ เพื่อผลประโยชน์ในกลุ่มของตน (2) เป็นเครื่องมือของชนชั้นของผู้นำอำนาจในการปกครองเพื่อรักษาสถานภาพและบทบาทที่เหนือกว่าเอาไว้

2) โครงสร้างส่วนล่าง (substructure) เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พลังการผลิต ทรัพยากร เทคโนโลยี เป็นตัวกำหนดโครงสร้างส่วนบนอีกทีหนึ่งและถือว่าเป็นรูปแบบของการผลิตมี 2 ส่วน (1) พลังการผลิต (productive force) คือทรัพยากรวัตถุดิบเทคโนโลยีนำมาใช้ผลิต (2) ความสัมพันธ์ของการผลิต (productive relation) คือการที่บุคคลหรือกลุ่มคนมีความสัมพันธ์กันในเรื่องพลังการผลิตทำให้เกิดชั้นสังคมขึ้น 2 ชั้น คือ เจ้าของปัจจัยการผลิตซึ่งมีเพียงจำนวนน้อยแต่ได้ประโยชน์มากกับผู้ไม่ได้เป็นเจ้าของปัจจัยในการผลิตซึ่งมีเป็นจำนวนมากแต่ได้รับประโยชน์น้อย

ภาวะทางเศรษฐกิจที่กล่าวมานั้น ทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมนำไปสู่การต่อสู้ระหว่างชนชั้น เชื่อว่าความขัดแย้งของมนุษย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการครอบครองการใช้ประโยชน์ และการแบ่งปันทรัพย์สินวิธีการศึกษาแบบนี้เรียกว่า “วัตถุนิยมวิภาษวิธี” ด้านความขัดแย้งทางสังคมแบบวัตถุนิยมวิภาษวิธีของ คาร์ล มากซ์ อธิบายไว้ 3 ข้อ คือ

1) ข้อเสนอ คือ กลุ่มคนที่เป็นเจ้าของเครื่องมือในการผลิตหรือนายทุนเอาเปรียบผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของอุปกรณ์เครื่องมือการผลิต

2) ข้อขัดแย้ง คือ กลุ่มคนที่ไม่ได้เป็นเจ้าของเครื่องมือในการผลิตหรือกรรมกรกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ไม่ยินยอมให้เอาเปรียบ เกิดการต่อสู้ที่เกิดขึ้นระหว่างนายทุนกับผู้ใช้แรงงาน

3) ข้อเสนอประสาน คือ ผลของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นโดยกรรมกร คือผู้ใช้แรงงานเป็นฝ่ายชนะและนำไปสู่สังคมคอมมิวนิสต์

คาร์ล มากซ์ (Karl Marx) (Marx, 1989 อ้างถึงใน พรนพ พุกกะพันธ์, 2542, น. 158) เชื่อว่า ความขัดแย้งเกิดคู่กับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งพิจารณาว่าจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดความขัดแย้งเห็นว่าสาเหตุส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากเศรษฐกิจที่ก่อเกิดความขัดแย้งขึ้นได้โดยเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ด้วยเหตุผลที่พิจารณาว่าการที่แต่ละกลุ่มมีความสนใจทางด้านเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไม่เหมือนกันมักจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เป็นจุดก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมและการเมือง เมื่อเห็นว่ากลุ่มหนึ่งพยายามทำทุกอย่างเพื่อสนองประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับอีกกลุ่มหนึ่งที่จะต้องเสียประโยชน์และเมื่อมีสมาชิกของกลุ่มเองก็มีความพยายามที่จะแสวงหาประโยชน์ของตนเองด้วยแล้วจะทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มเช่นกัน ซึ่งพบว่า ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) อ้างถึงใน พรนพ พุกกะพันธ์ (2542, น. 158) ชาวเยอรมันมองว่าระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการ และการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอก โดยสังคมอื่นมองว่ารากฐานของความขัดแย้ง อยู่ที่อำนาจไม่ใช่เศรษฐกิจ เมื่อเกิดสังคมจะเกิดความสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิกในสังคม และมีการจัดสรรทางอำนาจในสังคมนี้อาจมีกลุ่มผู้ที่มีอำนาจและกลุ่มผู้ที่ถูกบังคับใช้อำนาจและเมื่อกลุ่มผู้ที่มีอำนาจมีการบีบบังคับก็จะเกิดเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่มีอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีอำนาจ

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1947) อ้างถึงใน อรุณ รักรธรรม (2537, น.22-29) มองว่าการที่ทรัพยากรมีไม่เพียงพอกับทุกเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้ง คนที่ต้องการได้ทรัพยากรที่มากกว่าต้องทำการสร้างอำนาจให้ตนเองมีมากกว่า เพื่อจะได้แข่งขันและได้มาซึ่งทรัพยากรดังกล่าว แต่ยังคงอยู่ในกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่วางเอาไว้ แต่ความขัดแย้งนี้มีใช่เป็นการทำลายล้างคู่ขัดแย้ง สำหรับความขัดแย้งในมุมมองนี้หากเกิดขึ้นในระยะเวลายาวนานจะทำให้เกิดอำนาจของบุคคลในสังคม

ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser, 1956) อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ (2557, น. 26) ได้เสนอแนวคิดในงานเขียนของเขาชื่อ “หน้าที่ของความขัดแย้งในสังคม” (the functions of social conflict) มีอยู่ 2 ประเด็น คือ

1) ความสลับซับซ้อนของความขัดแย้ง ลิวอิส เอ. โคเซอร์ เห็นว่า ความขัดแย้งมิได้เกิดขึ้นเพียงระหว่างชนชั้นและกลุ่มผลประโยชน์ แต่เกิดขึ้นทั่วไปเกิดได้ทุกที่ โดยบางครั้งขัดกันและร่วมมือกันสลับไปมาทั้งต่อสู้แย่งชิงกัน

2) ผลของความขัดแย้ง ลิวอิส เอ. โคเซอร์ เห็นว่า ความขัดแย้งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งบวกและทางลบ สามารถส่งเสริมและสร้างสังคม สำหรับการวิเคราะห์สังคมได้เพิ่มแนวคิดความขัดแย้งสำหรับอธิบายความสมดุลสามารถแยกได้ 2 ความขัดแย้งดังนี้ ข้อแรกความขัดแย้งภายในคือความขัดแย้งภายในกลุ่มแต่อยู่ร่วมกันได้เนื่องจากมีการทำให้เกิดความสมดุลของทีมและมี

การแก้ไขปรับความเข้าใจกันแล้วจึงมีบทบาทในเชิงบวกเป็นการสร้างความกลมเกลียวขึ้นใหม่ ข้อสอง ความขัดแย้งภายนอกคือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มว่าเป็นการทำให้สมาชิกภายในมีความที่รู้สึกการรวมตัวกันและมีสำนึกถึงความเป็นพวกเดียวกันรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนำมาซึ่งความสมานฉันท์สำหรับความขัดแย้งภายนอกจึงมีหน้าที่และบทบาทในการสร้างการรวมตัวกันได้จึงเกิดเป็นความเป็นปึกแผ่นของ หน่วย กลุ่ม องค์กร สังคม ประชาคม

1.3 ประเภทของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งนั้น ตามหลักแล้วสามารถแบ่งประเภทได้หลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับการกำหนดหรือจัดกลุ่มของนักวิชาการที่ต้องการชี้บ่งในทิศทางใด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาและรวบรวมประเภทของความขัดแย้งต่างๆ ไว้ดังนี้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547, น.11-15) อ้างถึงใน สมภพ พร้อมพ้อชื่นบุญ (2558, น.12-13) ศึกษาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเขาเสนอความคิดว่าความขัดแย้งในสังคม มีหลายรูปแบบหลายประเภท ซึ่งแบ่งความขัดแย้งออกเป็น 5 ประเภท สามารถอธิบายความสัมพันธ์ โดยใช้เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ความขัดแย้ง คือ

1) ความขัดแย้งด้านข้อมูล (Data Conflict) เป็นพื้นฐานของความขัดแย้ง ซึ่งเกิดจากการได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ ทำให้แปลผลไม่เป็นจริงและผิดพลาด ทำให้เกิดความเห็นต่างและหากมีข้อมูลมากเกินไป บางสถานการณ์ก็ทำให้เกิดปัญหาการรับรู้ที่แตกต่างออกไปและเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้ง

2) ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (Interest Conflict) เป็นเหตุผลของการแย่งชิงไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ที่มีไม่เพียงพอ ในส่วนของผลประโยชน์ด้านกระบวนการ เช่น ในการดำเนินงานทุกอย่าง หากไม่ถูกตามข้อกำหนดหรือระเบียบที่กำหนดไว้ อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง เช่น กรณีการขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจบางอย่าง โดยที่รัฐสั่งการจากระบบบนลงล่าง เป็นต้น

3) ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structural Conflict) เป็นเรื่องของอำนาจแย่งชิงซึ่งสำหรับอำนาจที่เกิดจากการใช้อำนาจหรือการกระจายอำนาจ ในเรื่องนี้รวมถึงการจัดทำกฎระเบียบ บทบาท การกระจายอำนาจ ปัญหา โครงสร้าง รวมถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ บทบาทหน้าที่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนระยะเวลาและระบบ นอกจากนี้ความขัดแย้งด้านโครงสร้างยังรวมถึงผู้ที่อยู่ในระบบโครงสร้างเดียวกัน แต่ได้รับการบริการที่ไม่เท่าเทียมกัน ย่อมนำมาสู่ความขัดแย้งภายในพื้นที่หรือองค์กรได้

4) ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) เป็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากด้านพฤติกรรมมนุษย์ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ การเข้าใจผิดและการสื่อสารที่พบวาทะที่บกพร่อง

5) ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Values Conflict) คือ ปัญหาด้านความเชื่อ ความแตกต่างด้านค่านิยม อาชีพแตกต่างกัน ไม่ว่าจะป็นอาชีพเกษตรกรกับอาชีพรับจ้าง จะมีทัศนคติแตกต่างกันในมุมมองของอุตสาหกรรม เป็นต้น เป็นการอธิบายความขัดแย้งทั้ง 5 ด้าน แสดงให้เห็นว่าสำหรับความขัดแย้งแต่ละชนิดมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และความขัดแย้งมิได้เกิดด้านใดด้านหนึ่ง มักจะมีหลายด้านพร้อมๆ กัน

สมศักดิ์ จังตระกูล (2554, น.11) แบ่งประเภทความขัดแย้งตามสภาวะที่บุคคลรับรู้ถึงความขัดแย้งในจิตใจตนเองต่อเป้าหมาย ค่านิยม ความเชื่อ ความต้องการหลายอย่างที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่ชอบทั้งคู่หรือต้องเลือกเพียงอย่างเดียวหรือสิ่งที่จะต้องเลือก มีทั้งข้อดีข้อเสียที่ตนเองชอบและไม่ชอบทำให้ลำบากว่าจะเลือกหรือไม่เลือก และส่วนใหญ่จะส่งผลทำให้บุคลิกภาพค่อนข้างก้าวร้าวและเกิดความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ง่ายบุคคลที่มีความรู้สึกเร็วมีลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน แบ่งประเภทความขัดแย้งเป็น 4 ประเภท คือ ความขัดแย้งระดับตัวตน ระหว่างบุคคลกับบุคคล ระหว่างชุมชนกับชุมชน และรัฐกับชุมชน

1.4 สาเหตุของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยพิจารณาความขัดแย้งที่เกิดจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เป็นการศึกษา

เจม ทู ดยุก (Duke James T., 1976, p.238) อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2534, น.45) ได้สรุปสาเหตุความขัดแย้ง คือการกระจายสินค้า ทรัพยากร ต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้ง

รอย ดับเบิลยู นิวแมน และ มาร์กาเร็ต อี บรูล (Pneuman Roy W. & Bruehl Margaret E., 1982) อ้างถึงใน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2534, น.45) อธิบายสาเหตุทางด้านความขัดแย้งเป็น 3 ข้อ คือ ข้อแรก บุคคล กลุ่ม ที่แตกต่างกันเกิดจากภูมิหลังที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะป็นค่านิยม วัฒนธรรม การศึกษา ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เป็นต้น ข้อสอง การสื่อสารระหว่างกันไม่ดี ข้อสุดท้ายตัวองค์กรทำให้เกิดความขัดแย้ง เหตุเพราะมีทรัพยากรจำกัด

สมศักดิ์ จังตระกูล (2554, น.15) ได้อธิบายถึงสาเหตุแห่งความขัดแย้งของสังคมไทยว่ามีปัญหาความขัดแย้งที่พัฒนาไปเป็นข้อพิพาทมากมาย ความขัดแย้งด้านการเมืองเป็นความขัดแย้งที่มีความรุนแรงทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยเมื่อมีโครงการต่าง ๆ ที่ดูจะเป็นประโยชน์แต่ก็มีการคัดค้าน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระยะนี้ พบว่าสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะเป็นส่วนใหญ่มาจากการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและจากเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความขัดแย้ง ดังนี้

1. ความสลับซับซ้อนของการพัฒนา มีความแตกต่างและมีความซับซ้อนกว่าในอดีตเนื่องจากสังคมในอดีตสามารถแก้ไขปัญหาได้ไม่ซับซ้อนนัก เพราะแนวทางการแก้ไขปัญหาเดิมอาศัยผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชนประสานในการแก้ไขปัญหา แต่ในปัจจุบันนี้มีปัญหาเกี่ยวโยงกันพันกันหลายชั้นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่หลากหลาย ความเกี่ยวข้องที่มีหน่วยงานราชการหลายแห่งหรือแม้กระทั่งกลุ่มอำนาจต่างๆ ซับซ้อนกิจกรรมของความขัดแย้ง และประเด็นปัญหาผุดขึ้นมาอีกหลายประเด็น เช่น

1) ความเกี่ยวข้องของหน่วยงานแต่ละฝ่ายมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหาร ผู้มีอำนาจระดับประเทศ ประชาชน องค์กรเอกชนกลุ่มอิสระ เป็นต้น

2) ความหลากหลายด้านแนวคิดความเชื่อ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต

3) ความหลากหลายทางด้านที่แตกต่างแต่ละพื้นที่ที่ถูกล่อหลอมมาซึ่งวัฒนธรรมของแต่ละอาชีพก็จะแตกต่างกันไปไม่ได้เหมือนกัน

4) ด้านค่านิยมที่ถูกปลูกฝังมานาน โดยเฉพาะค่านิยมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

5) การต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีวิธีคิดที่แตกต่างกันหลายแขนง

6) การพัฒนาจะเกิดขึ้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ โครงการขนาดใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่สนับสนุนและไม่สนับสนุนกัน เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติ

7) พื้นที่ในการแสดงตามเวทีที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเผชิญหน้าที่มาได้เสียง แสดงว่าใครถูกหรือใครผิดทั้งเวทีสาธารณะ เวทีทางโทรทัศน์ ไม่มีเวทีที่จะหันหน้ามาสานเสวนา

8) ผลประโยชน์ที่เกิดจากการขัดกันในภาคอุตสาหกรรม ในการกำหนดนโยบายสาธารณะมักมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลประโยชน์ขัดกันก็ทำให้เกิดความขัดแย้งกันได้ เช่น อุตสาหกรรมการผลิตหรือโรงงานขัดแย้งกับอุตสาหกรรมเกษตร เนื่องจากมีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ไม่เหมือนกัน

2. การจัดการรูปแบบเดิมที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง คือ การที่ผู้มีอำนาจหรือผู้พัฒนาตัดสินใจประกาศ และปกป้องโครงการว่าโครงการนี้มีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไร หรือที่เรียกว่า DAD “D-A-D” Syndrome (Decide-Announce-Defend) ซึ่งมักเกิดเหตุการณ์กับประเทศที่ต้องการเร่งรัดการพัฒนา หรือหน่วยงานของรัฐที่ต้องการสร้างผลงาน รีบตัดสินใจดำเนินการโดยหวังให้ทุกอย่างเรียบร้อยโดยเร็ว แต่ปรากฏว่ากลับเกิดปัญหามากมายเพราะสังคมเปลี่ยนไป จึงควรต้องเปลี่ยนไปในลักษณะเรียกว่า “Go Slow to Go Fast” หรือ “ไปช้าเพื่อจะไปเร็ว” คือ ใช้กระบวนการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวางก่อนดำเนินการซึ่งอาจต้องใช้เวลาแทนที่จะเป็นแบบ “Go Fast to Go Slow” หรือ “ไปเร็วเพื่อจะไปช้า” หรือไม่ไปเลยคือทำอะไรไม่ได้เลยเหมือนเช่นโครงการใหญ่ไม่ว่าจะเป็นโครงการหาสถานที่ตั้งที่ทิ้งขยะหรือกรณีท่อก๊าซไทยมาเลเซีย เป็นต้น

3. ข้อมูลข่าวสารที่มากมายและรวดเร็วทำกระบวนการต่อสู้เรียกร้องสิทธิ และทำให้สังคมในระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับรัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองสิทธิในการเรียกร้อง และสิทธิมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดกระบวนการที่มองว่าเป็นความวุ่นวาย มีความขัดแย้งอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต

4. กระบวนทัศน์ของประชาธิปไตยที่เปลี่ยนจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน มาสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมหรือประชาธิปไตยทางตรงมากขึ้น การเปลี่ยนสภาพการเมืองที่เป็นของนักการเมืองมาเป็นของพลเมืองหรือเป็นการเมืองภาคประชาชน เป็นการเปลี่ยนประชาธิปไตยแบบไทยที่ผู้ได้รับการเลือกตั้งแล้วก็ถือว่าเป็นตัวแทนมาให้เป็นตัวแทนที่จะตัดสินใจทำอะไรหรือกำหนดนโยบายอะไรก็ได้ โดยถือว่าเป็นตัวแทนของเสียงส่วนใหญ่ ได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม นั่น คือแม้จะมีเสียงข้างมากแต่หากจะทำอะไรที่มีผลกระทบต่อประชาชน ก็ต้องคำนึงถึงสิทธิของคนส่วนน้อย ด้วยการตัดสินใจต้องมาจากความชอบธรรมมากกว่าเสียงข้างมากและยิ่งเมื่อเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนแล้ว ต้องผ่านกระบวนการปรึกษาหารือ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองการใช้สิทธิของประชาชนไว้ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับโครงการสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชนของรัฐ

5. การเน้นการประชาสัมพันธ์ที่มีการพูดแต่ส่วนดี ไม่นำเสนอข้อด้อยเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบข้อด้อย ความเชื่อถึงความไว้วางใจจึงหมดไป เมื่อโครงการดำเนินการติดตามข้อตกลงไม่ได้รับการพิจารณาจึงทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือและไม่ไว้วางใจ

6. กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายกระบวนการยุติธรรมยุ่งยาก และสิ้นเปลือง สำหรับผู้ด้อยโอกาสก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมายมีความลักลั่น ผู้ที่มีอำนาจจะได้รับสิทธิลดหย่อนในการปฏิบัติ หรือบังคับใช้ขณะที่ผู้ด้อยโอกาสจะได้รับการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมากกว่า หรือที่เรียกว่า สองมาตรฐาน (Double standard) ความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว

ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่นำไปก่อให้เกิดความรุนแรง ซึ่งเป็นเรื่องของ “ความรุนแรงเชิง โครงสร้าง” เป็นเรื่องของช่องว่างระหว่างสิ่งที่ควรเกิดขึ้น หรือศักยภาพของมนุษย์กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547, น. 24-30) ระบุถึงสาเหตุของความขัดแย้ง มีสาเหตุอื่นที่มีแนวโน้มทำให้เกิดความรุนแรงในสังคมไทยมากยิ่งขึ้นอีก ได้แก่ ระบบการศึกษามีความรุนแรงในโครงสร้างเพราะไม่สามารถสร้างโอกาสทุกคนเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันประกอบกับระบบการศึกษาไทยมีการสอบแข่งขัน และสอบคัดเลือกกันในทุกระดับการศึกษาเป็น “ระบบแพ้คัดออก” ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงสร้างความเห็นแก่ตัว และสร้างค่านิยมที่ให้ความสำคัญเฉพาะผู้ชนะเท่านั้น ทำให้เกิดการต่อสู้สร้างความขัดแย้งและความรุนแรงยิ่งขึ้น ระบบการศึกษาและสื่อตอกย้ำสร้างวัฒนธรรมการใช้ความรุนแรงให้กับเด็กทำให้เด็กมองเรื่องการใช้ความรุนแรงว่าเป็นวิถีทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้งหรือข้อพิพาทหรือเป็นเรื่องธรรมดา ท้ายสุด คือ ความรุนแรงในครอบครัวการทุบตีลูก เพื่อการสั่งสอนถือเป็นเรื่องธรรมดาสามารถทำได้

1.5 กระบวนการของความขัดแย้ง

เรย์มอนด์ ดับเบิลยู แมค (Raymond W. Mack) และริชาร์ด ซี สไนเดอร์ (Richard C. Snyder) (Mack & Snyder, 1972, p.8-9 อ้างถึงใน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2534, น.89) ได้สรุปคุณลักษณะของพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของบุคคลในสถานการณ์ขัดแย้งที่น่าสนใจ คือ

- 1) การขัดแย้งกันต้องมีอย่างน้อย 2 ฝ่าย เป็นบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
- 2) ความขัดแย้งเกิดจากการมีทรัพยากรไม่พอเพียง
- 3) พฤติกรรมของความขัดแย้งเป็นพฤติกรรมฝ่ายหนึ่ง มุ่งทำลาย การทำร้าย การควบคุมอีกฝ่าย โดยความสัมพันธ์คือฝ่ายหนึ่งจะชนะต่อเมื่ออีกฝ่ายเสียหรือแพ้
- 4) ความขัดแย้งมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายต่างมีการกระทำที่ตรงกันข้าม
- 5) ความสัมพันธ์ในความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะมีอำนาจใช้อำนาจ
- 6) ความขัดแย้งก่อให้เกิดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขั้นพื้นฐาน
- 7) กระบวนการความขัดแย้งทำให้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขาดลงชั่วคราว
- 8) ความสัมพันธ์ในความขัดแย้งทำให้เปลี่ยนมาตรฐานความคาดหวังในการทำงาน

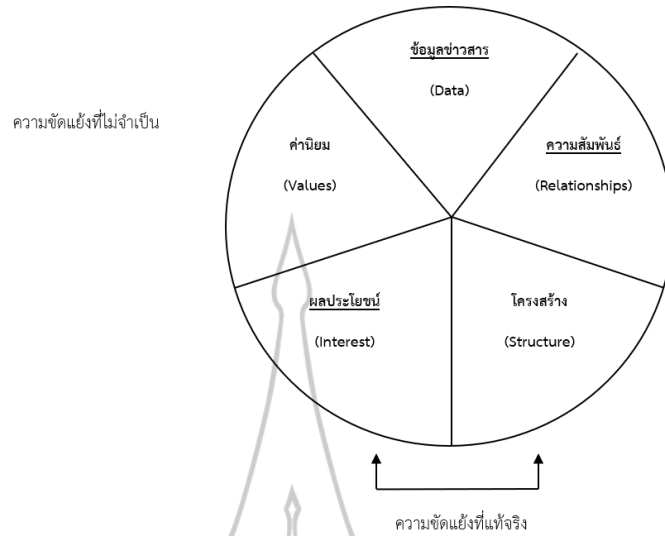
1.6 วงกลมความขัดแย้ง (Moore C. W., 1996)

คริสโตเฟอร์ ดับเบิลยู มัวร์ (Christopher W. Moore) (Moore C. W., 1996) อ้างถึงใน วันชัย วัฒนศัพท์ (2550, น.13-19) ได้อธิบายเกี่ยวกับวงกลมความขัดแย้งของ คริสโตเฟอร์ ดับเบิลยู. มัวร์ ว่าความขัดแย้ง ถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนหนึ่งเกิดจากการแย่งชิง แข่งขัน

ของปัจเจกบุคคลกลุ่ม และฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร อำนาจ และผลประโยชน์ ทั้งนี้เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทั้งทางตรงและทางอ้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น (Unnecessary Conflicts) ได้ถูกกำหนดไว้ได้ 3 แบบ คือ แบบแรก ความขัดแย้งทางด้านความสัมพันธ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์และคู่ขัดแย้ง ซึ่งมักเกิดจากหลายประการไม่ว่าจะเป็นทางด้านการสื่อสารที่เกิดจากบุคคลกลุ่มตรงกันข้ามจะมีพฤติกรรมความสัมพันธ์ที่เป็นคู่ขัดแย้งกัน ทำให้เกิดพฤติกรรมเป็นรูปแบบที่ความสัมพันธ์ในเชิงลบ โดยจะมีการรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับมา แบบที่สอง ความขัดแย้งทางด้านข้อมูล ที่ส่วนใหญ่เกิดจากการได้รับข้อมูลที่ไม่เพียงพอต่อการพิจารณาและบางข้อมูลไม่ได้สะท้อนความเป็นจริง เมื่อผู้ได้รับข้อมูลทราบภายหลังจะเกิดผลกระทบความเชื่อถือกับข้อมูลที่ได้ ในครั้งต่อไปทำให้ความขัดแย้งทางด้านข้อมูลถือเป็นความขัดแย้งที่ไม่จำเป็นเนื่องจากหากข้อมูลถูกต้องครบถ้วนและตรงกับความเป็นจริงจะไม่เกิดความขัดแย้งได้แบบสุดท้าย แบบค่านิยม ซึ่งเป็นความรู้สึกส่วนบุคคล ที่มีความแตกต่างกันไปทางความเชื่อของการหล่อหลอมจากสถาบันครอบครัวและจากพื้นที่วัฒนธรรมของแต่ละคน แต่เรื่องความขัดแย้งด้านค่านิยมจะไม่เกิดขึ้นหากไม่มีการบังคับหรือพยายามจูงใจให้ข้อมูล เพื่อให้เห็นด้วย ฉะนั้นความขัดแย้งทั้ง 3 แบบ จึงเห็นว่าเป็นความขัดแย้งที่ยังไม่จำเป็น

2) ความขัดแย้งที่แท้จริง (Genuine Conflicts) แบ่งออกเป็นสองข้อ ข้อแรก ความขัดแย้งทางด้านโครงสร้าง ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่เป็นเรื่องความการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีคุณค่าของแต่ละบุคคล โดยการแย่งชิงนั้นเกิดจากการใช้อำนาจและการมีอำนาจในหน้าที่ที่สามารถในการช่วงชิงทรัพยากรมาเป็นของตนเอง ทำให้ผู้ที่ไม่มีอำนาจถูกเอาเปรียบจากความไม่เท่าเทียม อันเป็นเหตุของปัญหาความขัดแย้งในด้านการสร้างความไม่ยุติธรรม ความไม่เสมอภาคกับการใช้อำนาจทั้งการควบคุมการกระจายทรัพยากรหรือกระบวนการในการดำเนินการ ผู้ที่เกิดความขัดแย้งอาจเป็นผู้ที่ถูกทำให้เสียเปรียบ เนื่องจากการจัดการทางเศรษฐกิจไม่เหมาะสม การขาดการจัดการทางการเมืองที่ดี การจัดองค์การหรือการจัดการเชิงพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ความจำกัดของเวลา ปัญหาทางภูมิศาสตร์หรือที่ตั้งทางกายภาพ ข้อที่สองด้านผลประโยชน์ เกิดจากการตัดสินใจและวิธีการตัดสินใจความขัดแย้งจะเกิดขึ้นเมื่อผลประโยชน์ไม่ลงตัว

ภาพที่ 2.1 แสดงประเภทความขัดแย้ง ดัดแปลงจาก คริสโตเฟอร์ ดับเบิลยู มัวร์ (1986)
ที่มา : วันชัย วัฒนศัพท์ (2550, น. 17)

สาเหตุแห่งความขัดแย้ง สรุปลงเป็น 3 ชนิด ตามสาเหตุความขัดแย้ง ชนิดแรกความขัดแย้งในทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างกรรมกรกับนายทุน เกษตรกรกับพ่อค้า ชนิดที่สองความขัดแย้งในทางสังคมเกิดจากความแตกต่างด้าน ค่านิยม ประเพณี วิถีชีวิต เพศและความเชื่อ ชนิดที่สามความขัดแย้งทางการเมือง เกิดจากความแตกต่างทางความสัมพันธ์ด้านอำนาจ เช่น ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับผู้ปกครอง ความขัดแย้งระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลาง และความขัดแย้งระหว่างคู่แข่งทางการเมือง ด้านความขัดแย้งทั้งหมดที่นำเสนอเกิดขึ้นนั้นก็ต่อเมื่อผู้ถูกกระทำไม่ยินยอมตกเป็นเบี้ยล่างและจะโต้ตอบ

ดังนั้น ความขัดแย้ง ถือเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สำหรับความขัดแย้งจะรุนแรงหรือไม่ขึ้น พิจารณาได้จากกรณี เช่น การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องจะก่อให้เกิดความรุนแรงตามมา และความพยายามกำจัดความขัดแย้งด้วยการปิดกั้นหรือกดไว้ ทำให้เกิดการไม่ซัดรอกเหง้าปัญหา อาจเป็นเหตุให้ความขัดแย้งขยายตัวเป็นความรุนแรงได้ทุกกรณี ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างกันของมุมมองต่อสิ่งเดียวกัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ และการวางท่าทีต่อความขัดแย้ง จึงต้องยืนบนพื้นฐานแห่งความเข้าใจ มองว่าความแตกต่างคือสิ่งที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ ความขัดแย้งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งดีงามเกิดขึ้นในชีวิตและสังคม

ลิขิต ธีรเวคิน (2553) ระบุว่าสำหรับมนุษย์ถือเป็นสัตว์สังคม หากมีทรัพยากรอย่างจำกัด จะทำให้เกิดความขัดแย้งสำหรับสังคมมนุษย์ ความขัดแย้งนั้น แบ่งได้ 4 ประการ คือ ประการแรก ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ประการที่สอง สถานะทางสังคมผู้ซึ่งอยู่ในฐานะได้เปรียบจะ

เป็นผู้อยู่ในฐานะสูงกว่า ประการที่สาม อำนาจ ผู้มีอำนาจจะสามารถจัดการกับทรัพยากรให้ตนเอง ประการที่สี่ นอกจาก 3 ประการ ยังพบว่าด้านความรู้สึกและค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งในความขัดแย้งด้วย ดังนั้น ความขัดแย้งเกิดขึ้นในทุกสังคม เนื่องจากสังคมเป็นการอยู่ร่วมกันของคน หลายชนชั้นหลายการศึกษา ทำให้เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์ โดยหลักแล้วการที่ผู้ใดผู้หนึ่งมีอำนาจ มากกว่าผู้อื่นจะมีสิทธิที่จะได้รับทรัพยากรหรือผลประโยชน์นั้นมากกว่าผู้อื่น จึงเป็นเหตุให้เกิดความ ขัดแย้งในสังคมเพราะผู้ที่ไม่มีอำนาจจะถูกกดขี่โดยธรรมชาติของสังคมมนุษย์

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง

2.1 ทฤษฎีและแนวคิดการจัดการความขัดแย้ง

จุกา เทียนไทย (2547, น.274-277) ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง สำหรับยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้ง เมื่อเกิดความขัดแย้งถึงขั้นที่ต้องดำเนินการแก้ไข ซึ่งผู้บริหาร สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการบริหารจัดการความขัดแย้งมีอยู่หลายวิธีด้วยกันไว้ 8 รูปแบบ ได้แก่

1) การตรงเข้าไปแก้ปัญหานั้นเลย (Problem Solving) เป็นลักษณะการ เผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มที่กำลังขัดแย้งกันอยู่การตรงเข้าไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาไม่ใช่เป็น การเอาชนะหรือตัดสินว่าใครถูกใครผิด วิธีนี้จะได้ผลถ้าความขัดแย้งนั้นมาจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง แต่ถ้าวเกิดจากทัศนคติความคิดหรือค่านิยมระหว่างบุคคล การใช้วิธีนี้อาจจะไม่บรรลุผลสำเร็จอาจจะ ต้องนำวิธีอื่นมาใช้แทน

2) การใช้ความร่วมมือ (Super ordinate Goals) โดยฝ่ายบริหารต้องแสดงให้เห็นว่าเป้าหมายที่แต่ละกลุ่ม ต้องการเข้าถึงถ้าไม่ร่วมมือกันก็จะไม่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งฝ่ายบริหาร ต้องชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจกันในทางธุรกิจ ความขัดแย้งที่วิธีนี้แก้ไขจะมาจก ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับสหภาพแรงงาน

3) การลดความขัดแย้งโดยการขยายทรัพยากร (Expansion of Resources) โดยการเพิ่มทรัพยากรที่ขาดแคลน เพื่อลดความขัดแย้งเช่นเพิ่มตำแหน่ง เพิ่มแผนก ซึ่งการแก้วิธีนี้ นอกจากจะลดความขัดแย้งแล้ว อาจทำให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งพอใจด้วย แต่ต้องดูในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยอย่าง เช่น เงินทุนหรือการให้บริการว่าจะติดขัดขัดข้องหรือไม่

4) การลดความขัดแย้งโดยการหลีกเลี่ยง (Avoidance) หรือการถอยหนีไม่รับรู้ เรื่องที่กำลังเกิดขึ้น ซึ่งวิธีนี้แก้ไขได้ผลในระยะเวลานั้น ซึ่งความขัดแย้งไม่ได้หมดไปอาจจะกลับคืนมา ใหม่และมีความรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม

5) การทำให้เกิดความราบรื่นกลมกลืนกัน (Smoothing) วิธีนี้หมายถึงความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน ที่มีระดับแตกต่างกัน วิธีการคือต้องปรับระดับความแตกต่างให้น้อยลงโดยลดทิฐิ พยายามยกประเด็นความเหมือนกัน พวกเดียวกันของทั้งสองฝ่าย มาเป็นประเด็นยึดหลักสมานสามัคคีทั้งสองฝ่าย ต้องมีใจต่อกัน

6) การลดข้อขัดแย้งโดยการประนีประนอมกัน (Compromise) วิธีการนี้ต้องใช้คนกลาง หรือให้คู่กรณีส่งตัวแทนมาเจรจาต่อรองกันโดยทั้งคู่จะมีบางส่วนได้บางส่วนเสีย

7) การใช้กำลังหรือการบีบบังคับ (Forcing) วิธีนี้ใช้วิธีสลายข้อขัดแย้งโดยฐานะของการมีอำนาจของผู้บังคับบัญชา โดยใช้ระเบียบกฎหมายหรือคำสั่งให้คู่กรณียอม แต่อาจไม่ได้หมายถึงยอมรับหรือเห็นด้วย การแก้วิธีนี้ใช้ได้ระยะสั้นเท่านั้น โดยมุ่งลดผลที่ตามมาไม่ได้ลดที่เหตุของปัญหา

8) การเปลี่ยนโครงสร้างองค์การ (Altering Structural Variable) ในกรณีโครงสร้างขององค์การก่อให้เกิดความขัดแย้ง ผู้บริหารต้องหันมาองความขัดแย้งเสียใหม่ เพื่อลดความขัดแย้งให้ดำเนินการจัดการเรื่องบุคลากรใหม่ ให้มีการรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะของพนักงานก็จะลดความขัดแย้งได้

2.2 การรับมือความขัดแย้ง

เจม มาร์ช (James March) และเฮอร์เบอร์ ไซมอน (Herbert Simon) (March and Simon, 1958, p.129 อ้างถึงใน (สมศักดิ์ จังตระกูล, 2554, น.29) เสนอวิธีการจัดการความขัดแย้งไว้ 4 ประการ ได้แก่ ข้อแรก การเลือกแนวทางที่ทำให้เกิดความพึงพอใจร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับเรื่องข้อมูลข่าวสาร ข้อที่สอง การเกลี้ยกล่อม โดยการใช้เทคนิคศิลปะชักจูง เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นประโยชน์กับส่วนรวมทำให้เกิดความร่วมมือกันปฏิบัติงาน ข้อที่สาม การต่อรองโดยต้องยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ข้อที่สี่ กลวิธีทางการเมืองโดยการใช้อำนาจต่อรองด้วยการรวมตัวกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม เพื่อให้มีพลังอำนาจมากขึ้นในการเจรจาต่อรองเพื่อดำเนินการระงับหรือยุติความขัดแย้ง

การรับมือความขัดแย้งในช่วง ค.ศ. 1970 เคนเนธ ดับบลิว โทมัส (Kenneth W. Thomas) และราล์ฟ เฮช คิลแมนน์ (Ralph H Kilmann) (Thomas & Kilmann, 1970 อ้างถึงใน วชิรา คิดการ, 2547, น.45-48) ผู้เชี่ยวชาญด้านการรับมือกับความขัดแย้งในองค์กร ได้เสนอแนวคิดที่มนุษย์จะมีวิธีการรับมือกับความขัดแย้งทั้งหมด 5 รูปแบบ แต่ละแบบให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างไปในแต่ละสถานการณ์ ได้แก่

1) การให้ความร่วมมือ (Collaborating) เป็นวิธีรับมือกับความขัดแย้งที่นำไปสู่สถานการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ (win-win situation) เกิดขึ้นโดยคนทั้งสองฝ่ายพูดคุยและสื่อสารกัน

อย่างจริงจัง เพื่อหาทางออกร่วมกันเป็นทางออกที่ทำให้เกิดความสบายใจทั้งคู่ เพราะไม่มีใครเสียผลประโยชน์ของตัวเอง ต้องอาศัยเวลาและความใจเย็นในการหาทางออกที่ดีที่สุด

2) การประนีประนอม (Compromising) เป็นวิธีรับมือแบบพบกันคนละครึ่งทาง โดยทั้งสองฝ่ายอาจจะต้องลดความต้องการ หรือความเป็นตัวเองบางส่วน เพื่อให้ความขัดแย้งนั้นยุติลง แต่อาจไม่ใช่วิธีที่ดีในระยะยาว เนื่องจากการยอมเสียตัวตนอาจไม่ได้เกิดจากความเต็มใจของทั้งสองฝ่าย

3) การปรองดอง (Accommodating) เป็นวิธียุติความขัดแย้งที่รวดเร็วเนื่องจากมีฝ่ายหนึ่งยอมเสียสละหรือลดความต้องการของตัวเองเพื่อให้อีกฝ่ายบรรลุความต้องการและเกิดความปรองดอง แม้จะเป็นวิธีที่รวดเร็วแต่คนที่ต้องเสียสละ อาจรู้สึกอึดอัดและไม่พอใจอยู่ลึกๆ ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ดีในระยะยาวเช่นกัน

4) การแข่งขัน (Competing) เป็นวิธีรับมือเพื่อให้ตัวเองบรรลุความต้องการ ซึ่งอาจจะต้องใช้อำนาจหรือการแสดงท่าทีก้าวร้าวรุนแรง เพื่อให้ตัวเองอยู่เหนือฝ่ายตรงข้ามวิธีนี้อาจทำให้เราได้ชัยชนะเพื่อผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ของตัวเอง แต่ความขัดแย้งอาจไม่จบลงง่ายๆ หากผู้แพ้ไม่ยอมรับผลลัพธ์ดังกล่าว เก็บความขุ่นเคืองใจไว้และรอการเอาคืนในภายหลัง

5) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) เป็นวิธีรับมือแบบไม่รับมือกับอะไรเลย โดยเลือกที่จะไม่ตอบโต้และไม่ตอบสนองใดๆ เพราะบางความขัดแย้งก็อาจจะไร้สาระเกินกว่าจะเสียเวลาด้วยแม้วิธีนี้จะ เป็นวิธีที่ดูง่าย และไม่เสียแรงแต่ก็เป็นวิธีมีประสิทธิภาพน้อยสุด เนื่องจากปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่าง ถูกต้อง และอาจจะกลับมาเกิดขึ้นซ้ำซากไม่จบสิ้น

ดังนั้น ความขัดแย้งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ซึ่งเป็นสัตว์สังคมที่มีความแตกต่าง ทางด้าน พื้นฐาน ค่านิยม ผลประโยชน์ การรับรู้ข้อมูล หากมีวิธีการมาปรับใช้กับความขัดแย้งย่อม สามารถแก้ไขได้ง่าย เช่น ด้านผลประโยชน์ ข้อมูลข่าวสารและความสัมพันธ์ สามารถที่จะเปิดเวทีการ เจรจาได้ แต่หากเป็นด้านโครงสร้างและค่านิยม เป็นการเจรจาที่เป็นไปได้ยาก ตามวงกลมความขัดแย้ง ของ คริสโตเฟอร์ ดับเบิลยู มัวร์ ที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของความขัดแย้งของแต่ละด้าน

2.3 ผลของความขัดแย้ง

มุฮัมมัดรอปี หม้อแหล่ (2557, น.33-34) ได้อธิบาย ผลของความขัดแย้งระบุว่าผลนั้นมีทั้งดีและไม่ดี หมายความว่า ความขัดแย้งนั้นอาจเป็นลักษณะที่จะเกิดขึ้นในทางสร้างสรรค์หรือในทาง ทำลายได้ หากความขัดแย้งมีมากเกินไปผลที่ตามมาจะเป็นไปในแนวทางลบ ลักษณะทำลายประสิทธิภาพ ขององค์กรแต่หากความขัดแย้งนั้นอยู่ในจุดที่เหมาะสมจะเกิดผลในทางบวก ซึ่งจะเป็นลักษณะในทาง สร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามทางปฏิบัติค่อนข้างเป็นไปได้ยาก ในการจะกำหนดว่าความขัดแย้งเท่าใดถึงจะเป็นจุด ที่เหมาะสมต่อปัญหา สำหรับกลยุทธ์ที่ดีคือการสังเกตผลที่ตามมาว่า สำหรับผลความขัดแย้งมี 2 ลักษณะ คือ ผลดีของความขัดแย้ง และผลเสียของความขัดแย้ง

พรนพ พุกกะพันธ์ (2542, น.276) กล่าวว่าผลดีของความขัดแย้งเมื่อเกิดขึ้นมักจะเกิดแนวคิดที่สามขึ้นมา คือความขัดแย้งเหมือนเป็นการบังคับให้มนุษย์แสวงหาแนวคิดใหม่เพื่อเป็นผลดีกับองค์กรและเปิดโอกาสให้มนุษย์ตรวจสอบความสามารถของตนเองเสมอ

วิจิตร วรุตบางกูร (2526, น.173-174 อ้างถึงใน มูฮำมัดรอปี หม้อแหล่ (2556, น. 34) กล่าวว่า บุคคลทั่วไปส่วนใหญ่มีทัศนคติทางด้านความขัดแย้งได้ไม่ดีนัก เพราะเชื่อว่าสิ่งที่ดี คือการร่วมมือกัน เมื่อใครทำให้เกิดความขัดแย้งจะเป็นสิ่งที่ไม่ดี ทำให้เกิดปัญหาความตึงเครียดในการทำงานและส่งผลเสีย แต่แท้จริงแล้วความขัดแย้งอาจทำให้เกิดผลดีตามมาเช่นกัน เพราะความขัดแย้งสามารถทำให้มีผลในทางบวก ได้แก่ ทำให้เกิดแนวปฏิบัติความคิดอื่นมากขึ้น ทำให้มีทางเลือกที่ดีกว่า เกิดแรงผลักดันความคิดใหม่ ทำให้เกิดความพยายามจะอธิบายให้เห็นชัดเจนที่ต้องการพัฒนาและให้เห็นเหตุและผลความตึงเครียดทำให้เกิดความคิดช่องทางใหม่

โอเวน (Owen, 1991, p.246-258 อ้างถึงใน มูฮำมัดรอปี หม้อแหล่ (2556, น.35) กล่าวว่า ความขัดแย้งหากได้รับการตอบสนองในทางบวกและมีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสมจะเกิดความร่วมมือการสนับสนุนที่ดีเนื่องจากความขัดแย้ง ในทางสร้างสรรค์จะก่อเกิดการเจริญก้าวหน้าการพัฒนาองค์กรได้ดี

พรนพ พุกกะพันธ์ (2542, น. 277) อ้างถึงใน มูฮำมัดรอปี หม้อแหล่ (2556, น.35) ระบุว่าความขัดแย้งทำให้เกิดการขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลหากผู้มีอำนาจหรือผู้บริหารไม่รู้จักการแก้ไขและอีกทั้งสาเหตุของความขัดแย้งมีหลากหลายประการ การแก้ไขต้องใช้วิธีที่แตกต่างเหมาะสมต้องศึกษาให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา มิฉะนั้นแก้ไขผิดที่จะก่อเกิดความเสียหาย

3. แนวคิดแนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นของไทย เริ่มต้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2535 มีการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินครั้งแรก เป็นการบริหารราชการแบบจตุสดมภ์ คือ วิธีจัดระเบียบราชการบริหารส่วนกลางในสมัยโบราณ โดยตั้งกรม หรือกระทรวงใหญ่ขึ้น 4 กรม คือ กรมเมือง กรมวัง กรมคลัง กรมนา มีเสนาบดีเป็นเจ้ากระทรวงดูแลในแต่ละกรมที่เข้ามาตั้งแต่การสถาปนากรุงศรีอยุธยา และมาเป็นการบริหารราชการแบบสมัยใหม่แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดขึ้นครั้งแรกที่สุขาภิบาลพระนครและสุขาภิบาลท่าฉลอม ปัจจุบัน พ.ศ. 2567 ประเทศไทย มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว 20 ฉบับ นับเป็นประเทศที่มีรัฐธรรมนูญมากที่สุดในทวีปเอเชีย มีรัฐประหารครั้งล่าสุดเกิดขึ้นใน พ.ศ. 2557 โดยคณะ

รักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และมีสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของแต่ละอำนาจกำหนดขึ้นมา การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นการปกครองหน่วยย่อยของประเทศนอกเหนือจากรัฐบาลกลางรูปแบบการกระจายอำนาจ เปิดโอกาสประชาชนมีส่วนร่วมเลือกผู้นำของตนเข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการ เพื่อสนองความต้องการแก้ปัญหาประชาชนในท้องถิ่นรวดเร็วตรงความต้องการและด้วยความทั่วถึง (ไชยสุข กรกิตติชัย, 2560, น.1)

ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญต่อการเมืองท้องถิ่น และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มมีอำนาจเพิ่มขึ้น การที่อำนาจรัฐเปลี่ยนมือจากข้าราชการส่วนกลางส่งผ่านให้นักการเมืองท้องถิ่น ทำให้เกิดการแข่งขัน เพื่อมีโอกาสได้รับตำแหน่งมีอำนาจผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางของระบบการเมืองท้องถิ่น ด้านสิทธิของการมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับมาตรา 66 บุคคล ซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ ทั้งยังต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ยั่งยืน ซึ่งบัญญัติข้อเดิมอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 บัญญัติไว้ในมาตรา 46 (นิรามัย สังข์เงิน, 2558, น.16)

ความสำคัญด้านการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยหมวดที่ 14 กำหนดไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 250 คือการมอบอำนาจการดูแลบริหารจัดการทำสาธารณะตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และทำงานมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการเป็นการพัฒนาสอดคล้องแนวทางเดียวกันให้เป็นกับประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, 2563, น.274-281)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในหมวดที่ 3 มาตรา 25 ได้ให้สิทธิเสรีภาพของคนไทยถึงสิทธิและเสรีภาพ ในการกระทำอะไรจะได้รับการคุ้มครองเท่าที่สิทธิเสรีภาพไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สำหรับมาตรา 43 ได้ระบุสิทธิไว้ว่า บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู ส่งเสริม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี จัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสิทธิลงข้อเสนอนโยบายกับหน่วยงานของรัฐ และยื่นความจำนงให้ทำการหยุดการปฏิบัติการใดๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนส่วนรวม และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ภาครัฐต้องเร่งพิจารณาข้อเสนอของประชาชนที่ยื่นข้อมูลและให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องนั้น ต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย ตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ข้อสุดท้าย ต้องจัดให้มีระบบด้านสวัสดิการที่ต้อง

สนับสนุนชุมชน ฉะนั้นสำหรับสิทธิของบุคคลและชุมชน ได้รวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ ในการดำเนินการดังกล่าวด้วย สิทธิของชุมชนในการดูแลรักษา ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น.7-12)

มาตรา 257 มีเป้าหมายข้อแรก คือ ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย สามัคคี และอยู่อย่างปรองดอง อีกทั้งด้านการพัฒนาให้ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ข้อสอง สังคมจะต้องมีความสงบสุขและมีความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้มีความเท่าเทียมกันปราศจากความเหลื่อมล้ำในหมู่ประชาชน ข้อสาม ประชาชนมีสุขภาพที่ดีมีสุข มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ในระบอบประชาธิปไตย (1) ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน คำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ ประกอบกัน (2) จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมรวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น.77)

บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง มาตรา 56 ระบุว่าบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะของหน่วยงานราชการของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะสร้างกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชน มาตรา 57 ซึ่งสำหรับประชาชนนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับคำชี้แจงที่ครบถ้วน ถูกต้อง สำหรับข้อสงสัย และการให้เหตุผลที่ชัดเจนจากทางหน่วยงานราชการ ภาครัฐ ก่อนที่จะดำเนินการในการอนุญาตทำกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมสุขภาพอนามัยคุณภาพในการดำเนินชีวิตของประชาชน และสามารถแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงาน เพื่อนำไปพิจารณาในการที่จะทำการวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การวางผังเมือง เป็นต้น จำเป็นที่รัฐต้องดำเนินการจัดเวทีหรือสถานที่ให้ประชาชนมาประชุมเพื่อเข้าสู่กระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินตามโครงการของภาครัฐ และมาตรา 62 บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540, น.13)

มาตรา 67 วรรคสอง ใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 ได้มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการระเบียบปฏิบัติและแนวทางของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2552 พบปัญหากระบวนการทำงาน และมีความขัดแย้งระหว่างประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน พิจารณาได้จากการยื่นคำร้องต่อศาลปกครอง เพื่อฟ้องร้องคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ละเว้นต่อการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ 2550 ตามมาตรา 67 วรรคสอง มาตรา 66 มีผลการศึกษาระบุว่าประชาชนมีข้อห่วงกังวลต่อการดำเนินกระบวนการรับฟังความ

คิดเห็นที่มีต่อ (1) รูปแบบของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น เนื่องจากผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น มีความรู้สึกในการเข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นไม่เต็มที่ด้วยข้อจำกัดของเวลาในช่วงของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็น และ (2) ความโปร่งใสของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งจากมุมมองนี้มีหลากหลาย เช่น จำนวนตัวแทนของประชาชนที่เป็นพนักงานของบริษัทเจ้าของโครงการมากกว่าประชาชนทั่วไป โดยมีการลงทะเบียนในนามของประชาชนทั่วไป รวมทั้งมีมุมมองว่ากระบวนการรับฟังความคิดเห็นและกระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นการดำเนินการตามพิธีกรรมปราศจากการให้ความสนใจในการที่จะตอบสนองข้อคิดเห็นของประชาชนในแต่ละเวทีรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งได้มีการดำเนินการของโครงการก่อนที่จะเสร็จสิ้นกระบวนการต่างๆ ตลอดจนความคิดเห็นของประชาชนไม่มีน้ำหนักในการตัดสินใจในเรื่องของการออกใบอนุญาต (นันทวรรณ วิจิตรวาทการ และคณะ, 2558)

ด้านทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 กับการปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ปรากฏอยู่ใน 2 หมวดสำคัญหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐและหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรัฐธรรมนูญ ทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระอำนาจการบริหารแต่มีขอบเขตพอควร

ดังนั้น สำหรับการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าควรมีอำนาจและสิทธิเสรีในการบริหารจัดการตนเองตามกฎหมายที่ให้สิทธินั้น โดยไม่ได้เป็นอิสระโดยการแยกออกจากรัฐ แต่มีสิทธิในการปกครองตนเอง และมีการเลือกตั้งผู้นำโดยประชาชนในพื้นที่ มีสิทธิในการตรวจสอบการบริหารจัดการ การปฏิบัติงาน หากมีข้อสงสัยในการดำเนินงาน

3.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น มีนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า การปกครองท้องถิ่นไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

แฮร์รีส จี มอนตากู (Haris G. Montagu) (Montagu, 1984, p.574 อ้างถึงใน มูฮำมัด รอปี หม้อแหล่ (2556, น.11) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น ผู้บริหารจะได้รับการเลือกตั้งโดยประชาชน เพื่อมาบริหารปกครองท้องถิ่นและมีอิสระไม่ถูกรอบงำและควบคุมจากราชการส่วนกลาง ทั้งนี้ยังคงต้องอยู่ใต้อำนาจสูงสุดของประเทศ มิได้เป็นอิสระโดยการเป็นรัฐใหม่แต่อย่างใด

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526, น.15) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นมีอำนาจจากการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่รัฐมอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอำนาจนั้นยังต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกฎหมายที่รัฐบาล

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2543, น.37) ได้อธิบายถึง การปกครองท้องถิ่นนั้นคือการที่รัฐได้ทำการมอบเครื่องมือในการบริหารงาน ที่จะต้องทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลทรัพยากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การควบคุมดูแลพื้นที่ของประชาชนยังมีความเป็นอย่างไร้สาระ

โกวิท พวงงาม (2550, น.34) ได้ให้นิยามสำหรับการปกครองท้องถิ่น หมายถึงอาณาเขตที่มีขอบเขตและประชาชนที่แน่นอน อีกทั้งมีอำนาจในการบริหาร มีสภา และคนที่จะมีอำนาจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

อุทัย หิรัญโต (2523, น.2) นิยามว่า เป็นการปกครองที่ประชาชนได้รับมอบอำนาจจากทางภาครัฐโดยการดำเนินการและดูแลท้องถิ่นของตนเอง ด้านการบริหารงานโดยจะเกิดจากประชาชนที่ขึ้นอาสาและได้รับเลือกจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเลือก ทางด้านความเป็นอิสระของท้องถิ่นจะได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสม เพราะทางรัฐบาลยังคงต้องควบคุมเนื่องจากรัฐเป็นผู้ให้อำนาจ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547 : 9) นิยามการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองกันเอง การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองถิ่นที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ นั้นเพราะชุมชนเหล่านี้มีความแตกต่างกันในด้านความเจริญจำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกระจายอำนาจโดยมอบอำนาจให้กับประชาชนซึ่งเป็นการปกครองหรือรูปแบบการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย ได้มอบอำนาจให้ประชาชนและตัวแทนประชาชนได้ขึ้นมาบริหารจัดการทรัพยากรของท้องถิ่นตนเอง ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์สูงสุดเพื่อประชาชนทำโดยประชาชน แต่ยังคงอยู่ภายใต้อำนาจรัฐเหมือนเดิม

3.2 ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ (2563) อธิบายลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นองค์กรนิติบุคคล โดยเพิ่มขึ้นจากองค์กรของรัฐบาลกลางมีทรัพย์สินและงบประมาณ มีอำนาจดำเนินการบริการสาธารณะในท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกำหนดไว้ในกฎหมาย เขตการปกครองมีรูปแบบการปกครองที่ดีมีการเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนบริหารงานตนเอง เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีความเสียสละมาบริหารงานท้องถิ่น แต่ต้องปฏิบัติตามภายในขอบเขตของกฎหมายและกระทำกิจกรรมโดยไม่ต้องขอคำสั่งจากรัฐบาลกลางและมีอำนาจอิสระในด้านการคลัง ด้านอำนาจอธิปไตยสามารถแบ่งออกเป็นอำนาจย่อย 3 อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ สำหรับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย ประกอบด้วย การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบทั่วไปที่ใช้แก่ท้องถิ่นทั่วไป 3 รูปแบบ คือ เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะ

ท้องถิ่นบางแห่งมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาล มี 3 หลักเกณฑ์ คือ ข้อแรกเทศบาลนครมีพลเมืองมากกว่าห้าหมื่นคน ข้อสองเทศบาลเมืองมีพลเมืองมากกว่าหนึ่งหมื่นคน ข้อสุดท้ายเทศบาลตำบลมีพลเมืองมากกว่าเจ็ดพันคน

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (2562) ผู้เขียนหนังสือเมืองกินคน ได้แสดงความคิดเห็นได้นำสนใจในสังคมได้มีการแบ่งแยกระหว่างเมืองกับชนบท ซึ่งอธิบายความหมายและความสำคัญของการเมืองการปกครองนครและมหานครแห่งพัฒนาการและรูปแบบของเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) “เรียกชนบท” และเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร “เรียกเมือง” หรือการปกครองรูปแบบพิเศษหรือเชียงใหม่จัดการตนเอง ขอนแก่นจัดการตนเอง ปัญหาในเมืองมีความแตกต่างจากชนบท

ดังนั้น สำหรับงานวิจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทำให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นรูปแบบชนบท จะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง จำนวน 2 พื้นที่ ส่วนกลุ่มที่เรียกว่าเมือง คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน จำนวน 1 พื้นที่ รวม 3 พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

3.3 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นฐานรากหลักที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน เพื่อให้ได้เรียนรู้การบริหารจัดการเกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น การปกครองแบ่งออกเป็นสองด้าน ด้านการเมือง เป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการปกครองตนเองและด้านการบริหาร เพื่อเป็นการให้ประชาชนที่เป็นตัวแทนในท้องถิ่นดำเนินภารกิจและแบ่งเบาภาระรัฐบาล โดยผู้ที่จรรู้และแก้ไขปัญหาท้องถิ่นได้ดีที่สุดก็คือประชาชนในพื้นที่นั่นเอง

แนวความคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการปกครองของรัฐ โดยใช้หลักการกระจายอำนาจปกครอง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น เป็นพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย เหมือนสถานที่เรียนรู้ของประชาชนในด้านการปกครองให้มีส่วนร่วม อนุรักษ์ รักษาดำรงไว้ สำหรับพื้นที่ ให้มีโอกาสเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนไปบริหารงานท้องถิ่น (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2518, น.6-7)
2. การปกครองท้องถิ่น เป็นโรงเรียนที่ให้ความรู้แก่ประชาชน ในการรู้จักการปกครองตนเอง การต้องไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตัวแทนไปเป็นผู้นำเข้าไปบริหารงานตามรูปแบบประชาธิปไตย มีสิทธิอำนาจในการถอดถอนตัวแทนที่ไปเป็นผู้นำ (อนันต์ อนันตกุล, 2521, น.6-7)

ลิขิต อธิบาย (2553, น.3) อธิบายในด้านรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุดคือรากหญ้า ซึ่งเป็นฐานเสริมและสำคัญในการพัฒนาระบบ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับระบอบประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์และล้มเหลวมี หลายข้อ แต่ข้อที่สำคัญคือการขาดรากฐานในท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539, น.28-29) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นถือเป็นการแบ่งเบา ภาระของรัฐบาล มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวางไม่สามารถจะตอบสนอง ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นทราบดี ว่าต้องการอะไร แก้ไขส่วนไหน และบางท้องถิ่นเป็นพื้นที่เฉพาะ

การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นพื้นที่ที่สร้างผู้นำทางการเมือง เพื่อบริหารประเทศใน อนาคต ทั้งนี้เพราะว่าผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องเรียนรู้ถึงประสบการณ์การเรียนรู้ทางด้าน การเมือง และฝึกฝนความสามารถในการบริหารงานในท้องถิ่น และพัฒนาไปสู่ผู้นำทางการเมือง ระดับประเทศในที่สุด (วิญญู อังคนารักษ์, 2518, น.98)

ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ (อุทัย หิรัญโต, 2523, น.22) ประการแรก ต้องมีมีสถานะตามกฎหมายในการรองรับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น โดยประเทศไทยได้กำหนดถึง เรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญเรียบร้อยแล้ว ประการที่ สอง ต้องเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ ซึ่งได้ทำการกำหนดกฎเกณฑ์พื้นที่ไว้เป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กและที่มีขนาดใหญ่ ด้านองค์การอนามัยโลกและสำนักกิจการ สังคม มีความเห็นถึงแนวทางการบริหารท้องถิ่นให้เหมาะสมนั้น จำนวนประชากรในพื้นที่ควรอยู่ที่ ประมาณห้าหมื่นคน ประการที่สาม การกระจายอำนาจและหน้าที่อยู่ที่นโยบายทางการเมืองและการ ปกครองของรัฐบาล ประการที่สี่ ต้องเป็นองค์กรนิติบุคคลที่มีขอบเขตที่ชัดเจนแน่นอน และมีอำนาจใน การกำหนดนโยบายออกกฎ ข้อบังคับ ประการที่ห้า ให้สิทธิประชาชนเลือกตั้งประชาชนมาบริหารงาน ประการที่หก มีอิสระในการปกครองตนเอง ประการที่เจ็ด มีงบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บ รายได้เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่น ประการสุดท้าย ควบคุมดูแลของรัฐเพื่อ ประโยชน์ของรัฐและประชาชน มีอิสระในการดำเนินงาน (อนันต์ อนันตกุล, 2521, น.10)

การปกครองท้องถิ่น (ณัฐพล ใจจริง, 2018, น.169) คือ การกระจายอำนาจไปให้ หน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่และประชากรเป็นของตนเอง ประการ สำคัญองค์กรดังกล่าวจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบ่งเป็น 3 ข้อ คือ ข้อแรก เป็นพื้นที่ทางการเมืองที่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกิจการบ้านเมืองที่สามารถพัฒนา ต่อไปเป็นพลเมืองที่ แข่งขันของประเทศชาติ ข้อสอง สำหรับฝึกฝนความเป็นพลเมืองในสังคม

ประชาธิปไตยในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ข้อสุดท้าย ตัวแสดงทางการเมืองท้องถิ่น คือ ผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น ภาคราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม

ดังนั้น จะเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้งมีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเอง ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากเป็นเครื่องจักรที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจหน้าที่มีทรัพยากร มีกฎเกณฑ์เพียงพอที่จะสร้างบ้านเมืองของตนเอง

3.4 โครงสร้างและรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ (2563, น.249-313) อธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินว่าตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534) แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

การบริหารราชการส่วนกลาง หมายถึง การบริหารราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่า (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, 2563, น.313)

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค หมายถึง การที่ราชการส่วนกลางโดยกระทรวง ทบวง กรม แบ่งอำนาจในการบริหารบางส่วนให้ข้าราชการในส่วนภูมิภาค มีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจแก้ไขปัญหา ริเริ่มนโยบาย ภายใต้อำนาจที่ได้รับมอบไปจากส่วนกลางตามหลักการแบ่งอำนาจหรือมอบอำนาจ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคของไทยในปัจจุบัน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นอกจากหน่วยการปกครองในระดับจังหวัดและอำเภอ ในพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมยังกำหนดให้มีหน่วยการปกครองในระดับตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองย่อยที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของนายอำเภอหน่วยการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้านมีกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของประชาชนในพื้นที่ โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้านนี้จะไม่ใช้ข้าราชการของรัฐ แต่เป็นเจ้าพนักงานที่ได้รับเงินเดือนประจำ เป็นค่าตอบแทน (พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457)

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง การบริหารราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ รัฐบาลในส่วนกลางจะกระจายอำนาจบางส่วน ให้แก่ประชาชนหรือหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการบริหารกิจการสาธารณะตามอำนาจ

หน้าที่ที่กฎหมายมอบให้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่ 2 ประเภท คือ รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถือเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่พื้นที่ครอบคลุมเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

เทศบาลถือเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นอีกรูปแบบเป็นนิติบุคคล บริหารราชการในส่วนกลาง เริ่ม พ.ศ. 2475 ทำงานคล้ายรูปแบบการทำงานระบบรัฐสภา มีฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496)

การจัดตั้งหรือแต่งตั้งเกี่ยวกับประเภทของเทศบาลในการที่จะดำเนินการยกฐานะของเทศบาลจากเดิมที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น การพิจารณาจะขึ้นอยู่กับความสามารถทางด้านรายได้และจำนวนประชากรที่มีขนาดความหนาแน่นเป็นไปตามระเบียบที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยการที่จะดำเนินการจัดตั้งเทศบาลสามารถจัดตั้งได้มี 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบลถือว่าเป็นเทศบาลขนาดเล็ก เทศบาลเมืองถือว่าเป็นเทศบาลที่มีขนาดกลาง เทศบาลนครถือว่าเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ ทั้งนี้ต้องดำเนินการตามข้อระเบียบกฎหมายกำหนด

มูฮำมัดรอปี หม้อแฮล (2556, น.15-16) สำหรับมาตรา 12 ภายใต้ข้อบังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 ระบุไว้ว่าการเปลี่ยนชื่อเทศบาลนครหรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลกระทำโดยพระราชกฤษฎีกาให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาล ตามความในวรรคก่อนหมดอำนาจหน้าที่เฉพาะในเขตที่ได้เปลี่ยนแปลงนั้น นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลใช้บังคับสำหรับมาตรา 13 ภายใต้บังคับมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 ท้องถิ่น ซึ่งได้ยกฐานะเป็นเทศบาลแล้วถูกเปลี่ยนแปลงฐานะให้พ้นจากสภาพจากองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนการขอจัดตั้งเป็นเทศบาล มีรายละเอียดดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องทำรายงานขอจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลผ่านความเห็นชอบของอำเภอและจังหวัดตามลำดับมาที่กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ออนไลน์) โดยต้องส่งข้อมูลข่าวสารประกอบการพิจารณาขอยกฐานะ คือ (1) แบบสำรวจข้อมูลการขอจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลได้รับความเห็นชอบของอำเภอและจังหวัด (2) รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลได้ (3) คำบรรยายแนวเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ขอจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลตามข้อเท็จจริงในปัจจุบัน (4) แผนที่ท้ายร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยที่ขอจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลต้องถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงให้นายอำเภอท้องถิ่นนายองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารท้องถิ่นข้างเคียง (5) แบบสำรวจความคิดเห็นและรายงานการประชุมของ

ประชาชนในพื้นที่ ถือว่าเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่โดยแท้จริงที่ต้องการยกฐานะและจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล หากกระทรวงมหาดไทยเห็นว่ามีความเหมาะสมจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล เมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล จะทำให้สภาพท้องถิ่นนั้นพัฒนาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกภาพทั้งหมดสิ้นสุดวันที่ได้มีประกาศจัดตั้งขึ้นเทศบาลตำบลเป็นต้นไป

ภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ปัจจุบันมีรูปแบบและมีขนาดที่แตกต่างกันทั้งภารกิจและอำนาจหน้าที่เป็นไปตามกฎหมาย 2 ลักษณะใหญ่ๆ ด้วยกัน (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2562)

1) ภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะกฎหมายเฉพาะที่ว่าด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังมีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. 2543, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

2) ภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

4. แนวคิดประชาสังคม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ธงชัย สิงอุตม (2562, น.331-343) กล่าวว่า ประชาสังคม (civil society) ถือเป็นแนวคิดที่ต้องการสร้างเกิดความเข้มแข็งกับสังคมและชุมชนได้ระบุว่าประชาสังคม คือ ความเป็นพื้นที่ของสังคมที่เน้นไปที่ประชาชนเป็นหลัก พื้นที่ดังกล่าวไม่ใช่พื้นที่ของภาครัฐที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยมีกฎหมายรองรับหรือเป็นกลุ่มของภาคธุรกิจเอกชนในการมุ่งแสวงหาผลกำไรแต่อย่างใด สำหรับประชาสังคมเป็นพื้นที่สำหรับประชาชน มีอิสระไม่ได้ถูกครอบงำจากภาครัฐแต่อย่างใด และไม่ได้อยู่ภายใต้ตัวล้อมของการแข่งขันแย่งชิงของการเมืองเป็นกลุ่มคนที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและวัฒนธรรมความคิด กลุ่มมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ในการที่ปกป้องประโยชน์สาธารณะให้กับสังคม เป็นพื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2555, น.2) สรุปความหมายของแนวคิดประชาสังคมมีทั้งความหมายที่ประเทศตะวันตกระบุไว้ กับความหมายที่นักรัฐศาสตร์ของประเทศไทยให้ความหมายไว้น่าสนใจ ดังนี้

1. ความหมายของประชาสังคมที่ใช้ในประเทศตะวันตก มีความหมายแตกต่างกันตามพัฒนาการประวัติศาสตร์

1.1 ยุคคลาสสิก (กรีก/โรมัน) ให้ความหมายว่า ประชาสังคม อธิบายถึงบุคคลในสังคมมีส่วนกำหนดกฎเกณฑ์ กรอบกฎหมาย โดยแยกออกจากรัฐกับสังคมและแยกของที่เป็นสาธารณะออกจากเอกชนและออกจากส่วนตัว โดย วู้ด (Wood) วิเคราะห์ว่าเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล ในฐานะเป็นรากฐานหรือต้นตอของอำนาจทางสังคม เป็นอิสระจากอำนาจเดิม

1.2 ศตวรรษที่ 16 อยู่ในช่วง ค.ศ. 1501 ถึง ค.ศ. 1600 และ ศตวรรษที่ 18 ค.ศ. อยู่ในช่วง ค.ศ. 1701-1800 ได้มีนักปรัชญาการเมือง “Political Philosophers” ของประเทศอังกฤษ และประเทศอเมริกา ในงานเขียนได้มีการอธิบายรายละเอียดด้านเกี่ยวกับปัญหาของการเกิดระบบอำนาจรวมศูนย์ (Despotism) ทำให้เกิดปัญหาทำให้มีแนวทางการต่อต้าน ที่จะให้ประชาสังคมจำเป็นต้องแยกจากระบบรัฐ เพราะประชาสังคมนั้นจะต้องมีบทบาท มีหน้าที่ในการเข้าไปทำการตรวจสอบอำนาจรัฐ

1.3 จอร์จ ฟรีดริช วิลเฮล์ม เฮเกิล (Georg Friedrich Wilhelm HEGEL) ได้ อธิบายถึงการใช้คำว่า สังคมพลเมือง (Civil Society) ซึ่งได้หมายความถึงการที่มี สังคมกระฎุมพี (Bourgeois Society) ที่ได้ อธิบายให้เห็นว่า ได้เกิดการสร้างให้ได้มีการเกิดของสังคมที่สร้างการเกิดขึ้นขึ้นใหม่ เพื่อตอบรับสำหรับการตอบสนองกับระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใหม่เช่นกัน โดยมีความเป็นอิสระไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับ ครอบงำ ที่การกำหนดที่เกิดจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่อย่างใด ซึ่งจะเห็นว่าในสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้เกิดเส้นทางใหม่ที่รองรับการให้กับกลุ่มที่เป็นปัจเจกบุคคล และยังมีความเป็นอิสระจากการควบคุมของภาครัฐ สำหรับด้านสังคมกระฎุมพี ยังถือว่าเป็นอีกหนึ่งเวที เพื่อสำหรับในการพูดคุยและเจรจาในการต่อรอง ของพื้นที่ที่เป็นส่วนที่เป็นสาธารณะที่เป็นส่วนของเอกชนและระหว่างส่วนย่อยหรือปัจเจกบุคคลส่วนที่ครอบคลุมหรือรัฐไม่ใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นใหญ่หรือเป็นรองเรียกว่าเท่าเทียมกันทางด้านอำนาจของทั้ง 2 อำนาจ

แลร์รี ไดมอนด์ (Larry Diamond) (Diamond, 1996 : 228 อ้างถึงใน รัฐตารีย์ เกียวคุ้มภัย, 2556) ได้ทำการอธิบายรายละเอียดและความหมายมีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับด้านแนวคิดประชาสังคม กล่าวคือ เป็นพื้นที่อาณาบริเวณ (realm) ที่มีพื้นที่ปราศจากการควบคุมจากรัฐ ทั้งนี้หมายถึงการที่มีอิสระจากรัฐ แต่มีใช้ทำได้ทุกสิ่ง เพราะยังคงต้องปฏิบัติภายใต้ กฎระเบียบ ข้อกฎหมาย สำหรับการที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมดังกล่าว ซึ่งจะมีความแตกต่างจาก คำว่า สังคม (society) ทั้งนี้

เพราะว่า ประชาสังคม หมายถึง พื้นที่สาธารณะ (public sphere) ที่กลุ่มประชาสังคมถือได้ว่าเป็นพื้นที่ตรงกลาง (intermediary entity) เป็นพื้นที่ที่ให้พลเมืองทำการรวมตัวกันในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้อยู่ตรงกลางระหว่างพื้นที่ของเอกชนและภาครัฐ

2. ความหมายของประชาสังคมที่ใช้ในประเทศไทย

ประเวศ วะสี (สถาบันพัฒนาประชาสังคม, แนวคิดประชาสังคม, www.csdi.or.th) เป็นผู้จุดประกายความคิด ประชาสังคม จากงานเขียนเรื่อง สังคมสมานภาพ อธิบายถึงสังคมไทยในสภาพปัจจุบัน ภาคส่วนหลัก (Sectors) ของสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมาก คือ ภาครัฐ หรือ “รัฐานุภาพ” และภาคธุรกิจเอกชนหรือ “ธนาานุภาพ” ซึ่งปรากฏการณ์นี้ส่งผลทำให้สังคมขาดดุลยภาพและเกิดความล่าช้าในการพัฒนาของประชาชนหรือภาคสังคม ซึ่งเรียกว่า “สังคมานุภาพ” แนวคิดของ ประเวศ วะสี จึงมุ่งไปที่การทำอย่างไรที่จะเกื้อหนุนให้ภาคสังคมหรือภาคประชาชนมีความเข้มแข็งและเกิดดุลยภาพทางสังคมขึ้นที่เรียกว่าเป็น “สังคมสมานภาพ” โดยเชื่อว่าจะต้องพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งที่ชุมชน (Community Strengthening) (ประเวศ วะสี, 2536) ชุมชนเข้มแข็ง คือการที่ประชาชนมีเป้าหมาย อุดมคติมีความเชื่อร่วมกัน โดยติดต่อสื่อสารกันแบบมีระบบระดับกลุ่ม (ประเวศ วะสี, 2539) สำหรับความเข้มแข็งของประชาสังคมเกิดจากการมีชุมชนที่หลากหลายเกื้อหนุนภาคสังคม ที่เสนอแนวคิดในเชิงกลยุทธ์ที่ว่าด้วยความร่วมมือเบญจภาคี ต่อมาใช้คำว่า พหุภาคี โดยมองว่าชุมชนในปัจจุบันอ่อนแอมาก การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต้องเกิดจากความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของภาคสังคมต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน ด้วยสังคมสมานภาพจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยกระบวนการถักทอความรักของคนในสังคม ของคนในชุมชน ถักทอทั้งแนวดิ่ง อันหมายถึง โครงสร้างอำนาจที่เป็นทางการและแนวนอน หมายถึงพันธมิตร เพื่อนเครือข่ายเข้าหากัน ซึ่งหากพิจารณาจากประเด็นนี้ การให้ความหมายหรือความสำคัญของประชาสังคม ของ ประเวศ วะสี นั้น มิได้กล่าวถึงการปฏิเสธรัฐ การไม่เชื่อฟังรัฐ (State Disobedience) แต่อย่างใด

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2545 : 23-29) ให้ข้อสังเกตว่าบางกลุ่มการใช้คำว่า ประชาสังคม ถือได้ว่าเป็นคำเดียวกับองค์การพัฒนาเอกชน (Non-governmental Organization: NGO) ซึ่งไม่สามารถจะใช้เป็นคำเดียวกันได้ ควรแยกคำกันเพราะมีความหมายและวัตถุประสงค์ต่างกัน อีกทั้งการที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าประชาสังคมมักจะกำเนิดเกิดขึ้นได้เฉพาะในพื้นที่ชุมชนเท่านั้น ซึ่งแท้จริงแล้วสำหรับประชาสังคมสามารถที่จะเกิดได้ทุกพื้นที่หากมีการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชน และมีบางกลุ่มมีความพยายามนำคำว่า ประชาสังคม ไปใช้ร่วมกับคำว่า ชุมชนท้องถิ่นนิยม (Communitarianism) ซึ่งไม่ควรใช้ร่วมกัน เพราะสำหรับคำนิยามสากลของคำว่า ประชาสังคมเป็นพื้นที่ที่สามารถเกิดขึ้นได้ไม่ว่าในเมืองหรือในชนบท

ชูชัย ศุภวงศ์ (2540 อ้างถึงใน สถาบันพัฒนาประชาสังคม, ออนไลน์) อธิบายว่า เมื่อคนในสังคมเห็นความซับซ้อนของปัญหาที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ที่แยกต่อการแก้ไข อันเกิดจากสังคมที่ซับซ้อนทำให้เกิดการรวมตัวกันด้วยการ มีวัตถุประสงค์ในการร่วมสร้างจิตสำนึก ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนหรือภาคสังคม (ประชาชน) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ภายใต้เครือข่าย

ธงชัย สิงอุตม (2562, น.335) ประชาสังคม หมายถึง การสร้างเครือข่าย กลุ่ม ชุมชนที่มีกิจกรรมเกิดขึ้น ซึ่งมีการเคลื่อนไหวอยู่ระหว่างรัฐกับปัจเจกชน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคมประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ รัฐ ประชาสังคมและปัจเจกชน ซึ่งต้องเป็นอิสระต่อกัน

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2547) ให้นิยาม การเมืองภาคประชาชน คือ การเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชน เพื่อลดฐานะการครอบงำ รวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนใช้ดูแลชีวิตตนเองโดยตรง เป็นปฏิกริยาตอบโต้การใช้อำนาจรัฐ เพื่อถ่วงดุลอำนาจการครอบงำของระบบตลาดเสรีในภาคประชาชน และเป็นกระบวนการใช้อำนาจทางตรงของประชาชนที่มากกว่าการเลือกตั้ง เพื่อเข้าไปสู่กระบวนการทางนโยบายทุกขั้นตอน โดยมีจุดหมายสำคัญคือ การลดระดับการปกครองโดยรัฐ จำกัดขอบเขตอำนาจรัฐ ให้สังคมดูแลตนเอง ถ่วงดุลอำนาจรัฐด้วยสังคมโดยไม่มุ่งยึดอำนาจรัฐ

กฤษณา บุญชัย (2560) สรุปรภาพรวมของประชาสังคมไว้สองข้อ ข้อแรก ประชาสังคม คือ พื้นที่การเมืองสาธารณะ (Public Sphere) ของประชาชน ซึ่งกำเนิดมาจากการก่อตัวของวัฒนธรรมคนชั้นกลางและขยายไปสู่ชนชั้น กลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายและสนใจในพื้นที่การเมืองสาธารณะ ฉะนั้นประชาสังคมจึงเป็นพื้นที่ที่เกิดกิจกรรม มีได้หมายถึงประชาชนทั้งหมดหรือสังคมทั้งหมด ที่ไม่ได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองสาธารณะ ข้อสอง ประชาสังคม คือ กระบวนการประชาชนในการสร้างพื้นที่ทางการเมืองสาธารณะของตนเอง โดยไม่อยู่ภายใต้การเมืองของรัฐและทุน จึงเป็นอิสระจากรัฐและทุน

ดังนั้น ประชาสังคม ถือเป็นพื้นที่ตรงกลางระหว่างรัฐและเอกชน เป็นเวทีของกลุ่มคนที่มีแนวคิดเดียวกันในการแสดงสิทธิ ความเห็น อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีใช้ส่วนตน หรือแอบแฝงอื่นใด เป็นพื้นที่แห่งวิถีเสรีที่ไม่ได้ถูกครอบงำเป็นอิสระโดยแท้จริง

3. องค์ประกอบของประชาสังคม

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2555, น.9) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญของประชาสังคมในการวัดความเข้มแข็งในบริบทสังคมตะวันตก 6 ประการ

1) โครงสร้างพื้นฐานสาธารณะและช่องทางการสื่อสาร เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน โดยต้องมีโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ 3 ระดับ คือ ระดับล่างคือการพบปะ

กันของผู้คนเป็นครั้งคราวในสภาพพัฒนาท้องถิ่นหรือเพื่อนบ้าน ระดับกลางคือการรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อ เน้นงานหรือเป็นองค์กร ระดับสูงสุดคือองค์กรร่วมที่เชื่อมองค์กรสมาชิก เข้าหากันพบปะใช้ช่องทางการสื่อสารสำหรับโครงสร้างพื้นฐานจะอยู่กับสังคมที่ไม่เป็นทางการเป็นการเชื่อมคนให้ใกล้ชิดกัน

2) กระบวนการสำคัญของชุมชน คือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเพราะอดีตผู้นำตัดสินใจเท่านั้น โดยให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

3) ภาวะการนำและผู้นำชุมชน ต้องมีสมาชิกที่มีความสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4) กรอบแนวคิดหรือภาพที่อยู่ในหัวของคนในชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของภาคสาธารณะและการทำงานเพื่อส่วนรวม ต้องมองว่าอำนาจเป็นสิ่งสำคัญที่อยู่ในตัวคน อำนาจแท้จริงมาจากประชาชน และต้องมั่นใจว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ที่สามารถแก้ปัญหาท้องถิ่น

5) ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถาบัน พัทนัม (Putnam, 1998 : 78 อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2555 : 10) สรุปคือ ความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกัน จะนำไปสู่เมืองที่มีการปกครองที่ดี เศรษฐกิจดี ความสัมพันธ์แบบมาเฟีย ทำให้เศรษฐกิจล้าหลัง

6) สำนึกความเป็นชุมชนและธรรมเนียมแห่งการแบ่งปัน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ จิตสำนึกประชาชน (Civic Consciousness) โครงสร้างองค์กรประชาสังคม (Civic Organization) เครือข่ายประชาสังคม (Civic Network)

4. พัฒนาการของประชาสังคมท้องถิ่น

ประชาสังคม เริ่มปรากฏในสังคมไทย พ.ศ. 2520 ใช้ความหมายคือ ภาคประชาชนหรือภาคพลเมือง เป็นสถานการณ์ที่นำมาสู่ประชาสังคมหรือการเมืองภาคประชาชน โดยเกิดขึ้นใน รัฐบาลพลเอกชาติชาย พ.ศ. 2531 ปรากฏการณ์ทุจริตรื้อฟื้นเป็นปัญหาที่ทำให้สังคมหันมาตรวจสอบอำนาจ ท้ายสุดจึงเกิดการปฏิวัติทางการเมืองหลัง พฤษภาทมิฬ 2535 ทำให้คำว่า ประชาสังคมได้เกิดขึ้นมา ในพ.ศ. 2520 จุดกำเนิดนำมาสู่แนวคิดและขบวนการประชาสังคม คือการเกิดแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน โดยนักพัฒนาจากองค์การพัฒนาเอกชน เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม จากอุดมการณ์สังคมด้านพหุทิสานชน ชุมพล (2546, น.18) เห็นว่า แนวคิดประชาสังคม ได้ก่อกำเนิดโดยกลุ่มเอ็นจีโอของไทย เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ของการในการเปลี่ยนแปลงสังคม ในการสร้างสังคมในอุดมคติ ทำให้เห็นได้ว่าประชาสังคมถือเป็นแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์

5. บทบาททางการเมืองของภาคประชาสังคม

ธงชัย สิงอุตม (2562, น.342-343) อธิบายถึง ภาคประชาสังคมหรือสังคมของพลเมือง (Civil Society) ซึ่งมืองค์การพัฒนาเอกชน เป็นส่วนหนึ่งในภาคประชาสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) มีการเริ่มต้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและ

ขานรับแนวคิด “ประชาสังคม” ซึ่งเหมาะกับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคม ที่มองเห็นวิกฤติการณ์และมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวเพื่อแก้ไขปัญหาที่ร่วมกัน

1. ประชาสังคมกับบทบาทต่อสังคมการเมืองไทย

1) มิติการสร้างและการดูแลประชาธิปไตยของสังคมไทย โดยการทำให้เกิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนซึ่งนำมาสู่การขยายการเมืองภาคประชาชนเชิงสถาบัน

2) มิติด้านนโยบายสาธารณะ มีกฎหมายนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่คนจน เช่น นโยบายที่เรียก “ประชานิยม” รัฐธรรมนูญ 2540 และ 2550 ได้มีบทบัญญัติหมวดที่ 5 ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งคงจะเป็นการเกินเลยที่จะกล่าวมาจากการเคลื่อนไหวโดยขบวนการประชาสังคมที่เติบโตขึ้นมาในระดับพื้นที่การเมืองท้องถิ่น เห็นได้ว่าการเติบโตขององค์กรชุมชนที่ต้องการสร้างพื้นที่เชิงนโยบายระดับท้องถิ่นโดยเข้าไปเชื่อมกับทั้ง “ท้องถิ่น” และ “ท้องที่” เช่น งานแบบสภาองค์กรชุมชนและขบวนการจัดการตนเอง ควรพิจารณาว่าการขับเคลื่อนโดยประชาสังคมได้นำไปสร้างพื้นที่เชิงนโยบายระดับท้องถิ่นที่ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

6. การเมืองภาคประชาสังคมในยุคไทยแลนด์ 4.0 คือในยุค พ.ศ. 2564

การเมืองของภาคประชาสังคมในช่วงนั้น อยู่ในช่วงการมีวิสัยทัศน์ในเชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยขณะนั้นเป็นการบริหารจัดการประเทศไทย จากการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มีภารกิจสำคัญในการผลักดันและปฏิรูปประเทศในทุกๆ ด้านก็เพื่อสร้างหนทางและปรับทิศทางในการพัฒนาประเทศโดยเน้นทางด้านเศรษฐกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันเปิดโอกาสให้กับกลุ่มประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและทุกกลุ่ม เพื่อรู้ทันกับภัยที่เกิดขึ้นในทุกด้านมีรูปแบบแปลกใหม่มาเสมอ ทั้งนี้เพราะการเจริญเติบโตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 2021 ภายใต้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในขณะนั้นว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ด้านการเคลื่อนไหวภาคประชาสังคม ได้พัฒนารูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ขึ้นมาหรือที่เรียกว่า ขบวนการทางสังคมใหม่ (New social Movement : NSMs) ในกรณีขบวนการเคลื่อนไหว ในยุคที่มีการแย่งชิงอำนาจกันระหว่างกลุ่มคนที่เห็นต่างทางการเมือง 2 กลุ่ม ที่คิดว่าเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม แต่ในความเป็นจริงในยุค 4.0 นั้น ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องการเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศ โดยไม่หวังผลตอบแทนแต่ต้องการพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ สร้างความร่วมมือกันระหว่างรัฐกับองค์กรประชาสังคม สร้างความชอบธรรมในการทำงานขององค์กรประชาสังคม เสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างรัฐ เสริมสร้างการศึกษาพลเมือง สร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นทุนทางสังคมเป็นการสร้างทางเลือกและโอกาส ในการเข้าถึงบริการสาธารณะ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบใหม่ของการเคลื่อนไหวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในยุคโลกาภิวัตน์หรือที่เรียกว่าการเมือง

แบบหลังสมัยใหม่ 7 ความสำคัญของกระบวนการเหล่านี้ อยู่ที่การเคลื่อนไหวระดับท้องถิ่นแต่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกันในระดับโลก ส่วนเป้าหมายของการเคลื่อนไหวไม่ใช่เพื่อล้มหรือยึดอำนาจรัฐแต่เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกัน ทำให้เกิดสังคมที่มีจิตสำนึกผิชอบร่วมกัน มีการร่วมมือผ่านองค์กรที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อทำการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีความคิดเพื่อสร้างเอกลักษณ์ มีความผูกพัน ความเชื่อร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการเข้ามามีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐหรือเพื่อให้รัฐมีสำนึกรับผิดชอบต่อสาธารณะ จะทำให้เกิดพลังมวลชนเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงหรือการเข้ามามีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของกลุ่มและประโยชน์ส่วนรวม มักถูกเรียกรวมๆ ว่า “การเมืองสมัยใหม่”

5. ทฤษฎีระบอบนคร (ปรับปรุงจาก วัชรพล พุทธรักษา, 2561)

มอสเบอร์เกอร์ (Mossberger) และสโตเกอร์ (Stoker) (Mossberger and Stoker, 1994-1997 อ้างถึงใน วัชรพล พุทธรักษา, 2561) อธิบายแนวคิดทฤษฎีระบอบนคร โดยวางสมมติฐานว่าการเมืองท้องถิ่นถูกกำหนดรูปแบบการแบ่งกันระหว่างรัฐและตลาดเสรี แนวคิดนี้เห็นว่าการปกครองในส่วนท้องถิ่นจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อมีความร่วมมือระหว่างตัวแสดงนอกภาครัฐร่วมกับศักยภาพของภาครัฐ และทรัพยากรของหน่วยงานนอกภาครัฐเข้าด้วยกันเนื่องจากประโยชน์กันระหว่างรัฐและตลาดเสรี เพราะระบบเลือกตั้งของประชาชนคอยควบคุมภาคเอกชนและภาครัฐ ผลทางการเมืองจะสร้างการลงทุนให้กับภาคเอกชน เป็นการเอื้อต่อกันทั้งสองฝ่ายเหตุการณ์นี้ เรียกว่าการจัดการเพื่อให้ปกครองได้ (governing arrangements) โดยใช้ทรัพยากรภาครัฐกิจทำให้กลุ่มธุรกิจไม่หายไปจาก

ระบอบนคร คลาเรนซ์ สโตน เรียกสถานการณ์นี้ว่า “อำนาจเชิงระบบ”(Systemic power) เป็นอำนาจเชิงระบบของกลุ่มธุรกิจชนชั้นนำในแต่ละพื้นที่ สำหรับมุมมองด้านเศรษฐกิจการเมืองแนวคิดนี้ปฏิเสธมุมมองแบบพหุนิยม (Pluralism) ที่เชื่อว่าอำนาจรัฐอย่างเดียวกับเพียงพอแล้วการริเริ่มและการจัดการในประเด็นเชิงนโยบาย ปฏิเสธแนวทางของสายโครงสร้างนิยม (Structuralism) ที่มองว่าแรงผลักดันทางเศรษฐกิจอย่างเดียวกับเพียงพอ คลาเรนซ์ สโตน ยังปฏิเสธแนวทางของสายโครงสร้างนิยม (structuralism) ที่มองว่าแรงผลักดันทางเศรษฐกิจอย่างเดียวเพียงพอต่อการกำหนดนโยบายด้วย

คลาเรนซ์ สโตน (Clarence Stone) (วัชรพล พุทธรักษา, 2561, น.5-8) ถือเป็นผู้บุกเบิกยุคแรกเริ่ม อธิบาย แนวคิดระบอบนคร (Urban Regime) ระบุว่า สภาพแวดล้อมทางการเมืองไม่ได้ถูกกำหนดเพียง อำนาจเชิงโครงสร้าง แต่ยังมีกลุ่มพลังที่พยายามที่ดำเนินการผ่านนโยบายสาธารณะ

ทั้งนี้การเมืองในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมากเพราะปัจจุบัน นักการเมืองต้องได้รับความร่วมมือระหว่างกลุ่มองค์กรภาคประชาชนในการสร้างฐานสนับสนุน เป้าหมายสำคัญคือการชนะการเลือกตั้ง เลือกตั้ง เช่น กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กลุ่มรณรงค์สิทธิมนุษยชน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อได้รับการสนับสนุนจากนโยบายที่ภาครัฐกำหนดซึ่งกลุ่มอิทธิพล คือ กลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มเอกชนได้พยายามดิ้นรนเพื่อให้มีพื้นที่ในการต่อรองอย่างลับๆ ปราบปรามการฉ้อโกงเช่นนี้เรียกว่า อำนาจเชิงระบบ การเกิดนโยบายสาธารณะจึงประกอบไปด้วยปัจจัยหลักสามข้อ คือ ความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้มีอำนาจปกครองตามธรรมชาติของความสัมพันธ์ทางสังคมภายในชุมชน สำหรับความสำคัญของแนวคิดการเมืองนคร ทำให้เห็นสภาพที่ทำให้เกิดความสับสนขัดข้องการทับซ้อนของอำนาจที่เกิดขึ้นภายในสังคมเกิดการประสานจากนโยบายสาธารณะหรืออำนาจที่อยู่อย่างลับๆ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะในพื้นที่เมือง

จากการสรุป เรื่องระบอบจากมุมมองของคลาเรนซ์ สโตน (Clarence Stone) มี 7 ประการ ดังนี้ (Mossberger & Stoker, 2001, p.813-814 อ้างถึงใน วัชรพล พุทธิรักษา, 2561, น.8)

- 1) ระบอบ หมายถึง กลุ่มที่ไม่มีการจัดตั้งแบบเป็นทางการ มีอิสระและมีช่องทางการติดต่อสื่อสารการประสานงานในการเข้าถึงสถาบันทางการเมืองได้อย่างดี อีกทั้งยังสามารถทำการส่งผ่านทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ให้องค์กรหรือเครือข่ายเพื่อให้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างยั่งยืนในการตัดสินใจด้านนโยบายและการปกครอง
- 2) ระบอบเป็นโครงสร้างทางอำนาจที่เกิดขึ้นซึ่งเกิดจากการทำงานประสานกันเพื่อให้เกิดความมือในการทำงานระหว่างระบอบกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรอิสระ โครงสร้างด้านอำนาจนี้เกิดขึ้นเพื่อควบคุมทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ
- 3) ความร่วมมือระหว่างตัวแสดงต้องเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นมาเอง โดยต้องมีการใช้ระยะเวลาและระบอบไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่
- 4) ระบอบมีความมั่นคงและมีความโครงสร้างในการบริหารจัดการระบอบที่ชัดเจนและสามารถพัฒนาไปได้หลายระดับ ทั้งนี้เนื่องจากระบอบเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจะไม่เกิดผลกระทบในด้านการบริหารจัดการหรือแม้กระทั่งด้านความสัมพันธ์ของตัวแสดงในเครือข่ายที่ระบอบประสานงานอยู่
- 5) รูปแบบของนโยบายเกิดขึ้นเพราะกลุ่มผู้มีอำนาจหรือชนชั้นนำที่มีระบอบกำกับและกำหนดอยู่เสมอ
- 6) ข้อตกลงร่วมกันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างระบอบกับเครือข่ายในโครงสร้างการปกครองมีการพึ่งพิงกันเพราะต้องการรักษาผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน
- 7) ความร่วมมือหรือการยุติภายในเครือข่ายของระบอบเกิดขึ้นได้จากการได้รับอิทธิพลหลักจากการที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันเป็นเวลานานระหว่างตัวแสดงที่สร้างให้เกิดจุดศูนย์รวม

ด้านนักวิชาการให้ความหมายเกี่ยวกับระบอบนคร คือ การศึกษาเครือข่ายของตัวแสดงภายในเมืองที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันผ่านการสื่อสารในเชิงโครงสร้างทางอำนาจของเมืองเพื่อกำหนดเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน

การเมืองนคร (Urban Politics) โดยทศพล ชินจ่อ (2564) ได้อธิบายสำหรับการบริหารกิจการภาครัฐในระดับท้องถิ่นจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ด้านพื้นที่ของเมืองจากโครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นประจำ สำหรับประเทศไทย พบว่า การศึกษาวิชาการเมืองกับนโยบายการพัฒนาเมือง หลักสูตรระดับรัฐศาสตร์บัณฑิตและรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมือง (คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559) มีวิชาการเมืองและมหานคร ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ส่วนใหญ่สอนโดย พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (2560) ได้อธิบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะภายในเมือง แนวคิดการเมืองนครได้รับอิทธิพลช่วงยุคหลังประจักษ์นิยม ซึ่งเป็นหน่วยวิเคราะห์ทางการเมืองจากปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวแสดงที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างการครองอำนาจนำในการปกครองและกำหนดทิศทางของนโยบายภายในเมืองแนวคิดการเมืองนครได้รับอิทธิพลทางการศึกษาจาก เดวิด จัดจ์ เจอร์รี่ สโตเกอร์ (David Judge, Gerry Stoker) และ แฮโรลด์ โวลแมน (Harold Wolman) ผ่านการตีพิมพ์หนังสือ ทฤษฎีการเมืองในเมือง (Theories of urban politics) ใน พ.ศ. 2538 เป็นแนวคิดคล้ายกับแนวคิดการเมืองการปกครองท้องถิ่น แต่แท้จริงแล้วแตกต่างกัน เพราะเน้นไปที่การพิจารณาด้านการพัฒนาและความเสื่อมโทรมของเมือง เช่น โครงสร้างทางอำนาจรูปแบบพิเศษ (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2560, น.171-179)

จอร์น (John, 2009, p.17-22 อ้างถึงใน ทศพล ชินจ่อ, 2564, น.33) ได้อธิบายถึงแนวคิดการเมืองนคร มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการช่วยวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญอยู่ พร้อมทั้งนำปัจจัยในการวิเคราะห์ ทั้งนี้การเมืองนคร มีลักษณะที่สำคัญ 2 ข้อ คือ หน่วยงานที่เกิดขึ้นมีขนาดเล็กและมีระดับอยู่ต่ำกว่า รัฐบาลส่วนกลางกระจายอยู่ภายในด้วยสภาพเครือข่ายที่มีอยู่อย่างจำกัดอาจจะนำไปสู่ผลกระทบ โดยความสำคัญของแนวคิดการเมืองนคร ในฐานะเป็นหน่วยการวิเคราะห์ ด้วยสภาพของเมืองมีความซับซ้อนทางสังคม กลุ่มตัวแสดงบนเครือข่ายของภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชน มีหลายกลุ่ม การดำเนินงานด้านนโยบายสาธารณะโครงการ กิจกรรมกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่สามารถกำหนดทิศทางของการพัฒนาและความเสื่อมโทรมของเมืองภายใต้องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ระบอบนคร การจัดระเบียบทางการเมืองและความสัมพันธ์ในมุมมองมาร์กซิสต์ภายใต้ขอบเขตการเมืองนคร

6. แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ

6.1 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ

เฉลิมพล จตุพร (2564, น.12) อธิบายว่า หมายถึง การพัฒนาการเติบโตแบบมีกระบวนการทางเศรษฐกิจอย่างสม่ำเสมอและมีระยะยาว เป็นการพัฒนาที่สร้างรายได้ที่แท้จริงต่อประชากรในพื้นที่เป็นรายหัวให้เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อีกด้วย ทำให้ต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นในการชี้วัดการเจริญเติบโต เช่น อัตราการมีอายุของประชาชน การศึกษา การกระจายรายได้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

กิตติกร สุนทรานุรักษ์ ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการพัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงทางด้านโครงสร้างโดยรวมของระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนกระบวนการเมืองและสังคมที่ส่งผลให้สวัสดิการของประชาชนดีขึ้น (เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, ออนไลน์)

6.2 ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ

ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ มีที่เกี่ยวข้อง 10 ทฤษฎี ได้แก่

1) ทฤษฎีกลุ่มคลาสสิก (Classical Theorists) หมายถึง กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้แก่ อัดัม สมิธ (Adam Smith), เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo), โทมัส มัลธัส (Thomas Malthus) และจอห์น สจวร์ต มิลล์ (John Stuart Mill) กลุ่มนี้มีความเชื่อในกฎของธรรมชาติ (natural law) และความมีเหตุผลของมนุษย์กลุ่มนี้จึงเชื่อว่ากลไกทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ระบบตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์และมีรัฐบาลเข้าไปเกี่ยวข้องน้อยที่สุด ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการออมและการลงทุน (อนุรักษ์ วัฒนะถาวรวงศ์, 2552 : ออนไลน์)

2) ทฤษฎีของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจะเกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้น (class conflict) การได้มาซึ่งความมั่งคั่งและอำนาจของคนกลุ่มหนึ่ง และความพยายามที่จะมีชีวิตอยู่รอดของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นการนำมาซึ่งการต่อสู้ในระหว่างชนชั้นของสังคมและทำให้สังคมเกิดการพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นโดยมาร์กซ์ แบ่งชั้นของความเจริญก้าวหน้าทางสังคม 5 ชั้น ชั้นสังคมคอมมิวนิสต์โบราณ (primitive communism) สังคมทาส (slavery society) สังคมศักดินา (feudalism) สังคมทุนนิยม (capitalism) และสังคมแบบสังคมนิยม (socialism) ตามแนวคิดของมาร์กซ์มนุษย์จะเป็นผู้ผลิตและมีผลิตภาพ (productive) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์หรือโครงสร้างทางสังคม (รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม, 2561 : 227-234)

3) ทฤษฎีของกลุ่มนีโอคลาสสิก นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนีโอคลาสสิก (Neo-classical Theorists) จะใช้เมื่อหมายถึงกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ที่มีผลงานและมีชื่อเสียงในราว ค.ศ. 1890-1920 เช่น

สแตนลีย์ เจแวนส์ (Stanley Jevans), อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) คาร์ล แมงเกอร์ (Carl Menger), ลีออน วาลราส (Leon Walras) และคนุต วิคเซลล์ (Knut Wicksell) โดยพื้นฐานของแนวคิดแล้ว นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้จะให้ความสนใจไปที่เศรษฐศาสตร์จุลภาคและปัญหาเศรษฐกิจในระยะสั้น มีความเชื่อว่าความเจริญทางเศรษฐกิจยังคงมีอยู่ในอัตราที่สูงต่อไปเรื่อย ๆ เพราะการปรับปรุงเทคโนโลยี นอกจากนั้นค่าจ้างแท้จริงที่ปรากฏอยู่ก็สูงกว่าระดับพอประทังชีวิตอัตราค่าใ้ที่อยู่ในเกณฑ์สูง (ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาเศรษฐกิจ : ออนไลน์)

4) ทฤษฎีของ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter) เขียนตำราเกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ (The Theory of Economic Development) เมื่อ ค.ศ.1911 การพัฒนาเศรษฐกิจถือเป็นเพียงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจส่วนหนึ่งเขาจึงเชื่อว่าทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจะไม่สามารถอธิบายได้ หากแต่เพียงการอาศัยสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจในอดีตที่ผ่านมา แต่ต้องอธิบายทางการปรับตัวในลักษณะที่เศรษฐกิจมีการ เมื่อเกิดสถานการณ์ที่จะสร้างปรากฏการณ์ขึ้นใหม่ สำหรับผลงานที่ของชุมปีเตอร์ ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในกลุ่มของทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับวัฏจักรธุรกิจ เศรษฐกิจเชิงจริยธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจ นวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจากชื่อเสียงและผลงานที่โดดเด่นทำให้ชุมปีเตอร์ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ (ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร, 2563)

5) ทฤษฎีของเคนส์ เกิดทฤษฎีและแนวคิดใหม่ขึ้น ทั้งนี้โดยเคนส์ (J. M. Keynes) เป็นผู้เสนอทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจ้างงาน ดอกเบี้ยและการเงิน จึงเน้นไปที่ความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่สม่ำเสมอมีการว่าจ้างงานเต็มทีและควมมีเสถียรภาพทางด้านราคา (วสันต์ ภูวภัทรพร, ออนไลน์)

6) ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจตามขั้นตอนของรอสโทว์ นิยมในช่วงทศวรรษที่ 1960 โดยรอสโทว์ (W.W. Rostow) เสนอแนะให้พัฒนาเศรษฐกิจไปตามขั้นตอนดังเช่นที่ประเทศพัฒนาเคยผ่านมา ทั้งนี้เพราะเขามีความเชื่อว่าทุกประเทศในโลกนี้สามารถจัดให้อยู่ในขั้นตอนใดมี 5 ขั้นตอน คือขั้นสังคมแบบดั้งเดิม (traditional society) ขั้นเตรียมการ (preconditions for take-off) ขั้นทะยานขึ้น (take-off) ขั้นไปสู่ความเจริญเติบโตเต็มที่ (drive to maturity) และขั้นอุดมโภคา (the age of high mass consumption) (กิตติคุณ ด้วงสงค์, เอกรัตน์ มหามงคล, สมพงษ์ รัฐจิตโต, 2561)

7) ทฤษฎีเคนส์ เป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นไปที่รัฐในการกำหนดให้มีบทบาทต่อการพัฒนาได้เสนอว่าการพัฒนามีอยู่สองทางให้เลือก คือ การพัฒนาแบบสมดุล (Balanced Growth) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุกภาค ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเกษตร การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาบริการ ซึ่งเป็นไปได้ยากและอาจเป็นไปได้เลยหากประเทศที่มีความยากจนมักจะมุ่งบประมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาแบบไม่สมดุล (Unbalanced Growth) ทฤษฎีความจำเป็นเติบโตแบบสมดุลและไม่สมดุล ซึ่งนำมา

พัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ ทฤษฎีความจำเป็นเจริญเติบโตแบบสมดุล และทฤษฎีความจำเป็นเจริญเติบโตแบบไม่สมดุล (กิตติคุณ ด้วงสงค์, เอกรัตน์ มหามงคล, สมพงษ์ ฐิตจิตโต, 2561)

8) ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างสาขาการผลิต ทฤษฎีมุ่งการพัฒนาเศรษฐกิจจากลักษณะโครงสร้างของประเทศด้อยพัฒนาเป็นหลัก โดย อาร์เธอร์ ลูอิส (Arthur Lewis) เป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกที่สังเกตพบว่า สภาพการณ์ในระยะเริ่มแรกของประเทศด้อยพัฒนาจะมีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกับสภาพก่อนหน้าที่จะมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศพัฒนานั้นคือการมีแรงงานมาก (กิตติคุณ ด้วงสงค์, เอกรัตน์ มหามงคล, สมพงษ์ ฐิตจิตโต, 2561, น.187)

9) ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นความสำคัญด้านการค้าส่งออก นอกจากจะมีทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เมื่อประเทศด้อยพัฒนาต้องพึ่งพาเศรษฐกิจของประเทศพัฒนา เมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปย่อมจะมีผลกระทบต่อประเทศด้อยพัฒนาด้วย

10) ทฤษฎีการพัฒนาที่เน้นความสำคัญด้านการทดแทนการนำเข้า แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนา โดยรัฐบาลใช้นโยบายตั้งกำแพงภาษีหรือกำหนดโควตาสินค้าประเภทเดียวกันที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ นักเศรษฐศาสตร์ที่สนับสนุนความคิดนี้ ได้แก่ เพรบิช (Prebisch) เซนเนอร์ (Chenery) และพาพานเดร่ว (Papandreou)

กิตติคุณ ด้วงสงค์, เอกรัตน์ มหามงคล และสมพงษ์ ฐิตจิตโต (2561) ได้อธิบายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจในความหมายแบบดั้งเดิม หมายถึง ความสามารถของประเทศในการที่จะสร้างหรือรักษาอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจแบบการวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยเป็นการที่นับรายได้ที่เกิดขึ้นจากในประเทศเท่านั้น (Gross Domestic Product: GDP) เป็นการวัดมูลค่าของผลผลิตทั้งประเทศรอบระยะเวลา 1 ปี เติบโตอย่างน้อยร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 7 หรือการวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงต่อหัวของประชากร (Real GDP per Head หรือ GDP/Population) แนวคิดนี้มุ่งเน้นการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศเป็นประเทศเป็นหลัก สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมจะมุ่งเน้นไปยังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากการผลิตในภาคเกษตรให้ลดลง และขยายการผลิตไปยังภาคอุตสาหกรรมหรือภาคอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาคเกษตร

6.3 การพัฒนาเศรษฐกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1) การพัฒนาเศรษฐกิจ (economic development) มีความสัมพันธ์กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) อย่างใกล้ชิด

2) การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นการขยายตัวของความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการของประเทศหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นผลให้รายได้ประชาชาติที่แท้จริงเฉลี่ยต่อหัว (per capital income) สูงขึ้น

3) การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง กระบวนการพัฒนาเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจตลอดจนระบบการเมืองสังคมที่ส่งผลให้สวัสดิการของประชาชนดีขึ้น ถ้าพิจารณาการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้เส้นเป็นได้ในการผลิต (PP) ซึ่งจะเป็นเส้นที่แสดงให้ส่วนประกอบของผลผลิตที่สามารถผลิตได้ด้วยทรัพยากรทั้งหมดของสังคมระบบเศรษฐกิจด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

6.4 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิตติกร สุนทรานุรักษ์ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจไว้ 5 ข้อ คือ ข้อแรก เพื่อเพิ่มรายได้ประชาชาติและรายได้ของประชาชาติที่แท้จริงต่อหัวของบุคคล ข้อสอง เพื่อช่วยให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง ข้อสาม เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ ข้อสี่ เพื่อกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และข้อสุดท้ายข้อห้า เพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศทางด้านดุลการค้า และดุลการชำระเงินที่ดีขึ้น ด้านปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ อุปทานแรงงาน ทูทางกายภาพ คุณภาพของแรงงาน หรือทุนมนุษย์ และคุณภาพของทุนกายภาพหรือเทคโนโลยี ด้านปัจจัยที่ไม่ใช่เศรษฐกิจ ได้แก่ ค่านิยมและสถาบันทางสังคม และระบบการเมืองการปกครอง เป็นต้น

6.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2493 มีหน้าที่เสนอความเห็นและคำแนะนำ ตลอดจนข้อชี้แจงต่อรัฐบาลในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติและพิจารณาโครงการเสนอรัฐบาลเพิ่มขึ้น พ.ศ. 2504 รัฐบาลประเทศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก และ พ.ศ. 2515 มีการนำกระบวนการวางแผนพัฒนาสังคมเข้ามาใช้ควบคู่กับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังมากมีการเปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็น“สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” จนถึงปัจจุบันมีหน้าที่อีกหน้าที่ของ สคช. คือการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาประเทศแต่ละช่วงเวลาระยะเวลา 5 ปี โดยฉบับปัจจุบัน คือฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จัดทำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศและ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน ให้คนเป็นศูนย์กลาง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำ (ประชาชาติธุรกิจ, 2564, ออนไลน์)

การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) หมายถึง กระบวนการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจมีเป้าหมาย เพื่อลดหรือขจัดปัญหาความยากจน การว่างงาน การกระจายรายได้ พร้อมกับมีการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการของสังคมที่ดี ใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นและต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสงวนทรัพยากรไว้ตอบสนองความจำเป็น ของคนรุ่นต่อไปในอนาคตของการพัฒนาที่ยั่งยืนมีเป้าหมายสำคัญคือ ประชาชนคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ดีกินดี หรือมีสวัสดิการทางเศรษฐกิจสูงขึ้น การมีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่มีสวัสดิการทางสังคม หรือมีความปลอดภัยในสังคม และสุดท้ายมีความพอใจ และความสุขในการดำเนินชีวิต สร้างความเป็นธรรมในสังคมการพัฒนาเศรษฐกิจมีความจำเป็นสำหรับประเทศไทยสาเหตุ ดังนี้ (ประชาชาติธุรกิจ, 2564 : ออนไลน์)

1) การเพิ่มของจำนวนประชากร ซึ่งไม่สมดุลกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จำเป็นต้องพัฒนาคนและใช้ทรัพยากรคุ้มค่า ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดี หรือมีสวัสดิการทางเศรษฐกิจสูงขึ้น มีชีวิตสะดวกสบายใช้สินค้าดีราคาไม่แพง มีบริการสนองความต้องการอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีลักษณะผูกขาดโดยคนส่วนน้อยเกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมและมีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ รัฐสามารถช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างดี

3) ระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยเป็นระบบเปิด คือ ต้องพึ่งทุนและการค้ากับต่างประเทศเปิดกว้างรับเทคโนโลยี การสื่อสารวัฒนธรรม การศึกษาและการบริโภคจากโลกตะวันตกต้องพัฒนาให้ทันความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกเพื่อมิให้ถูกเอาเปรียบ ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจนได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่พัฒนาที่มีความมั่นคงทางการเมืองและมีกองทัพที่เข้มแข็ง

4) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจนได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าเกิดผลดีต่อประชาชน คือ มีมาตรการการป้องกันภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติให้บรรเทา

ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเกิดจากความได้เปรียบในปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรง คือที่ดินมีพื้นที่ประเทศกว้างใหญ่มีทั้งแร่ธาตุและมีแหล่งท่องเที่ยว แรงงานมีคุณภาพ การศึกษาดี มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายของบ้านเมืองเป็นแรงงานที่มีฝีมือซึ่งผ่านการพัฒนาฝึกฝนทักษะเป็นอย่างดีทุนเป็นต้น

2) ปัจจัยทางสังคมและการเมืองการปกครอง เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คือ สถาบันครอบครัวมีสถาบันครอบครัวมีคุณภาพ โครงสร้างทางสังคมชนชั้นในสังคมไม่ยึดมั่นตายตัว ชนชั้นล่างหรือกลุ่มคนระดับรากหญ้าสามารถเปลี่ยนหรือเลื่อนฐานะทางสังคมได้เกิดชนชั้นกลางใหม่เพิ่มมากขึ้นเช่นวิศวกร การเมืองการปกครองและกฎหมายเป็นประเทศที่มีลักษณะคือมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงบ้านเมืองสงบเรียบร้อยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในอย่างรุนแรงและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจมีกฎหมายส่งเสริมการลงทุน คุ้มครองแรงงานคุ้มครองผู้บริโภคและสนับสนุนเกษตรกรในด้านราคาผลผลิต

6.6 เครื่องชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมและมีเสถียรภาพส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มสูงขึ้นและท้ายที่สุดทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น สามารถวัดการพัฒนาเศรษฐกิจจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับความอยู่ดีกินดีของประชาชนคือ (สำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ, แนวโน้มเศรษฐกิจไทย, 2563 : ออนไลน์)

1) ดัชนีวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แสดงถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่นผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ รายได้ประชาชาติ

2) ดัชนีวัดความอยู่ดีกินดีของประชาชน แสดงถึงระดับความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น อัตราการอ่านออกเขียนได้ อายุเฉลี่ยของประชากร อัตราการตายของทารก อัตราส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากร เป็นต้น ทั้งนี้ ดัชนีชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นดัชนีพื้นฐานเบื้องต้นที่จะสะท้อนภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

(1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เป็นตัวชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่นิยมใช้มากที่สุดเพราะแสดงถึงความสามารถในการผลิตและการบริโภคของประเทศผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นมูลค่าของสินค้าและบริการขั้น

สุดท้ายผลิตขึ้นโดยใช้ทรัพยากรภายในประเทศในรอบระยะเวลา 1 ปี คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ คำนวณมาจากมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตในประเทศ ณ ช่วงเวลานั้น

(2) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product: GNP) แสดงถึง ความสามารถในการผลิต การบริโภค ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็นมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายผลิตขึ้นโดยคนไทยในประเทศและคนไทยในต่างประเทศ GNP: GDP บวกรายได้สุทธิจากปัจจัยการผลิตต่างประเทศ

(3) รายได้ประชาชาติ (National Income: NI) คือ มูลค่าของรายได้ที่ประชาชน คนไทยในประเทศ และคนไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศได้รับในช่วงระยะเวลา 1 ปี รายได้ประชาชาติคำนวณจากผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติหักด้วยภาษีทางอ้อมและค่าเสื่อมราคา NI: GNP (ภาษีทางอ้อมบวกค่าเสื่อมราคา)

(4) รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (Per Capita Income) คำนวณได้จากรายได้ประชาชาติ หารด้วยจำนวนประชากร ซึ่งใช้เป็นดัชนีเปรียบเทียบระดับความอยู่ดีกินดีของประชาชนของประเทศ การวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของการวัดการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามแนวคิดการวัดความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness: GNH) การพัฒนาที่ผ่านมานั้นแต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวจนละเลยความสุขซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยังไม่มีดัชนีวัดความสุขมวลรวมประชาชาติ

แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560 - 2564) ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์สำคัญ คือ ยกกระดับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของเอเชียรองรับการลงทุนอุตสาหกรรม ซูเปอร์คลัสเตอร์ (Super Cluster) หมายถึง การจัดกลุ่มกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะสนับสนุนการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยง ระบบคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์ ทางบกทางราง ทางเรือ และทางอากาศ ให้เชื่อมโยงทั้งระบบและบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ, ส่งเสริมการพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อมเพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตในพื้นที่, อำนาจความสะดวกแก่ผู้ลงทุนการให้สิทธิประโยชน์ และการนำแนวคิดการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรมาปรับใช้ในการให้บริการของภาครัฐ, ส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการท่องเที่ยว เป้าหมายการพัฒนา ประกอบไปด้วย 1) พื้นที่เป้าหมายประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง รวมถึงพื้นที่อื่นใดที่จะมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเพิ่มเติม 2) อุตสาหกรรมเป้าหมายประกอบด้วยซูเปอร์คลัสเตอร์ สำหรับเศรษฐกิจปัจจุบันพื้นที่ 3 จังหวัด บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา) เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของ

ประเทศโดยเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเคมี พลังงานและยานยนต์และมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง พ.ศ. 2557 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมราคาประจำปีหนึ่งจุดเก้าล้านล้านบาทผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ โดยประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 624,185 บาทต่อปี (แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก พ.ศ. 2560-2564)

การอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2557 ใน 3 จังหวัด ภาคตะวันออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นการลงทุนที่จังหวัดระยองมากที่สุด รองลงมา คือ ชลบุรีและฉะเชิงเทราตามลำดับ พ.ศ. 2553 มูลค่าการลงทุนที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน(Board of Investment: BOI) อนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนรวม 132,848 ล้านบาท และ พ.ศ. 2557 อนุมัติ 337,691 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2553 กว่าร้อยละ 154 อย่างไรก็ตาม พ.ศ. 2558 ลดลงเนื่องจากบีโอไอ มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนสำหรับ พ.ศ. 2559 (มกราคม-กรกฎาคม) มูลค่าการลงทุนที่บีโอไออนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนใน 3 จังหวัด รวม 99,548 ล้านบาท พื้นที่ 13,266 ตร.กม. (ครอบคลุม 3 จังหวัด) ด้านความหนาแน่นประชากรของเขต ECC 245.9 คน/ตร.กม. อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 354 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย, 2566, น.11)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปีพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด พ.ศ. 2564 มีมูลค่า 955,119 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.90 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (16,166,597.99 ล้านบาท) เป็นอันดับ 3 ของประเทศ (รวมกรุงเทพมหานคร) โดยมาจากภาคเกษตรกรรม 25,883 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3 ส่วนสาขาการผลิตนอกภาคเกษตรกรรมมีมูลค่ารวมสูง 929,236 ล้านบาท (ภาคอุตสาหกรรม 756,007 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 79 ภาคการท่องเที่ยวและบริการ 173,229 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18 มูลค่า ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากร (GPP per Capita) เท่ากับ 904,857 บาท/คน/ปี เป็นอันดับ 1 ของประเทศ (สำนักงานจังหวัดระยอง, แผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2566–2570, น.46)

7. แนวคิดเขตประกอบการอุตสาหกรรม

7.1 ความหมายของอุตสาหกรรม

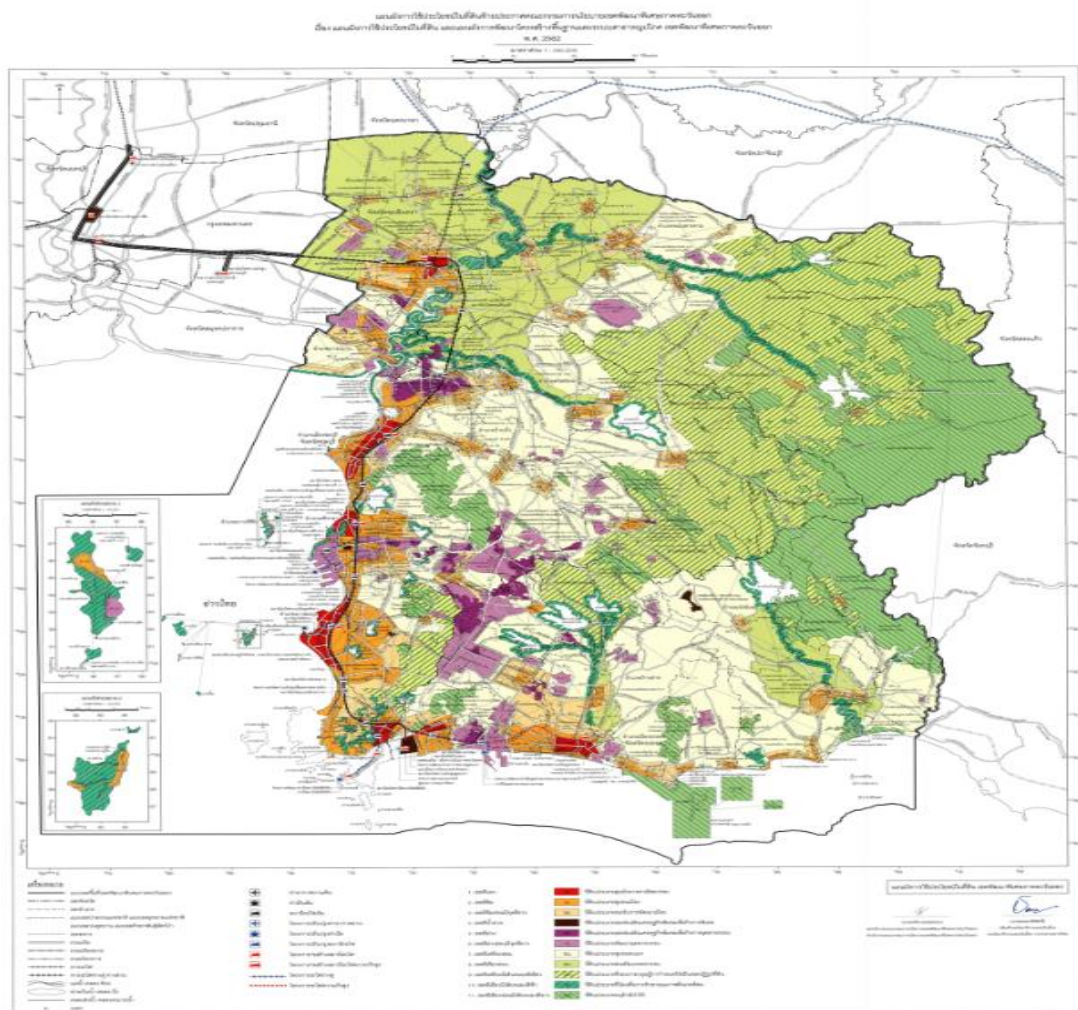
ราชบัณฑิตยสถาน. (2554) ได้ให้ความหมายว่า คือ กิจกรรมที่ใช้ทุนและแรงงานเพื่อผลิตสิ่งของหรือจัดให้มีบริการ โครงสร้างการผลิตและบริการของประเทศไทย ได้ปรับเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนด้วยภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคอุตสาหกรรมกลายเป็นภาคการผลิตที่มีบทบาทสูงต่อระบบเศรษฐกิจไทยโดยมีส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดประเภทของอุตสาหกรรมตามกฎกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2535 ออกตามความใน

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ไร่ 107 ประเภท อุตสาหกรรมเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในขั้นที่ 2 ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะอุตสาหกรรมเป็นการแปรรูปให้วัตถุดิบมีมูลค่าสูงขึ้น (Value Added) เพื่อเป็นสินค้าสู่ตลาด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, 2554)

ยุพดี เสตพรณ (2542) อธิบายไว้ว่า อุตสาหกรรมคือการแปรรูปวัตถุดิบที่ดำเนินการโดยใช้เงินลงทุนและแรงงานเป็นจำนวนมาก เพื่อดำเนินการให้ได้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปเพื่อการค้าเช่นการทำเหมืองแร่การขุดบ่อน้ำมัน การทำป่าไม้ การประมง การเกษตรกรรมและการบริการในเชิงการค้า

การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศ ในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ โดย World Development Report (WDR) (World Bank, 2009 อ้างถึงใน ธนาคารไทยพาณิชย์, 2553) ได้ระบุว่า ไม่มีประเทศใดที่เติบโตไปสู่ระดับรายได้ปานกลางโดยไม่ผ่านการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมืองและไม่มีประเทศใดเติบโตไปสู่ระดับรายได้สูงโดยปราศจากเมืองที่มีการพัฒนาตลอดเวลา การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยในอดีตเป็นการมุ่งพัฒนาไปที่คลัสเตอร์อุตสาหกรรมเชิงเศรษฐกิจ คือ กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งในเชิงเศรษฐกิจแต่สังคมไทยโดยรวมยังคงเผชิญกับปัญหามากมาย เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทำให้สังคมมีการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ไม่เพียงพอ ทำให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศยังไม่มีคุณสมบัติ เหตุนี้อาจเกิดจากการเน้นการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในเชิงเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ทำให้การพัฒนาไม่เกิดความยั่งยืน (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2554)

การกำหนดพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย เป็นการกำหนดการพัฒนาในระดับนโยบายของประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 เน้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม มีเป้าหมายที่จะให้ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นประตูทางออกให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอันที่จะส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานครอีกต่อไป (คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2562)

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภคเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2562
ที่มา : ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (2562)

พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550 นิคมอุตสาหกรรม เป็นเขตพื้นที่สำหรับการประกอบอุตสาหกรรมบริการหรือกิจการอื่น ที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการบริการและเขตประกอบการเสรี การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการพัฒนาและดำเนินการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เพื่อรองรับอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 การพัฒนาพื้นที่ต้องได้รับการพิจารณา และประกาศกำหนดเขตประกอบการอุตสาหกรรม จากกระทรวงอุตสาหกรรม ด้านสิทธิประโยชน์จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตตามกฎหมาย โรงงานเขตชุมชนอุตสาหกรรมที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน

ประเภทอุตสาหกรรมสามารถจำแนกได้เป็นหลายขนาด และหลายประเภทขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์การจำแนกประเภทอุตสาหกรรมตามขนาดจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (Large Scale Industry) หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีการใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมากมีทรัพย์สินถาวรตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไปมีแรงงานที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมากอุตสาหกรรมประเภทนี้จะมีเครื่องจักรที่ทันสมัยและมีเทคโนโลยีในระดับสูงมีขั้นตอนในการดำเนินงานหลายขั้นตอน

2) อุตสาหกรรมขนาดกลาง (Medium Scale Industry) หมายถึง อุตสาหกรรมที่มี ครงงานตั้งแต่ 20 คนถึง 50 คน มีทรัพย์สินถาวรตั้งแต่ 10-100 ล้านบาท เครื่องจักรอุปกรณ์ทันสมัย

3) อุตสาหกรรมขนาดย่อม (Small Scale Industry) หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีแรงงานและจ้างงานไม่เกิน 50 คน และมีทรัพย์สินถาวรต่ำกว่า 10 ล้านบาท

7.2 เขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 การพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว ต้องได้รับการพิจารณาและประกาศกำหนดเขตประกอบการอุตสาหกรรมจากกระทรวงอุตสาหกรรมสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ คือ การได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายโรงงานประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการการสนับสนุนสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายฉบับลงวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2540 กำหนดนโยบายที่จะสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายรวม 4 กลุ่มตามบัญชีประเภทอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 แนบท้ายประกาศฉบับดังกล่าว เพื่อให้สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ เพื่อให้มาตรการการสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายดำเนินการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จึงยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับดังกล่าวและได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดมาตรการการสนับสนุนสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ (ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม, 2537, น.31)

1) กระทรวงอุตสาหกรรมทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้พื้นที่ ที่จะจัดตั้งโครงการอุตสาหกรรมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มหรือทั้ง 5 กลุ่ม ตามบัญชีกลุ่มประเภทอุตสาหกรรมในเอกสารฉบับที่ 1 แนบท้ายประกาศนี้ เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ผู้เสนอโครงการจะต้องดำเนินการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการของเขตประกอบการอุตสาหกรรม และคุณสมบัติของผู้ประกอบการเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามเอกสาร ฉบับที่ 2 แนบท้ายประกาศนี้

2) กระทรวงอุตสาหกรรมทำหน้าที่ประสานงานกับกระทรวงการคลัง เพื่อสนับสนุนให้เขตประกอบการอุตสาหกรรมตาม ข้อ1 เป็นเขตคลังสินค้าพัฒนาสำหรับประกอบการค้าเสรีที่ปลอดภาระทางภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

3) กระทรวงอุตสาหกรรมทำหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเขตประกอบการอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการกิจการโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 5 กลุ่ม ประเภทอุตสาหกรรมในเขตประกอบการอุตสาหกรรมดังกล่าวได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนด้านการยกเว้นภาษีอากรเครื่องจักรและยกเว้นภาษีเงินได้ ประกาศวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมบัญญัติกลุ่มประเภทอุตสาหกรรม

หลักเกณฑ์เงื่อนไขวิธีการของเขตประกอบการอุตสาหกรรมและคุณสมบัติของประกอบการเขตประกอบการอุตสาหกรรม เช่น มีคุณสมบัติผู้เสนอโครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรม ผู้เสนอโครงการต้องเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย มีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่า 200 ล้านบาท ไม่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่อยู่ใกล้เขตพระราชฐาน ไม่อยู่ในเขตหวงห้ามตั้งโรงงาน ของทางราชการหรือแหล่งน้ำหรือเขตที่มีการประกาศเป็นแหล่งอนุรักษ์ของทางราชการหรือแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้มีพื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone) ตามความเหมาะสมขนาดของพื้นที่โครงการต้องมีพื้นที่ดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 200 ไร่ เป็นโรงงานที่ดำเนินกิจการเพื่อการส่งออกเป็นหลักตามประเภทหรือชนิดที่กำหนดไว้ตามบัญชีประเภทอุตสาหกรรมแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 1 มีระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 โครงการที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,000 ไร่ ขึ้นไป ต้องจัดสร้างสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบอัตโนมัติเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศตั้งแต่ 20 โรงงานขึ้นไปหรือมีโรงงานดังกล่าวที่มีพื้นที่รวมตั้งแต่ 400 ไร่ มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,000 ไร่ ขึ้นไป ต้องสร้างสถานที่กักเก็บของเสียอันตรายเมื่อมีการใช้พื้นที่โครงการร้อยละห้าสิบขึ้นไป จัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินโดยจัดให้มีระบบปฏิบัติการฉุกเฉินพร้อมอุปกรณ์ในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน เอกสารแผนงานของโครงการหรือรายงานการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นของโครงการ หลักฐานแสดงการได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมในด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ประกาศราชกิจจานุเบกษาประกาศวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2562)

รัฐบาลประกาศออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดท้องที่ภายในตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพงและตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองจังหวัดระยอง เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มจากเดิม ตามที่ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2537) ลงวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2537 กำหนดให้พื้นที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรม ท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีเนื้อที่ประมาณ 4,335 ไร่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ออกประกาศกำหนดให้เพิ่มเนื้อที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรม ท้องที่ ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพงและตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ออกไปอีก 1,183 ไร่ 2 งาน 70.78 ตารางวา รวมเป็นเนื้อที่ 5,518 ไร่ 2 งาน 70.78 ตารางวา ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศนี้เป็น “เขตประกอบการอุตสาหกรรม” ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ประกาศ ณ วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 สมชาย หาญหิรัญ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม, 2562, น. 5)

หน้า ๕
เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๑๓๕ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

เรื่อง กำหนดท้องที่ภายในตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มจากเดิม

ตามที่ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้พื้นที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรม ท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ ๔,๓๓๕ ไร่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศ เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ออกประกาศกำหนดให้เพิ่มเนื้อที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรมท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ออกไปอีก ๑,๑๘๓ ไร่ ๒ งาน ๗๐.๗๘ ตารางวา รวมเป็นเนื้อที่ ๕,๕๑๘ ไร่ ๒ งาน ๗๐.๗๘ ตารางวา ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศนี้เป็น “เขตประกอบการอุตสาหกรรม”

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

สมชาย หาญหิรัญ

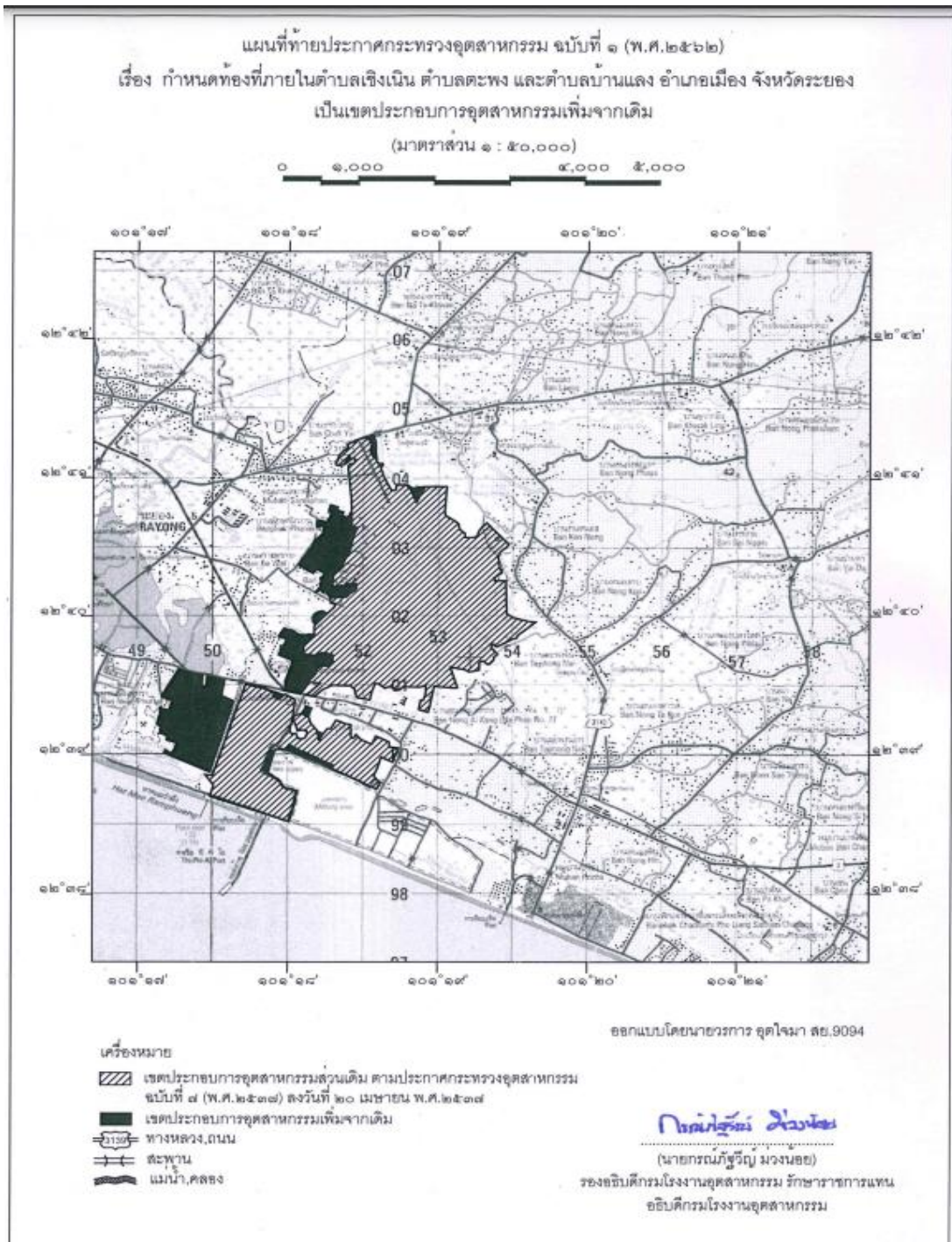
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ภาพที่ 2.3 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (2562)

ที่มา : ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (2562) หน้า 5 เล่ม 136 ตอนพิเศษ 135 ง

ราชกิจจานุเบกษา 27 พฤษภาคม 2562 เรื่อง กำหนดท้องที่ภายในตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเขตประกอบการเพิ่มเติม

ภาพที่ 2.4 แสดงแผนผังประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (2562)

ที่มา : ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม 2562

7.3 แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560 - 2564)

การประกาศแผนพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์หรือการจัดกลุ่ม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนโดยกำหนดคลัสเตอร์เป้าหมายในระยะแรก ได้แก่ Super Cluster เป็นคลัสเตอร์สำหรับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เช่น คลัสเตอร์ปิโตรเคมี ซึ่งคลัสเตอร์นี้ บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อยู่ในกลุ่มนี้ด้วยและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและคลัสเตอร์ดิจิทัล ในวันที่ 20 เมษายน 2559 คณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (คพพ.) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธาน ในการประชุมครั้งที่ 2/2559 มีมติเห็นชอบแนวทางการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจการลงทุนพิเศษพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยให้ใช้ชื่อว่า “ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก” และวันที่ 28 มิถุนายน 2559 โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ร่วมกับกระทรวงคมนาคมกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาจัดทำแผนการดำเนินโครงการและงบประมาณค่าใช้จ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2561 ให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีมีรายละเอียดครอบคลุมการลงทุน ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งที่เชื่อมโยงทั้งระบบด้านพลังงาน ด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการที่เกี่ยวข้องรวมทั้งด้านการวิจัยและพัฒนาแผนดำเนินการด้านผังเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมการบริหารจัดการขยะและมลภาวะ ให้คำนึงถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ ด้วยกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนและดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน เฉพาะการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี สิทธิการเช่าที่ดินและการจัดหาแรงงานรวมทั้งการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จการลงทุน (One Stop Service) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในการขออนุมัติอนุญาตการประกอบกิจการและให้สิทธิประโยชน์ แผนการพัฒนาศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567, ออนไลน์)

8. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ประเทศพัฒนาแล้วต่างนำมาใช้ในงานการจัดการสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการพัฒนาย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติได้ เป็นการพัฒนาที่ฉลาดและรอบคอบ โดยผนวกการพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วยตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นโครงการหรือระยะวางแผนนั้น ย่อมจะช่วยลดผลกระทบพร้อมกับส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ประเทศมีจำกัดอย่างระมัดระวังและมี

ประโยชน์สูงสุด ประเทศไทยใช้ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา และในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 อาศัยอำนาจตาม มาตรา 46 ได้ออกประกาศกระทรวงฯ กำหนดประเภทและขนาดของโครงการจำนวน 35 ประเภท ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือมีลักษณะที่อาจก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมต้องเสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อ ประกอบการพิจารณาอนุญาตหรืออนุมัติโครงการจากหน่วยงานผู้อนุญาตหรือคณะรัฐมนตรีรายงานฯ จะต้องจัดทำโดยผู้มีสิทธิทำรายงานรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งจดทะเบียนกับ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.1 ความหมายของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) มีความหมายคำนิยามกว้างขวางแตกต่างกันไป ซึ่งข้าพเจ้าผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมความหมายของ คำว่า การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (2554, น.7) ได้ให้อธิบายไว้ว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งในทางบวกและทางลบ จากการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่สำคัญเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขจากการพัฒนาโครงการ และใช้ในการประกอบการตัดสินใจ พัฒนาโครงการหรือกิจการผลการศึกษาคัดทำเป็นเอกสารเรียกว่า รายงานวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม

กนกพร สว่างแจ้ง (2547, น.4) ให้ความหมายว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการของโครงการอีกทั้งเสนอแนะ วิธีลดผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการอย่างเหมาะสม โดยไม่ทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

เกษม จันทรแก้ว (2542, น.2) กล่าวว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็น กิจกรรมประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแยกแยะผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เป็นวิธีการศึกษาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นและเป็น เครื่องมือที่ใช้ประกอบในการจัดการใช้เครื่องมือ ทำแผนการแก้ไขและระบบตรวจสอบประเมินผลของการ ดำเนินโครงการ

จำลอง โพธิ์บุญ (2552, น.96) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึงการศึกษา เพื่อคาดการณ์ผลที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการของโครงการ อีกทั้งเสนอแนะวิธีการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการอย่างเหมาะสมโดยไม่ทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

นิตยาภุ่ แสนธนาสาร (2545, น.22) สรุปรว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็น กระบวนการวางแผนโดยใช้หลักการทำนาย คาดการณ์ ถึงผลกระทบทางบวกทางลบ ก่อนจะมีโครงการทำ การวิเคราะห์อธิบายความเป็นไปได้ของผลกระทบที่ด้านทรัพยากร กายภาพ ชีวภาพ คุณภาพชีวิตของ มนุษย์ และออกข้อกำหนดในการจัดทำมาตรการลดผลกระทบและเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงทาง สิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

สนธิวรรณ แสงและคณะ (2541, น.10) อธิบายว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือการคาดการณ์ผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ ในการดำเนินโครงการพัฒนาที่จะมีผลกระทบทั้ง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม ในการป้องกันผลกระทบ

อภิชัย สิงห์ศรี. (2560, น. 62) ได้สรุปการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการคาดการณ์ถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการ ซึ่งช่วยให้สามารถ วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของผลกระทบมาตรการป้องกันแก้ไขและนำไปสู่การร่วมตัดสินใจในการดำเนิน โครงการ โดยเป็นการนำเสนอข้อมูลผลการศึกษา ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้อนุญาต โครงการ ประชาชน เป็นต้น และยังเป็น การนำไปสู่การบรรลุข้อตกลงระหว่างผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ เหล่านั้น

ดังนั้น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ กระบวนการในการคาดการณ์ในการทำอย่างมีหลักการและเหตุผลประกอบ ในการพิจารณาถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจาก การสร้างหรือพัฒนาโครงการโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ารับฟัง เพื่อทวนสอบผลกระทบของตนก่อนที่จะ อนุมัติโครงการ

8.2 ประโยชน์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จำลอง โพธิ์บุญ (2552, น.96-98) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้ คือ

1) การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการใช้ ประโยชน์ทรัพยากร เพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและจะช่วยในการมองปัญหาได้กว้างขวางยิ่งขึ้น มี การพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการมองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เป็นประเด็นหลัก อย่างที่เคยปฏิบัติมาอันก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมาก

2) การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นวิธีการที่มีระบบที่จะช่วยพิจารณาว่าโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้น อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือไม่ผู้ประกอบการจะต้องมีมาตรการในการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างเหมาะสมก่อนดำเนินการ

3) การใช้ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าได้ คาดการณ์ประเด็นปัญหาสำคัญอันอาจเกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้กำหนดกรณี หากมีได้มีการศึกษาผลกระทบและพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนปัญหาอาจรุนแรงอาจนำไปสู่การล้มเลิกโครงการหรือก่อให้เกิดอุปสรรคที่แก้ไขไม่ได้

4) รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุนหรือพัฒนาโครงการ การเตรียมแผนงานแผนการเงินในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีความเป็นไปได้ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรอันมีคุณค่าใช้ผลการศึกษา ให้ความเข้าใจจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรได้

5) แนวทางกำหนดแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นภายหลังจากได้มีการก่อสร้างและดำเนินการอันเป็นส่วนสนับสนุนในการดำเนินโครงการด้วย

6) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจึงเป็นหลักประกันระยะยาวให้มีทรัพยากรเพื่อการใช้ที่ยาวนาน (Long-Term Sustainable Development)

ดังนั้น สำหรับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อบรรเทาหรือลดหรือป้องกันผลกระทบที่เสียหาย ในขณะเดียวกันยังช่วยในการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอันมีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจึงเป็นกระบวนการที่มีประโยชน์ในการชี้ให้เห็นถึงมาตรการลดผลกระทบการติดตามตรวจสอบ เพื่อจัดการผลกระทบด้านลบของโครงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการออกแบบโครงการทำให้มั่นใจได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้มีการพิจารณาประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการรวม ทั้งช่วยเป็นข้อมูลให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้อง

8.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จำลอง โพธิ์บุญ (2552, น.116-119) ได้อธิบายขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1) การกลั่นกรองโครงการ (Screening) คือขั้นตอนกระบวนการ เพื่อหาข้อมูลในการศึกษาผลกระทบเต็มรูปแบบหรือที่เรียกว่ารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่ การกลั่นกรองดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการใช้วิจรรย์ญาณพิจารณาว่าผลกระทบจากโครงการที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่นั้นอยู่ในระดับที่นัยสำคัญหรือไม่การกลั่นกรองสามารถใช้วิธีการแต่ละวิธีหรือใช้วิจรรย์ญาณวิธีรวมกัน ได้แก่ เป็นดุลพินิจของระดับผู้ตัดสินใจกำหนดรายชื่อโครงการที่เข้าข่ายตามกำหนดรายชื่อ

โครงการที่ไม่อยู่ในข่ายและรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Examination : IEE)

2) การกำหนดขอบเขต (Scoping) เป็นกระบวนการที่สำคัญในประเทศไทยเนื่องจากเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ (Stakeholders) ได้แก่ ประชาชนผู้สนใจหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบ หน่วยงานภาครัฐและผู้ดำเนินโครงการ (Proponent) เป็นการชี้ให้เห็นถึงขอบเขตพื้นที่หรือหัวข้อของ EIA เพื่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจในระดับสูงสุดและผลกระทบที่มีนัยสำคัญและตัวแปรที่ต้องพิจารณา

3) การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA Preparation) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักตามลำดับคือ การจำแนกชนิดของผลกระทบ (Impact Identification) การวัดขนาดหรือทำนายผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (Impact Prediction) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) สุดท้ายการเสนอมาตรการการป้องกันลดผลกระทบและการติดตามตรวจสอบหลังจากที่ประเมินผลกระทบแล้วพบว่ามีความสำคัญเช่นการเปลี่ยนแปลงการออกแบบรายละเอียดโครงการ การควบคุมมลพิษให้เข้มงวดยิ่งขึ้น การเตรียมแผนฟื้นฟูและชดเชยแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบซึ่งค่าใช้จ่ายตลอดจนแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ต้องชี้ให้ชัดในตัวรายงาน EIA นอกจากนี้รายงานต้องเสนอมาตรการติดตามตรวจสอบ (Monitoring) และตรวจประเมินผล (Auditing) การจำแนกผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) การจำแนกผู้มีส่วนได้เสียเป็นเรื่องที่มีความสำคัญโดยปกติควรยึดหลักการรวมผู้ที่เกี่ยวข้องไว้ (Inclusiveness)

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (2549, น.20) ได้แบ่งผู้มีส่วนได้เสียในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้รับผลกระทบ กลุ่มผู้เสียประโยชน์เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากโครงการในด้านลบ เป็นผู้สูญเสียที่ทำกินกลุ่มนี้จะต้องเป็นกลุ่มที่ได้รับน้ำหนักมากที่สุดในการศึกษาผลกระทบ และการจัดการการมีส่วนร่วม กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากโครงการในด้านบวกเนื่องจากกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่จะได้รับประโยชน์จึงอาจถือได้ว่าประโยชน์ได้รับการพิทักษ์และนำเสนอโดยเจ้าของโครงการแล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องเปิดช่องทางการมีส่วนร่วม

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมในที่นี้ หมายถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เจ้าของโครงการในที่นี้อาจหมายถึงหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานเอกชน, นิติบุคคลผู้มีสิทธิทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือที่ปรึกษาในที่นี้หมายถึงมหาวิทยาลัยบริษัทเอกชนหรือผู้ที่จดทะเบียนไว้กับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) หน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ผู้ชำนาญการหรือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, หน่วยงานที่มีหน้าที่ตัดสินใจอนุมัติโครงการเช่นคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีและหน่วยงานที่มีอำนาจออกใบอนุญาตต่างๆ, หน่วยงานราชการในระดับต่างๆ ในที่นี้รวมถึงหน่วยงานทั้งในส่วนกลางส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เช่นกรมชลประทานกรมป่าไม้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นต้น

4) องค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษาภายในท้องถิ่นระดับอุดมศึกษา นักวิชาการอิสระ คือ กลุ่มองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Non-Governmental Organization) กลุ่มองค์กรเอกชนในระดับรากหญ้า, สถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษา, นักวิชาการอิสระรวมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและนักวิชาการจากภายนอก, สื่อมวลชนสื่อมวลชนทั้งระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง ซึ่งมีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการผลกระทบของโครงการและความก้าวหน้าในการจัดทำรายงาน, ประชาชนทั่วไป

8.4 ขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ภาครัฐได้จัดทำขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและเป็นมาตรฐานในการใช้อำนาจการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการต่างๆ (สำนักงานสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) การกลั่นกรองโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นขั้นตอนที่จะบอกว่าโครงการที่จะพัฒนาขึ้นนั้น จำเป็นจะต้องวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่โดยจะพิจารณาว่าโครงการพัฒนาต่างๆ อาจก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด และหากจำเป็น้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมควรจะต้องทำในระดับใดจะเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นหรือรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2) การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3) กำหนดขอบเขตการศึกษา คือการกำหนดขอบเขตการศึกษาเนื่องจากเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ ได้แก่ ประชาชนผู้สนใจหรือได้รับผลกระทบ

4) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การคาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม โดยการอธิบายใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

5) การตีค่าผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คือขั้นตอนหลังจากทราบขนาดของผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูผลกระทบทั้งโครงการว่ามีผลดีหรือผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร

การพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 กำหนดแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 กรณีโครงการ ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจหรือโครงการ ร่วมกับเอกชนที่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และรูปแบบที่ 2 กรณีโครงการ ที่ต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการ และโครงการของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ ซึ่งไม่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีหรือโครงการหรือกิจการซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมายก่อนเริ่มการก่อสร้าง หรือดำเนินการการติดตามตรวจสอบในการพิจารณา กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวิธีการในการกำหนดมาตรการที่สำคัญที่สุด บางครั้งต้องมีการปรับเปลี่ยนการออกแบบโครงการเช่นการขยับแนวถนน เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อชุมชน หรือต่อโบราณสถานในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดมาตรการที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบได้ก็จำเป็นต้องเสนอมาตรการที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด เช่น การติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ และสามารถบำบัดน้ำเสียให้คุณภาพมาตรฐานที่กำหนด

9. ประวัติจังหวัดระยองและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามประวัติศาสตร์ ระยองเริ่มมีชื่อปรากฏในพงศาวดารเมื่อพุทธศักราช 2113 ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา จากประวัติศาสตร์เมืองระยองอาจจะถูกสร้างในสมัยขอม คือ ประมาณพุทธศักราช 1500 ซึ่งในสมัยนั้นพบว่าขอมได้ขยายอาณาเขตมีเมืองนครธมที่ถือว่าเป็นราชธานีและเป็นเมืองหน้าด่านเมืองแรกที่ขอมสร้างก็คือเมืองจันทบูรจึงสันนิษฐานโดยใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์พิจารณาว่าขอมเป็นผู้สร้างเมืองระยอง แต่ยังไม่พบหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นในสมัยใด ประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของชาติไทยกล่าวคือเมื่อพุทธศักราช 2309 พระยาวชิรปราการหรือพระยาตากมาหยุดพักไพร่พลที่เมืองระยองผูกช้างทรงที่ได้ต้นสะตือ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล พระยาตากได้ปราบปรามคณะกรรมาการเมืองที่แข็งข้อและได้รวบรวมพลที่เมืองระยอง ได้ถูกยกย่องสถาปนาพระยาตากขึ้นเป็น “เจ้าตากสิน” เมื่อพุทธศักราช 2310 ณ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล

จังหวัดระยองมีอาณาเขตดังนี้
ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง อำเภอศรีราชา จังหวัด
ชลบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ชายฝั่งอ่าวไทยยาวประมาณ 100 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขตอำเภอนายายอาม อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตอำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ลักษณะภูมิอากาศ ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดปกคลุมประเทศไทย 2 ชนิด คือ มรสุม
ตะวันออกเฉียงเหนือกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนลมทะเลพัดผ่าน
ตลอดปีอากาศอบอุ่น ไม่ร้อนจัด บริเวณชายฝั่งทะเลเย็นสบายฤดูฝนมีฝนตกชุกระหว่างเดือน
พฤษภาคมถึงตุลาคมของทุกปี อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนัก ในฤดูร้อนฤดูหนาวอากาศก็ไม่หนาวจัด

ภาพที่ 2.6 แสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดระยอง

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2566, <https://www.tat.or.th/th>

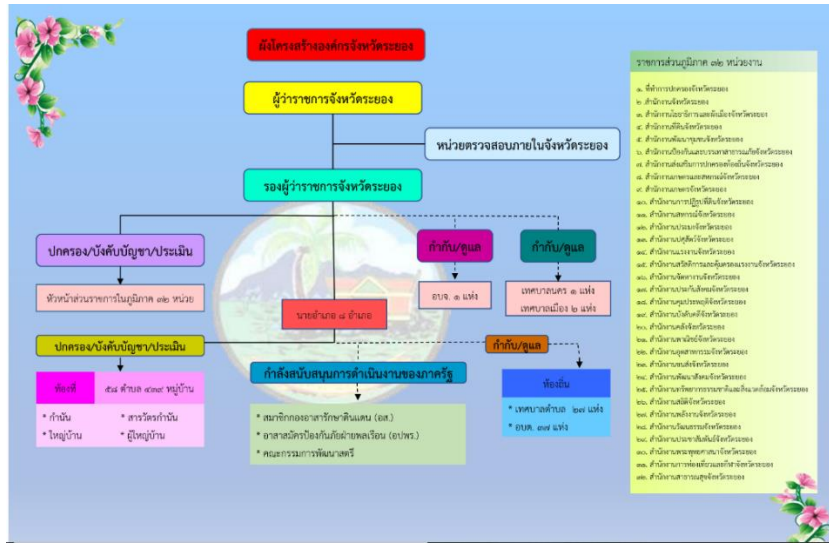
2. ด้านประวัติ จังหวัดระยองมีรูปตราประจำจังหวัดระยองใช้รูปเกาะเสม็ดที่มีมะพร้าวจำนวนมาก ทั้งยังมีหาดทรายขาวสะอาดคล้ายน้ำตาล และปลัปลาที่ประทับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างไว้ที่เกาะนั้น สำหรับคำขวัญจังหวัดระยอง “ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก” ความเป็นมาตามหลักฐานและประวัติศาสตร์ระยอง ชื่อปรากฏในพงศาวดาร พ.ศ. 2113 ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา สันนิษฐานว่าก่อสร้างขึ้นสมัยขอม พ.ศ. 1500 ค้นพบซากศิลาแลงซากหินสลักศิลปะแบบขอมที่บ้านดอน บ้านหนองเต่า ตำบล เจริญ มีคูค่ายและซากศิลาแลงศิลปะแบบขอมที่บ้านคลองยายร้า ตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย ประวัติศาสตร์ชาติ ใน พ.ศ. 2309 พม่ายกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยา พระยาวชิรปราการหรือพระยาตาก รวบรวมกำลังพลประมาณ 500 คนตีฝ่าวงล้อมของข้าศึกออกมามุ่งหน้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เมืองระยองผูกช้างทรงที่ได้ต้นสะดือ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล ได้ปราบปรามคณะกรมการเมืองที่แข็งข้อและได้รวบรวมพลที่เมืองระยอง ข้าราชการและประชาชนผู้จงรักภักดีได้พร้อมใจกันยกย่องสถาปนาพระยาตากขึ้นเป็น“เจ้าตากสิน”เมื่อ พ.ศ. 2310 วัดลุ่มมหาชัยชุมพล เมืองระยองต่อมาได้เดินทัพไปตีเมืองจันทบุรียึดเป็นที่มั่นและกอบกู้อิสรภาพจากพม่าได้ในที่สุด (สำนักงานจังหวัดระยอง แผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2561-2565)

3. ด้านการเมืองการปกครอง แบ่งโครงสร้างการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การปกครองแบ่งเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านฉาง อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอเขาชะเมา อำเภอนิคมพัฒนา รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงขนาดพื้นที่ จำนวนตำบล หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ (ตร.กม)	ระยะทาง จากอำเภอ ถึงจังหวัด	เขตการปกครอง				ตำบล	หมู่บ้าน
			เทศบาล นคร	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	องค์การ บริหารส่วน ตำบล		
	3,551.997	-	1	2	27	37	54	439
เมืองระยอง	514.547	-	-	1	6	7	15	84
บ้านฉาง	238.372	27	-	1	3	1	3	20
แกลง	788.463	47	-	-	8	9	15	147
วังจันทร์	394.249	70	-	-	1	4	4	29
บ้านค่าย	489.075	11	-	-	3	5	7	66
ปลวกแดง	618.341	46	-	-	2	6	6	34
เขาชะเมา	269.950	74	-	-	1	3	4	29
นิคมพัฒนา	238.000	20	-	-	3	2	4	30

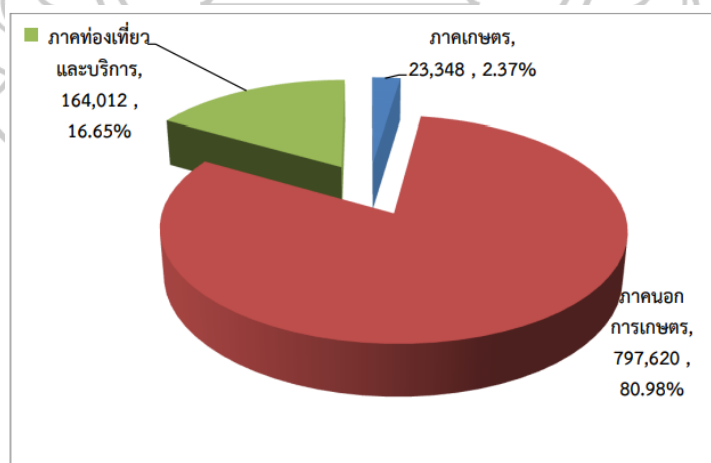
ที่มา : หนังสือแผนพัฒนาจังหวัดระยอง, 2561, น.16

ภาพที่ 2.7 แสดงผังโครงสร้างองค์กรจังหวัดระยอง

ที่มา : องค์กรจังหวัดระยอง (2561). <http://rayong.go.th/web/department/detail/32>

4. ด้านเศรษฐกิจ มีภาพรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดราคาประจำปี พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดระยอง พ.ศ. 2559 มีมูลค่า 897,117 ล้านบาท จากภาคเกษตรกรรม 20,236 ล้านบาท มีแนวโน้มลดลงทุกปี และสาขาการผลิตนอกภาคเกษตรกรรม มีมูลค่ารวมสูง 876,880 ล้านบาท ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 81.7 ภาคบริการ ร้อยละ 15.0 ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 3.0 ซึ่งมีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากร เท่ากับ 1,009,496 บาท/คน/ปี เป็นลำดับที่ 1 ของประเทศ

: แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปี 2560 จำแนกตามรายภาคเศรษฐกิจ

ภาพที่ 2.8 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดระยอง ปี 2560

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดระยอง, 2561-2565, น.43

1) โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยองรับผิดชอบในการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้จำนวน 8 อำเภอ มีผู้ใช้ไฟฟ้ารวม 377,086 ราย ใช้ไฟฟ้ารวม 10,822,901 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง ประปามีการประปาจำนวน 6 แห่ง คือ การประปาส่วนภูมิภาค 4 แห่ง มีจำนวนผู้ใช้น้ำรวม 119,882 ราย กำลังผลิตรวม 32,421,300 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำที่ผลิตได้จำนวน 46,212,701 ลูกบาศก์เมตร การสื่อสารหลักยังคงเป็นโทรศัพท์พื้นฐานมีผู้สัมปทานหลัก คือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มีเลขหมายโทรศัพท์รวม 122,272 เลขหมาย การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 65.13 ส่วนโทรศัพท์ มีผู้ใช้ร้อยละ 87.64

2) การคมนาคมขนส่งทางบกเป็นระบบที่สำคัญที่สุดของจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่อุตสาหกรรม เพราะเป็นตัวเชื่อมการติดต่อทั้งทางเรือและทางรถไฟมีการตัดถนนเชื่อมระหว่างจังหวัดเข้าสู่อำเภอและหมู่บ้านการสัญจรการขนส่งสินค้ามีความรวดเร็วสะดวก ด้านทางน้ำมีท่าเรือน้ำลึกที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเพื่อรองรับด้านอุตสาหกรรม และการขนส่งตามแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นท่าเรือที่สำคัญที่สุดเปิดบริการให้แก่ผู้ประกอบการทั้งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมอื่นๆ

(1) ท่าเทียบเรือสาธารณะประกอบด้วยท่าเทียบเรือทั่วไป คือ บริษัทไทยพรอส เพอริตี้ เทอร์มินอล จำกัด มีพื้นที่ระยะที่ 1 ทั้งหมด 49-3-70 ไร่ มีความยาวหน้าท่า 330 เมตรรับสินค้าได้ 20,000 ตัน/ลำเรือและ 150 เมตร สำหรับเรือเล็กท่าเทียบเรือสินค้าเหลว คือบริษัท ไทยแทงค์เทอร์มินัล จำกัด จำกัด มีพื้นที่ระยะที่ 1 ทั้งหมด 181-2-87.7 ไร่ มีความยาวหน้าท่า 680 เมตร รับสินค้าได้ 45,000 ตัน/ลำเรือ ท่าเรือเฉพาะกิจ ผู้ลงทุนท่าเทียบเรือเฉพาะกิจมีทั้งสิ้น 10 ราย ประกอบด้วย บริษัท ปุ๋ยเอ็นเอฟซี จำกัด National Fertilizer Co., Ltd (NFC)

(2) ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด บริษัท สตาร์ปีโตรเลียมรีไฟน์นิง จำกัด (มหาชน) บริษัท พีทีทีโกลบอลเคมีคอล จำกัด (มหาชน) บริษัท มาบตาพุดแทงค์เทอร์มินัล จำกัด บริษัท โกลว์เอสพีที 3 จำกัด บริษัท บีแอลซีพีเพาเวอร์ จำกัด บริษัท พีทีทีแอลเอ็นจี จำกัด บริษัท พีทีทีแทงค์เทอร์มินัล จำกัด บริษัท ระยองเทอร์มินัล จำกัด ท่าเรือไออาร์พีซี ให้บริการเทียบเรือเพื่อขนถ่ายสินค้าความยาวประมาณ 1,623 เมตร ประกอบด้วยท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ 6 ท่าสามารถรับเรือได้ตั้งแต่ขนาด 1,000-250,000 ตัน ส่วนของท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวขนาดเล็กอยู่ในตำบลเพ

เศรษฐกิจจังหวัดระยองมีเศรษฐกิจสาขาหลัก 4 สาขาสำคัญ ได้แก่

1) สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และประมง สาขาการเกษตรกรรม/เพาะปลูก ยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรด ทุเรียน เงาะ มังคุด สาขาปศุสัตว์ การประมง

2) สาขาอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้จังหวัดระยองเป็นศูนย์กลางความเจริญ และศูนย์กลางมาตรฐานการศึกษา และวิจัยด้านเทคโนโลยี และกำหนดให้ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นประตูทางออกโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ นิคมอุตสาหกรรม 2 ประเภท คือ นิคมอุตสาหกรรม มีจำนวน 11 แห่ง ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 8,685 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก 3,546 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมผาแดง 540 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดระยอง 8,610 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ 8,634 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย 3,220 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด 17,838 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมอาร์ ไอ แอล 1,692 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) 2,194 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมหลักชัยเมืองยาง 2,211 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมเหมราชระยอง 36 ไร่ เนื้อที่ 1,281 ไร่ และนิคมอุตสาหกรรมรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด 4 เนื้อที่ 1,860 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมซีพี เนื้อที่ 3,068 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมสมาร์ทพาร์ค เนื้อที่ 1,466 ไร่ และ เขตประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ เขตประกอบการอุตสาหกรรมสยามอีสเทิร์นอินดัสเตรียลพาร์ค เนื้อที่ 1,341 ไร่ เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เนื้อที่ 4,335 ไร่ เขตประกอบการอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์ เนื้อที่ 882 ไร่ เขตประกอบการอุตสาหกรรมเครือซีเมนต์ไทยเหมราชระยอง เนื้อที่ 3,551 ไร่ เขตประกอบการอุตสาหกรรมโรจนะ เนื้อที่ 2,080 ไร่ ชุมชนอุตสาหกรรม จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมนครินทร์อินดัสเตรียลพาร์ค เนื้อที่ 469 ไร่ ชุมชนอุตสาหกรรม เอส เอส พี อินดัสเตรียลพาร์ค เนื้อที่ 1,260 ไร่ ชุมชนอุตสาหกรรม บริษัท ทุนเท็กซ์ จำกัด 1,497 ไร่ ชุมชนอุตสาหกรรม ไอ.พี.พี. 395 ไร่ สวนอุตสาหกรรม จำนวน 1 แห่ง คือ สวนอุตสาหกรรมระยองอินดัสเตรียลพาร์ค 1,500 ไร่ (แผนพัฒนาจังหวัดระยอง, 2561-2565)

3) สาขาเศรษฐกิจพาณิชย์กรรมและการคลัง จังหวัดระยองมีประชาชนเข้ามาทำงานและท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก มีการประกอบธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวาง

4) สาขาการท่องเที่ยวและการบริการ จังหวัดระยองมีความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวทั้งหาดทรายทะเล เกาะ ภูเขา น้ำตก สวนผลไม้รวมทั้งอาหารทะเลมีชายหาดยาวกว่า 100 กิโลเมตร มีเกาะเสม็ดที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูง นักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี และสหราชอาณาจักร มีจำนวนห้องพัก 154,245 ห้อง

5. ด้านสังคม สำหรับจังหวัดระยองเดิมมีชาวชองเป็นชาวพื้นเมือง ปัจจุบันได้ผสมกลมกลืนกันหมดแล้ว เนื่องจากการเข้ามาของประชากรแฝงจำนวนมาก และความเจริญอย่างรวดเร็ว ประชากรส่วนใหญ่อาศัยกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่อุตสาหกรรม เช่น อำเภอเมืองระยอง อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตก ส่วนในฝั่งตะวันออก มีประชากรค่อนข้างเบาบาง เช่น อำเภอแกลง อำเภอเขาชะเมา อำเภอวังจันทร์ ประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมกระจาย

อยู่ทั่วไป เดิมชาวระยองส่วนใหญ่อาศัยตามบริเวณชายฝั่งทะเลและแม่น้ำ ประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรมเป็นหลักต่อมาเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจำนวนมากทั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม มีแรงงานจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ลักษณะทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้นดังนี้

1) ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำหรับศิลปะและวัฒนธรรม มีหลักฐานปรากฏทั้งในด้านศิลปะ โบราณคดี อารยธรรมตลอดจนมรดกด้านวัฒนธรรมต่างๆ จำนวนมาก ที่ชาวจังหวัดระยองร่วมมือกันรักษามรดกและสืบสาน ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุถึงแม้ที่บุคคลภายนอกส่วนใหญ่มองว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรมแต่ความเป็นจริงแล้วเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีการขุดพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเป็นเวลาหลายพันปี โบราณสถานที่สำคัญและกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ วัดบ้านค่ายอำเภอบ้านค่าย วัดบ้านเก่า อำเภอบ้านค่าย วัดป่าประดู่ อำเภอมือง วัดลุ่ม (พระอารามหลวง) อำเภอมืองอุโบสถเก่าวัดโชด (ทิมธาราม) อำเภอมือง วัดราชบัลลังก์ อำเภอกแลง วัดนาตาขวัญ อำเภอมือง วัดสมมติเทพฐาปนาราม อำเภอกแลง วัดอุดมธัญญาวาส อำเภอกแลง วัดตะพงใน อำเภอมือง และวัดแก่ง (เป็นเจดีย์เก่า) ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตโรงพยาบาลระยอง ภาษาและวรรณกรรม คนระยองมีเสียงพูดและความหมายของคำพูดที่แปลกไปจากจังหวัดอื่นอยู่มาก ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวระยอง มีประเพณีเทศกาลผลไม้และของดีเมืองระยอง และมีประเพณีที่ถือได้ว่ามีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยคือประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำที่ปากน้ำประแสร์ อำเภอกแลง ศิลปะการแสดงท้องถิ่น เช่น การรำไท่น ลำตัด เป็นต้น การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอนและยังศิลปะการแสดงประยุกต์ที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย ได้แก่ การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอน เป็นต้น สำหรับศาสนา ประชาชนชาวระยองมีความยึดมั่นในศาสนาและวัฒนธรรมตลอดมาประชาชนร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 4 และศาสนาคริสต์ร้อยละ 1 ตามลำดับ

ข้อมูลใน พ.ศ.2565 จังหวัดระยองมีวัด 276 แห่ง ที่พักสงฆ์ 36 แห่ง โบสถ์คริสต์ 2 แห่ง มัสยิด 9 แห่ง พระภิกษุ 2,884 รูป สามเณร 283 รูป ทั้งนี้ตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา จำนวนวัดเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากการยกระดับของสำนักสงฆ์ส่วนจำนวนพระภิกษุและสามเณรในแต่ละปีมีจำนวนการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก แสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ส่วนจำนวนมัสยิดมีจำนวน 9 แห่ง และโบสถ์คริสต์ จำนวน 2 แห่ง

2) ด้านสุขภาพและสาธารณสุข การสาธารณสุข แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การรักษาพยาบาล และการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค มีสถานพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลของรัฐ 9 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 5 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 95 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุข 12 แห่ง มีคลินิกแพทย์ 438 แห่ง ข้อมูลใน 5 ปี ที่ผ่านมามีพบว่า จำนวนสถานพยาบาลของรัฐเพิ่มขึ้นจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะศูนย์บริการสาธารณสุขและคลินิก จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์

พบว่าแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 3,201 คน ทันตแพทย์ 1 คนต่อประชากร 13,254 คน เภสัชกร 1 คนต่อประชากร 6,296 คน พยาบาล 1 คนต่อประชากร 566 คน ในสัดส่วนดังกล่าวพบว่าบุคลากรทางการแพทย์ของจังหวัดระยองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ในทุกสาขามีจำนวนลดลงตามลำดับ

3) ด้านการศึกษา จังหวัดระยอง มีการจัดการศึกษาทุกระดับและมีความหลากหลาย ทั้งระดับเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยหน่วยงานทางการศึกษาจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษา และสังกัดกระทรวงอื่น ๆ มีสถานศึกษารวมทุกสังกัด จำนวน 509 แห่ง จำนวนผู้เรียน 172,487 คน และจำนวนครู/บุคลากร จำนวน 10,835 คน

จำนวนผู้เรียนต่างสัญชาติทุกระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2564 พบว่า จังหวัดระยองมีผู้เรียนต่างสัญชาติรวมทั้งสิ้น 5,185 คน คิดเป็นร้อยละ 3 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดผู้เรียนต่างสัญชาติที่มากที่สุด คือ กัมพูชา จำนวน 3,458 คน รองลงมาคือ พม่า จำนวน 739 คน และผู้เรียนต่างสัญชาติที่น้อยที่สุดคือ ศรีลังกา และสิงคโปร์ จำนวน 1 คน (แผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2566-2570)

4) โครงสร้างประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 มีประชากรทั้งสิ้น 711,226 คน เพศชาย 349,775 คน เพศหญิง 361,461 คน

5) การใช้ประโยชน์ที่ดินและลักษณะการตั้งถิ่นฐานมีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ได้แบ่งพื้นที่ตามศักยภาพออกเป็น 4 บริเวณ ได้แก่ พื้นที่ด้านตะวันออกและตะวันตกกำหนดให้เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรมเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางการเกษตรพื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงใต้กำหนดให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหลักของภาคและประเทศพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่ชายหาดแม่รำพึงไปทางด้านตะวันออก กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณชายฝั่งทะเลกำหนดให้เป็นเขตเพาะเลี้ยงประมงชายฝั่ง

6. ด้านปัญหาความต้องการเชิงพื้นที่

1) ผลการสำรวจความคิดเห็นปัญหาความต้องการเชิงพื้นที่ จากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดระยองจาก 8 อำเภอ ดำเนินการผ่านการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอและคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ เน้นไปที่อำเภอที่มีผลกระทบกับงานวิจัย คือ อำเภอเมืองระยองเป็นศูนย์กลางทางด้านอุตสาหกรรมเกษตรและการท่องเที่ยว มีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นสภาพปัญหาเกิดขึ้นปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาการให้บริการทางด้านสาธารณสุขไม่เพียงพอ การจราจรติดขัดเวลาช่วงเช้าและช่วงเย็น น้ำท่วมขังในบริเวณหมู่บ้านและการบุกรุกพื้นที่

สาธารณชนคล่องสำคัญ ราคาผลผลิตผลไม้ตกต่ำในบางช่วงฤดูกาล โดยเฉพาะทุเรียน มังคุด ลองกอง ปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี การเคลื่อนย้ายแรงงานจำนวนมาก กลุ่มประชากรแฝง ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย ความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยอง ภาครัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่อย่างเพียงพอ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ

2) ผลการสำรวจความคิดเห็นปัญหาความต้องการของภาคประชาชนและภาคีต่างๆ ของจังหวัดระยอง ความคิดเห็นของภาคอุตสาหกรรมต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนพบว่า ถึงแม้ว่าภาคอุตสาหกรรมจะทำให้เกิดปัญหาต่อชุมชนที่อยู่รอบข้าง แต่ทางภาคอุตสาหกรรมพยายามลดมลพิษในทุกๆ ด้านให้น้อยลงตลอดมาเมื่อมีการรู้ไหลของเคมีทางภาคอุตสาหกรรมต้องการที่จะแจ้งกระจายข่าวให้กับชุมชนได้รับทราบภาคอุตสาหกรรมมีความเจริญมากขึ้น ทำให้ปริมาณคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นและปัญหาที่ตามมาคือปริมาณการจ้างงานและตงงานงานมากขึ้น ปริมาณขยะมากขึ้น ที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ อุบัติเหตุเพิ่มมากขึ้น ปัญหาด้านมลภาวะทางเสียงกลิ่นและสิ่งแวดล้อม การจราจร ภาคอุตสาหกรรมควรจัดการอย่างจริงจังเกี่ยวกับมลภาวะทางอากาศให้เด่นชัด

3) สถานการณ์ ปัญหาที่เป็นประเด็นการพัฒนาของจังหวัดระยอง สำหรับปัญหาที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อความอยู่ดีกินดีและคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องและจะต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ มลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะคุณภาพอากาศในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างชัดเจน มีทั้งกลิ่นรบกวนจากสารเคมี เช่น สารเบนซีน โทลูอีน ไซลีน ไนโตรเจนไดออกไซด์และอะครีโลไนไตรลในคริลรวมทั้งฝุ่นละอองขนาดเล็ก ที่เกิดจากอุตสาหกรรม เป็นต้น หรือจะเป็นด้านคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติ พบว่าน้ำทะเลชายฝั่งและน้ำในคลองธรรมชาติ ในบริเวณพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงมีปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียในระดับสูงมาก ต้องได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธีส่วนน้ำใต้ดินพบว่ามีสารปนเปื้อนที่มีค่าเกินมาตรฐานที่กำหนด

การขยายพื้นที่อุตสาหกรรมในผังเมืองในช่วงหลาย 10 ปี ผ่านมาการปรับเปลี่ยนผังเมืองระยอง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่มาบตาพุดและข้างเคียงเป็นไปตามความต้องการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักไม่คำนึงถึงพื้นที่ที่อยู่อาศัย และพื้นที่เกษตรทำให้มีการขยายตัวของพื้นที่ประชากรแฝงในช่วงของการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมมีการไหลบ่าเข้ามามากมายของประชากรต่างถิ่นเพื่อเข้ามาทำงานในโรงงานต่างๆ มิได้ย้ายทะเบียนบ้านมาด้วยทำให้ประชากรแฝงในระยองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณการว่าปัจจุบันระยองมีประชากรแฝงประมาณ 500,000 คน เช่น ด้าน

การศึกษาสถานที่ศึกษา โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานยังไม่เพียงพอรองรับกับจำนวนประชากรแฝง ด้านสาธารณสุข บุคลากรสาธารณสุขมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางทุกสาขา ดังนั้นความต้องการของพื้นที่ที่สำคัญ คือ บุคลากรทางการแพทย์และสถานรักษาพยาบาลเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับสารพิษและสารเคมี

10. ประวัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง

จังหวัดระยอง เป็นจังหวัดที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมี 68 หน่วยงาน แบ่งเป็น 8 อำเภอ 58 ตำบล 338 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองระยองแบ่งพื้นที่การปกครองเป็น 15 ตำบล 84 หมู่บ้าน อำเภอบ้านฉางแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 3 ตำบล 20 หมู่บ้าน อำเภอแกลงแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 15 ตำบล 147 อำเภอวังจันทร์ แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 4 ตำบล 29 อำเภอบ้านค่าย แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 ตำบล 66 หมู่บ้าน อำเภอปลวกแดงแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 ตำบล 34 หมู่บ้าน อำเภอนิคมพัฒนา แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 4 ตำบล 30 หมู่บ้าน ด้านโครงสร้างประชากรมีชาวชองเป็นชาวพื้นเมือง ปัจจุบันได้ผสมกลมกลืนกันหมดแล้วประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมกระจายอยู่ทั่วไปในชนบท ทำสถิติทางการทะเบียนในจังหวัดระยอง พ.ศ. 2561 พบว่าจังหวัดระยอง มีประชากรทั้งสิ้น 723,316 คน ชาย 355,539 คน ร้อยละ 49.15 หญิง 367,777 คน ร้อยละ 50.85

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาลในจังหวัดระยองที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีจำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง มีรายละเอียด (แผนปฏิบัติงานประจำปี 2561 เทศบาลตำบลเชิงเนิน) ดังนี้

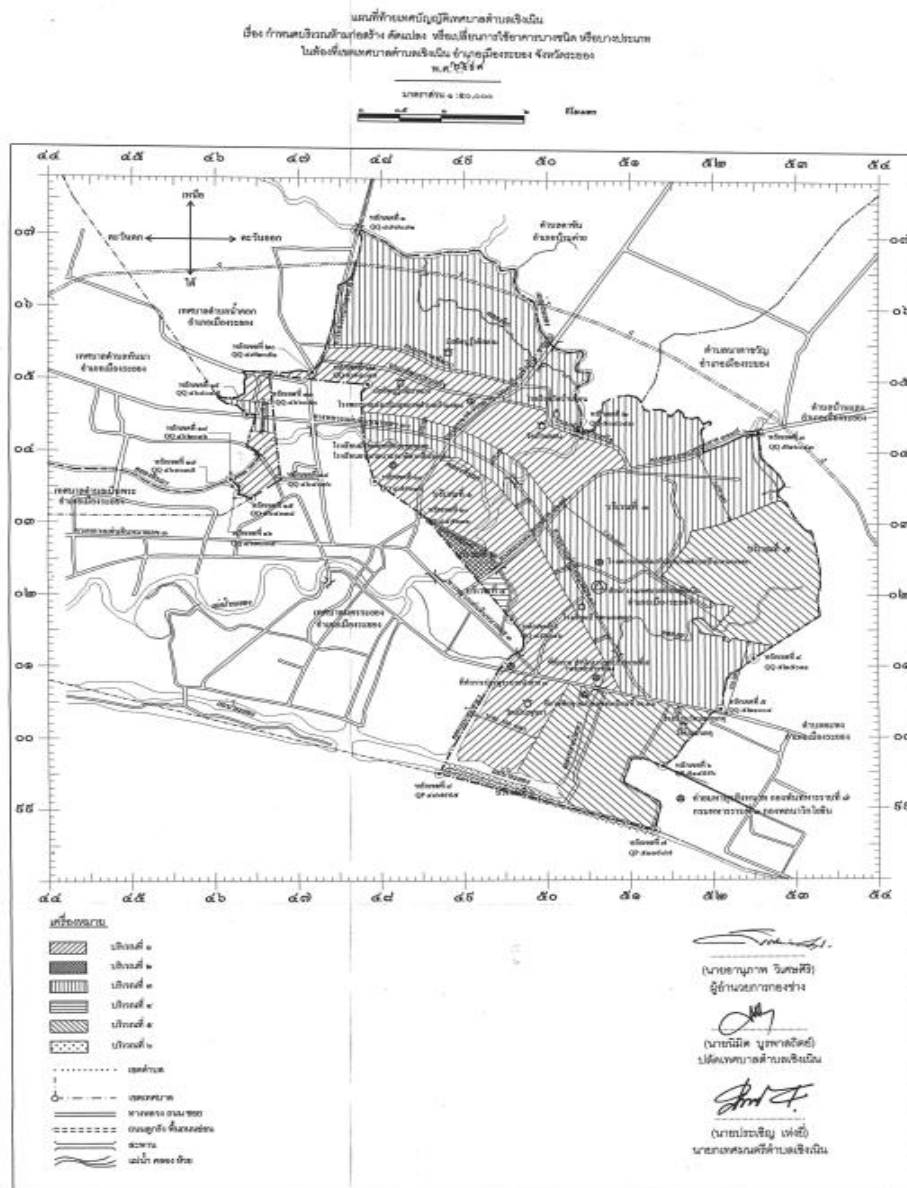
10.1 เทศบาลตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

เทศบาลตำบลเชิงเนิน เปลี่ยนสถานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเนินเมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555 ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลให้ตราเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยตามนัยมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 ประกาศโดยกระทรวงมหาดไทยและหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0890.2/ว3156 ลงวันที่ 20 กันยายน 2547

1. ด้านภูมิศาสตร์ ที่ตั้งและอาณาเขต เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตั้งอยู่เลขที่ 116/4 หมู่ที่ 1 ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ถนนสายบายพาส สาย 36 อยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดระยอง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองระยอง ประมาณ 6 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 10 นาที เนื้อที่ตำบลเชิงเนินมีเนื้อที่ประมาณ 24.3 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ

15,187.5 ไร่ ภูมิประเทศเป็นราบลุ่มลักษณะดินเป็นดินทรายไม่เหมาะกับการทำการเกษตร อาณาเขตติดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน อาณาเขต

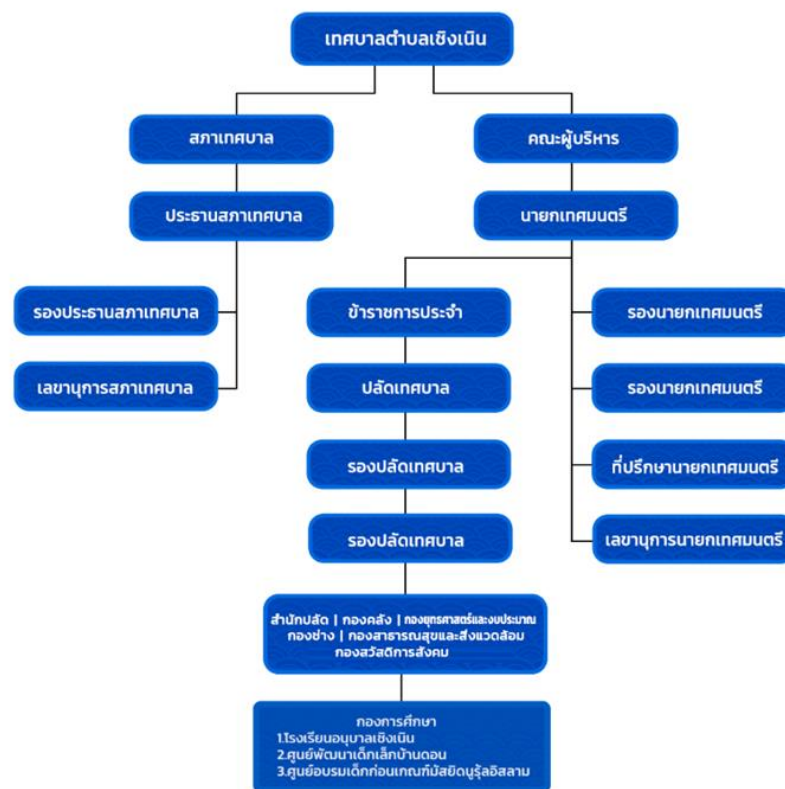
ทิศเหนือ	อาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลนาตาขวัญและตำบลตาขัน
ทิศใต้	อาณาเขตติดต่อกับ	ปากน้ำระยอง เทศบาลนครระยอง
ทิศตะวันออก	อาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลตะพงและตำบลบ้านแลง
ทิศตะวันตก	อาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลน้ำคอกและตำบลทับมา

ภาพที่ 2.9 แสดงข้อมูลเขตการปกครองของเทศบาลตำบลเชิงเนิน
ที่มา : แผนปฏิบัติงานประจำปี 2561 (เทศบาลตำบลเชิงเนิน, 2561, น.2)

2. ด้านประวัติศาสตร์ สำหรับเทศบาลเชิงเนิน ไม่พบประวัติศาสตร์ระบุไว้ในรายงานของเทศบาลเชิงเนิน

3. ด้านการปกครอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลเชิงเนินมี 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านหนองจอก หมู่ที่ 2 บ้านเกาะหวาย หมู่ที่ 3 บ้านหนองบัวแฝง หมู่ที่ 4 บ้านดอน หมู่ที่ 5 บ้านปลวกเหตุถึงเนินพุทรา หมู่ที่ 6 บ้านซากใหญ่ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบัว

ภาพที่ 2.10 โครงสร้างของเทศบาลตำบลเชิงเนิน

ที่มา : เทศบาลตำบลเชิงเนิน (2566)

ประชากรและความหนาแน่นของประชากร รวมทั้งสิ้น 43,052 คน แยกเป็นชาย 21,157 คน เป็นหญิง 21,895 คน จำนวนครัวเรือน 23,884 ครัวเรือน สามารถแยกจำนวนประชากรเป็นหมู่บ้าน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2553)

เทศบาลตำบลเชิงเนิน เปลี่ยนสถานะวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555 จากเดิมเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเนิน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลให้ตราเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยตามนัยมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 ประกาศ โดยกระทรวงมหาดไทยและหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0890.2/ว3156 ลงวันที่ 20 กันยายน 2547

เทศบาลตำบลเชิงเนิน มีการแบ่งส่วนราชการของเทศบาลรูปแบบแบบคณะผู้บริหาร คือ เทศบาลมีพนักงานเทศบาลและจัดแบ่งการบริหารออกเป็นส่วนตามปริมาณและคุณภาพของงาน มีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในงานประจำทั่วไปของเทศบาล การบริหารงานบุคคลของเทศบาลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยโครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงเนินเป็นไปตามที่ราชการกำหนด ปัจจุบันนายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน คือ นายประเชิญ เห่งยี่ ดำรงตำแหน่ง วันที่ 28 มีนาคม 2564 เป็นต้นมา และดำรงตำแหน่งมาหลายวาระด้วยได้รับความไว้วางใจจากภาคประชาชนในพื้นที่ สำหรับการดำเนินงานส่วนราชการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ได้ขออนุมัติจัดส่วนราชการเป็นไปตามระเบียบราชการกำหนดข้อมูลจากสำนักปลัดเทศบาลตำบลเชิงเนิน ณ วันที่ 18 มิถุนายน 2562 (รายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี 2561-2564)

4. ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป ค้าขายประกอบ ธุรกิจส่วนตัวและประกอบอาชีพเกษตรกรรมบางส่วน อาชีพรองลงมา คือ ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับราชการโดยประมาณ ได้แก่ รับจ้างร้อยละ 70, ค้าขายร้อยละ 12, เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 10, รับราชการร้อยละ 3, อื่นๆ ร้อยละ 5 ด้านการเลี้ยงสัตว์เป็นการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น โคเนื้อ, ไก่พื้นบ้าน การเลี้ยงมีกระจายอยู่ทั่วตำบล ด้านหน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเนิน ได้แก่ ธนาคาร 1 แห่ง โรงแรม 2 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน 6 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 4 แห่ง โรงสี 1 แห่ง ร้านค้าทั่วไป 370 แห่ง บ้านเช่า 391 แห่ง

5. ด้านสังคม ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สำหรับสถานศึกษาในเทศบาลตำบลเชิงเนิน ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง เช่น โรงเรียนบ้านหนองจอก โรงเรียนวัดปลวกเกตู โรงเรียนวัดบ้านดอน โรงเรียนอาชีวศึกษา 2 แห่ง เช่น โรงเรียนโปลีเทคนิคระยอง โรงเรียนเทคโนโลยีทีพีไอ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในมัสยิด 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านดอน 1 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง ห้องสมุดประจำตำบล 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 1 แห่ง และสถาบันและองค์การทางศาสนา ได้แก่ วัด/สำนักสงฆ์ 4 แห่ง คือ วัดบ้านดอน วัดปลวกเกตู วัดเนินพุทรา วัดน้ำคอกเก่า, มัสยิด 2 แห่ง คือ มัสยิดนูรูลอิสลาม มัสยิดนูรูลอิมบาศะห์, โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง, ศาลเจ้า 1 แห่ง, สถานธรรม 1 แห่งด้านสาธารณสุข ได้แก่ สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน คือ สถานีอนามัยบ้านหนองจอก สถานีอนามัยบ้านดอน, สถานแพทย์แผนไทยวัดบ้านดอน 1 แห่ง

6. ด้านประเด็นปัญหาความขัดแย้ง เริ่มก่อตัวขึ้นใน พ.ศ. 2563 มีหลักฐานตามรายงานประชุมสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1/2563 ประจำปี 2563 วันอังคาร ที่ 11 สิงหาคม 2563 ณ ห้องประชุมสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน ประธานเทศบาลตำบลเชิง

เนิน นายพูนศักดิ์ ศรีสุข และนายเกษตรมนตรี นายประเชิญ เห่งยี ด้วยในระเบียบวาระที่ 3.3 เรื่อง ญัตติขอความเห็นชอบ เพื่อขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 54 ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้างแผ้วถางหรือ เเผาป่าหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่าเพื่อตนเอง หรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมและรัฐมนตรีได้ประกาศ ไว้ในราชกิจจานุเบกษาหรือโดยได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ กฎกระทรวง การขออนุญาตและ การอนุญาตให้ทำประโยชน์ในเขตป่า พ.ศ. 2558 ข้อ 37 คำขออนุญาต ใบอนุญาต คำขอต่ออายุ ใบอนุญาต คำขอโอนใบอนุญาตและคำขอรับใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาการขออนุญาต และการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดในกระทรวง โดยแบบคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 แบบ ป.84-1 ข้อ 5 (7) หลักฐานที่แสดงผลการพิจารณา ให้ความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ป่านั้นตั้งอยู่

ประเด็นปัญหา คือ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีความประสงค์ขอ ความเห็นชอบต่อสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เพื่อขออนุญาตทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 25 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 117 ไร่ 1 งาน 17.3 ตารางวา ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5 ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อประกอบกิจการผลิตปิโตรเลียม และกิจการอันเกี่ยวเนื่อง เป็นพื้นที่เคยได้รับอนุญาตอยู่เดิม ตามหนังสือบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ PAL079/2563 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2563 ซึ่งในรายงานประชุม นายบุญน้อย วรเดช สมาชิกสภาฯ เขต 2 ขอให้ เจ้าหน้าที่จาก บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เข้ามาประชุม เพื่ออธิบายความเป็นมาของพื้นที่ ด้านนายกเทศมนตรี ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงที่มาของการเช่าที่จำนวน 25 แปลง ซึ่งได้อนุญาตให้เช่าตาม มาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินและได้ดำเนินการเสียค่าเช่าให้กับเทศบาลอยู่ทุกปี พื้นที่ดังกล่าว เคยได้รับอนุญาตไว้เดิมจากกรมป่าไม้ และจึงได้มาขออนุญาตที่สภาเทศบาลเชิงเนิน ซึ่งผู้ว่าราชการ จังหวัดระยองเป็นผู้อนุมัติแล้ว ด้านตัวแทนจากบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) นายจิรทิพย์ อดะ เรืองพงศ์ นำเสนอข้อมูลน่าสนใจว่าพื้นที่เดิมได้รับใบอนุญาตแผ้วถางป่าใน พ.ศ. 2558 จากกระทรวง พลังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ออกกฎกระทรวงเรื่องการขออนุญาตและอนุญาต ทำประโยชน์ในเขตป่า พ.ศ. 2558 จึงทำให้บริษัท ไออาร์พีซี (จำกัด) มหาชน ต้องขอทำประโยชน์ใน เขตป่าแทนใบอนุญาตแผ้วถางป่าในพื้นที่เดิม ด้วยระเบียบของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ต้องขอ ความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ป่าตั้งอยู่ ซึ่งบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ในเขต ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี พบว่ามีที่ดินดังกล่าวเป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง และตำบลเชิงเนิน ด้านตำบลบ้านแลงและตำบล

ตะพุง ได้ผ่านการเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเรียบร้อยแล้วในเดือนกรกฎาคม 2563 ที่ผ่านมามีพบประเด็นโต้แย้งจากสมาชิกสภาฯ เขต 2 นายสมชิต ประกอบธรรม ระบุไว้ในรายงานถึงการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่แล้วก็เอาไปสร้างโรงงานผลกระทบมันจะเกิดกับประชาชนหรือไม่อย่างไร ได้ทำประชาพิจารณ์หรือยังไม่ทราบรายละเอียดก็ไม่มีไม่เคยได้รับหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย โดยในที่ประชุมระบุว่า นายประเชิด เห่งยี่ แจ้งว่ามีการทำประชาคมทั้ง 7 หมู่บ้าน เรื่องการให้เช่าที่ดิน 25 แปลง เนื่องจากที่ดินอยู่ในรั้วของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อยู่แล้วหากบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไม่เช่าจะเสียประโยชน์พี่น้องประชาชนที่ดิน 25 แปลง มีการทำการแลกเปลี่ยนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ตอนเป็น ทีพีไอ นำโดย ดร.ประมวล เลี้ยวไพรัฐ จนมาเป็นของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้เข้ามาแก้ไขปัญหา โดยการจัดซื้อที่ดินกว่า 200 ไร่ ใช้มาแลกเปลี่ยนกับที่ดินสาธารณะจำนวน 25 แปลงที่แปลงดังกล่าวก็ 117 ไร่ ที่แลกเปลี่ยนกันเป็นลำรางและเป็นทางสาธารณะ ซึ่งอยู่ในรั้วโรงงานที่พี่น้องประชาชนไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้เลยและมาวันหนึ่งประชาชนเองที่ได้ขายที่ดินให้กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ประมาณ 5,000 ถึง 6,000 ไร่ จึงมีที่สาธารณะอยู่ในที่แปลงดังกล่าว บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ก็ใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่เลยเริ่มมาปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ข้อสรุปเป็นการแลกเปลี่ยน โดยการทำมาตรา 8 หาที่ดินที่มีการซื้อขายทุกหมู่บ้าน เพื่อให้มาทำการแลกเปลี่ยนในโครงการนี้ เรื่องมาถึงผู้ว่าฯ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งว่าทำการแลกเปลี่ยนอย่างเดียวไม่ได้เพราะไออาร์พีซีใช้ที่ดิน 25 แปลงแล้วประชาชนเสียประโยชน์ จึงต้องจ่ายค่าเช่าตามมาตรา 9 โดยการมีสำนักงานที่ดินเป็นเลขานุการและมีการประชุมประชาคมตำบลเชิงเนินผ่านแล้ว จึงได้นำมาเข้าสภาตามมาตรา 9 จนผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุมัติ ด้านเลขานุการสภาฯ นายนิวัติ กอเข็ม แจ้งว่าการแลกเปลี่ยนที่ดินยังมีการฟ้องศาลอยู่ขอให้จบกระบวนการก่อนเพราะไม่กล้าจะยกมืออนุมัติ ผลสรุปในที่ประชุมเห็นชอบ 4 เสียง ไม่เห็นชอบ 6 เสียง

ดังนั้น สำหรับประเด็นความขัดแย้งระหว่างผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน เพื่อเข้ามาบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ละท่านได้ปฏิบัติตามข้อสงสัยแทนประชาชนเนื่องจากได้รับเลือกตามรัฐธรรมนูญที่กำหนด เมื่อดำรงตำแหน่งได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อหาทางออกที่มีประโยชน์สูงสุดให้กับประชาชน ซึ่งในการประชุมครั้งดังกล่าวทำให้เห็นปัญหาการก่อตัวของความขัดแย้งของตัวแทนประชาชนที่ดำรงตำแหน่งภายในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัญหาความขัดแย้งกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อันมาจากข้อสงสัยในเรื่องกฎหมาย และข้อมูลที่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านการเมืองท้องถิ่น อีกทั้งการฟังเสียงส่วนข้างมากตามระบอบประชาธิปไตย ก็อาจมีช่องโหว่ในการรับฟังจากเสียงข้างน้อย อีกทั้งหน่วยงานราชการระดับบนก็ให้เป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ด้วยการพิจารณาจากรายได้จากการเช่าที่

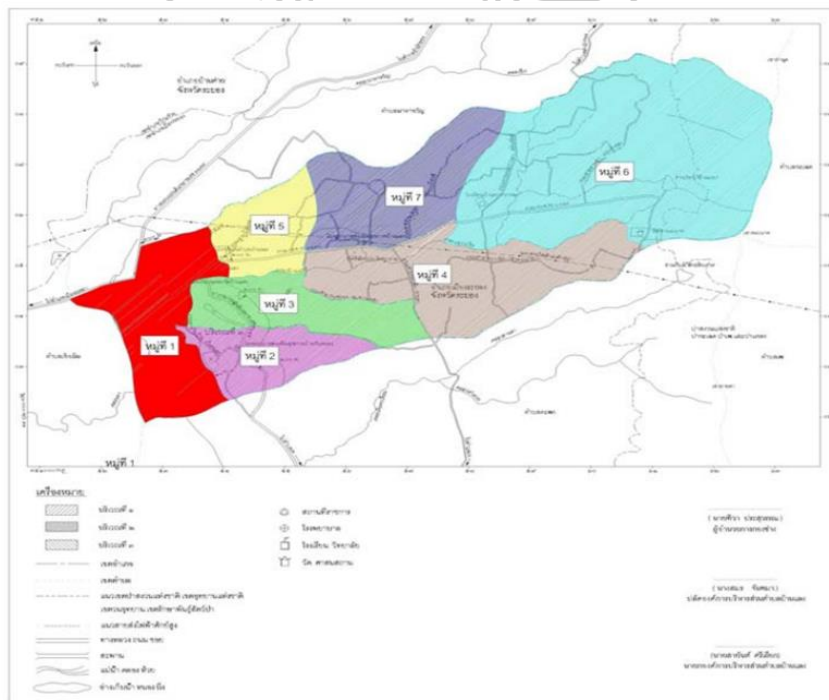
ที่เป็นประโยชน์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การจะตอบปัญหาสังคมอย่างไร โดยจะเห็นว่า ปัญหาความขัดแย้งได้ โดยเฉพาะเรื่องการเช่าที่ดินสาธารณะ การถอนที่ดินสาธารณะ ประชากรแอบแฝง ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้งานวิจัยสมบูรณต้องดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ตามที่ได้กำหนดไว้

10.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ประวัติความเป็นมาตำบลบ้านแลง เมื่อสมัยก่อนนั้นในหมู่บ้านมีหินศิลาแลงเป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงเรียกว่า "บ้านแลง" ยกฐานะเป็นตำบลจึงตั้งชื่อว่า "ตำบลบ้านแลง" ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง (สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง)

1. ด้านภูมิศาสตร์ ที่ตั้งและอาณาเขต องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ตั้งอยู่เลขที่ 32/10 ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ตั้งอยู่ห่างเทศบาลเมืองระยอง ประมาณ 6 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ 17,170 ไร่ หรือ 30.67 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่นๆ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมืองระยอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลกะเจ็ด อำเภอเมืองระยอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง

ภาพที่ 2.11 แสดงแผนผังองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

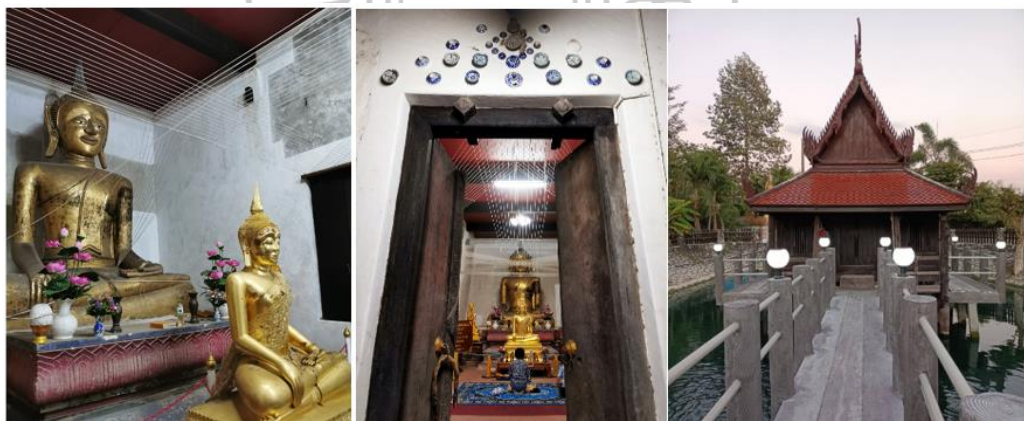
ที่มา : สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง (2567)

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลบ้านแลง ที่ราบลุ่มอยู่ทางทิศตะวันตกและมีเทือกเขาอยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนบริเวณตอนกลางระหว่างที่ราบลุ่มและภูเขาพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนลูกฟูกมีที่ราบสลับอยู่บ้างมีลำคลองหลายสาย ซึ่งต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาทางด้านทิศตะวันออกไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของตำบล ในแนวตะวันออกไปตะวันตก คลองสำคัญ ได้แก่ คลองขวากลิงและคลองบ้านแลง สำหรับลักษณะภูมิอากาศของตำบลบ้านแลงเป็นแบบฝนเมืองร้อน เฉพาะฤดูแบ่งเป็น 2 ฤดู คือ ฤดูฝน 6 เดือน ซึ่งตรงกับช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม ฤดูแล้ง แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ฤดูหนาวกินเวลา 3 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม และฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 28 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 32.8 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิต่ำสุด 24.6 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละประมาณ 1,441.9 มิลลิเมตร

2. ด้านประวัติศาสตร์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง พบว่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตำบลบ้านแลง เมื่อสมัยก่อนหมู่บ้านมีหินศิลาแลงเป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงเรียกว่าบ้านแลง ยกฐานะเป็นตำบลจึงตั้งชื่อว่า ตำบลบ้านแลง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลบ้านแลง, 2562) สำหรับวัดบ้านแลง ถือเป็นมรดกจากปลายอยุธยา แหล่งโบราณคดีและแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดระยอง มีความน่าสนใจให้เที่ยวชมมากมาย “วัดบ้านแลง” ของเก่าคู่บ้านคูเมืองกว่าสามร้อยปี แต่ยังคงความงดงามและมีความร่วมสมัย ซึ่งคนรุ่นหลังได้ร่วมชื่นชมอย่างภาคภูมิใจเป็นวัดเก่าในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา วัดแลงก่อสร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2285 ในยุคปลายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ โดยนายจันทร์ ยกที่ดินให้สร้างวัดตั้งชื่อว่า “วัดจันทร์สุวรรณโพธิ์ธาราม” ต่อมาชาวบ้านเรียกกันว่า “วัดแลง” ตามพื้นที่ที่ขุดลงไปเจอศิลาแลงและเรียก “วัดบ้านแลง” ตามชื่อของตำบลที่ตั้ง เดิมเป็นสำนักสงฆ์ได้รับพระราชทานบรรจุพัทธสีมาการสร้างโบสถ์เมื่อ พ.ศ. 2305

พระอุโบสถหลังเก่าแก่นี้ มีกำแพงแก้วล้อมรอบ เสากลมรองรับจันทน์หัวด้านหน้าของพระอุโบสถมีชายคาพาไลอันเป็นเอกลักษณ์ของอยุธยาตอนปลายมีประตูทางเข้าขนาดใหญ่หนึ่งบาน เป็นลักษณะโบสถ์มหาอุดคือเข้าออกทางเดียว หลังคาซ้อนกัน 2 ชั้น หลังคา 3 ตับ มีใบเสมาซึ่งเป็นแผ่นหินที่บอกขอบเขตว่าพื้นที่ที่มีใบเสมาล้อมรอบทั้ง 8 ทิศ เป็นพื้นที่บริสุทธิ์ พระสงฆ์ประกอบสังฆกรรมได้ เช่น การบวช การสวดปาติโมกข์ นอกจากใบเสมาที่เป็นหิน ซึ่งเรียกว่าพัทธสีมา ยังมีการขุดสระน้ำล้อมรอบที่เรียกว่า นทีสีมา หรือ อุทกสีมา ทำให้วัดบ้านแลงมีเสมา 2 แบบล้อมรอบ ทั้งเสมาหินและเสมาน้ำถือได้ว่าศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ขณะที่หน้าบันทั้งด้านหน้าด้านหลังและตามเหนือช่องหน้าต่างทั้งหมดประดับด้วยเครื่องปั้นดินเผา มีทั้งเครื่องลายครามภาชนะดินเผาเคลือบขาวเขียนลายสีน้ำเงินจากประเทศจีน เครื่องเบญจรงค์สมัยอยุธยาตอนปลาย รวมทั้งภาชนะ

ดินเผา สมัยรัชกาลที่ 5 แสดงให้เห็นว่ามีการซ่อมแซมในสมัยรัตนโกสินทร์และเป็นวัดที่ได้รับการดูแลมาโดยตลอด เมื่อเข้าไปภายในพระอุโบสถสัมพัศได้ถึงความเรียบง่ายขริ่มขลัง พระพุทธรูปประธานปางมารวิชัย มีลักษณะเด่นที่พระพักตร์แบบฝีมือช่างพื้นถิ่น ใบหูแหลม พระเกศาขมวดเล็กแหลม รัศมีเปลวเพลิงบนอุษณีษะมีร่องรอยกรอบพระพักตร์ค่อนข้างชัดเจน พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์หนา พระปรารค์วัดบ้านแลงและพระเจดีย์ทรงปรารค์ ทางด้านข้างของพระอุโบสถมีรูปทรงแบบรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ด้านล่างสุดเป็นฐานเชิง 2 ชั้น ถัดขึ้นไปเป็นฐานสิงห์ ฐานบัวคว่ำบัวหงายที่มีท้องไม้ยึดสูง และฐานสิงห์ 1 ชั้น ส่วนที่น่าจะเป็นเรือนธาตุถูกย่อส่วนทำเป็นรูปครุฑแบกที่มุมและด้านของเจดีย์ ส่วนยอดทำคล้ายเรือนธาตุจำลองซ้อนชั้นที่มีขนาดเล็กและประดับด้วยกลีบนูนซึ่งเป็นรูปแบบของเจดีย์ทรงปรารค์ และมีการทำให้ส่วนยอดสูงเพียวอันเป็นพัฒนาการในยุคหลังของเจดีย์ทรงปรารค์ ส่วนล่างของยอดนี้มีซุ้มนำยื่นออกมาทั้ง 4 ด้าน บนยอดสุดประดับด้วยนพศูล โดยก่อนหน้านี้พระปรารค์ความสูง 17.08 เมตร ฐานสี่เหลี่ยมวัดโดยรอบยาว 20.50 เมตร มีสภาพชำรุดแตกกร้าว ต่อมาได้บูรณะซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว หอไตรกลางน้ำสิ่งสำคัญสุดที่ยังคงรูปแบบของวัดดั้งเดิมสมัยอยุธยา คือ การสร้างหอไตรกลางน้ำ เพื่อเป็นการป้องกันมดปลวกต่างๆ เพราะสมัยโบราณไม่มียาฆ่าแมลง เวลาที่พระภิกษุสามเณรต้องการอ่านพระคัมภีร์ พระไตรปิฎกต่างๆ ต้องพายเรือเข้าไป เพราะไม่มีสะพานเชื่อมไปถึง แต่เดิมนั้นสระมีขนาดใหญ่ หอไตรสร้างด้วยไม้ทั้งหลังตั้งอยู่กลางน้ำ เพิ่งได้รับการซ่อมแซม โดยทำทางเดินเป็นสะพานเชื่อมเข้าไปมีระเบียงซีเมนต์ทางซ้ายและขวา เพื่อให้พระภิกษุเข้าถึงได้สะดวก (นิตยสารอนุรักษ์ ฉบับที่ 56 วันที่ 27 มิถุนายน 2564)

ภาพที่ 2.12 วัดบ้านแลง ถือเป็นมรดกจากปลายอยุธยา

ที่มา : ยะลักษณ์ นาคะโยธิน. (2564). วัดบ้านแลง มรดกจากปลายอยุธยา. นิตยสารอนุรักษ์. ฉบับที่ 56 วันที่ 27 มิถุนายน 2564. <https://anurakmag.com/art-and-culture/06/27/2022>.

3. ด้านการเมืองการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแลง, บ้านก้นหนอง, บ้านหนองพญา, บ้านขวากลิ่ง, บ้านหนองหว่า, บ้านตระเกราทอง, บ้านหนองหิน มีประชากรและความหนาแน่นของประชากรรวมทั้งสิ้น พ.ศ. 2562 มีจำนวน 7,375 คน แบ่งเป็น ชาย 3,582 คิดเป็นร้อยละ 48.78 เป็นหญิง 3,793 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 จำนวนครัวเรือนในตำบลบ้านแลง มีทั้งสิ้น 2,902 ครัวเรือนคน สามารถแยกจำนวนประชากรเป็นหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงข้อมูลจำนวนประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

ชุมชน	ชาย	หญิง	จำนวนครัวเรือน	ประชากรทั้งหมด
1. บ้านแลง	688	721	653	1,409
2. บ้านก้นหนอง	367	405	208	772
3. บ้านหนองพญา	200	232	197	432
4. บ้านขวากลิ่ง	641	648	462	1,289
5. บ้านหนองหว่า	528	599	431	1,127
6. บ้านตระเกราทอง	713	734	531	1,447
7. บ้านหนองหิน	445	454	366	899
รวม	3,582	3,793	2,902	7,375

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง บริหารงานบุคคลเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้

โครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงกำหนดตามระเบียบของราชการ ปัจจุบันนายกตำบลบ้านแลง นายพัลลพ ช่วยพิทักษ์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 28 มีนาคม 2564 เป็นต้นมา สำหรับการจัดส่วนราชการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ได้ขออนุมัติจัดส่วนราชการ

ภาพที่ 2.13 โครงสร้างการบริหารองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง
ที่มา : สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง (2563)

4. ด้านเศรษฐกิจ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง เป็นชุมชนของตำบลบ้านแลงมีความหนาแน่นไม่มากนัก ส่วนมากจะอยู่อย่างกระจัดกระจายทั่วพื้นที่ แต่มีแนวโน้มว่าจะพัฒนาเป็นชุมชนหนาแน่นมากขึ้นในอนาคตเพราะเหมาะแก่การอยู่อาศัย โดยห่างจากตัวจังหวัดและอำเภอเพียง 6 กิโลเมตร แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติ ที่สำคัญมีเขตอุตสาหกรรมบางส่วนของพื้นที่ซึ่งจะนำความเจริญและชุมชนแรงงานเข้ามาสู่พื้นที่ สำหรับประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น รองลงไป ได้แก่ อาชีพรับจ้างและค้าขาย ได้แก่ หน่วยธุรกิจในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ได้แก่ ปั้มน้ำมันและก๊าซ 1 แห่ง, โรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่ง, โรงสี 1 แห่ง ด้านการรวมกลุ่มของประชาชน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 5 กลุ่ม, กลุ่มออมทรัพย์ 2 กลุ่ม, กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแลง 1 กลุ่ม, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลบ้านแลง 1 กลุ่ม, กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 1 กลุ่ม

5. ด้านสังคม ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณีท้องถิ่นที่มีอยู่ เช่น สถานศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ได้แก่ การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง โรงเรียนชุมชน วัดบ้านแลง โรงเรียนบ้านตระเกราทอง โรงเรียนระยองปัญญาคุณ, โรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่ง โรงเรียนชุมชนวัดบ้านแลง โรงเรียนระยองปัญญาคุณ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.บ้านแลง บ้านตะเกราทอง และสถาบันและองค์การทางศาสนา ได้แก่ วัด/สำนักสงฆ์ 5 แห่ง เช่น วัดบ้านแลง วัดตรีมิตรประดิษฐาราม วัดเขาพระบาท วัดจุฬามณี สำนักสงฆ์สวนธรรมรัตน, ศาลเจ้า 1 แห่ง, โบสถ์ 2 แห่ง, สำนักสงฆ์ 1 แห่ง ส่วน ด้านสาธารณสุข ได้แก่ สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 2 แห่ง คือ สถานีอนามัยบ้านก้นหนอง สถานีอนามัยขวากลิง, สถานพยาบาล 1 แห่ง

6. ด้านปัญหาความขัดแย้ง เกิดขึ้นระหว่างประชาชนในพื้นที่ท้องที่การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และภาคประชาชน

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง เรื่องรายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงประกาศ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2563 โดย นายพิเชฐ ขาวนวล ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง จากรายงานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง สมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 ครั้งที่ 1 ประจำปี 2563 เมื่อวันศุกร์ ที่ 3 กรกฎาคม 2563 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงพบว่า ระเบียบวาระที่ 4 เรื่อง พิจารณาและการดำเนินการ ข้อที่ 4.4 เรื่อง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต้อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 ซึ่งทางประธานสภาฯ ได้แจ้งในที่ประชุม เรื่อง การขอต้อใบอนุญาตมาตรา 9 กับข้อที่ 4.5 เรื่องการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่เขตพื้นที่ป่าไม้ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เป็นการขออนุญาตที่ดินแปลงเดียวกัน และในที่ประชุม นายสายันต์ ศรีเผือก ดำรงตำแหน่งนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบ้านแลง แจ้งว่าจังหวัดระยองมีหนังสือจังหวัดระยอง ที่ รย 0020.4/7663 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 เรื่อง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต้อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ขอให้พิจารณาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุมัติมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2543 ข้อ 20 (1) ง ว่าจะมีขัดข้องประการใด และอำเภอเมืองระยองมีหนังสืออำเภอเมืองระยอง ที่ รย 0118/ว 2447 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2563 เรื่อง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต้อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ขอให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งให้ความเห็นว่าควรอนุญาตหรือไม่อย่างไร ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้อำเภอเมืองระยองทราบ โดย นายสายันต์ ศรีเผือก ได้แจ้งว่าตามมาตรา 9 ต้องต่ออายุยื่นขอต้อหน่วยงานรับผิดชอบก่อนใบอนุญาตหมดอายุ 240 วัน กับอำเภอหรือสำนักงานที่ดินจังหวัด เพื่อตรวจสอบและดำเนินการตามระเบียบ และรายงานไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบ เช่น สำนักงานพัฒนาที่ดินพื้นที่ หน่วยทหารในเขตพื้นที่ สำนักงานศิลปากร ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาค หน่วยงานราชการอื่น อำเภอท้องที่ที่รับผิดชอบ และเมื่อจังหวัดได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ครบถ้วน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะพิจารณา โดยการต่ออายุคราวละไม่เกิน 5 ปี เสียค่าตอบแทนตาม มาตรา 9/1 ไร่ละไม่เกิน 1,000 บาท/ปี ตามระเบียบ

จากปัญหาได้มีกลุ่มประชาชนรวมตัวกันนำโดย คุณพยุง มีสบาย ผู้เป็น แกนนำหลักของประชาชนคนบ้านแลง อายุกว่า 60 ปี ซึ่งเป็นประชาชนดั้งเดิมคนระยองตั้งแต่รุ่นสู่รุ่น โดยอาชีพหลักเป็นชาวสวน ชาวไร่ จากข่าวบนหน้าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ ซึ่งคุณพยุง เป็นบุคคล ที่คนในพื้นที่รู้จักกันทุกคนและจากการทำประจักษ์ประจักษ์กันตามข่าว “อบต. บ้านแลงจัดเวที รับความคิดเห็นถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์” (ที่มาของข้อมูล, ผู้จัดการออนไลน์)

ภาพที่ 2.14 อบต.บ้านแลงจัดเวทีรับความคิดเห็นถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์. อบต.บ้านแลงจัดเวทีรับความคิดเห็นถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์
<https://mgronline.com/local/detail/9620000019119>

สำหรับประเด็นความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านแลง เริ่มมีปัญหาการก่อตัวของความขัดแย้งของสมาชิกภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาค ประชาชน ประชาชนกับประชาชน จากปัญหาความขัดแย้งกับบริษัท ไออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) ใน การขอลอนที่ดินสาธารณะที่ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ประโยชน์มาช้านาน เกิด การกันรั้วเขตแดน เกิดผลกระทบกับประชาชน ซึ่งพื้นที่สาธารณะดังกล่าวได้อยู่ในพื้นที่รั้วของเขต ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

เรื่องการเช่าที่สาธารณะ จากเหตุการณ์ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2562 ที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง ได้จัดให้มีเวทีการรับฟังความคิดเห็นของราษฎร กรณีการถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์ หมู่ 1, 2, 3 และ 5 ตำบลบ้านแลง

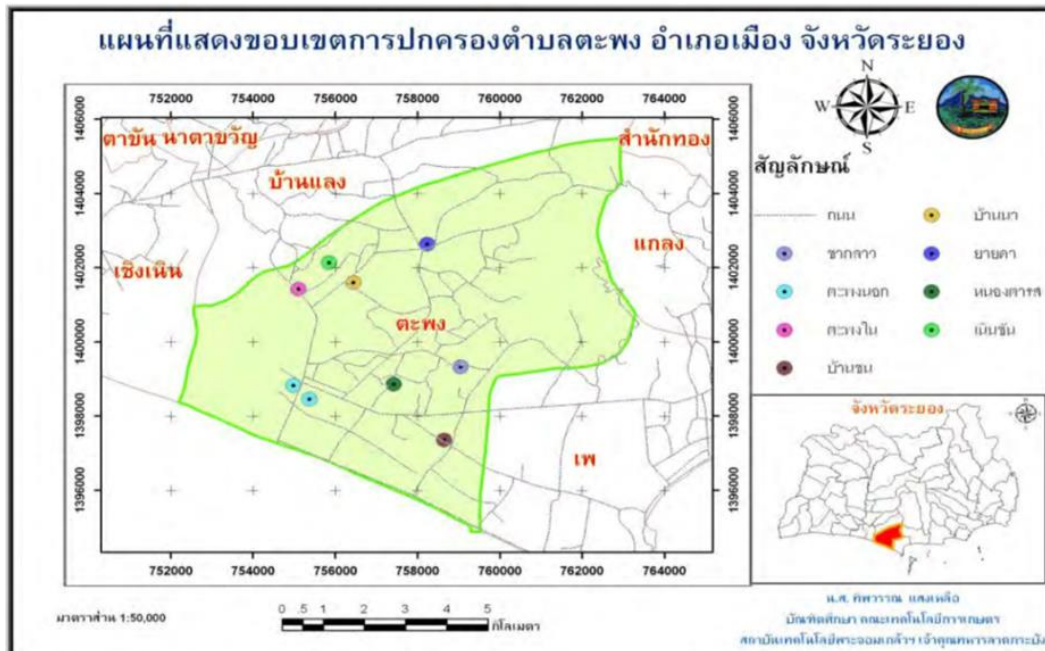
มีกลุ่มราชการที่เข้ามารับฟัง เช่น นายสุพจน์ ต่ออาจหาญ นายอำเภอเมืองระยองเป็นประธาน พร้อมด้วย นายเจนณรงค์ พร้อมลาภ ปลัดอำเภอเมืองระยอง หัวหน้าคณะทำงาน ตัวแทนที่ดินจังหวัดระยอง เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายสายันต์ สีเผือก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง เข้าร่วมรับฟัง ทั้งนี้มีชาวบ้านทั้ง 4 หมู่บ้าน เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจนล้นห้องประชุมจนต้องออกมานั่งรับฟังข้างนอกห้องประชุม ท่ามกลางเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรระยอง (กอ.รมน.) มาดูแลความสงบเรียบร้อย เนื่องจากมีการโต้แย้งกันจากประชาชนมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยเสียงแตกแยกออกเป็นสองกลุ่มท่ามกลางเสียงโห่และเสียงปรบมือ โดยชาวบ้านหมู่ 1 กล่าวว่าเห็นด้วยเพราะว่าที่ดินสาธารณะประมาณ 70 ไร่ อยู่ในพื้นที่ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ล้อมรั้วไว้แล้วพื้นที่สาธารณะชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ แต่โรงงานก็เตรียมซื้อที่ดินชดเชยให้มากกว่า 70 ไร่ เพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ นายณัฐพงษ์ ประทุมยศ ชาวบ้านหมู่ 3 กล่าวว่าตนเองไม่เห็นด้วยที่จะถอนสภาพที่ดินสาธารณะ แต่ก็อยากได้ที่ดินใหม่ที่จะนำมาแลกเปลี่ยนได้กล่าวว่าวันนี้รู้สึกไม่สบายใจที่ชาวบ้านแตกความสามัคคีกันทราบมาว่าทางเอกชนได้จัดซื้อที่ดินเตรียมไว้ เพื่อแลกกับที่ดินสาธารณะประโยชน์เราอยากให้ทางเอกชนยกที่ดินที่เตรียมไว้ ให้แก่ ตำบลบ้านแลง แต่ไม่ใช่เพื่อการแลกเปลี่ยนขอให้เป็นการชดเชยที่ทางโรงงานรุกกล้าที่ดินสาธารณะมาเป็นระยะเวลาานานมาแล้ว ส่วนที่สาธารณะที่ถูกบุกรุกก็ให้ทางโรงงานเช่าชาวบ้านก็จะได้ทั้งสองอย่าง คือที่ดินที่เตรียมไว้แลกเปลี่ยนยกให้ตำบลบ้านแลง เพื่อเป็นการชดเชยจากการที่เขามาทำผิดมานาน และให้โรงงานเช่าที่ดินสาธารณะเพื่อนำเงินมาพัฒนาตำบลบ้านแลง ถ้าทำได้พวกเราต้องสามัคคีกัน

10.3 องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ประวัติตำบลตะพง จากเรื่องเล่าสมัยก่อนได้เล่าปากต่อมว่านานมาแล้ว มีเรือสำเภาของพ่อค้าชาวจีนเดินทางมาค้าขายได้ผ่านมาเรือสำเภาของพ่อค้าได้เกิดอุบัติเหตุล่มลง ซึ่งบางแห่งเรียกว่า “เขาสำเภา” ส่วนคำว่า “ตะพง” นั้นก็มาจากท้องเรือที่เรียกกันว่า กะโพงเรือ มีกะโพงนอก กะโพงใน นานๆ เข้าคนเรียกเป็น “ตะพงนอก” และได้ตั้งคำว่า “ตะพง” เป็นชื่อตำบลเป็นต้นมา

1. ด้านภูมิศาสตร์ ที่ตั้งและอาณาเขต องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ตั้งอยู่เลขที่ 153/29 หมู่ที่ 12 ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ 55.93 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 34,955 ไร่ โดยเป็นพื้นที่การเกษตร 15,850 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ อาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	อาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลบ้านแลง
ทิศใต้	อาณาเขตติดต่อกับ	ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	อาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลเพและตำบลกะเจ็ด
ทิศตะวันตก	อาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลเชิงเนิน

ภาพที่ 2.15 แสดงขอบเขตการปกครองตำบลตะพง

ที่มา : อันวิดา ปัฐธมานันท์ และคณะ. (2553 น.60)

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลตะพง เป็นที่ราบลุ่มมีภูเขาอยู่ในพื้นที่ คือ เขายายดาและเขาพระบาท เป็นต้นน้ำของคลองตะพง คลองยายดา คลองตะเคียน โดยน้ำจะไหลผ่านตำบลไปทางทิศใต้ ซึ่งติดกับทะเลอ่าวไทย โดยตำบลตะพงมีชายหาดที่ขึ้นชื่ออยู่ คือ หาดแม่รำพึง

เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลตะพงมีจำนวนหมู่บ้าน 16 หมู่บ้าน (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลตะพง : 2562) ประชากรและความหนาแน่นของประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง มี 16 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านติดชายทะเล 4 หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้น 22,185 คน แยกเป็น ชาย 11,026 คน หญิง 11,159 คน จำนวนครัวเรือน 12,896 ครัวเรือนความหนาแน่นเฉลี่ย 396.66 คน/ตารางกิโลเมตร

2. ด้านประวัติศาสตร์ ตำบลตะพง มีเรื่องเล่าว่านานมาแล้วมีเรือสำเภาของพ่อค้าชาวจีนเดินทางมาค้าขายได้ผ่านมาเรือสำเภาของพ่อค้า ได้เกิดอุบัติเหตุล่มลงบางแห่งเรียกว่า เขาสำเภา ส่วนคำว่า ตะพง มาจากท้องเรือที่เรียกกันว่า กะโพงเรือ และได้ตั้งคำว่า ตะพง เป็นชื่อตำบลมาจนถึงทุกวันนี้

3. ด้านการเมืองการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง บริหารงานบุคคลเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง จำนวน 242 คน รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี 2565 รวม 180,161,489.76 บาท แยกเป็นรายได้จัดเก็บเอง 23,565,678.34 บาท รายได้รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรร ให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น 95,276,600.49 บาท รายได้ที่รัฐอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 54,473,113.00 บาท เงินอุดหนุนที่ไม่ต้องตราเป็นงบประมาณรายจ่าย 6,846,097.93 บาท

โครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านแลงกำหนดตามระเบียบราชการ ปัจจุบันนายกตำบลบ้านแลงชื่อ นายพัลลพ ช่วยพิทักษ์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 28 มีนาคม 2564 เป็นต้นมา สำหรับการจัดส่วนราชการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ได้ขออนุมัติจัดส่วนราชการ

ภาพที่ 2.16 ผังโครงสร้างส่วนราชการ

ที่มา : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตปะพง. (2566)

4. ด้านเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลตปะพง สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า อาชีพประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรองลงมา คือ ค้าขาย รับราชการ พนักงานโรงงาน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ได้แก่ ทำสวน ร้อยละ 47 ค้าขาย ร้อยละ 30 การประมง ร้อยละ 13 รับราชการ ร้อยละ 3 ทำไร่ ร้อยละ 1 ทำนา ร้อยละ 1 อื่นๆ ร้อยละ 5

ด้านหน่วยธุรกิจ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตปะพง ได้แก่ ธนาคาร 1 แห่ง โรงแรม 4 แห่ง บังกะโล 10 แห่ง ปั้มน้ำมัน 7 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 5 แห่ง บริษัท/ห้างหุ้นส่วน จำกัด 27 แห่ง ร้านค้าทั่วไป 131 แห่ง บ้านเช่า 88 แห่ง

5. ด้านสังคม ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณีท้องถิ่นมีอยู่ เช่น สถานศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลตปะพง เช่น โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง สถาบันและองค์การทางศาสนา ได้แก่ วัด สำนักสงฆ์

5 แห่ง ศาลเจ้า 1 แห่ง โบสถ์ 2 แห่ง สำนักสงฆ์ 1 แห่ง ด้านสาธารณสุข ได้แก่ สถานีอนามัยประจำตำบล หมู่บ้าน 2 แห่ง คือ สถานพยาบาล 1 แห่ง การศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนอนุบาล 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง สถาบันและองค์การทางศาสนา ได้แก่ วัด/สำนักสงฆ์ 5 แห่ง เช่น วัดตะพงนอก วัดตะพงใน วัดช้างชนศิริราษฎร์บำรุง วัดยายดา วัดเขายายดาธรรมาราม ศาลเจ้า 4 แห่ง สาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะพง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยายดา

สภาพทางชีวภาพพืชเศรษฐกิจของภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลตะพงส่วนใหญ่จะเป็นพืชประเภทผลไม้ เช่น เงาะ, ทุเรียน, มังคุด, มะม่วง, มะพร้าว ส่วนมากปลูกในหมู่ที่ 1, 2, 3, 6, 7, 8 นับเป็นพืชเศรษฐกิจสร้างรายได้ ให้กับเกษตรกรอย่างสูงเป็นการเพาะปลูกเพื่อจำหน่ายทั้งในท้องถิ่นและส่งออกทั่วประเทศ ต่างประเทศ มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ทุเรียนนำมาแปรรูปเป็นทุเรียนทอดเป็นสินค้าและของฝากที่เด่นดังที่มาระยองแล้ว ต้องซื้อเป็นของฝาก สำหรับด้านพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง ยังมีการปลูกบ้างในหมู่ที่ 6, 7 การปลูกเพื่อจำหน่ายภายในท้องถิ่น และท้องถิ่นใกล้เคียง สวนยางพารา ปลูกมากในหมู่ที่ 2, 3, 6, 7 และ 10 ปลูกเพื่อจำหน่ายในรูปของยางแผ่น ส่วนข้าวมีการปลูกบางหมู่บ้านส่วนใหญ่ปลูกเพื่อการบริโภคภายในครอบครัว การประมงเป็นการทำประมงขนาดเล็กส่วนมากหมู่ที่ 5, 9, 10 เป็นลักษณะการทำประมงเพื่อการค้า โดยส่งขายตลาดกลางผลไม้ตะพง ร้านอาหารตามชายหาด การเลี้ยงสัตว์เป็นการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น ไก่เนื้อ, หมู การเลี้ยงมีกระจายอยู่ทั่วตำบลส่วนมากเลี้ยง โดยเป็นคู่สัญญากับบริษัทการเกษตรขนาดใหญ่ ยกเว้นโคเนื้อ ส่วนการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในปัจจุบันประสบปัญหาขาดทุนมีเพียงไม่กี่ราย

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล มีหาดแม่รำพึงเป็นชายหาดที่สวยงาม มีสภาพแวดล้อมดีและยังมีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ก็จะเป็นพวกลำน้ำลำห้วยบนเขายายดามีประมาณ 11 สาย จุดเด่นของพื้นที่ตำบลตะพงที่เอื้อต่อการพัฒนา คือ บริเวณชายหาดแม่รำพึงมีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อนักท่องเที่ยวเนื่องจากมีอากาศบริสุทธิ์สดชื่นและอยู่ติดทะเลมีความสวยงามบริเวณเชิงเขายายดาเป็นพื้นที่เหมาะสมแก่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ประชาชนรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม สวนผลไม้ที่ชาวสวนเปิดเป็นแหล่งชมสวนผลไม้ สนับสนุนเป็นโครงการเปิดสวนชวนชม บริเวณตลาดกลางผลไม้ตะพงเป็นตลาดกลางการเกษตรเป็นที่รู้จักของจังหวัดระยอง และนักท่องเที่ยวเหมาะจะพัฒนาให้เป็นตลาดกลางการเกษตรที่มีพืชผลทางการเกษตรจำหน่ายตลอดทั้งปี

6. ด้านประเด็นปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง (ชุดที่ 5 ปีที่ 8) สมัยวิสามัญสมัยที่สี่ประจำปี 2563 วันอังคาร ที่ 29 เดือนกันยายน 2563 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง หน้าที่ 3 (รายงานองค์การบริหารส่วนตำบล : 2566) ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม เรื่องที่ 1 ชี้แจงเหตุเพลิงไหม้หน่วยปรับปรุงคุณภาพน้ำมัน โดยประธานที่ประชุมแจ้งถึงกรณีวันที่ 2 กันยายน 2563 เวลา 21.00 น. ได้เกิดเหตุก๊าซไฮโดรคาร์บอนรั่วไหลหน้าบริเวณหน้าวาล์วนิรภัย และเกิดการลุกติดไฟในพื้นที่หน่วยปรับปรุงคุณภาพน้ำมันหนักของโรงงานแปรรูปน้ำมันหนักให้เป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้มีการฉีดน้ำควบคุมเวลา 23.55 น. ซึ่งทางบริษัท ไออาร์พีซี ได้ส่งเจ้าหน้าที่ เพื่อตรวจสอบเฝ้าระวังผลกระทบและให้ข้อมูลให้ชุมชนอย่างใกล้ชิด ซึ่งในที่ประชุมรับทราบ ด้านปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ส่งมอบยูนิตทำพื้น จำนวน 1 ชุด พร้อมอุปกรณ์จากกองทุนส่งเสริมสุขภาพชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมเชิงนิเวศไออาร์พีซี รัศมี 5 กิโลเมตร มูลค่า 680,000 บาท ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง เพื่อให้ไปใช้ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะพง ซึ่งตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารส่วนราชการท้องถิ่น พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553 ข้อ 9 ในกรณีที่มีผู้อุทกพัสดุให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่หน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือใช้สิทธิอันเกี่ยวกับพัสดุให้เป็นผู้ดูแลพัสดุนั้น ถ้าการกระทำดังกล่าวมีเงื่อนไขหรือมีภาระติดพันหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่นกับเอาพัสดุหรือสิทธิอันนั้นๆ ได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งในที่ประชุมสมาชิกสภาเห็นชอบ

จากรายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง (ชุดที่ห้า ปีที่ 8) สมัยวิสามัญ สมัยที่สามครั้งที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2563 วันจันทร์ ที่ 13 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 อาคารแสดงสินค้าเกษตร เรื่องที่ 6 ญัตติขอความเห็น เพื่อประกอบการยื่นขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตะพงแจ้งว่าตามที่บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีความประสงค์จะดำเนินการยื่นคำขออนุญาตเข้าไปทำประโยชน์ในเขตป่าตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 จำนวน 10 แปลงรวมเนื้อที่ประมาณ 11 ไร่ 3 งาน 61 ตารางวา ตั้งในพื้นที่หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 16 ตำบลตะพง เพื่อประกอบกิจการผลิตปิโตรเลียมและกิจการอันเกี่ยวเนื่อง พื้นที่ดังกล่าวได้มีการขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อให้การดำเนินการยื่นเรื่องของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด จึงขอเสนอญัตติมาเพื่อขอความเห็นว่าหากบริษัท ไออาร์พีซี

จำกัด (มหาชน) ประสงค์จะยื่นขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีความเห็นประการใดในที่ประชุมยกมือเห็นชอบ 28 เสียง

นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพงเสนอเรื่อง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ยื่นเรื่องขอต่อใบขออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ครั้งที่ 1) ตามใบอนุญาตเลขที่ 26/2559 ถึงเลขที่ 35/2559 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2559 รวม 10 ฉบับ เป็นทางสาธารณะประโยชน์ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 16 ตำบลตะพง จำนวนเนื้อที่ 11 ไร่ 3 งาน 61 ตารางวา เป็นเรื่องแจ้งเพื่อทราบและประสานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง พิจารณาบรรจุเป็นระเบียบวาระที่ 1 ในการประชุมสมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1 ประจำปี 2563 เนื่องจากตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2543 ข้อ 20 (1) ง กำหนดว่า กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้จังหวัดดำเนินการประสานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในส่วนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะมีข้อขัดข้องประการใดบ้างจะควรอนุญาตหรือไม่ ดังนั้นจึงขอเสนอญัตติมาเพื่อขอความเห็นว่าหากบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินในกรณีดังกล่าวจะมีข้อขัดข้องประการใดบ้างจะอนุญาตหรือไม่

จากรายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง (ชุดที่ห้า ที่ 8) สมัยวิสามัญสมัยที่สองครั้งที่ 2 ประจำปี 2563 วันพุธที่ 25 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 เวลา 09.00 น. ณ อาคารศูนย์กลางเกษตรจังหวัดระยอง เรื่องที่ 2 ญัตติขอความเห็นชอบส่งมอบระบบประปาหมู่บ้านหมู่ที่ 16 ตำบลตะพง ประธานนายกตะพง แจ้งว่ามีมติเป็นเอกฉันท์รับมอบระบบประปาหมู่บ้าน เพื่อให้การประปาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นประโยชน์สูงสุดความประสงค์ส่งมอบระบบประปาหมู่บ้านหมู่ที่ 16 ให้กับการประปาส่วนภูมิภาคสาขาระยองเป็นผู้บริหารดูแลบำรุงรักษา เพื่อให้สามารถจ่ายน้ำให้กับผู้ใช้น้ำที่อาจจะได้รับผลกระทบหาก บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ต้องหยุดการจ่ายน้ำประปาเมื่อเกิดภาวะขาดแคลนน้ำสมาชิกสภาฯ ยกมือเห็นชอบ 27 เสียง

ภาพที่ 2.17 มอบอาคารตะพงรวมใจไออาร์พีซี

ที่มา : เอ็มจีอาร์ออนไลน์ (<https://mgronline.com>)

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เห็นว่ามีความใกล้ชิด โดยมีพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และโรงพยาบาลระยองในการใช้อาคารตะพงรวมใจไออาร์พีซี เพื่อเป็นโรงพยาบาลระยอง สาขาตะพง มี ดร.สาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานมอบโล่พร้อมใบประกาศเกียรติคุณให้แก่บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณจำนวน 12 ล้านบาท แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ในการสร้างอาคารโรงพยาบาลขนาด 30 เตียงและส่งมอบให้แก่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะพง ซึ่งได้เปิดใช้งานมาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561

11. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

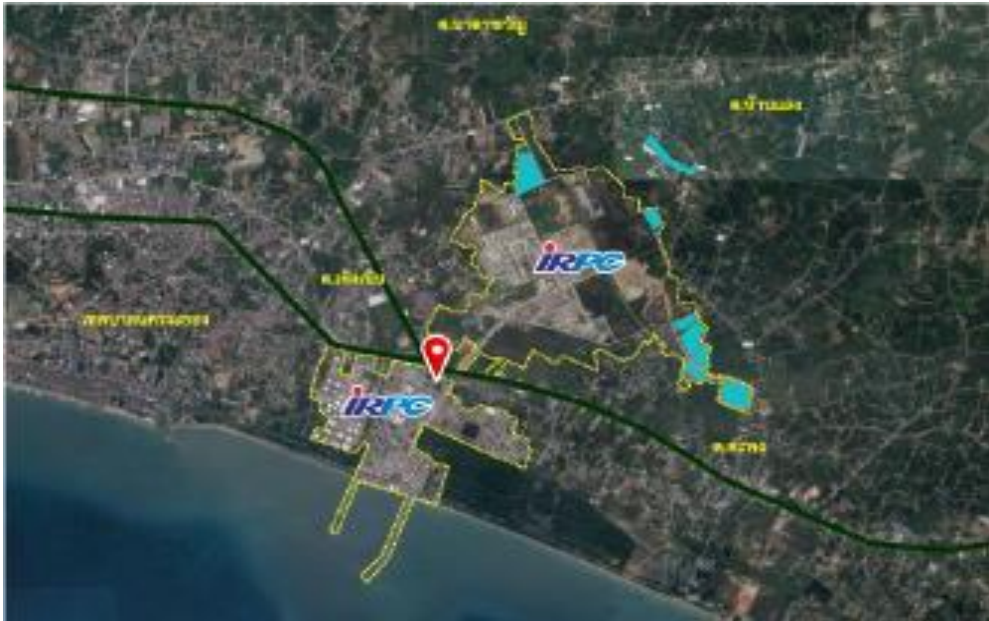
11.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่ที่ 299 หมู่ 5 ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นผู้ดำเนินธุรกิจปิโตรเคมีครบวงจรแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี หมายถึงพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ก่อตั้ง พ.ศ. 2521 เพื่อเปิดตลาดอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เป็น

ผู้ผลิตปิโตรเคมีครบวงจรรายแรกในประเทศไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การขยายอุตสาหกรรมจะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี บริหารจัดการเอง

ประวัติความเป็นมาการก่อตั้งบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2521 ทุนจดทะเบียน 2,000 ล้านบาท เปิดใช้งานท่าเทียบเรือรับส่งสินค้าปิโตรเลียมเหลวและก๊าซของบริษัทฯ ก่อตั้งโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกโพลีเอทิลีนชนิดความหนาแน่นต่ำ โรงงานแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2540 เป็นผู้ผลิตปิโตรเคมีครบวงจรรายแรกในประเทศไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อสร้างท่าเทียบเรือพีซีที เพื่อขนถ่ายสินค้าเทกองและสินค้าบรรจุตู้คอนเทนเนอร์ เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2553 บริหารจัดการในจังหวัดระยองและจังหวัดอื่นกว่า 10,000 ไร่ เริ่มดำเนินการโครงการ CHP โดยมีกำลังการผลิตไฟฟ้า 216 เมกะวัตต์ ใช้น้ำ 450 ตัน/ชั่วโมง พ.ศ. 2554

นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จากการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) พ.ศ. 2559 ปรับโครงสร้างองค์กรจัดตั้งฝ่ายธุรกิจท่าเรือและทรัพย์สินเพื่อดูแลธุรกิจท่าเรือและบริหารจัดการทรัพย์สินในเดือนกันยายน พ.ศ. 2525 เปิดโรงงานผลิตเม็ดพลาสติก โรงงานแรกของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. 2537 เริ่มธุรกิจกลั่นน้ำมันด้วยโรงกลั่นน้ำมันดิบหน่วยแรกกำลังกลั่น 26,000 บาร์เรลต่อวัน พ.ศ. 2539 เพิ่มกำลังกลั่นของโรงกลั่นน้ำมันดิบหน่วยแรกเป็น 65,000 บาร์เรลต่อวัน พ.ศ. 2542 เริ่มเกิดปัญหาการล้มละลายจนมีการนำมาซึ่งการฟื้นฟูกิจการ พ.ศ. 2543 เดินเครื่องโรงกลั่นน้ำมันดิบหน่วยที่ 2 กำลังกลั่น 150,000 บาร์เรลต่อวัน ทำให้กำลังกลั่นรวมเป็น 215,000 บาร์เรลต่อวัน พ.ศ. 2549 บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทีพีโอ ถูกเปลี่ยนเป็น บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีธุรกิจการกลั่นน้ำมันและธุรกิจปิโตรเคมี สาธารณูปโภค บริษัทโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ 5 บริษัท 37 โรงงาน เนื่องจากที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองระยองและยังไม่มีนิคมอุตสาหกรรมเข้ามารองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและการขยายโครงการมีอย่างต่อเนื่อง จึงมีการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงท่าเรือกับเส้นทางหลักสู่ธุรกิจสำคัญของประเทศ ส่งผลให้มีการขยายท่าเรือจนกลายเป็นท่าเรือน้ำลึกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย นอกจากนี้ยังให้บริการถึงเก็บผลิตภัณฑ์ด้วยระบบการจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและได้มาตรฐานสากล บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีพื้นที่ตั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรมรอบพื้นที่ 5 พื้นที่ ได้แก่ เทศบาลนครระยอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง และองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง

ภาพที่ 2.18 แสดงที่ตั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
ที่มา : บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน). (2564)

11.2 โครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนขยาย บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้จัดโครงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2552 โดยคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย กรมโรงงานอุตสาหกรรมต่อโครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่วนขยาย

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้รับเรื่องการขออนุญาตขยายเขตประกอบการโครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนขยาย บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่ ตำบลบ้านแลง ตำบลเชิงเนิน และตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งเข้าข่ายโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 กรมโรงงานอุตสาหกรรม ในฐานะหน่วยงานอนุมัติหรือหน่วยงานอนุญาต จึงได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ข้อ ง.โดยมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นฯ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 เวลา 08.30 –13.00 น. ณ ห้องสร้อยเพชร 2-3 โรงแรมโกลเด้นซิตีระยอง จังหวัดระยอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด เป็นการเสนอแนะให้เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีเพิ่มพื้นที่คั่นกลางที่กำหนดขึ้น เพื่อลดผลกระทบของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ขัดแย้งกันในด้านต่าง ๆ เช่น มลพิษด้านเสียง กลิ่น ภูมิทัศน์ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ อยู่ร่วมกันได้ เรียกว่า โซนกันชน (Buffer Zone) และศึกษาจัดทำหลักเกณฑ์ข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวป้องกัน (Protection Strip) โดยรอบเขตประกอบการ เพื่อลดผลกระทบต่อชุมชน

บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทีพีโอ ได้ทำการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรม เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภทปิโตรเคมีและการกลั่นแบบครบวงจร เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ได้กำหนดให้พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกแถบจังหวัดระยองและชลบุรีเป็นพื้นที่เขตอุตสาหกรรมใหม่ เพื่อสนับสนุนการกระจายตัวทางเศรษฐกิจมาตั้งแต่ พ.ศ. 2534 โดยมีพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรม ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2537 จำนวน 4,335 ไร่ ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมและระบบสาธารณูปโภคสำหรับรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและการกลั่นมาอย่างต่อเนื่อง มีแผนขยายพื้นที่ 1,360.82 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เพื่อรองรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะเข้ามาตั้งฐานการผลิต โดยการพัฒนาโครงการส่วนขยายครั้งนี้เข้าข่ายที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้นิคมอุตสาหกรรมหรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมที่มีขยายพื้นที่ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีตามลำดับที่ 4 หรืออุตสาหกรรมถลุงแร่ตามข้อ 5.1 หรือ 5.2 ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพื่อใช้ในการขออนุญาตประกอบกิจการ

โครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนขยาย ตั้งอยู่ตำบลบ้านแลง ตำบลเชิงเนิน และตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีพื้นที่ตั้งโครงการรวมประมาณ 5,695.82 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อโดยรอบ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ถนนระยองบ้านแลง ตำบลบ้านแลง หมู่ 2 และหมู่ที่ 3
 ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลเชิงเนินหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5
 ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลตะพงหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 16
 ทิศใต้ ติดกับ ทะเลอ่าวไทย

การลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลโครงการของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียเมื่อวันที่ 20 - 21 สิงหาคม พ.ศ. 2557 โดยร้อยเอกธนศ จันทกลื่น ผู้อำนวยการสำนักทรายสาขา 4 ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมโรงงานอุตสาหกรรม พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ นำคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย โครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนขยายของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พบนางพยุ่ง มีสบาย ณ บ้านเลขที่ 62 หมู่ 3 ตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งได้รับข้อมูล ดังนี้

ด้านเขตประกอบการ ได้มีข้อคิดเห็นน่าสนใจ 3 ประเด็น

- 1) คัดค้านการขยายเขตประกอบการฯ เนื่องจากมีพื้นที่บางส่วนครอบคลุมถึงลำรางสาธารณะ ควรให้ประชาชนทั่วไป ได้ใช้ประโยชน์
- 2) เขตประกอบการฯ ตั้งอยู่ใจกลางเมือง ล้อมรอบด้วยชุมชน และสวนผลไม้เป็นจำนวนมาก หากเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นจะก่อผลกระทบต่อประชาชน และเกิดความเสียหายต่อพืชสวนเป็นวงกว้าง
- 3) เดิมพื้นที่บางส่วนของเขตประกอบการฯ เป็นของประชาชนในพื้นที่และขายให้กับบริษัทฯ โดยที่ไม่ทราบว่าจะถูกนำไปสร้างเป็นโรงงานอุตสาหกรรมในภายหลัง จนส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ จวบจนปัจจุบัน

ด้านสิ่งแวดล้อม ได้มีข้อคิดเห็น 3 ประเด็น

- 1) ปัจจุบันยังได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการเป็นระยะๆ โดยเฉพาะเรื่องกลิ่นและน้ำท่วมขัง หากมีฝนตกติดต่อกันมากกว่า 3 วัน ซึ่งเดิมพื้นที่เขตประกอบการฯ เป็นพื้นที่รับน้ำของตำบลบ้านแลง สำหรับปัญหาเรื่องกลิ่นนั้น ที่ผ่านมาได้ร้องเรียนไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรม ก็ได้รับการแก้ไขจนดีขึ้นแต่ก็ยังไม่หมดไป
- 2) คลองในปัจจุบันมีสภาพตื้นเขินเพราะเขตประกอบการฯ มีการล้อมรั้วโดยรอบ จึงทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปดูแลได้ตามปกติ
- 3) การประกอบกิจการของบริษัทฯ ยังใช้ถ่านหินในกระบวนการผลิตไฟฟ้า ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน

ด้านสุขภาพ มีประเด็นเดียว คือ ประชาชนมีปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยคือ เป็นโรคภูมิแพ้กันมากขึ้น และเด็กที่เกิดขึ้นมาก็ยังเป็นภูมิแพ้ตั้งแต่เกิด

ด้านมวลชนสัมพันธ์ (CSR) ได้มีข้อคิดเห็นน่าสนใจ 3 ประเด็น

1) บริษัทฯ ใช้งบประมาณในด้าน CSR จำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งของต่างๆ ซึ่งได้รับประโยชน์เพียงแค่บางหมู่ส่วนตัวคิดว่าบริษัทฯ ทำเพื่อสร้างภาพมากกว่าทำเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้รู้สึกถึงความไม่จริงจังของบริษัทฯ

2) การดำเนินงานด้าน CSR ของบริษัทฯ ทำให้ประชาชนชนที่คัดค้านมีน้อยลงในปัจจุบัน

3) การดำเนินงานด้าน CSR ของบริษัทฯ ที่ไม่เท่าเทียมส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีความขัดแย้งและแตกความสามัคคีมากขึ้นเรื่อยๆ

รูปที่ ๑ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นฯ พร้อมคณะ เข้าพบคุณพยุ่ง มีสบาย ผู้แทนภาคประชาชน

เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ภาพที่ 2.19 ภาพจากรายงานคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น

ที่มา : รายงานโครงการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมส่วนขยาย. (2557)

รายงานที่จัดทำโดยคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย กรมโรงงานอุตสาหกรรมต่อโครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่วนขยายนั้น จะเห็นว่า นางพยุ่ง มีสบาย แกนนำชาวบ้านแลง ได้มอบอำนาจให้ นายศรีสุวรรณ จรรยา ทำการยื่นฟ้องศาลปกครองระยอง เพื่อให้ยกเลิกรายงานผลกระทบต่อสุขภาพ (Environmental Impact Assess Environmental Health Impact Assessment: EHIA) ของโครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรม

ไออาร์พีซี ส่วนขยายเนื่องจากประเด็นที่ดินสาธารณะที่อยู่ในรั้วของเขตประกอบการ ซึ่งปัจจุบันประเด็นดังกล่าวยังอยู่ระหว่างชั้นศาล

การประกาศขยายเขตประกอบการนิคมอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มีประกาศราชกิจจานุเบกษา หน้า 5 เล่ม 136 ตอนพิเศษ 135 ง วันที่ 27 พฤษภาคม 2562 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2562) ออกความตามใน พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดท้องที่ภายในตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มจากเดิม โดยในหนังสือดังกล่าวได้ระบุว่าตามที่ได้ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2537) ลงวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2537 กำหนดให้พื้นที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรม ท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองจังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ 4,335 ไร่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศ เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ออกประกาศกำหนดให้เพิ่มเนื้อที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรม ท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ออกไปอีก 1,183 ไร่ 2 งาน 70.78 ตารางวา รวมเป็นเนื้อที่ 5,528 ไร่ 2 งาน 70.78 ตารางวา ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศนี้ เป็น “เขตประกอบการอุตสาหกรรม” โดยระบุว่า ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เนื่องจากประกาศ ที่นายสมชาย หาญหิรัญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ประกาศ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

หน้า ๕
เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๑๓๕ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

เรื่อง กำหนดท้องที่ภายในตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง

อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มจากเดิม

ตามที่ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้พื้นที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรม ท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ ๔,๓๓๕ ไร่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศ เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ออกประกาศกำหนดให้เพิ่มเนื้อที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรมท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ออกไปอีก ๑,๑๘๓ ไร่ ๒ งาน ๗๐.๗๘ ตารางวา รวมเป็นเนื้อที่ ๕,๕๑๘ ไร่ ๒ งาน ๗๐.๗๘ ตารางวา ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศนี้ เป็น "เขตประกอบการอุตสาหกรรม"

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

สมชาย หาวชิรมุข

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ภาพที่ 2.20 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562

ที่มา : ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562. (2562)

จากการประกาศราชกิจจานุเบกษา ของประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดท้องที่ภายในตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มาอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากรายงานของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เอง ได้ระบุในส่วนที่ 2.1.5 ข้อพิพาททางกฎหมาย หน้าที่ 1 ถึงข้อพิพาททางกฎหมายที่บริษัทฯ เป็นคู่ความหรือเป็นคู่กรณี ซึ่งเป็นคดีหรือข้อพิพาทที่ยังไม่สิ้นสุดและเป็นคดีที่อาจมีผลกระทบการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ อย่างมีนัยสำคัญ และเป็นคดีที่มีได้เกิดจากการประกอบธุรกิจโดยปกติ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2563 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่อง ข้อพิพาทการใช้ทางและลำรางสาธารณะกับประชาชน พบว่าที่ดินในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลตะพง ตำบลเชิงเนิน และตำบลบ้านแลง จังหวัดระยอง ได้รวมทางและลำรางสาธารณะแทรกอยู่ในพื้นที่ของบริษัทฯ ซึ่งปัจจุบันบริษัทฯ ไม่ได้ใช้ประโยชน์และลำรางสาธารณะ แต่เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ทางและลำรางสาธารณะได้ บริษัทฯ จึงได้แก้ไขเรื่องดังกล่าว โดยวิธีอันชอบด้วยกฎหมาย บริษัทยื่นเรื่องต่อกรมที่ดิน เพื่อ

ดำเนินการแลกเปลี่ยนที่ดินกับทางและสาธารณชน ในจำนวนไม่น้อยกว่าราคาประเมินของทางสาธารณชนและลำรางสาธารณชนที่ขอลอนสภาพ และได้ยื่นเรื่องขอใช้ประโยชน์ในทางสาธารณชนและลำรางสาธารณชนเป็นการชั่วคราว โดยจ่ายค่าตอบแทนตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินและได้รับใบอนุญาตให้ใช้ในทางและลำรางสาธารณชนเป็นการชั่วคราว เป็นเวลา 5 ปี ปัจจุบันบริษัทฯ ได้ดำเนินการยื่นเรื่องขอต่อใบอนุญาตให้ใช้ในทางลำรางสาธารณชนเป็นการชั่วคราว ต่อไปอีก 5 ปี ตามขั้นตอนของกฎหมายกับหน่วยงานราชการ

กรณีคดีถึงที่สุดแล้ว บริษัทฯ ไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากบริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในลำรางสาธารณชนเป็นการชั่วคราว โดยจ่ายค่าตอบแทนตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเป็นเวลา 5 ปี

บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

5. ข้อพิพาททางกฎหมาย

ข้อพิพาททางกฎหมายที่บริษัทฯ เป็นคู่ความหรือเป็นผู้กรณี ซึ่งเป็นคดีหรือข้อพิพาทที่ยังไม่สิ้นสุดและเป็นคดีที่อาจจะมีผลกระทบต่อการค้ามาธุรกิจของบริษัทฯ อย่างมีนัยสำคัญ และเป็นคดีที่มีได้เกิดจากการประกอบธุรกิจโดยปกติ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2563 ดังนี้

เรื่องข้อพิพาทการใช้ทางและลำรางสาธารณะกับประชาชน

ที่ดินในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลละพวง ตำบลเชิงเนิน และตำบลบ้านแดง จังหวัดระยอง ได้รวมทางและลำรางสาธารณะแทรกอยู่ในพื้นที่ของบริษัทฯ ซึ่งปัจจุบันบริษัทฯ ไม่ได้ใช้ประโยชน์ทางและลำรางสาธารณะ แต่เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ทางและลำรางสาธารณะได้ บริษัทฯ จึงได้แก้ไขเรื่องดังกล่าวโดยวิธีอันชอบด้วยกฎหมาย โดยบริษัทฯ ได้ยื่นเรื่องต่อกรมที่ดินเพื่อดำเนินการขอลอนสภาพทางและลำรางสาธารณะตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และบริษัทฯ ได้จัดซื้อที่ดินเปล่าเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนกับทางและลำรางสาธารณะในจำนวนไม่น้อยกว่าราคาประเมินของทางและลำรางสาธารณะที่ขอลอนสภาพ และบริษัทฯ ยังได้ยื่นเรื่องขอใช้ประโยชน์ในทางและลำรางสาธารณะเป็นการชั่วคราว โดยจ่ายค่าตอบแทนตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และบริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตให้ใช้ในทางและลำรางสาธารณะเป็นการชั่วคราว เป็นเวลา 5 ปี ปัจจุบันบริษัทฯ ได้ดำเนินการยื่นเรื่องขอต่อใบอนุญาตใช้ประโยชน์ในทางและลำรางสาธารณะเป็นการชั่วคราว ต่อไปอีก 5 ปี ตามขั้นตอนของกฎหมายกับหน่วยงานราชการ

ในกรณีคดีถึงที่สุดแล้ว บริษัทฯ ไม่ได้รับผลกระทบ

ในกรณีคดีถึงที่สุดแล้ว บริษัทฯ ไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากบริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในทางและลำรางสาธารณะเป็นการชั่วคราว โดยจ่ายค่าตอบแทนตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเป็นเวลา 5 ปี และปัจจุบัน บริษัทฯ ได้ดำเนินการยื่นเรื่องขอต่อใบอนุญาตใช้ประโยชน์ในทางและลำรางสาธารณะเป็นการชั่วคราวต่อไปอีก 5 ปี ตามขั้นตอนของกฎหมายกับหน่วยงานราชการ

ส่วนที่ 2.1.5 ข้อพิพาททางกฎหมาย หน้า 1

ภาพที่ 2.21 เอกสารรายงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2563

ที่มา : รายงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2563. (2563)

พระราชบัญญัติ เขตพัฒนาภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 เล่ม 135 ตอนที่ 34 ก หน้า 1 ราชกิจจานุเบกษา 14 พฤษภาคม 2561 พระราชบัญญัติ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ได้ระบุในเอกสารว่า “เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกให้เป็นระบบและโดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการประกอบพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทันสมัย สร้างนวัตกรรม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม”

เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๓๔ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติ
เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
พ.ศ. ๒๕๖๑

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกให้เป็นระบบและโดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการประกอบพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทันสมัย สร้างนวัตกรรม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าทีรัฐสภา ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.22 ประกาศพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561

ที่มา : พระราชบัญญัติเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561. (2561)

ความพิเศษของกฎหมายฉบับนี้ มาจากคำสั่ง คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งประชาชนไม่มีส่วนร่วม พ.ร.บ. อีอีซี ได้ยกเลิกกฎหมายปกติ 19 ฉบับ ทั้งกฎหมายผังเมือง, การใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ”

12. งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ผู้ศึกษาวิจัยได้อาศัยข้อมูลจากบทความ เอกสาร วิชาการ งานวิจัย รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบแล้วพบว่ามีความใกล้เคียงกับเรื่องที่ได้ดำเนินการศึกษาในทางแนวคิดและทฤษฎีที่คล้ายกันแต่บริบทแตกต่างกันเป็นปกติของสังคมไทย จึงขอนำเสนอเพื่อประกอบการศึกษาวิจัยมาที่นี้ด้วย

1) วิทยานิพนธ์เรื่องความขัดแย้งจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) จากสถาบันจัดพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) ปีการศึกษา 2560 ของอภิชัย สิงห์ศรี. (2560) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุปัญหาความขัดแย้ง เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้ชุมชนและโครงการพัฒนายอมรับที่จะอยู่ร่วมกันได้ กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้มีส่วนได้เสีย 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุความขัดแย้งตามวงกลมแห่งความขัดแย้ง ได้แก่ ความเชื่อของประชาชน การรับรู้ข้อมูลโครงการ แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งพบว่าผู้พัฒนาโครงการและหน่วยงานภาครัฐ ควรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนดำเนินการอย่างโปร่งใสและถึงการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการดำเนินการตั้งแต่ระยะเริ่มแรกรวมทั้งผู้พัฒนาโครงการจะต้องดำเนินการตามกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องทางสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด โดยท้ายสุดศาลพิพากษา เพิกถอนประกาศการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย)

2) วิทยานิพนธ์เรื่องการคลี่คลายความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำในบริษัท สังกมไทย กรณีศึกษาเขื่อนลำปะทาวจังหวัดชัยภูมิ จากมหาวิทยาลัยของแก่น สาขาสังคมวิทยา ปีการศึกษา 2553 ของ สุนทร ปัญญาพงษ์, (2553) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งกรณีเขื่อนลำปะทาว เพื่อศึกษากระบวนการคลี่คลายความขัดแย้งกรณีเขื่อนลำปะทาว เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการคลี่คลายความขัดแย้งกรณีเขื่อนลำปะทาว เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุหลักของความขัดแย้งในการจัดการน้ำมี 5 ด้าน ดังนี้ ด้านโครงสร้างหน่วยงานของรัฐมุ่งเน้นการนำนโยบายการจัดการน้ำไปปฏิบัติไม่สนใจว่าชุมชนจะเห็น

ด้วยหรือไม่ ด้านข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำและการใช้น้ำที่หน่วยงานของรัฐเผยแพร่ไม่ตรงกันกับประสบการณ์ของชุมชน ด้านความสัมพันธ์หน่วยงานของรัฐขาดการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนมีเพียงเท่าที่จำเป็นต่อการทำให้งานของรัฐบรรลุเป้าหมาย ด้านผลประโยชน์หน่วยงานของรัฐแสวงหาประโยชน์จากการนำทรัพยากรน้ำตอบสนองความต้องการขององค์กรธุรกิจและประชาชนที่อยู่นอกเขตพื้นที่เขื่อนลำปะทาว ทำให้ชุมชนในบริเวณเขื่อนลำปะทาวสูญเสียผลผลิตทางการเกษตรเนื่องจากการมีน้ำไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ด้านค่านิยมหน่วยงานของรัฐมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายของนโยบาย ส่วนชุมชนมุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อตอบสนองความต้องการของวิถีชีวิตคนในชุมชน จากการศึกษากระบวนการคลี่คลายความขัดแย้งเกี่ยวกับน้ำ พบว่าวิธีการที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด ได้แก่ การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยการมีส่วนร่วมของคณะบุคคลที่มีความเป็นกลางและการประสานความร่วมมือ โดยยึดผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายแนวทางที่เหมาะสมในการคลี่คลายความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรน้ำ ได้แก่ การนำโครงการของรัฐไปปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคนในชุมชนการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ การใช้คณะบุคคลที่มีความเป็นกลางจากหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาและการใช้ทุนทางสังคม

3) วิทยานิพนธ์เรื่องความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง ปีการศึกษา 2556 ของ มูฮำมัดรอปี หม้อแห่ (2556) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโคกโพธิ์จังหวัดปัตตานี ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึกเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดจากข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ยังไม่มีความชัดเจนเปิดช่องว่างให้นักการเมืองและข้าราชการ ใช้เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ เกิดจากแนวคิดการกระจายอำนาจส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรง มีโครงสร้างการบริหารงานระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติไม่ชัดเจนเกิดจากลักษณะเฉพาะบุคคลเนื่องจากการมีเป้าหมาย บทบาท หน้าที่ ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ การรับรู้และความรู้สึกทางการเมืองที่แตกต่างกัน เกิดจากการใช้อำนาจทางการเมืองส่งผลให้เกิดการเกื้อหนุนระหว่างกลุ่มอำนาจการเมืองระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐและกลุ่มอิทธิพล ด้านผลกระทบของ

ความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล มีสามประเด็น คือ เกิดผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยและการเมืองการปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเกิดระบบอุปถัมภ์มีการทุจริตการเลือกตั้งและขาดความโปร่งใสในการทำงาน เกิดผลกระทบต่อการทำงาน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและล่าช้า เกิดผลกระทบต่อชุมชนเกิดการแตกแยกความสามัคคีรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเมืองท้องถิ่นไม่สามารถที่จะพัฒนาระบอบประชาธิปไตย แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้มีการนำเสนอแนวทาง ดังนี้ ด้านข้อกำหนดหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบทบาท อำนาจหน้าที่ ให้มีความรัดกุมชัดเจน ด้านการบริหาร จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอน ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีใช้หลักการประนีประนอม มีการฝึกอบรมผู้บริหารและสมาชิก อบต. ด้านชุมชนท้องถิ่นมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มีความรู้การเมืองท้องถิ่นตามวิถีทางประชาธิปไตย

4) วิทยานิพนธ์เรื่องการจัดการความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากถ่านหินในพื้นที่จังหวัดระยอง จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ปีการศึกษา 2560 ของ จุฑารัตน์ ชมพันธ์ุ (2560) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมของโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากถ่านหินในพื้นที่จังหวัดระยองและเสนอแนวทางการจัดการความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยุติธรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึกร่วมกับ การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์แบบ 3 เสา

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมมี 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ การขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสม และภาครัฐควรดำเนินการจัดสรรทรัพยากรไม่มีความเป็นธรรม และประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยองมีความกังวลของต่อผลกระทบอาจได้รับและไม่มีความเชื่อมั่นต่อ สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาท ในกระบวนการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารในทุกๆ ขั้นตอน

5) สารนิพนธ์เรื่องการจัดการความขัดแย้งของชุมชนจากการเวนคืนที่ดินของรัฐ ระหว่างการทำเรื่องกับชุมชนบ้านแหลมฉับ ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลักสูตรพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต ภาควิชาการพัฒนชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีการศึกษา 2555 ของ สุธิ์ สีกกล้า (2555) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้งจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐกับชุมชนแหลมฉับ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการชุมชน ประสิทธิภาพและแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับ

ชุมชน โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสำรวจเอกสารและสัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนแหลมฉบังมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยอดีตตั้งแต่รัชกาลที่ 5 คนในชุมชนมีวิถีชีวิตทางด้านประมงเป็นหลัก ทางการทำเรือต้องการใช้พื้นที่ในเขตชุมชนเพื่อก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบังจึงได้มีนโยบายเวนคืนที่ดิน ซึ่งเป็นที่มาของปัญหาความขัดแย้งระหว่างการท่าเรือกับชาวบ้านแหลมฉบัง นโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐที่มาจากหรือนโยบายไปปฏิบัติแบบบนลงล่าง ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเรื้อรังระหว่างการท่าเรือแหลมฉบังกับคนในชุมชนและมีผลกระทบด้านลบต่อคนในชุมชนทาง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ทางด้านกายภาพ กระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยการท่าเรือใช้รูปแบบการใช้วาทกรรม คือการให้ข้อมูลเฉพาะส่วนที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือการว่าจ้างสื่อมวลชนทำการประชาสัมพันธ์และการใช้กลไกของรัฐด้านการปราบปราม คือการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและกำลังตำรวจหรือการตัดน้ำตัดไฟชาวบ้านเพื่อต้องการให้คนในชุมชนออกจากพื้นที่ แต่ไม่ประสบความสำเร็จกระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยชุมชนใช้รูปแบบการจัดองค์กรชุมชนและการชุมนุมประท้วงชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังได้ต่อต้านนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งชาวบ้านสามารถที่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่เวนคืนของการท่าเรือได้ มาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือการรวมตัวกันของชาวบ้านที่มาจากพื้นฐานความเป็นเครือญาติและระบบเศรษฐกิจที่ผูกพันกับทะเล สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา นโยบายเวนคืนที่ดินคือรัฐต้องเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายรวมทั้งรัฐจะต้องเปิดรับมุมมองของประชาชน

6) วิทยานิพนธ์เรื่องการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย จากมหาวิทยาลัยคริสเตียน ปรชญาตุนิยมบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2554 ของสมศักดิ์ จังตระกูล (2554) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน ศึกษาวิธีการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน ศึกษาข้อเสนอแนวทางการปรับปรุงวิธีการจัดการ การพัฒนาทักษะ และการพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพแบบการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลพื้นฐาน เพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎี โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแปลความหมายและกำหนดรหัสข้อมูลและสร้างมโนทัศน์ขึ้นโดยอาศัยความไวเชิงทฤษฎี

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทในการจัดการความขัดแย้งของนายอำเภอของประชาชน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยอำนาจตามโครงสร้างทางราชการ และปัจจัยสภาพแวดล้อม วิธีการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน คือ วิธีการจัดการความขัดแย้ง โดยปัจจัยส่วนบุคคล โดยปัจจัยอำนาจตามโครงสร้างทางราชการ โดยการใช้คนให้เหมาะกับงาน การใช้อำนาจตามกฎหมาย การจัดการความขัดแย้งแบบวางแผนเป็นขั้นตอน การตั้งคณะกรรมการจัดการความขัดแย้งและวิธีการจัดการความขัดแย้งโดยปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยการขอความร่วมมือผู้มีบารมี และการเสริมสร้างความจริงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งของทุกภาคส่วน ข้อเสนอแนะทางการปรับปรุงวิธีการจัดการ การพัฒนาทักษะและการพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน โดยอำเภอจะต้องมีกลไกยุติความขัดแย้งระดับชุมชน

7) วิทยานิพนธ์เรื่องการจัดการความขัดแย้งในชุมชนบนพื้นที่สูง จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ ปีการศึกษา 2545 ของเกียรติศักดิ์ ม่วงมิตร (2545) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเงื่อนไขปัจจัยของความขัดแย้งในชุมชนอดีตและปัจจุบัน ศึกษาการใช้ระบบคุณค่ากลไก และวิธีการในการจัดการความขัดแย้ง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบและแยกแยะเป็นหมวดหมู่ตามกรอบทฤษฎี

ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งของชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน มาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือความขัดแย้งจากผลประโยชน์และการแย่งชิงทรัพยากรและความขัดแย้งจากค่านิยม ความเชื่อและโลกทัศน์ เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความขัดแย้งของในอดีตมี 4 ประการ คือนโยบายป่าไม้ของรัฐบาล นโยบายการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจและการส่งเสริมการลงทุนของชาวต่างชาติ ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติในอดีต ชุมชนใช้ระบบคุณค่าในการจัดการความขัดแย้ง ได้แก่ การเคารพและให้ความสำคัญกับฮีโร่และผู้อาวุโสการให้ความสำคัญความเป็นเครือญาติการไม่ข่มเหงเบียดเบียน โดยมีกลไกในการจัดการความขัดแย้ง ได้แก่ ผู้นำ เช่น ฮีโร่และผู้อาวุโส กลุ่มองค์กรและเครือข่ายชาวบ้านและกลไกรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่รัฐและศาล ฯลฯ วิธีการในการจัดการความขัดแย้ง ได้แก่ การปรับใช้คุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน การเจรจาตกลงแบบไม่เป็นทางการ การรวมตัวเคลื่อนไหวคัดค้านและต่อต้านการสร้างเครือข่ายองค์กรชาวบ้านและการประสานกับรัฐสำหรับในปัจจุบันระบบคุณค่าที่ใช้ในการจัดการความขัดแย้งมีข้อจำกัดมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการความขัดแย้งกับภายนอกสถานการณ์ความขัดแย้งที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้ชุมชนต้องใช้กลไกที่หลากหลายมากขึ้น ได้แก่ผู้นำชุมชน เช่นผู้อาวุโส ผู้นำทางความคิด กลุ่มองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกมีวิธีการจัดการ

ความขัดแย้งที่หลากหลายละผสมผสานมากขึ้นทั้งการปรับใช้วัฒนธรรม ประเพณี การเจรจาตกลงแบบไม่เป็นทางการ การรวมตัวเคลื่อนไหวคัดค้านและต่อต้าน การสร้างเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน เพื่ออำนาจการต่อรอง การประสานงานกับรัฐและการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

8) วิทยานิพนธ์เรื่องการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน กรณีเขื่อนปากมูล จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2545 ของ จาตุพจน์ รัฐกิจรุ่งโรจน์ (2545) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชนกรณีเขื่อนปากมูล เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชนกรณีเขื่อนปากมูล และเพื่อศึกษาแนวทางอื่นๆ ในการจัดการความขัดแย้งขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชนกรณีเขื่อนปากมูล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการศึกษาจากแหล่งปฐมภูมิและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ รวมถึงข้อมูลเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เรียกว่า อินเทอร์เน็ต วิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชนมีสาเหตุหลัก 4 ประการ คือ เกิดจากแนวคิดของการพัฒนาที่ว่า “คนส่วนน้อยต้องเสียสละเพื่อคนส่วนใหญ่” เกิดจากความอ่อนด้อยของระบบราชการและกลไกอำนาจของรัฐ เกิดจากการขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ เกิดจากการเข้ามาขององค์กรพัฒนาเอกชน ส่วนสาเหตุหลักเป็นผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แกนนำกลุ่มชาวบ้านที่สนับสนุนรัฐและเขื่อนปากมูล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มตัวอย่างข้างต้นนี้ได้ให้การยอมรับสมมุติฐานการศึกษาไว้ในระดับหนึ่ง การจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐโดยยึดหลักยุทธศาสตร์ ที่เรียกว่า “หลักการแบ่งแยกแล้วปกครอง” โดยใช้วิธีการต่างๆ คือ การใช้สื่อ ยุทธศาสตร์จัดการความขัดแย้งโดยกลุ่มชาวบ้านที่สนับสนุนรัฐและเขื่อนปากมูล การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ การใช้กำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดการกับกลุ่มชาวบ้านปากมูล ขบวนการมีดักยัคคามกลุ่มชาวบ้านปากมูล และกลไกราชการท้องถิ่นกับการจัดการความขัดแย้งภายใต้หลักการแบ่งแยกแล้วปกครอง ทำให้ผู้บริหารประเทศระดับสูงได้หาวิธีการต่างๆ เพื่อใช้จัดการความขัดแย้งอีกทางหนึ่งคือ การใส่ร้ายป้ายสีกลุ่มชาวบ้านปากมูล และการแยกสลายมวลชน ทางด้านกลุ่มชาวบ้านปากมูลมีการจัดการความขัดแย้งใน 2 แนวทาง คือ การสร้างพันธมิตรหรือแนวร่วม และการชุมนุมประท้วงและการยื่นหนังสือ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างจากสมมุติฐานการศึกษาที่กำหนดไว้แนวทางอื่นๆ ในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย นักวิชาการแกนนำกลุ่มชาวบ้านปากมูลและที่ปรึกษาสมัชชาคนจนเสนอให้มีการทบทวนแนวคิดของการพัฒนาที่ “คนส่วนน้อยต้องเสียสละเพื่อคนส่วนใหญ่” และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ให้มากขึ้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับสมมุติฐานการศึกษาไว้ในระดับหนึ่งเท่านั้น และผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย การไฟฟ้าฝ่าย

ผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แกนนำกลุ่มชาวบ้านที่สนับสนุนรัฐและเชื่อมปากมูลรวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐหรือใครก็ตามที่ไม่ใช่ชาวบ้านในพื้นที่ เข้าไปแทรกแซงในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและเสนอให้ชาวบ้านจัดการความขัดแย้งเอง

9) รายงานวิจัยเรื่องความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะรัฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2557 ผลรายงานการวิจัยของนิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ (2557) มีวัตถุประสงค์ คือ ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระในพื้นที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ศึกษากระบวนการในการคลี่คลายความขัดแย้ง โดยใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระในพื้นที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งเก็บข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2557 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์เจาะลึกจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจากหน่วยงานภาครัฐและจากชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุหลักของความขัดแย้งมี 5 ประการ ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านความสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยม กระบวนการคลี่คลายความขัดแย้งพบว่าวิธีที่ถูกนำมาใช้วิธีผสมผสานกันไป ได้แก่ การเจรจาต่อรอง การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยบุคคลที่มีความเป็นกลาง นอกจากนี้ยังมีกระบวนการที่ประกอบด้วยการประชุมเรียกเรื่องของผู้เดือดร้อนหรือชาวบ้าน การยื่นข้อเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญการติดตามแก้ไขปัญหาของหน่วยงานภาครัฐและการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม สำหรับแนวทางที่เหมาะสมการนำโครงการของรัฐไปปฏิบัติโดยผ่านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคนในชุมชน

10) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยการสำรวจข้อมูลประเด็นความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการตามแนวนโยบายของรัฐ ภาคกลาง สนับสนุนโดยสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล จากสถาบันพระปกเกล้า ปี 2562 ของ สุภัสสรา เก้าประดิษฐ์ ทรัพย์ชุกกุล (2562) มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลความขัดแย้งอันเนื่องมาจากโครงการของรัฐพันธกิจ งานวิจัยนี้ทำการสำรวจจังหวัด ในภาคกลางจำนวน 27 จังหวัด ผลจากการศึกษาวิจัยกรณีความขัดแย้งทั้งสิ้น 135 กรณี พบประเภทและประเด็นของความขัดแย้งที่เกิดจากแนวนโยบายของรัฐ แต่ละพื้นที่ของจังหวัดที่ทำการศึกษา มีหลากหลายปัญหา จึงต้องศึกษาและนำประเด็นความขัดแย้งมาถอดบทเรียน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้จากบทเรียนและมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งชัดเจน ถึงสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ที่ภาครัฐต้องเห็นความสำคัญถึงผลลัพธ์และเป้าหมายของการพัฒนาให้บรรลุผลตามแนวทางแนวนโยบายของรัฐ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้เพื่อให้ทุกสังคมเกิดความสงบเรียบร้อยและมีความมั่นคงแห่งรัฐ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า จุดแข็งภาครัฐ (ตัวแทน) มีทิศทางการนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน มีเครือข่าย มาตรการ กลไก สนับสนุนการดำเนินงานของกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในมิติของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีหน่วยงานหลักครอบคลุมทุกโครงการและกลุ่มเป้าหมายยากต่อการคัดค้าน ส่วนจุดอ่อนคือ ขาดการบูรณาการกลไกและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง มีความซ้ำซ้อนของภารกิจอำนาจหน้าที่และบทบาทที่ดำเนินการต่อกลุ่มเป้าหมายบางครั้งคลุมเครือไม่ชัดเจนขาดระบบฐานข้อมูลกลางและการเชื่อมโยงอย่างเป็นเครือข่ายทำให้เสียเวลาและงบประมาณ การประชาสัมพันธ์สื่อสารต่อสังคมและคนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึงทางด้านโอกาส สรุปคือ มีภาคีเครือข่ายในการทำงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน มีรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เกิดการรักษาดูแลชุมชนและรักษาห่วงโซ่มูลค่าของชาติมากขึ้น ทางด้านอุปสรรคมีสรุปได้ คือ ความขัดแย้ง ความแตกแยกทางสังคม ความขัดแย้งทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ทำให้ขาดความปรองดองสมานฉันท์และมีผลกระทบต่อการทำงานในทุกระดับ นโยบายและระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรของประเทศ ยังไม่สอดคล้องหรือไม่สนับสนุนต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาของประชาชนในมิติพื้นที่ โดยยึดตามภารกิจและวาระนโยบายเป็นหลัก สถานการณ์ทางสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้ปัญหาสังคมมีความหลากหลายและซับซ้อน มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วทำให้เกิดการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร

11) วิชยานิพนธ์เรื่องการศึกษาสาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง ปีการศึกษา 2548 ของ อุดุลย์ รสศิริ (2548) มีวัตถุประสงค์เพื่อสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง แนวทางในการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความไม่ลงรอยกันในผลประโยชน์ และการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า และการใช้อำนาจทางการเมืองตามลำดับอยู่ในระดับปานกลาง ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่ ความไม่ลงรอยกันในผลประโยชน์และการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า การใช้อำนาจทางการเมืองและความแตกต่างระหว่างบุคคลระดับปานกลาง แนวทางแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่

ความไม่ลงรอยกันในผลประโยชน์และการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า การใช้อำนาจทางการเมือง และความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

12) วิทยานิพนธ์เรื่องกระบวนการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอุทยานบูโด-สุโขทัย ปาตี ประกาศทับที่ดินทำกินราษฎร กรณีศึกษาอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการพัฒนาสังคม ปีการศึกษา 2558 ของสมภพ พร้อมพ้อขึ้นบุญ (2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจบริบทของความขัดแย้งเรื่องที่ดิน วิถีชีวิตของชาวมุสลิมที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต กระบวนการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอุทยานแห่งชาติแห่งชาติบูโด-สุโขทัย ปาตี ทับที่ดินของราษฎร รวมถึงวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำการรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การจัดหมวดหมู่ การอธิบายเหตุผลเชิงตรรกะ และการสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาความขัดแย้งเรื่องที่ดินเนื่องจากการประกาศเขตอุทยาน แห่งชาติบูโด-สุโขทัย ปาตี เป็นปัญหาที่รัฐใช้กฎหมายและอำนาจในการจัดการกับทรัพยากร โดยไม่คำนึงถึงลักษณะและรูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและที่ดินในพื้นที่ ปัญหาเริ่มปรากฏขึ้นหลังจากได้มีการประกาศเขตป่าสงวน พ.ศ. 2508 ตามด้วยการประกาศเขตอุทยาน พ.ศ. 2542 เป็นผลให้รัฐนำเอาอำนาจตามกฎหมาย บังคับใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจัดการกับที่ดินทำกินของราษฎรที่ทับซ้อนกับเขตอุทยาน การเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจบริบทด้านวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นทำให้เกิดความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อหาทางออกที่เหมาะสมไม่ได้ชาวบ้านในพื้นที่จึงมีการรวมตัวกันในรูปแบบของเครือข่ายเพื่อเพิ่มพลังของชุมชน โดยการทำงานร่วมกับผู้นำท้องถิ่น และประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น ด้วยการสนับสนุนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระบวนการทำงานแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับหมู่บ้านและตำบล ระดับอำเภอและจังหวัด และระดับนโยบาย สำหรับผลจากการเคลื่อนไหวนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจที่ดีขึ้น ปัญหาทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ดินและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เกิดความโปร่งใสในการทำงานมีการประสานงานกันหลายฝ่าย ตลอดจนมีการปรับระบบการทำงานระหว่างกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ทุกฝ่ายที่มา ร่วมกันเป็นภาคีสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีเหตุผลและมีความสมดุล ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของชาวบ้าน กับหน่วยงานท้องถิ่นและท้องถิ่น มีการขับเคลื่อนการทำงานอย่างเป็นระบบ จนสามารถแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีหน่วยงานของรัฐระดับอำเภอเป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างภาคีต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและไว้วางใจกันในการทำงาน ด้านข้อเสนอแนะ

ของผู้วิจัยมีข้อเสนอว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมควรนำบทเรียนที่ได้จากกระบวนการดำเนินการในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม ควรนำบทเรียนที่ได้จากการนำกระบวนการในพื้นที่นี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อขจัดความขัดแย้งในเรื่องที่ใกล้เคียงนี้ด้วยการเปิดพื้นที่ให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งเพื่อสะท้อนความจริงและร่วมหาทางแก้ไขปัญหาให้ตรงกับความเป็นจริง ส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ พร้อมกับประสานงานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้รวมเป็นภาคีในการพัฒนา

13) ดุษฎีนิพนธ์เรื่องความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรประมง กรณีศึกษาวิถีการดำรงอยู่กับความขัดแย้งของชาวประมงชายฝั่ง จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2559 ของพัชราภา ตันตราจิน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้ง องค์ประกอบความขัดแย้งที่ชาวประมงต้องเผชิญในการใช้ทรัพยากรทะเล เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ที่ใช้อำนาจที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งที่มาจากตัวแทนอำนาจรัฐและไม่ใช่อำนาจรัฐ เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้ความขัดแย้งกลายเป็นความรุนแรง ใช้วิธีการศึกษาแบบเฉพาะกรณีในพื้นที่ ตำบลไม่รู้ต อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา และตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาเฉพาะกรณีเป็นการศึกษาเชิงลึก ศึกษาแบบกรณีศึกษาเดี่ยว (Single-case study) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิใช้เทคนิค 3 วิธี คือ การสังเกตแต่เพียงอย่างเดียว (pure observation) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสัมภาษณ์ (interview) เป็นการตั้งคำถามที่ไม่ใช่โครงสร้าง

ผลการศึกษา พบว่า อำนาจของพื้นที่ทะเลเป็นตัวแปรหลักสำคัญที่ส่งผลต่อสาเหตุความขัดแย้ง การเพิ่มหรือลดความขัดแย้งและวิธีการจัดการความขัดแย้ง ขณะเดียวกันความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรประมงก็เชื่อมโยงกับอำนาจรัฐ อำนาจวัฒนธรรมชุมชนและอำนาจตลาดเป็นอำนาจที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ของความขัดแย้งว่าอยู่ในเขตชายฝั่งหรือนอกชายฝั่ง ความขัดแย้งในเขตชายฝั่งเป็นความขัดแย้งแบบสมมาตรเป็นความขัดแย้งระหว่างชาวประมงในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงในเรื่องของผลประโยชน์ที่ขัดกันใช้เครื่องมือที่ต่างชนิดกันและพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ทับซ้อนกัน ความขัดแย้งที่คู่ขัดแย้งมีสถานะความสัมพันธ์ทางอำนาจไม่ต่างกันมาก ส่วนในอาณาบริเวณนอกเขตชายฝั่งเป็นพื้นที่ที่เรือประมงขนาดเล็ก ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิในการจับสัตว์และอำนาจชุมชนเอื้อไม่ถึง เมื่อคู่ขัดแย้งมีอำนาจต่างกัน โดยอำนาจรัฐมีแนวโน้มสนับสนุนเรือประมงขนาดใหญ่ อำนาจรัฐทำงานไม่เต็มศักยภาพหรือเอื้อไม่ถึงนอกชายฝั่ง ทั้งยังไม่มีอำนาจชุมชนเอื้อประโยชน์ให้เรือประมงขนาดเล็กมีอำนาจต่อรองกับเรือขนาดใหญ่ได้ ดังในเขตชายฝั่งความขัดแย้งที่เกิดภายในและนอกชายฝั่งจึงเป็นการผสมระหว่าง สมมาตรและไม่สมมาตรทางอำนาจระหว่างคู่ขัดแย้ง ซึ่งปรับเปลี่ยนไปตามพื้นที่ในการจับสัตว์น้ำหรือตามเขตการใช้ทรัพยากร กล่าวคือจะสมมาตรหรือไม่

สมมาตรขึ้นต่อเขตพื้นที่ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นซึ่งมีอำนาจรัฐ อำนาจชุมชน คอยแทรก ทำให้อำนาจของคู่ขัดแย้งเท่ากันหรือเข้าไปไม่ถึงในบางพื้นที่อันเป็นลักษณะเฉพาะของความขัดแย้งทางทะเลที่สอดคล้องกับสภาพของธรรมชาติทะเลที่คลื่นไหวอยู่เสมอทั้งผิวน้ำและทรัพยากรใต้น้ำและสอดคล้องกับวิถีของชาวประมงที่เป็นลักษณะคาดการณ์ได้ยาก และการปรากฏตัวของอำนาจรัฐกับพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กัน คือในที่ที่อำนาจรัฐหรือชุมชนไปถึงก็จะทำให้รูปแบบความขัดแย้งเปลี่ยนไป อันสะท้อนให้เห็นอีกว่าความขัดแย้งไม่อยู่นิ่งมีพลวัตเปลี่ยนได้เมื่อมีเงื่อนไขของอำนาจและพื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ใช่เฉพาะเรื่องอำนาจและเวลาหรือความสัมพันธ์ระหว่างคู่ขัดแย้งเท่านั้น และชี้ให้เห็นว่าการพิจารณาเพียงประเด็นความขัดแย้งโดยไม่คำนึงถึงพลวัตการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ซึ่งสัมพันธ์กับอำนาจอาจไม่เพียงพอในการใช้พิจารณาความขัดแย้งในทรัพยากรทะเล

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ผู้ศึกษาวิจัยได้พิจารณาทวนสอบวิเคราะห์แนวคิดในการศึกษาศึกษาค้นคว้า เรื่อง การจัดการความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา ที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ความขัดแย้ง ปัจจัยความขัดแย้ง และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีผู้เกี่ยวข้องอยู่หลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่ต้องร่วมมือที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจความตระหนักถึงส่วนรวมกันและการฟังเสียงประชาชนผู้เป็นเจ้าของพื้นที่และเจ้าของอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญที่กำหนด ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจเป้าหมายของการแก้ปัญหาความขัดแย้งเพื่อพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจ โดยเติบโตไปพร้อมกับสังคมในระบอบประชาธิปไตยของไทยนำเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหสำหรับโครงการพัฒนาอื่น ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้เป็นอย่างดี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อแสวงหาแนวทางหาข้อสรุปของชุดของการจัดการความสัมพันธ์ทางสังคม ในเชิงเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างตัวแสดงทั้งภาครัฐและนอกภาครัฐ โดยข้ามเส้นแบ่งระหว่างสถาบันผ่านการศึกษาปรากฏการณ์การความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร (documentary study) ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎี งานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจ ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้ง เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การออกแบบการวิจัย

การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ศึกษาปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและการขยายพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่มีพื้นที่สาธารณะในเขตประกอบการดังกล่าวทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรอันเป็นที่ดินสาธารณะที่เป็นพื้นที่ของประชาชนส่วนรวม อีกทั้งอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคม การเปลี่ยนวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดระยองที่มีอาชีพหลักประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากนโยบายรัฐในการพัฒนา

พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program: ESB) พ.ศ. 2525 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5, 2525 และการพัฒนาโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรืออีอีซี (Eastern Economic Corridor : ECC) ตามแผนยุทธศาสตร์หลักนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งระยองเป็นหนึ่งในจังหวัดเป้าหมายการประกาศรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และประกาศตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นผลให้ท้องถิ่นได้มีอำนาจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาการดำเนินโครงการที่ภาคเอกชนต้องจัดทำประชาพิจารณ์และจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย การตื่นตัวของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการปกป้องสิทธิอันพึงมี ความขัดแย้งทำให้เกิดการก่อตัวของภาคประชาสังคมในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างอำนาจการต่อรองและกระแสการต่อต้านในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความขัดแย้ง ค้นหาปัจจัยความขัดแย้งในด้านโครงสร้างด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม และการแก้ปัญหาความขัดแย้งของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหาในพื้นที่ที่เกิดขึ้น

ผู้ศึกษาวางแผนการเก็บข้อมูลก่อนการเก็บข้อมูล วิธีการดำเนินการ รวมทั้งการออกแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้ตรงตามที่ต้องการและเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถให้คำตอบที่ถูกต้องตรงประเด็น และแบบสัมภาษณ์ต้องได้รับการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมด้วยคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณนา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. วิธีการดำเนินการศึกษา

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี เป็นการศึกษาการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากความขัดแย้ง เพื่อค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์และด้านค่านิยม รวมถึงการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ตามวิธีการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

2.1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาพิจารณาจากกลุ่มประชากรที่ส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และเป็นกลุ่มผู้ที่มีผลกระทบต่อความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

ประชากร แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ นักการเมืองระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้บริหารและพนักงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ผู้นำภาคประชาสังคม นักวิชาการ สื่อมวลชน ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีที่ดินสาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเลือกโดยเฉพาะเจาะจง จากบุคคลที่มีคุณสมบัติที่แจ้งไว้ในประชากร โดยแต่ละกลุ่มได้คำนึงถึงความเหมาะสมจากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แบ่งได้เป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย

- ก) นักการเมืองท้องถิ่น รวม 3 คน ประกอบด้วย
 - (1) นายประเชิญ เห่งยี นายเทศบาลตำบลเชิงเนิน
 - (2) นายสายันต์ ศรีเฟือก นายองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง
 - (3) นายทวีป แสงกระจ่าง นายองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง
- ข) เจ้าหน้าที่รัฐ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - (ก) ข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่รัฐประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 3 คน ประกอบด้วย
 - (1) นางสาวนิษฐา วิเศษศิริวรชัย ปลัดเทศบาลตำบลเชิงเนิน
 - (2) นางสมร จันทมา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง
 - (3) นายอมร เวียนหาผล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง
 - (ข) กำนันผู้ใหญ่บ้านจำนวน 7 คน ประกอบด้วย
 - (1) นายอรรถ โปธิ์แก้ว ตำแหน่ง กำนันตำบลเชิงเนิน
 - (2) นายสมบุญณ์ ปลื้มเกษร ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านตำบลตะพง
 - (3) นายสุทนต์ โปธิ์แก้ว ตำแหน่ง กำนันตำบลตะพง
 - (4) นายขวัญเมือง รณชิต ตำแหน่ง กำนันตำบลนาตาขวัญ
 - (5) นายดุสิต สุขศิริ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านตำบลเชิงเนิน
 - (6) นายชรินทร์ ปราณนที ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านตำบลตะพง

- (7) นายปรีชา สกุลเชื้อ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านตำบลบ้านแลง
 ค) ผู้บริหารและพนักงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จำนวน

14 คน ประกอบด้วย

- (1) นายเลิศศักดิ์ ทองรุ่ง ตำแหน่งผู้บริหาร
 - (2) นายประนาช โกศายานนท์ ตำแหน่งผู้บริหาร
 - (3) นายโชคชัย โอบารศิริกุล ตำแหน่งผู้บริหาร
 - (4) นายจิรทีปต์ องค์กรเรืองพงศ์ ตำแหน่งผู้บริหาร
 - (5) นายชัชชนะ เลียบวัน ตำแหน่งพนักงาน
 - (6) นายพัทธ์ชลิต วีรพรกุล ตำแหน่งพนักงาน
 - (7) นายสันต์ คำบาล ตำแหน่งพนักงาน
 - (8) นางอังสนา อ่วมธรรม ตำแหน่งพนักงาน
 - (9) นางทิจุทา ขาวอุไร ตำแหน่งพนักงาน
 - (10) นายพีรพงศ์ ตั้งสุจริตทอง ตำแหน่งพนักงาน
 - (11) นายอชิตพล เกิดมณี ตำแหน่งพนักงาน
 - (12) นายพัฒนา สติตเสถียรเขต ตำแหน่งพนักงาน
 - (13) นายครรชิตหล้าริ้ว ตำแหน่งพนักงาน
 - (14) นายเศรษฐสุร สุธา ตำแหน่งพนักงาน
- ง) ผู้นำภาคประชาสังคม 7 คน ประกอบด้วย
- (1) นางพยุ่ง มีสบาย กลุ่มอนุรักษ์บ้านแลง
 - (2) นายประยูธ ยอดยิ่ง ประธานกลุ่มประมงเรือเล็กก้นปึกสามัคคี
 - (3) นายเฉลา คงเจริญ ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านหินขาว
 - (4) นายเล็ก บุงหาเชื้อ สมาชิกกลุ่มประมงเรือเล็กก้นปึกสามัคคี
 - (5) นายภิญโญ สีสุทธิ กลุ่มอนุรักษ์บ้านแลง และมูลนิธิบูรณนิเวศ

เป็นประธานของกลุ่มศูนย์การเรียนรู้เฝ้าระวังปกป้องสิ่งแวดล้อม

- (6) นายวรวิทย์ ศุภโชคชัย ประธานคณะทำงานร่วมด้วยช่วยกัน
 ประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
- (7) นายณรงค์ ท่วมเจริญ ผู้แทนภาคประชาชนคณะทำงานร่วม
 ด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือ

จ) นักวิชาการ สื่อสารมวลชน 7 คน ประกอบด้วย

(1) นางสาวสุพรรณนิการ์ มณีฉาย เลขาธิการสมาคมคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(2) นายโพธิวัตติ์ เผ่าพงศ์ช่วง นักวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วม

ประชาชนกับอุตสาหกรรมการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของเขตประกอบการอุตสาหกรรม

(3) นายธนพล เมลาพันธ์ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม

(4) นายเทียนชัย อร่ามหยก นักวิชาการด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์ เขียนหนังสือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาคปฏิบัติ

(5) นายบุญเลิศ รุจีพงษ์ สื่อมวลชน กรมประชาสัมพันธ์

(6) นายบวรเชิด ภักดี หนังสือพิมพ์ข่าวท้องถิ่น

(7) นายธีรวัฒน์ อินธิพันธ์ หนังสือพิมพ์เพื่อปวงชน

ฉ) ประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกจากประชาชนชน 3 คนจาก 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมจำนวน 9 คน ประกอบด้วย

(1) นายพีระศักดิ์ เพิ่มพระคลัง เทศบาลตำบลเชิงเนิน

(2) นายมงคล สมานทอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน

(3) นายสมศักดิ์ ศรีสุข เทศบาลตำบลเชิงเนิน

(4) นางณิชามา วงศ์บุบผา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

(5) นายชาติรี นวลฉาย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

(6) นายชัชชนะ วิเชียรประดิษฐ์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

(7) นางสาวสรินทร์ หิตะรัตน์ องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง

(8) นายจิณณวัตร เรือนอิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง

(9) นายสันติพงษ์ ทิพย์วงษ์ทอง องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง

รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 50 คน

การศึกษาดำเนินการตามแนวทางการวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สํารวจกลุ่มประชากรตัวอย่างที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักและดำเนินการเลือกประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบก้อนหิมะหรือแบบลูกโซ่ (Snowball or Chain Sampling) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติที่ต้องการแล้วโดยใช้การแนะนำของกลุ่มตัวอย่างที่ระบุกลุ่มตัวอย่างที่มี ลักษณะที่ใกล้เคียงกับตนเอง สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและเพียงพอจึงจะยุติ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดคุณสมบัติไว้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีที่ดินสาธารณะในเขต

ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแต่ละหน่วยงานรวมทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และนำข้อมูลมาเรียบเรียงมาวิเคราะห์หาข้อสรุปต่อไป

2.2 ประเด็นการศึกษา

2.2.1 ด้านพื้นที่ ศึกษาประวัติความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีที่ดินสาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ จำนวนประชากรและครัวเรือน การศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในพื้นที่ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานในพื้นที่

2.2.2 ด้านการเมืองการปกครอง ศึกษาเขตการปกครอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายทางการเมือง โดยพิจารณาทางด้านอำนาจทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้ตัวแทนประชาชนที่ได้รับเลือกตั้ง ปฏิบัติแก้ไขตอบสนองต่อความเดือดร้อนของประชาชนและอำนาจของประชาชนที่ก่อตัวจากปัญหาความคิดเห็นที่แตกต่างกันและการกระทำที่ไปด้วยกันไม่ได้ ความขัดแย้งที่เกิดการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้ และการใช้อำนาจทางการเมืองในการวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือสังคมอย่างไร ด้านกฎหมายและโครงสร้างที่รัฐกำหนดไว้หรืออำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนอย่างไรและพิจารณาจากสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

2.2.3 ด้านสังคม ศึกษาข้อมูลจำนวนประชากร เพศ อายุ การศึกษา ประเพณี วัฒนธรรมภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และการรับรู้ข้อมูลของประชาชนในชุมชนที่ร่วมออกมารับฟังประชาวิจารณ์ การรวมรับฟังกรณีที่ดินสาธารณะในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี พิจารณาจากความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยพิจารณาจากผลกระทบทางสังคมของประชาชนในพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ความไม่เท่าเทียมความเป็นมนุษย์อย่างไร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญข้อมูลที่ต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและครอบคลุมถูกต้องตรงประเด็น ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการและการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ

3.1 การรวบรวมและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงาน การวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารและนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ภาพถ่าย และสื่ออื่นๆ โดยศึกษาครอบคลุมเรื่องข้อมูลด้านกายภาพ ลักษณะทางการเมือง ลักษณะทางสังคม ข้อมูลด้านเกษตร กฎระเบียบ และปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ที่มีพื้นที่สาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้ชุดคำถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ด้านความขัดแย้ง ด้านปัจจัยความขัดแย้ง ด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทั้งนี้จะดำเนินการภายใต้บรรยากาศการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม และควบคุมประเด็นการสัมภาษณ์ให้อยู่ในขอบเขต สำหรับเครื่องมือที่ใช้ประกอบไปด้วย ชุดแนวคำถามสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เครื่องบันทึกเสียง ปากกา สมุดบันทึกและที่มบันทึกข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มหาวิทยาลัย

4.1 การสัมภาษณ์

4.1.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการด้วยการสร้างความเป็นกันเอง ในการสอบถามข้อมูล โดยผู้ทำการวิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ เพื่อสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประเด็นความขัดแย้ง ที่ศึกษาโดยการสอบถามข้อมูลในด้านต่างๆ ประกอบไปด้วย ปัญหาความขัดแย้ง ปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ด้านสังคมทำให้ประชาชนความรู้สึกคับข้องใจในข้อสงสัยของการครอบครองที่ดินสาธารณะที่ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าเป็นที่ของส่วนรวม การล้อมรั้วของไออาร์พีซีทำให้เกิดผลกระทบการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวและการ

หวังแทนที่ดินที่สาธารณะที่จะให้ตกทอดไปสู่ลูกหลานคนรุ่นหลัง การกังวลในด้านสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลกระทบกับคนในพื้นที่และพืชผลที่เป็นอาชีพหลักของคนในพื้นที่

4.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์

การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและรอบด้านของความขัดแย้ง ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยมและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเลือก แบบประนีประนอมและแบบแข่งขัน โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้รับการพิจารณาตรวจสอบแบบสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล

ตอนที่ 2 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

ตอนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยม ที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันเรียกร้องเรื่องที่ดินสาธารณะในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ตอนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบประนีประนอม แบบแข่งขัน ที่ดำเนินการให้ได้มาในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องในประเด็นตัดสินใจเลือก

เครื่องมือในการวิจัย จำนวน 6 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะผู้ที่ได้รับเลือกได้เป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารจัดการและดูแลพื้นที่ของตนแก้ไขปัญหาด้านแรกให้กับประชาชนและรับเรื่องข้อกังวลของประชาชน ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นกักกันชนโดยตรงแทนภาคประชาชนในการร่วมรับรู้ ถึงความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยองกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้แก่ นายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ราชการประจำพื้นที่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายจากภาครัฐมาดูแลพื้นที่เป็นกลุ่มราชการประจำของภาครัฐที่ได้รับมอบหมายให้มากำกับดูแล ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นกักกันชนโดยตรงแทนภาคประชาชนในความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งปลัด ผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์พนักงานผู้บริหารและพนักงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์นักวิชาการและสื่อมวลชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฐานะ นักวิชาการและสื่อมวลชนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิดเป็นผู้สังเกตการณ์และเป็น ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องประเด็นความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ระยองกับ บริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่สาธารณะอยู่ใน เขตประกอบการไออาร์พีซี เพื่อค้นหามุมมองแนวคิดที่เป็นข้อสังเกตที่ควรค่าเฉพาะทาง

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย จากความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เนื่องจากเป็นผู้มีผลกระทบโดยตรงกับประชาชนจนต้องแสดงพลังแห่ง อำนาจที่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญมอบให้และการมีผู้นำกลุ่มประชาชนถือเป็นการก่อตัวของการ รวมพลังทางสังคมของประชาชนร่วมกันจึงถือว่ากลุ่มนี้มีความสำคัญอย่างมาก

ชุดที่ 6 แบบสัมภาษณ์ประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย จากความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เนื่องจากเป็นผู้มีผลกระทบโดยตรงกับประชาชนจนต้องแสดงพลังแห่ง อำนาจที่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญมอบให้และการมีผู้นำกลุ่มประชาชนถือเป็นการก่อตัวของการ รวมพลังทางสังคมของประชาชนร่วมกันจึงถือว่ากลุ่มนี้มีความสำคัญอย่างมาก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้วิธีการจัดระเบียบตีความและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ นำข้อมูลที่ได้มา บรรยายในรูปแบบเชิงพรรณนา เพื่อให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งสามารถ เชื่อมโยงข้อมูลให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ตามความเป็นมาของปัญหาที่ส่งผลให้เกิดการแก้ไขความ ขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดบแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นตอนนี้จะวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง ทฤษฎีการจัดการความขัดแย้ง แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดประชาสังคม แนวคิดทฤษฎีระบอบนคร แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ แนวคิดเขตประกอบการอุตสาหกรรม แนวคิดการประเมินผลกระทบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง และพิจารณาเอกสาร ดังนี้

5.1.1 เอกสารหน่วยงานราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติว่าด้วยเขตต์ปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช 2478 ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2478 น.อ. อาทิตย์ทิพอาภา ร.น. เจ้าพระยามรราช พล. อ. เจ้าพระยาพิชโยธิน
- 2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5, 2525
- 3) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542
- 4) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543
- 5) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 2)
- 6) คำสั่ง คสช.ที่ 2/2560 เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 7) คำสั่ง คสช.ที่ 28/2560 เรื่อง มาตรการการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- 8) คำสั่ง คสช.ที่ 47/2560 เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและมีผลบังคับใช้ทันทีตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2560
- 9) พระราชบัญญัติ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ให้ไว้ ณ วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 เป็นปีที่ 3 ในรัชกาลปัจจุบัน

10) ประกาศนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เรื่อง แผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดินและแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2562

11) ประกาศราชกิจจานุเบกษา ประกาศวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2562

12) ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1) ตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ประกาศ ณ วันที่ 25 มีนาคม 2563 ประกาศโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

13) ข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 2 เมษายน 2563 ประกาศโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

5.1.2 เอกสารหน่วยงานราชการในจังหวัดระยอง

1) แผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2561 - 2565

2) หนังสือจังหวัดระยอง ที่ รย 0020.4/7663 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 (อ้างอิงจากประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงสมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2563

3) หนังสือจังหวัดระยอง ที่ รย 0118/ ว 2447 ลงวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2563

5.1.3 เอกสารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1) รายงานประชุมสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1/2563 ประจำปี 2563 วันอังคารที่ 11 สิงหาคม 2563

2) รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงสมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2563 วันศุกร์ที่ 3 กรกฎาคม 2563 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ประกาศเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2563

3) รายงานประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง (ชุดที่ 5) สมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 ครั้งที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2563 วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2563

4) รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง (ชุดที่ 5 ปีที่ 8) สมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2563 วันที่ 13 กรกฎาคม 2563

5) รายงานประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง (ชุดที่ 5 ปีที่ 9) สมัยวิสามัญ สมัยแรก ที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2564 วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2564

6) รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงสมัยวิสามัญ สมัยที่ 1 ครั้งที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2565 วัน ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ประกาศ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2565

7) รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงสมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 ครั้งที่ 2 ประจำปี 2565 วัน ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ประกาศเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2565

8) รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง สมัยสามัญ สมัยวิสามัญ สมัยที่ 1 ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2566 วันจันทร์ ที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566

ต) รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง สมัยสามัญ สมัยวิสามัญ สมัยที่ 1 ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2566 วันจันทร์ ที่ 29 พฤษภาคม 2566

5.1.4 เอกสารจากภาคเอกชน

- 1) หนังสือเบื้องต้นคดี IRPC โดย ไพรินทร์ ชูโชตถาวร พ.ศ. 2553
- 2) รายงานคณะกรรมการร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2566

5.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์เชื่อมโยงและตีความข้อมูลอย่างบูรณาการ

ขั้นตอนการวิเคราะห์เชื่อมโยงและตีความข้อมูลอย่างบูรณาการ โดยมุ่งวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยพิจารณาความขัดแย้งที่มาการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี การถอนที่ดินสาธารณะ ด้านพื้นที่ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม รวมถึงพิจารณาปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยม และการแก้ปัญหาปัญหาความขัดแย้ง แบบประนีประนอม แบบแข่งขัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เป็นการศึกษาวิจัยคุณภาพใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่สำคัญในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปข้อมูลอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการวิจัย ข้อมูลที่ได้มาได้ทำการบรรยาย โดยการใช้การพรรณนาเชิงเนื้อหาอธิบายถึงความขัดแย้งที่เกิดจากเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยม เพื่อนำไปสู่รูปแบบการพิจารณาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบประนีประนอม แบบแข่งขัน เพื่อนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติระหว่างภาคเอกชนและประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง แนวคิดการจัดการความขัดแย้ง แนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดประชาสังคม แนวคิดทฤษฎีระบอบนคร แนวคิดเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาอุตสาหกรรม แนวคิดเขตประกอบการอุตสาหกรรม แนวคิดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ประวัติจังหวัดระยองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประวัติบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) งานศึกษาวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังกล่าวโดยการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก (In-Depth Interview)

งานวิจัยนี้ถือเป็นงานวิจัยที่กลุ่มคนส่วนใหญ่ในจังหวัดระยองให้ความสนใจ ทำให้ผู้วิจัยต้องเพียรพยายามในการวิเคราะห์สรรหาข้อมูลในการสังเคราะห์งานวิจัยและคัดงานแนวคิดทฤษฎีที่มาเติมเต็มและบทสัมภาษณ์เชิงลึกกว่า 50 คน ที่ต้องเข้าสัมภาษณ์อย่างตั้งใจตั้งมั่นและใช้เวลาอันยาวนาน ทั้งนี้ เนื่องจากบริษัท ไออาร์พีซี (จำกัด) มหาชน ถือได้ว่าเป็นบริษัทที่มีเขตประกอบการที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดระยองและอยู่ใจกลางเมืองระยอง เดิมใช้ชื่อ บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมี กัลไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทีพีไอ ก่อตั้งโดยครอบครัวเลี้ยวไพรัตน์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2521 เริ่มก่อสร้างมาการเกิดเขตประกอบการนั้นได้เริ่มขยายอาณาเขต ก่อนที่จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการมอบอำนาจให้ประชาชนโดยเริ่มจากรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 โดยเขตประกอบการนี้สร้างและดำเนินกิจกรรมอุตสาหกรรมกว่า 19 ปี หากนับตั้งแต่ พ.ศ. 2521 ทำให้การดำเนินการของภาคเอกชนจะผ่านระดับจังหวัดกับข้าราชการของรัฐในตอนนั้นเองประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจ ต่อจากนั้นได้มีเรื่องราวการที่เป็นที่น่าสนใจในการจับตามองสำหรับเขตประกอบการ

อุตสาหกรรมดังกล่าว สำหรับกรณีการเปลี่ยนผ่านเจ้าของบริษัทในเหตุสถานการณ์ที่ประเทศไทยพบปัญหาที่เรียกว่า “ต้มยำกุ้ง” เกิดการล้มละลายหลายบริษัท ไม่เว้นกระทั่ง บริษัท ปีโตรเคมีกลไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทีพีไอ ที่เกิดเหตุการณ์จนถึงขั้นต้องพิทักษ์ทรัพย์เนื่องจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นเจ้าหนี้รายใหญ่สุด ซึ่งเป็นสถาบันการเงินทั้งไทยและต่างประเทศรายใหญ่รวม 5 ราย ร่วมยื่นขอฟื้นฟูกิจการทีพีไอต่อศาลล้มละลายกลางท้ายสุดทำให้เกิดการเปลี่ยนมือจากเจ้าของเดิมคือ คุณประชัย เลี้ยวไพรัช ผู้บริหาร บริษัท ทีพีไอ (ไพรีนทร์ ชูโชติถาวร, 2553) ช่วงเปลี่ยนผ่านเจ้าของไปรายใหม่ช่วงเวลานั้นพนักงานเกิดความหวงแหนบริษัท อันเนื่องมาจากเป็นบริษัทของคนไทยทำให้รวมตัวกันขับเคลื่อนและเกิดการฟ้องร้องและประท้วงจากพนักงานกว่า 7,000 คน เพื่อต่อต้านการเข้าครอบครองเกิดการประท้วงที่ทำการศาลที่กรุงเทพตามข่าวโด่งดังในขณะนั้น ทำให้เกิดการก่อตั้งสหภาพแรงงานพนักงานไออาร์พีซีและสหภาพแรงงานผู้บริหารไออาร์พีซี กำเนิดขึ้นมาภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งและความกังวลทั้งภาคประชาชนคนระยองและภาครัฐ การกำเนิดสหภาพฯ เป็นการก่อตั้ง โดยเจ้าของบริษัทฯ จากนั้นถูกเปลี่ยนมือเป็นบริษัทในเครือการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.)

สำหรับเรื่องราว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยชื่อเดิมคือ ทีพีไอ ได้ทำการกว้านซื้อที่ดินในพื้นที่จังหวัดระยอง มีจำนวนกว่า 6,000 ไร่ เพื่อดำเนินการจัดตั้งเป็นพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยเริ่มซื้อที่ดินเพื่อรวบรวมเป็นที่ผืนใหญ่มาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 โดยซื้อที่ดินจากประชาชนคนระยองที่มีที่ดินในพื้นที่เป้าหมายที่ดิน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลนครระยอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนาตาขวัญ ทั้งนี้ บริษัท ทีพีไอ หรือ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ก่อตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดระยอง มามากกว่า 46 ปี สำหรับเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีนั้น ได้เกิดมาพร้อมปัญหาที่หลีกเลี่ยงได้ยาก คือปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาคเกษตรกรรมกับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งการกระทบกระทั่งกับผลกระทบจากภาคอุตสาหกรรมได้อยู่ร่วมกับประชาชนมาช้านานจากรุ่นสู่รุ่น การกระทบกระทั่งระหว่างภาคประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประเด็นความขัดแย้งนั้น พบว่าที่ดินสาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ในเมื่อมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ย่อมส่งปัญหาความขัดแย้งเป็นธรรมดาเนื่องจากการขยายอาณาเขตที่กว้างใหญ่ของเขตประกอบการนี้ มีพื้นที่หลายพันไร่ได้ขยายพื้นที่ในจังหวัดระยองและได้สร้างประโยชน์ให้กับจังหวัดระยองกับประเทศชาติ เช่น การสร้างการจ้างงานโดยมีแรงงานย้ายถิ่นมาอยู่ในจังหวัดระยองหลายหมื่นคน แต่การก็สร้างผลกระทบต่อคนระยอง

ที่อยู่มาตั้งแต่เกิดไม่อาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ผลดีก็มีอยู่คือการสร้างมูลค่าทางด้านที่ดินในราคาสูงขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในฐานะทางการเงินกับคนระยองที่ได้ขายที่ดินดังกล่าว ทั้งนี้ก็จากมูลค่าที่ดินที่ก้าวกระโดดจนแทบจะมีราคาสูงเป็นลำดับต้นๆ ของประเทศไทย สำหรับเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีนั้น มิได้อยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมแบบนิคมมาบตาพุดหรือเขตนิคมอุตสาหกรรมใกล้เคียงที่ยังห่างจากพื้นที่เมืองระยอง ปัญหาความขัดแย้งของแต่ละพื้นที่ที่มีความหลากหลายเพราะประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่รายล้อมรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีนั้น มีความต่างทางด้านอาชีพ ฐานะ ค่านิยม การศึกษาอย่างมาก ทำให้เกิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเห็นได้จากรายงานข่าวตามสื่อสังคมออนไลน์ มุ่งค้นหาสาเหตุของความขัดแย้ง โดยดูที่ผลกระทบด้านที่ดินสาธารณะที่อยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีเป็นหลัก

สำหรับประชากร/กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 กลุ่ม คือประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 6 กลุ่ม จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้

- 1) นักการเมืองท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง และนายกองค้การบริหารส่วนตำบลตะพง (พิจารณาจากชุมชนที่มีพื้นที่สาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีจำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
- 2) เจ้าหน้าที่รัฐ ประกอบด้วย ตำแหน่งปลัดประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 7 คน รวม 10 คน
- 3) ผู้บริหารและพนักงานบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยแบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 4 คน และพนักงานจำนวน 10 คน รวม 14 คน
- 4) ผู้นำภาคประชาสังคมจำนวน 7 คน
- 5) นักวิชาการหรือสื่อสารมวลชนจำนวน 7 คน
- 6) ประชาชนที่เกี่ยวข้องคัดเลือกจากประชาชนชน 3 คน จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมจำนวน 9 คน พิจารณาประชากรที่อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีและจากการค้นคว้าเอกสารจากแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาดังกล่าวซึ่งได้วางกรอบแนวทางการศึกษาวิจัยไว้

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

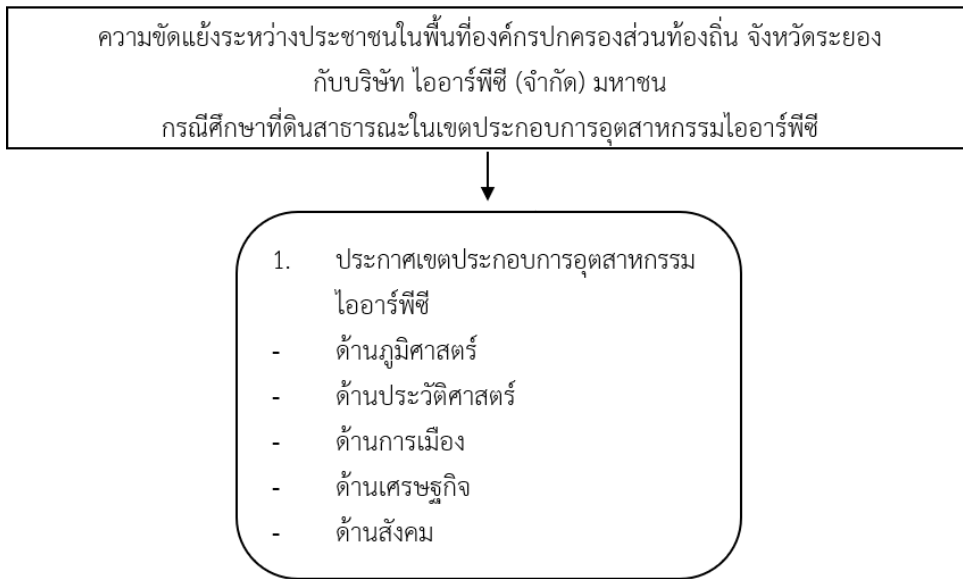
ตอนที่ 1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ตอนที่ 3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

1. ตอนที่ 1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษากรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

จากการศึกษาความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 พื้นที่ คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง โดยพิจารณาจากสภาพความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ในด้านภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง นโยบายที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเป็น 5 ด้านดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แสดงการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี (จำกัด) มหาชน

1.1 ความขัดแย้งจากประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ความขัดแย้งจากประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษากรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

1.1.1 ด้านภูมิศาสตร์ พิจารณาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 พื้นที่ ซึ่งมีที่ดินสาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ดังนี้

เทศบาลตำบลเชิงเนิน มีภูมิประเทศเป็นราบลุ่มลักษณะดินเป็นดินทราย ไม่เหมาะกับการทำการเกษตร อาณาเขตติดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มลักษณะดินเป็นดินทรายไม่เหมาะกับการทำการเกษตรประชากรและความหนาแน่นของประชากรรวมทั้งสิ้น 43,052 คน (ที่มา : สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2553) สำหรับประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป ค่าขายประกอบธุรกิจส่วนตัว ได้แก่ รับจ้างร้อยละ 70, ค่าขายร้อยละ 12, เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 10, รับราชการร้อยละ 3, อื่นๆ ร้อยละ 5 สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์พีระศักดิ์ เพิ่มพระคลัง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนเทศบาลตำบลเชิงเนิน ระบุว่า “ก่อนจะมีเขตประกอบการฯ คนในพื้นที่มีอาชีพ ทำสวน ทำนา ทำไร่ คนในชุมชนไม่สนใจที่จะทำงานในภาคอุตสาหกรรมหรือเพราะกลัวเรื่องสารเคมี สมัยนั้นก็ไม่ค่อยมีโรงงานเท่าไรจะมีก็ ทีพีไอ ที่เริ่มมาไล่ซื้อที่แถว ตำบลเชิงเนิน ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง ชื่อหลายๆ แปลงรวมกันหลายพันไร่

เห็นว่าเริ่มซื้อตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2520 คนที่มีทางก็ขายกันร่ำรวยเปลี่ยนฐานะกันไปเลย ตอนนี้อย่าหวังจะซื้อที่เพราะราคาสูงมาก ส่วนใหญ่ลูกหลานคนระยองก็ไม่ได้ทำงานที่ ทิพีไอ เพราะส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาในระดับที่ ทิพีไอ รับเข้าทำงานระยะเวลาผ่านไปพอมาย้ายไปเป็น ไออาร์พีซี ปัญหาที่ยังเหมือนเดิม เพราะโรงงานก็ยังมีข้อจำกัดในการรับลูกหลานคนระยองที่อาศัยอยู่ในรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ตอนที่ซื้อที่ใหม่ๆ เทาที่จำได้ยังไม่มีกั้นรั้วเขตประกอบการและยังไม่ได้ทำคลองดินเป็นคลองปูน ประชาชนในพื้นที่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม กับพวกที่ชอบหาปลา ก็จะเข้าไปใช้ประโยชน์คูคลอง ที่ทอดตัวยาวเข้าไปในเขตประกอบการ ตอนนั้นก็ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน ไม่ได้มีการแบ่งเขตชัดเจนเหมือนในปัจจุบัน”

องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มสลับกับเนินภูเขา อยู่ทางฝั่งด้านตะวันออกเฉียงเหนือประชาชนในพื้นที่มักจะเรียกว่า เขายายดา เขาพระบาท เป็นต้นกำเนิดของลำคลอง สายน้ำหล่อเลี้ยงชาวบ้านในตำบลตะพง ไม่ว่าจะเป็น คลองตะพง คลองยายดา คลองตะเคียน โดยน้ำลำคลองจะไหลผ่านที่ดินขอตะพงจนสุดท้ายจะไหลลงไปสู่ทะเลอ่าวไทยที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม คือ หาดแม่รำพึง นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดระยองและของภาคตะวันออก ประชากรและความหนาแน่นของประชากรรวม ทั้งสิ้น 22,185 คน (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง, 2562) อาชีพประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรองลงมา คือ ค้าขาย ด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล มีหาดแม่รำพึงเป็นชายหาดที่สวยงามมีสภาพแวดล้อมดี และยังมีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ก็จะเป็นพวกลำน้ำลำห้วยบนเขายายดา มีประมาณ 11 สาย จุดเด่นของพื้นที่ตำบลตะพงที่เอื้อต่อการพัฒนา คือบริเวณชายหาดแม่รำพึงมีพื้นที่ เหมาะแก่การปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อนักท่องเที่ยวสวนผลไม้ที่ชาวสวนโดยเปิดให้เป็นแหล่งชมสวนผลไม้สนับสนุนเป็นโครงการเปิดสวนชวนชิม บริเวณตลาดกลางผลไม้ตะพง เป็นตลาดกลางการเกษตรเป็นที่รู้จักของจังหวัดระยองและนักท่องเที่ยวเหมาะจะพัฒนาให้เป็นตลาดกลางการเกษตรที่มีพืชผลทางการเกษตรจำหน่ายตลอดทั้งปี สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของการสัมภาษณ์ อมร เวียนหาผล (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง กล่าวว่า “เดิมระยองเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่เพราะมีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตร และทำประมง เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเลและพื้นที่ตะพง มีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย”

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ลักษณะภูมิประเทศที่ราบลุ่มอยู่ทางทิศตะวันตกและมีเทือกเขาอยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนบริเวณตอนกลางระหว่างที่ราบลุ่มและภูเขานั้นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนลูกพุ่มไม้ที่ราบลุ่มอยู่บ้างมีลำคลองหลายสาย ซึ่งต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาทางด้านทิศตะวันออกไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของตำบล ในแนวตะวันออกไปตะวันตกคลองสำคัญได้แก่ คลองขวากลิง และคลองบ้านแลง ประชากรและความหนาแน่นของประชากรรวมทั้งสิ้น

พ.ศ. 2562 มีจำนวน 7,375 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2562)) ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของตำบลบ้านแลงเมื่อสมัยก่อนนั้นในหมู่บ้าน มีหินศิลาแลงเป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงเรียกว่า บ้านแลง ยกฐานะเป็นตำบลจึงตั้งชื่อว่า ตำบลบ้านแลง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองคการบริหารส่วนตำบลบ้านแลง, 2562) ชุมชนของตำบลบ้านแลงมีความหนาแน่นไม่มากนักส่วนมากจะอยู่อย่างกระจัดกระจายทั่วพื้นที่ แต่มีแนวโน้มว่าจะพัฒนาเป็นชุมชนหนาแน่นมากขึ้นในอนาคต เพราะเหมาะแก่การอยู่อาศัย โดยห่างจากตัวจังหวัดและอำเภอเพียง 6 กิโลเมตร แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติที่สำคัญมีเขตอุตสาหกรรมบางส่วนของพื้นที่ ซึ่งจะนำความเจริญและชุมชนแรงงานเข้ามาสู่พื้นที่ สำหรับประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของชาตรี นวลฉาย (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง ให้สัมภาษณ์ว่า “บ้านเราแต่ก่อนเป็นชนบทอยู่แบบวิถีชาวบ้าน ถ้อยทีถ้อยอาศัยมาตอนนี้มีเขตประกอบการไออาร์พีซี เดียวก็เจอกลิ่นแปลกๆ ผ่านอากาศลอยมา บางทีก็มีประกาศว่ามีอะไรรั่วมากอีกแล้ว เด็กนักเรียนที่อยู่ใกล้โรงเรียนก็ต้องย้ายหนีออกขวบย่อยๆ ก็เห็นกันอยู่ แลมนจะขยายพื้นที่ไปอีกแล้วคลองที่ประชาชนใช้ได้ก็มากขึ้นกำแพงหมด ถามว่าคลองเป็นของประชาชนหรือของโรงงาน ใครจะเข้าไปใช้ได้ สมัยก่อนจะหาปลาไปดักลอบหาปลากันได้ ตอนนี้อ่างเข้าไปซี โดน รปภ. กักตั้งแต่ด่านแรกบางทีก็มีเสียงระเบิดอยู่แบบพวกกลัวๆ เค้าก็มีรถมาล้อมสารบอกไม่อันตราย ใครจะเชื่อ เคยมีไฟไหม้ก็หนีกันหมด คนอยู่ใกล้โรงเรียนจิตใจไม่ต้องพูดถึง สมัยก่อนกลัวรถชน กลัวไฟไหม้บ้านมาตอนนี้กลัวโรงงานระเบิด นอนดมกลิ่น นอนฟังเสียง ทุกวัน ใครไม่อยู่ใกล้ไม่รู้หรือกลัว เอาใจเค้ามาใส่ใจเรา แล้วที่ชาวบ้านเค้าขายที่ก็เพราะหนีโรงงานนี้แหละ จะไปปลูกพืชผลอะไรก็ได้ผลผลิตเหมือนเก่า ทั้งควน ทั้งฟูน ทั้งเสียง เสียงสุขภาพกันหมดใครรับผิดชอบ” ซึ่งมีความสอดคล้องกับรายงานการลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลโครงการของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (2557) โดยร้อยเอกธเนศ จันทกลิน ผู้อำนวยการสำนักสายสาขา 4 ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมโรงงานอุตสาหกรรม พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่นำคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียโครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่วนขยายของบริษัท ไออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) พบคุณพูนง มีสบาย ณ บ้านเลขที่ 62 หมู่ 3 ตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20-21 สิงหาคม 2557 ในรายงานคณะสัมภาษณ์ได้ระบุถึงข้อสังเกตก่อนที่จะประกาศขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่วนขยาย ตามคำสัมภาษณ์พูนง มีสบาย ระบุว่าคัดค้านการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่วนขยาย เนื่องจากมีพื้นที่บางส่วนครอบคลุมถึงลำรางสาธารณะควรให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้ประโยชน์ เขตประกอบการฯ ตั้งอยู่ใจกลางเมือง ล้อมรอบด้วยชุมชนและสวนผลไม้เป็นจำนวนมาก หากเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นจะก่อผลกระทบต่อประชาชนและเกิด

ความเสียหายต่อพืชสวนเป็นวงกว้าง และเดิมพื้นที่บางส่วนของเขตประกอบการฯ เป็นของประชาชนในพื้นที่และขายให้กับบริษัทฯ โดยที่ไม่ทราบว่าจะถูกนำไปสร้างเป็นโรงงานอุตสาหกรรมในภายหลัง จนส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ จวบจนปัจจุบัน ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันยังได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการเป็นระยะๆ โดยเฉพาะเรื่องกลิ่นและน้ำท่วมขัง หากมีฝนตกติดต่อกันมากกว่า 3 วัน ซึ่งเดิมพื้นที่เขตประกอบการฯ เป็นพื้นที่รับน้ำของตำบลบ้านแลง สำหรับปัญหาเรื่องกลิ่นนั้นที่ผ่านมามีโรงเรียนไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรม ก็ได้รับการแก้ไขจนดีขึ้นแต่ก็ยังไม่หมดไป

รายงานคณะสัมภาษณ์การขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่วนขยายได้ระบุถึงบทให้สัมภาษณ์จากคุณพยุ่ง มีสบาย พูดถึงเรื่องคลองว่าในปัจจุบันมีสภาพตื้นเขินเพราะเขตประกอบการฯ มีการล้อมรั้วโดยรอบ จึงทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปดูแลได้ตามปกติ และการประกอบกิจการของบริษัทฯ ยังใช้ถ่านหินในกระบวนการผลิตไฟฟ้า ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน อีกทั้งด้านสุขภาพ คือประชาชนมีปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยคือ เป็นโรคภูมิแพ้กันมากขึ้น และเด็กที่เกิดขึ้นมาก็ยังเป็นภูมิแพ้ตั้งแต่เกิด ข้อสังเกตของกลุ่มมวลชนสัมพันธ์ (CSR) ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทำให้เกิดผลกระทบ คือ บริษัทฯ ใช้งบประมาณในด้าน CSR จำนวนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งของต่างๆ ซึ่งได้รับประโยชน์เพียงแค่บางหมู่ส่วนตัวคิดว่าบริษัทฯ ทำเพื่อสร้างภาพมากกว่าทำเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้รู้สึกถึงความไม่จริงใจของบริษัทฯ และการดำเนินงานด้าน CSR ของบริษัทฯ ทำให้ประชาชนคนที่คัดค้านมีน้อยลงในปัจจุบัน อีกทั้งการดำเนินงานด้าน CSR ของบริษัทฯ ที่ไม่เท่าเทียมส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งและแตกความสามัคคีมากขึ้นเรื่อยๆ

เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง พบปัญหาทางด้านภูมิศาสตร์ จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่าการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ทำให้เกิดการเปลี่ยนวิถีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การต้องเปลี่ยนงานเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมทำให้พืชผลทางการเกษตรลดน้อยลงไม่เพียงพอต่อการยังชีพ แต่มีอีกแง่มุมที่น่าสนใจที่นักการเมืองท้องถิ่นระบุว่า การที่การทำเกษตรได้ผลผลิตน้อยลงเหตุเนื่องจากปัจจุบันลูกหลานชาวเกษตร ไม่ได้ศึกษาความรู้ทางการเกษตรจากบิดา มารดา อย่างจริงจัง ทำให้ความสามารถในการสร้างผลผลิตไม่เหมือนรุ่นแรกและการเสื่อมถอยของต้นไม้ที่มีอายุ การขาดการดูแลที่ดี อาจจะเป็นผลทำให้พืชผลทางการเกษตรลดน้อยลง ซึ่งต้องพิสูจน์ว่าเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปหรือเกิดจากเหตุอย่างไร ดังคำสัมภาษณ์ของ วรวิทย์ สุโกศลชัย (สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2566) ประธานคณะกรรมการทำงานร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม ระบุว่า “การมีอุตสาหกรรมที่แผ่ขยายเข้ามาในจังหวัดระยองและในพื้นที่นั้น เริ่มเกิดปรากฏการณ์ในการเปลี่ยนวิถีชุมชนจากเกษตรกรเป็น

อุตสาหกรรม เริ่มจากทีพีไอ ทำให้คนในพื้นที่เปลี่ยนงาน ทำสวนหันไปขายที่หรือทำหมู่บ้านขาย
ส่งผลจากการไม่ต่อยอดในวิถีเดิม การเปลี่ยนแปลงนี้มีหลายปัจจัย เช่น การศึกษาน้อย สภาพอากาศ
เปลี่ยนแปลง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ถูกต้อง การจัดการดินผิวดิน การมีรถยนต์ทำให้การเดินทาง
สะดวกขึ้นทำให้การเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิต” สอดคล้องกับการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของทวีป
แสงกระจ่าง (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) นายองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง กล่าวว่า “ในมิติ
ทางสังคมมีผลกระทบมากกว่าเพราะจะเห็นว่าด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะช่วงซ่อมบำรุงเครื่องจักร
ผลกระทบที่ประชาชนได้รับ เช่น กลิ่นไม่พึงประสงค์ แสง สี เสียง ในขณะที่มีการปล่อยแก๊สเผาไหม้
ประชาชนบางส่วนตั้งข้อสงสัยคิดว่าทำให้ผลไม้ไม่ออกตามฤดูกาลสิ่งแวดล้อมกลิ่นฝุ่นละอองจากโรงงาน
กรณีน้ำเปลี่ยนทางน้ำจากธรรมชาติ สาเหตุจากการถมดินทำให้ทางน้ำเปลี่ยนทิศและล้นท่วมถนน
เข้าบ้านประชาชนประชากรแอบแฝงกว่า 30 เปอร์เซ็นต์”

สาเหตุความขัดแย้งระหว่างประชาชนด้วยกันในพื้นที่องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของ
ประชาชนในพื้นที่ออกมาเรียกร้องสิทธิในที่ดินสาธารณะที่มีประเด็นกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด
(มหาชน) ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งของสังคมที่เกิดขึ้นร่วมกันเพื่อให้สามารถเป็นแรงผลักดันให้
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการและให้ได้มา ซึ่งความถูกต้องของการที่ดินเป็นของส่วนร่วมและหวง
แหนไว้ให้กับส่วนรวม ที่ออกมารวมกันต่อสู้เรียกร้องในครั้งนี้ ประชาชนทราบถึงที่มีสิทธิตามกฎหมาย
กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ ประชาชนเกิดการรับรู้และเข้าใจมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตวิถีชุมชน
เดิมถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นสังคมที่ทันสมัย เรียนรู้ ร่วมมือกับภาคีเครือข่าย นำมาสู่การรวมกลุ่มใน
สังคมมากขึ้น การที่ประชาชนในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิต จากภาค
เกษตรที่ต้องพึ่งพา สภาพแวดล้อมทางด้านอากาศ น้ำ แต่ด้วยการที่รัฐบาลสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม
โดยมุ่งเน้นมาที่จังหวัดระยอง ก่อเกิดการเปลี่ยนวิถีชีวิตเดิมที่เปลี่ยนไป

ดังนั้น จากข้อมูลและการให้สัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้อง ได้ข้อมูลแบ่งเป็น
3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเริ่มจากเทศบาลตำบลเชิงเนิน พบว่า สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็น
ทรายทำให้ไม่เหมาะกับการเกษตรและประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม
กว่าร้อยละ 70 ซึ่งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนขององค์การ
บริหารส่วนตำบลตะพง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์
ของพื้นที่และติดกับชายทะเล หาดแม่รำพึง ทำให้เน้นไปทางภาคอุตสาหกรรมด้านเกษตรเปิดสวน
ผลไม้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและแปรรูปผลไม้ เช่น ทุเรียนทอด ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน
แลง ความเป็นสังคมชนบทสูง ประชากรไม่หนาแน่น โดยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
เกษตรกรรม ทำสวน ทำไร่ จากข้อมูลสามารถพิจารณา “รูปแบบการอยู่อาศัยชุมชนพื้นที่ก่อนมีเขต

ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี” ส่วนมากมีลักษณะทางสังคมชนบท ทำสวนทำไร่ ประชากรท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป พนักงานราชการ เป็นต้น จะเห็นว่าสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีสภาพปัญหาทางด้านภูมิศาสตร์ที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากที่ดินสาธารณะที่ใช้ร่วมกันได้อยู่ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี และเกิดการถมดินทำคลองดินเป็นคลองปูนเกิดปัญหาเกี่ยวกับประชาชนในการดำรงชีวิตของวิถีเดิมและความเสื่อมโทรมของสภาพภูมิอากาศในการสร้างผลกระทบกับพื้นผลของประชาชน

1.1.2 ด้านประวัติศาสตร์ พิจารณาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 พื้นที่ ซึ่งมีที่ดินสาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ดังนี้

เทศบาลเชิงเนิน ประวัติเทศบาลตำบลเชิงเนิน โดยเทศบาลตำบลเชิงเนิน เปลี่ยนสถานะวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555 จากเดิมเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเนินแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลให้ตราเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามนัยมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 ประกาศโดยกระทรวงมหาดไทยและหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0890.2/ว3156 ลงวันที่ 20 กันยายน 2547

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง พบว่า เมื่อสมัยก่อนนั้นในหมู่บ้านมีหินศิลาแลงเป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงเรียกว่า "บ้านแลง" ยกฐานะเป็นตำบลจึงตั้งชื่อว่า "ตำบลบ้านแลง" ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง (สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง) ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของตำบลบ้านแลง เมื่อสมัยก่อนหมู่บ้านมีหินศิลาแลงเป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงเรียกว่า บ้านแลง ยกฐานะเป็นตำบลจึงตั้งชื่อว่า ตำบลบ้านแลง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล บ้านแลง: 2562) สำหรับวัดบ้านแลง ถือเป็นมรดกจากปลายอยุธยา แหล่งโบราณคดีและแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดระยองมีความน่าสนใจให้เที่ยวชมมากมาย “วัดบ้านแลง” ของเก่าคู่บ้านคูเมืองกว่าสามร้อยปี แต่ยังคงความงามและมีความร่วมสมัย ซึ่งคนรุ่นหลังได้ร่วมชื่นชมอย่างภาคภูมิใจเป็นวัดเก่าในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยาวัดแลงก่อสร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2285 ในยุคปลายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ โดยนายจันทร์ ยกที่ดินให้สร้างวัดตั้งชื่อว่า “วัดจันทร์สุวรรณโพธิาราม” ต่อมาชาวบ้านเรียกกันว่า “วัดแลง” ตามพื้นที่ที่ขุดลงไปเจอศิลาแลง และเรียก “วัดบ้านแลง” ตามชื่อของตำบลที่ตั้ง เดิมเป็นสำนักสงฆ์ได้รับพระราชทานบรรจุพัทธสีมา การสร้างโบสถ์เมื่อ พ.ศ. 2305

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง จากเรื่องเล่าสมัยก่อนได้เล่าปากต่อปากมาว่านานมาแล้ว มีเรือสำเภาของพ่อค้าชาวจีนเดินทางมาค้าขายได้ผ่านมาเรือสำเภาของพ่อค้าได้เกิดอุบัติเหตุล่มลง ซึ่งบางแห่งเรียกว่า “เขาสำเภา” ส่วนคำว่า “ตะพง” นั้นก็มาจากท้องเรือที่เรียกกันว่า กะโพงเรือ มีกะโพงนอก กะโพงใน นานๆ เข้าคนเรียกเป็น “ตะพงนอก” และได้ตั้งคำว่า “ตะพง” เป็นชื่อตำบลมาจนถึงทุกวันนี้

จากคำสัมภาษณ์นางพยุ่ง มีสบาย (สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ผู้นำภาคประชาสังคมตำบลบ้านแลง ให้สัมภาษณ์ว่า “ชาวบ้านที่ดูแลวัดและสถานที่ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของประชาชน พอมี บริษัท ไออาร์พีซี มาปรับปรุงพัฒนาดูแล ก็ดีนะ แต่มาติดป้ายขนาดใหญ่กว่าบริษัท ดูแล ปรับปรุงพัฒนา เหมือนกับชาวบ้านไม่ได้ดูแลเลย ก็คับข้องใจ ผีปู่ ผีย่า ตอนนั้นคงร้องไห้กันหมด เพราะไออาร์พีซีมาติดป้ายอ้างเป็นของเค้าหมดแล้ว การทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่เห็นต้องติดป้ายเหมือนจะแสดงอะไร ไม่ใช่เฉพาะวัดนะเดี๋ยวนี้ไปสถานีดำรงจ ก็มีย้ายไออาร์พีซีไปโรงพยาบาล ก็มีป้ายไออาร์พีซี ทุกอย่างที่เป็นของประชาชนเป็นของไออาร์พีซี หมดแล้วไม่มีของประชาชนเลย”

ดังนั้น จากข้อมูลและการให้สัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้อง พบว่าประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง มีความเห็นในการเข้ามามีบทบาทของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ในการมาปรับปรุงดูแลวัดและสถานที่ที่เป็นประวัติศาสตร์ที่ชาวบ้านเคารพนับถือมากกว่าสามร้อยปี ตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ตายาย นั้น การเข้ามาดูแลพัฒนาต่างๆ มักพบว่าจะมีการติดป้ายขนาดใหญ่โดยระบุว่า บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดำเนินการทำบำรุงพื้นที่ดังกล่าว ทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกคับข้องใจ เพราะการดูแลวัดและสถานที่ทางประวัติศาสตร์นั้น ชาวบ้านดูแลมานานแล้ว การติดป้ายแสดงเชิงสัญลักษณ์ของบริษัทฯ ทำให้เกิดความไม่สบายใจ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ควรพูดคุยทำความเข้าใจในความคับข้องใจของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางกลุ่มที่หวงแหนวัตถุทางประวัติศาสตร์ของแต่ละพื้นที่ เพื่อลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

1.1.3 ด้านการเมืองการปกครอง

นโยบายด้านที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่น สืบเนื่องจากเดิมยังไม่มีภาระจ่ายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมอบสิทธิให้กับประชาชน ทำให้อำนาจในการอนุมัติการใช้ที่ดินสาธารณะได้ขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด อีกทั้งประชาชนยังไม่ตื่นตัวในการใช้พื้นที่สาธารณะ จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลพบว่าสำหรับปัญหาความขัดแย้งในอดีตเกิดจากระบบกฎหมายท้องถิ่นมิได้อำนาจในการควบคุมภาคอุตสาหกรรม

เทศบาลตำบลเชิงเนิน เปลี่ยนสถานะวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2555 จากเดิม เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเนิน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ได้รับการยกฐานะเป็น เทศบาลให้ตราเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยตามนัยมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 ประกาศโดยกระทรวงมหาดไทยและหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0890.2/ว3156 ลงวันที่ 20 กันยายน 2547 ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ไม่มีการ เปลี่ยนสถานะ

จากคำสัมภาษณ์ของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นถึงประเด็น เรื่องอำนาจที่ รัฐธรรมนูญปี 2540 พึ่งมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2521 ทำให้ภาคประชาชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มี ส่วนร่วมในการควบคุมการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม หรือสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล การสอบถาม รายละเอียดหรือการคัดค้านตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่มอบสิทธิให้ แม้กระทั่งการให้ความเห็นก็ไม่มี ในช่วงนั้น สำหรับ ปัญหานี้สืบเนื่องจากการไม่มีอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ในพื้นที่ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ประเชิญ เห่งยี่ (สัมภาษณ์ 1 พฤศจิกายน 2566) นายกเทศมนตรี ตำบลเชิงเนิน กล่าวว่า “ปัญหาเกิดจากในอดีต ระบบกฎหมายท้องถิ่นนั้น มิได้มีอำนาจในการควบคุม อุตสาหกรรม ภาครัฐไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือรับฟังข้อมูลจากประชาชน แต่เมื่อมีการกระจาย อำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเริ่มมีบทบาทในการให้ความเห็นในการจัดตั้งโรงงานที่อยู่ใน พื้นที่ และการขอความเห็น เรื่องการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม EIA และ EHIA ทำให้ชาวบ้าน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ลุกขึ้นมามีบทบาท ในการพิจารณาโครงการฯ โดยเฉพาะโครงการที่ อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เนื่องจากประชาชนจะเป็นผู้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งบางบุคคล ที่มีความคิดต่างแบบก็ตรวจสอบและสร้างข่าวที่มีผลประโยชน์บางอย่างหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มคนที่ตรวจสอบการทิ้งขยะอุตสาหกรรม และกลุ่มที่เคยตรวจสอบการทำงานของโรงงาน กลุ่มนี้มีความผูกพันกับความเจริญของโรงงานหรือไม่ การตรวจสอบถือเป็นกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่าง บางกลุ่มคนเหล่านี้เล่นหน้าที่เป็น "หมาเฝ้าบ้าน" ในการตรวจสอบและรายงานเพื่อประโยชน์ตนเอง”

ประชาชนเมื่อมีความเดือดร้อน อันเป็นผลกระทบที่เกิดจากบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีช่องทางในการเขียนคำร้อง เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลความเดือดร้อนของประชาชนนั้น พบว่ามีท่าน หนึ่งได้ให้ความเห็นในเรื่องความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากว่าไม่มีการเขียนหนังสือร้องเรียน จากประชาชน และมองว่า บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่มีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ตั้งอยู่ติดกับเขตพระราชฐานใกล้ค่ายทหารมีกฎหมายคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยเขตต์ ปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช 2478 ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2478 น.อ. อาทิตยทิพอาภา ร.น. เจ้าพระยาอมรราช พล. อ. เจ้าพระยาพิชโยธิน โดยทางผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อมั่นในการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายของไออาร์พีซี เนื่องจากอยู่ใกล้เขตพระราชฐานและค่ายทหารแต่ปัญหาจะมีในด้านโครงสร้างและกฎหมายที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขับเคลื่อนได้สะดวก เช่นเรื่องประชากรแอบแฝง โครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอต่อประชาชน ภาระของท้องถิ่นที่ต้องแบกรับประชากรแอบแฝงในพื้นที่ ที่เกิดจากปัญหาการบริหารงบประมาณ ในระเบียบข้อราชการ ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์อมร เวียนหาผล (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง กล่าวว่า “ผมเองดำรงตำแหน่งปลัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2551 และย้ายไปต่อจากนั้นกลับมาตะพง พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบันทำให้เห็นว่าเกิดกบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่โครงสร้างและกฎหมายไม่เอื้อก็เพราะการเคลื่อนพลของกลุ่มแรงงานระดมเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของพื้นที่เกิดประชากรแอบแฝงเยอะไม่ได้ย้ายทะเบียน ทำให้ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาการบริหารงบประมาณอันสืบเนื่องมาจากงบประมาณตามระเบียบราชการกำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลรัฐจะให้ตามจำนวนประชากรและให้เป็นรายหัว ซึ่งการบริหารสาธารณสุขจะอิงประชากรแต่จะเห็นว่าประชากรแอบแฝงก็มาแย่งการใช้ทรัพยากร เนื่องจากไม่ได้โอนย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาสำหรับกฎหมายที่ปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย ทำให้โรงงานจะต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ได้ตามกฎหมาย”

ดังนั้น จะเห็นว่าด้านการเมืองการปกครองก่อนประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้รับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมอบสิทธิให้กับประชาชน ทำให้อำนาจในการอนุมัติการใช้ที่ดินสาธารณะได้ขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด อีกทั้งประชาชนยังไม่ตื่นตัวในการใช้พื้นที่สาธารณะ จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลพบว่าสำหรับปัญหาความขัดแย้งในอดีตเกิดจากระบบกฎหมายท้องถิ่นมิได้มีอำนาจในการควบคุมภาคอุตสาหกรรม และประชาชนไม่ทราบสิทธิของประชาชน ทำให้เกิดความคับข้องใจ จุดกำเนิดการเกิดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ดังกล่าว

จากการศึกษา ตามที่การเมืองการปกครองท้องถิ่นได้รับมอบอำนาจจากรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 นั้น ทำให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มรับรู้และหันมาสนใจในด้านการเมือง และรับรู้อำนาจที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ของตนจะลุกขึ้นมาต่อต้านตามหลักประชาธิปไตยที่กำหนดไว้ มุมมองและค่านิยมของประชาชนก็มีความแตกต่าง บางกลุ่มกังวลเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิต นอกจากนี้มีความไม่มั่นใจในการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ เนื่องจากขาดความโปร่งใสและการชี้แจงเหตุผลที่แท้จริงเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการถอนที่ดินสาธารณะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เรื่องการยื่นขอถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ ระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลเชิงเนิน ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) สำหรับหลักฐานในด้านปัญหาเรื่องที่ดินสาธารณะพบในรายงานประชุมสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563 หรือจะเป็นรายงานประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 และท้ายสุดรายงานประชุมภาพองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง สมัยวิสามัญ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563 ที่มีการกล่าวถึง เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีปัญหาขัดแย้งในแง่มุมมองของความคิดเห็นเห็นชอบประชาชน ที่มีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยในการขอแลกที่ที่มีการเสนอระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และยังมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาประสานแก้ไขหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งจะเหลือเพียง 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ที่มีปัญหาฟ้องร้องศาลปกครองและฟ้องผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือผู้นำท้องถิ่นและบริษัทไออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) จึงเป็นจุดเริ่มต้นอีกเรื่องของความขัดแย้งที่เริ่มปะทุขึ้นมาอีกครั้ง

ทั้งนี้เห็นได้ว่า ความขัดแย้งนั้นส่วนหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่ามาจากนโยบายภาครัฐและนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เน้นการพัฒนาทำให้มีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้กับภาคประชาชน และการพิจารณานโยบายด้านที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยต้องให้ความเห็นชอบของประชาชนในพื้นที่ ที่ใช้कुคลอง ลำราง ถนน ที่ใช้มายาวนาน จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้ก็จะเห็นว่าภาครัฐหวังผลทางด้านการเมืองในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ตามแนวคิดของการเมืองมหานคร ในท่ามกลางสถานการณ์การเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยขอบเขตของงานวิจัยเล่มนี้ ได้พิจารณารูปแบบของภาคประชาชนและผู้นำท้องถิ่นเข้ามาขับเคลื่อนและร่วมสร้างพลังในการต่อรอง เพื่อแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหลายบริบท แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าความขัดแย้งในบางพื้นที่ยังมีความคุกรุ่นของประชาชนภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเกิดขึ้นมาเสมอเพราะความขัดแย้งอันเป็นพลวัตที่เกิดขึ้นประจำและหากเกิดการเปลี่ยนแปลง ฝ่ายที่ได้ประโยชน์ก็ต้องมีฝ่ายที่เสียประโยชน์ เหตุเพราะความหลากหลายทางอาชีพและพื้นฐานการศึกษา รวมถึงค่านิยมของแต่ละพื้นที่แสดงให้เห็นว่าไม่ใช่เรื่องง่ายในการจัดการความขัดแย้งในโลกปัจจุบัน

สภาพปัญหาความขัดแย้ง จุดเริ่มต้นของอำนาจการเมืองการปกครองท้องถิ่นเริ่มมีความชัดเจนและมอบอำนาจให้ประชาชนเริ่มจากรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับสำคัญ ที่มอบอำนาจให้ประชาชนได้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งมอบสิทธิในการให้ประชาชนขึ้นมาดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนดำเนินการเลือกกันเองใช้ระบบการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง โดยผู้ชนะจะเป็น

ตัวแทนเข้าไปบริหารท้องถิ่นและมีสิทธิ์เลือกตั้งตั้งบุคลากรมาช่วยบริหารงานตามโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ เพื่อบริหารตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ก็ให้ปฏิบัติตามคู่มือกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 กำหนดอำนาจหลายหน้าที่ให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนอกพื้นที่ สำหรับกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนและร่วมในการพิจารณาริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ตามมาตรา 67 ให้โรงงานทำประชาวิจารณ์และจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะเห็นว่าประชาชนเริ่มต้นตัวตามสิทธิ์อำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบและเห็นช่องทางในการแสดงออกซึ่งถือสิทธิ์อันชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตยและตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้มอบอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้การจะก่อสร้างโรงงานหรือกิจกรรมอื่นใด ต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่โรงงานนั้นๆ ตั้งอยู่ นี่คือนี่สิ่งหนึ่งที่ประชาชนมีอำนาจในการต่อรอง ให้มีการให้ความเห็นกับการขอข้อมูลให้ครบถ้วนก่อนจะดำเนินการลงความเห็นว่าเป็นเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งถือว่าประชาชนมีอำนาจต่อรองกับนายทุนของอุตสาหกรรมหรือกลุ่มทุนต่างๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดบัญญัติให้มีการกำหนดหน้าที่ ให้ดูแลกิจกรรมสาธารณะ อันเกิดประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง จากรัฐ และมีอิสระในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ อำนาจอย่างเต็มที่ในการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่สามารถรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยมีการกำหนดข้อตกลงหรือกฎหมายในชุมชน ที่เป็นรูปแบบการทำงานร่วมกัน

กฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยองจำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่าสำหรับปัญหาทางด้านการเมืองที่เกิดจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมอบอำนาจจากทางภาครัฐ และการประกาศกฎหมาย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมายที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล สิทธิในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในการปกครองตนเอง โดยการบริหารราชการท้องถิ่น การจัดระเบียบราชการบริหารมีอยู่ 2 ระบบ คือ 1) ระบบทั่วไปมี 3 รูปแบบ คือ เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด 2) ระบบพิเศษคือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาล มี 3 หลักเกณฑ์ คือ 1) เทศบาลนครมีพลเมือง 50,000 คนขึ้นไป 2) เทศบาลเมืองมีพลเมือง 10,000 คนขึ้นไป 3) เทศบาลตำบลมีพลเมือง 7,000 คนขึ้นไป ซึ่งในงานวิจัยจะมี 3 เทศบาล คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง ซึ่งจากการแสดงความคิดเห็นของ พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ ได้เขียนหนังสือ เมืองกินคน ได้อธิบายสังคมแบ่งแยกระหว่างเมืองกับชนบทไว้ในความสำคัญของการเมืองการปกครองนครและมหานคร ระบุว่า รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล “เรียกชนบท” และเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร “เรียกเมือง” ซึ่งนโยบายของแต่ละ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะแสดงให้เห็นจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีและอาชีพของ ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ดังนั้น การเมืองการปกครองท้องถิ่นได้มีบทบาทที่สำคัญตามบทบัญญัติ ของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เพื่อมีอำนาจในการดูแลประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ตามความประสงค์ของแต่ละพื้นที่ การสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนที่มีความรู้สึกคับข้อง ใจเป็นการศึกษาสภาพความเป็นมาของความขัดแย้งด้านการเมือง การให้สิทธิของประชาชนในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้ความเห็นและจัดทำประชาพิจารณ์ขอประชาชนร่วมพิจารณาใน เรื่องที่ดินสาธารณะและลงประชาพิจารณ์จนเกิดประเด็นในการขอให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง จังหวัด ระยอง ถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2562 การจัดเวทีรับความคิดเห็นของชาวบ้านแลงประมาณ 300 คน มีทั้งเห็นด้วยและ ไม่เห็นด้วย โดยมีนายสุพจน์ ต่ออาจหาญ นายอำเภอเมืองระยองเป็นประธาน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รอน.) ต้องมาดูแลความเรียบร้อย ภายหลังการแตกแยกของประชาชนแบ่งเป็นสองฝ่าย โดยประชาชนไม่เห็นด้วยกับการแลกที่ดินสาธารณะ ประโยชน์กับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) สุดท้าย นางพุง มีสบาย พร้อมชาวบ้านแลง มอบอำนาจให้นายศรีสุวรรณ จรรยา นายกสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อนยื่นฟ้องหน่วยงานรัฐรวม 11 หน่วยงาน และนายสายันต์ ศรีเผือก ที่ศาลปกครองระยองที่ปล่อยให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บุกรุกครองแปลงเปลี่ยนแปลงล้ากลางสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากนักการเมืองท้องถิ่น ได้ข้อมูลว่าปัญหาเรื่อง ที่ดินสาธารณะในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มาจากค่านิยมต่างกันประชาชนทั้ง สองฝ่ายมีมุมมองไม่เหมือนกัน อีกทั้งไม่เชื่อมั่นในตัวแทนประชาชน อย่างนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านแลง ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนส่วนใหญ่ ในการดำรงตำแหน่ง และประชาชนที่ไม่เห็น ด้วยมีการสนับสนุนจากกลุ่มองค์กรอิสระในการช่วยเหลือการหาช่องทางในการยื่นเอกสารร้องเรียน ดังคำสัมภาษณ์สายันต์ ศรีเผือก (สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2566) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน แลง ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหากลุ่มประชาชนบางกลุ่มที่เป็นชั่วตรงข้ามมาให้ข่าวว่าผมเข้าข้างไออาร์พีซี ปัญหาเกิดจากต่างคนต่างความคิด เพราะปัญหาที่ดินสาธารณะได้มีการประชาพิจารณ์ มีมติจาก

ประชาชน แต่พบว่ากลุ่มประชาชนที่ไม่เห็นชอบคัดค้านส่วนใหญ่จะเป็นบ้านหนองพญาและบ้านกันหนอง ที่รวมตัวกันไปฟ้องศาลปกครองไปฟ้องตามหน่วยราชการ ซึ่งผมเห็นว่าการขับเคลื่อนของไออาร์พีซี ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการซื้อที่ที่ประชาชนและผู้นำต้องการมาแลกกว่า 300 ไร่ โดยของบ้านแลงมีลำคลองสาธารณะประโยชน์ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ประมาณ 70 ไร่ ปัญหาความไม่เข้าใจของประชาชนกับไออาร์พีซี สำหรับกลุ่มที่มีความเห็นต่างทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกันกับประชาชนทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งตามข่าวที่มีจะเห็นว่าทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัด และหน่วยงานราชการระดมกันมาจัดเวทีให้การขอความเห็นประชาชนแต่ก็มีการโห่ร้องขัดแย้งกันระหว่างประชาชนด้วยกัน”

สาเหตุของปัญหาด้านการปกครองท้องถิ่น ถือเป็นกรปกครองหน่วยย่อยของประเทศนอกเหนือจากรัฐกลาง รูปแบบการกระจายอำนาจเปิดโอกาสประชาชนมีส่วนร่วมเลือกผู้นำของตนเข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการ เพื่อสนองความต้องการแก้ไขปัญหาประชาชนในท้องถิ่น รวดเร็วตรงความต้องการ ฉะนั้นการห้วงแหวนที่ดินสาธารณะที่เกิดขึ้นจึงต้องพึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้นำต้องรับเรื่องความเดือดร้อนของภาคประชาชน เพื่อผ่อนคลายข้อกังวลคับข้องใจ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์พระศักดิ์ เพิ่มพระคลัง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงเนิน ให้ข้อมูล ให้นำสนใจว่า “สำหรับเรื่องที่ดินสาธารณะ ทางไออาร์พีซีได้กันรั้วครอบครอง มีทั้งถนนและคูคลอง ที่เป็นของสาธารณะมีการประชุมร่วมกับหว่างเทศบาล ประชาชน ไออาร์พีซี ในการหาที่มาทดแทนที่ดินสาธารณะแลกกับที่ไออาร์พีซี ซื้อให้ทดแทนกว่า 100 ไร่ คลองสาธารณะไออาร์พีซี ปิดคลอง มีการประท้วงเนื่องจากประชาชนใช้ประโยชน์ไม่ได้ เพราะทำรั้วปิดแล้วประชาชนจะหาปลาได้อย่างไร กรณีน้ำท่วมฝั่งตำบลนาตาขวัญ เกิดจากการทำคลองให้แคบลง คลองหลังหมู่บ้านระยองชิตีปาร์คหรือไม่พิจารณา ดู ปัญหาเรื่องกลิ่นทางราชการไม่เคยตรวจพบเพราะตอนมีกลิ่นทางราชการยังไม่มา”

การสร้างกลุ่มอำนาจของประชาชน ทำให้มีอำนาจในการต่อรองกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ดังคำสัมภาษณ์สุทนต์ โพธิ์แก้ว (สัมภาษณ์ 17 มีนาคม 2566) กำนันตำบลเชิงเนิน ให้ความเห็นนำสนใจว่า “กลุ่มอำนาจของภาคประชาชน มีการรวมตัวกันและเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมด้วยช่วยกัน คณะกรรมการ คพอ ในการขับเคลื่อนกองทุนสุขภาพได้งบลงท้องถิ่นกว่าปีละ 6 ล้านบาท ได้กระจายมาลงชุมชน”

จากการศึกษาพบว่า สาเหตุความขัดแย้งที่กระทบกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีอยู่แต่ประชาชนไม่กล้าแสดงออกพิจารณาว่าความจริงใจจาก บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ส่งแต่คนที่ไม่มีอำนาจมาดูปัญหา เรื่องสิ่งแวดล้อมก็ยังไม่ได้ยังมีปัญหาเรื่องที่ดินสาธารณะที่สร้างความกดดันให้กับประชาชนการถูกเอาเปรียบจะเกิดพลังเงียบที่จะตื่นตัวจนเกิด

ความขัดแย้งที่รุนแรงได้ ดังคำสัมภาษณ์ดุสิต สุขศิริ (สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2566) ผู้ใหญ่บ้านตำบลเชิงเนิน กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นไว้ว่า “ปัจจุบันความขัดแย้งปัญหายังคงอยู่ ทางชุมชนยังไม่กล้าแสดงพลังเพราะว่าชาวบ้านเรียกร้องไป ไม่ได้แก้ปัญหาให้หมดไป การแก้ไขปัญหามีความอ่อนเร้น ปิดปากจากผู้มีอำนาจ ทางตัวแทนไออาร์พีซี มารับเรื่องแต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ด้านปัญหาน้ำในลำคลองกลีนยังมีอยู่ ร้องเรียนไปก็ไม่ได้มีการแก้ไขระวังพลังเงียบรอกการต้นตัว” สอดคล้องกับข้อคิดเห็นธนพล เมฆลานนท์ (สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2566) นักวิชาการ ระบุว่า “ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกรณีที่ดินสาธารณะนั้น ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ต้องฟังทุกเสียงแม้กระทั่งเสียงกลุ่มเล็กที่ต่อต้าน เพราะหากความขัดแย้งลุกลามยืดเยื้อ จะเกิดผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม ประชาชน ถือได้ว่าเป็นหลักการสำคัญที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับภาคเอกชน”

จากการสัมภาษณ์ของผู้นำภาคประชาสังคมตำบลบ้านแลงที่เป็นแกนนำหลักในการฟ้องหน่วยงานราชการ 11 หน่วยงาน อีกทั้งเป็นผู้ขับเคลื่อนในการเรียกร้องเมื่อเห็นว่าเกิดความไม่ยุติธรรมกับประชาชน เช่น เรื่องที่ดินสาธารณะที่อยู่ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี ในการดูแลของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นคนพื้นเพคนระยองมีอาชีพเกษตรกรรมไม่พึงฟังภาคอุตสาหกรรมและเป็นตัวแทนของการทวงแทนทรัพยากรของแผ่นดินเพื่อคงไว้ ซึ่งธรรมชาติและความสมบูรณ์ให้คงอยู่ไปชั่วลูกชั่วหลานอันเกิดจากการได้เห็นปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการรุกรานของอุตสาหกรรมในการขยายอาณาเขตที่ดินเข้ามาในพื้นที่เกษตรกรรม ดังคำสัมภาษณ์พยุ่ง มีสบาย (สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ผู้นำภาคประชาสังคม ตำบลบ้านแลงกับภาคประชาชน ลงชื่อมอบหมายให้ นายศรีสุวรรณ จรรยา ยื่นฟ้อง 11 หน่วยงานราชการ บริษัทไออาร์พีซี และนายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง นายสาส์นศรีเผือก ในการประเด็นเรื่องที่ดินสาธารณะของส่วนรวมถูกไออาร์พีซีล้อมรั้วและครอบครอง ให้ข้อมูลไว้ว่า “ชาวบ้านที่อยู่ใกล้โรงงานรู้สึกผลกระทบมากกว่าคนที่อยู่ห่าง เช่น เสียง กลิ่น ทำให้มีความรู้สึกแตกต่างกัน การมีอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการ มีผลต่อความเข้าใจและความรู้สึกของประชาชน ป้าได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อยื่นร้องต่อศาลปกครอง เรื่องที่ดินสาธารณะที่ถูกไออาร์พีซีครอบครอง ป้าต้องการให้ลูกหลานได้อยู่และใช้ที่ดินเพื่อทำอาชีพ ป้าสู้ด้วยตัวเองเพราะไม่ได้รับการช่วยเหลือจากผู้นำหรือสื่อ ปัญหาคือผู้นำอยู่ข้างไออาร์พีซีและสื่อก็ไม่ตรวจสอบหรือรายงาน ป้าต้องสู้ด้วยตัวเอง”

ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อรักษาซึ่งผลประโยชน์ทางด้านรายได้จากค่าเช่าที่ดินสาธารณะและสาเหตุที่สนับสนุนในการแลกเปลี่ยนที่ดินเพื่อให้แต่ละฝ่ายได้ใช้ที่ดินอย่างคุ้มค่าและเป็นประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อที่ดินสาธารณะอยู่ในรั้วรอบของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) การที่

ประชาชนจะเข้าไปใช้ประโยชน์ก็ยากเนื่องจากกฎระเบียบของความปลอดภัย และต้องผ่านเข้าร่วมของบริษัท การแลกที่จะทำให้ประชาชนได้ที่ดินที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำมาพัฒนาเป็นประโยชน์ได้ดีกว่า ดังคำสัมภาษณ์ประเชิด เห่งยี่ (สัมภาษณ์ 1 พฤศจิกายน 2566) นายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน ให้กล่าวไว้น่าสนใจว่า “เกิดกรณีพื้นที่สาธารณะตั้งแต่อดีตจนถึงวันนี้ได้มีการแก้ไข ปัญหา และสื่อสารกับประชาชนในการทำประชาพิจารณ์ในการขอแลกเปลี่ยนที่ดินสาธารณะ หากทำสำเร็จทางไออาร์พีซีจะซื้อที่มาจากเราไม่แลกเราก็เข้าไปใช้ประโยชน์อะไรในที่ดินสาธารณะ นั้นเห็นว่าค่าเช่าเราได้ไร่ละ 1,000 บาทต่อปี เอาเงินมาช่วยเหลือชุมชนได้เยอะ”

ด้านการเมือง อำนาจที่ได้รับมอบจากรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ทำให้เกิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ต้องดูแลดำเนินการแก้ไขทำหน้าที่ในการดูแลประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้นำท้องถิ่นโดยประชาชนเลือกกันเอง เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของแต่ละพื้นที่ได้ตามความต้องการของประชาชน มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษา เข้าไปมีส่วนร่วมโดยเฉพาะกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชน โดยโครงการที่มีกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมและรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น มีกฎหมายในการให้อำนาจท้องถิ่นในการบริหารจัดการ และนโยบายภาครัฐต้องการสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศ จึงประกาศนโยบายในพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองไม่ว่าจะเป็น โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ใน พ.ศ. 2525 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาเขตพิเศษภาคตะวันออก

ดังนั้น ด้านการเมือง พบว่า ในอดีตอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้รับอำนาจจากรัฐธรรมนูญ ปี 2540 ทำให้ไม่มีอำนาจในการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นหรือการเข้าร่วมฟังการประเมินเรื่องสิ่งแวดล้อม และอำนาจของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่ได้อำนวยความสะดวก ด้านข้อสงสัยไขปัญหาหรือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ที่มีความรู้สึกถูกละเมิดถูกเอาเปรียบจากภาคเอกชนอย่าง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ใช้อำนาจทางการเงินในการครอบครองที่ดินสาธารณะที่เป็นสมบัติของประเทศและเป็นของส่วนรวมให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ การละเลยข้อสงสัยของประชาชนกลุ่มหนึ่งหากไม่แก้ไขให้ถูกต้อง ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะไม่มีวันจบสิ้น อีกทั้งกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันจะขับเคลื่อนกระแสแห่งความขัดแย้งอย่างไม่จบสิ้น แต่อีกมุมหนึ่งการที่ประชาชนไม่ทำการยื่นหนังสือร้องเรียนตามระเบียบข้อกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ไม่มีหลักฐานความเดือดร้อนหรือประชาชนไม่เชื่อใน

การแก้ไขปัญหของภาครัฐจึงหันไปพึ่งกลุ่มอิสระอย่างกลุ่มองค์การพัฒนาเอกชน เพื่อเข้ามาขับเคลื่อนปัญหาที่จะได้คำตอบที่รวดเร็วและประชาชนเองรู้สึกว่ามีผู้รับเรื่องปัญหาที่ไว้วางใจได้

1.1.4 ด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ภาพรวมของจังหวัดระยองมีเศรษฐกิจสาขาหลัก 4 สาขา ได้แก่

- 1) สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และประมงสาขาการเกษตรกรรม/เพาะปลูกยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรด ทูเรียน เงาะ มังคุด สาขาปศุสัตว์ การประมง
- 2) สาขาอุตสาหกรรม นับจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกที่กำหนดแนวทางการพัฒนาให้จังหวัดระยองเป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่เป็นศูนย์บริการมาตรฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยีและกำหนดให้ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นประตูทางออกให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ

จังหวัดระยองมีการขยายจากภาคอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม 2 ประเภท คือนิคมอุตสาหกรรม มีจำนวน 11 แห่ง และเขตประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 5 แห่ง สวนอุตสาหกรรม จำนวน 1 แห่ง คือสวนอุตสาหกรรมระยองอินดิสเตรียลปาร์ค

- 3) สาขาเศรษฐกิจพาณิชย์กรรมและการคลัง จังหวัดระยองมีประชาชนเข้ามาทำงานและท่องเที่ยวในแต่ละปี เป็นจำนวนมากมีการประกอบธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวางการค้าปลีก และการค้าส่ง พ.ศ. 2560 เศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ 3.0 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 0.4 ต่อปี 2561 เศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ 3.2 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2560 อยู่ที่ร้อยละ 0.5 คาดการณ์ปี 2562 เศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ 3.9 ชะลอตัวจากที่ขยายตัวร้อยละ 4.8 ใน พ.ศ. 2561

- 4) สาขาการท่องเที่ยวและการบริการ สำหรับจังหวัดระยองมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมีทั้งหาดทราย ทะเล เกาะ ภูเขา น้ำตก สวนผลไม้รวมทั้งอาหารทะเลมีชายหาดยาวกว่า 100 กิโลเมตรมีเกาะเสม็ดที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูง มีจำนวนห้องพัก 154,245 ห้อง

พื้นที่ศูนย์กลางเศรษฐกิจของเมือง เทศบาลนครระยอง มีพื้นที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเมืองที่สำคัญอยู่ คือ พื้นที่บริเวณชานเมืองชุมชนเกาะกลอย ชุมชนพุนไฉ่ ชุมชนสองพี่น้อง ชุมชนกันปึกและชุมชนทุ่งไตนดินเนินพระ มีประชากรอาศัยอยู่ไม่หนาแน่นมากอดีตเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของเมือง ปัจจุบันวิถีชีวิตของชุมชนมีการปรับเปลี่ยนจากสังคมเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมมาสู่เศรษฐกิจการค้าอย่างไรก็ตาม ในพื้นที่แถบนี้ก็ยังพบการทำเกษตรกรรมอยู่บ้างประปราย เช่น สวนพุทรา ผักสวนครัว และปศุสัตว์ เป็นต้น ในอนาคตพื้นที่แถบนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ที่พักอาศัยอาจทำให้เกิด

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมติดตามมาโดยเฉพาะปัญหาการระบายน้ำในยามที่เกิดฝนตกหนักเนื่องจากพื้นที่ถูกถมและปรับพื้นที่จนหมดด้านพื้นที่ศูนย์กลางเศรษฐกิจของเมือง เทศบาลนครระยอง สองฟากฝั่งของถนนสุขุมวิท ถนนอารีย์ราษฎร์ และถนนสมุทรคงคา เช่น ถนนยมจินดา ถนนบำรุงราษฎร์ ถนนตากสินและถนนจันทอุดม เป็นต้น

เศรษฐกิจที่สำคัญเป็นย่านศูนย์กลางการค้า การขนส่ง ธุรกิจการเงิน โรงแรม และธุรกิจบริการของเมือง มีประชากรเข้ามาอยู่อาศัยอย่างหนาแน่นมีประชากรแฝงที่มาจากต่างถิ่นส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไปจำนวนประชากรจากต่างถิ่นมีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนประชากรที่เป็นคนท้องถิ่นพื้นเพเดิม บริเวณถนนอารีย์ราษฎร์และถนนสมุทรคงคาพื้นที่ย่านนี้ เป็นศูนย์กลางของสังคมเศรษฐกิจชาวประมงพื้นบ้านและอุตสาหกรรมประมง ซึ่งเป็นเศรษฐกิจหลัก ที่มีความสำคัญมาแต่อดีตและยังคงความสำคัญอยู่ทุกวันนี้ ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพประมง คือ ชุมชนกันปึกเป็นต้น แหลมรุ่งเรืองบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือ 3 แห่ง โรงงานน้ำปลา 30 แห่ง มีครัวเรือนประมงพื้นบ้านขนาดเล็กและครัวเรือนที่เป็นแรงงานในภาคประมงกว่า 1,500 ครัวเรือน เป็นที่พักอาศัยของแรงงานต่างด้าวส่งผลกระทบต่อกรจ้างแรงงานท้องถิ่นมีค่าแรงที่ถูกมาก

เทศบาลตำบลเชิงเนิน สภาพเศรษฐกิจประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป ค้าขายประกอบ ธุรกิจส่วนตัว และประกอบอาชีพเกษตรกรรมบางส่วน อาชีพรองลงมาคือค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับราชการโดยประมาณ ได้แก่ 1) รับจ้างร้อยละ 70 เปอร์เซ็นต์ 2) ค้าขายร้อยละ 12 เปอร์เซ็นต์ 3) เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 10 เปอร์เซ็นต์ 4) รับราชการร้อยละ 3 เปอร์เซ็นต์ 5) อื่นๆ ร้อยละ 5 เปอร์เซ็นต์ การเลี้ยงสัตว์ เป็นการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น โคเนื้อ , ไก่พื้นบ้าน การเลี้ยงมีกระจายอยู่ทั่วตำบล ด้านหน่วยธุรกิจเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเนิน ได้แก่ ธนาคาร 1 แห่ง โรงแรม 2 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน 6 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 4 แห่ง โรงสี 1 แห่ง ร้านค้าทั่วไป 370 แห่ง บ้านเช่า 391 แห่ง

เทศบาลตำบลบ้านแลง สภาพเศรษฐกิจเป็นชุมชนของตำบลบ้านแลงมีความหนาแน่นไม่มากนัก ส่วนมากจะอยู่อย่างกระจัดกระจายทั่วพื้นที่ แต่มีแนวโน้มว่าจะพัฒนาเป็นชุมชนหนาแน่นมากขึ้นในอนาคตเพราะเหมาะแก่การอยู่อาศัย โดยห่างจากตัวจังหวัดและอำเภอเพียง 6 กิโลเมตร แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติ ที่สำคัญมีเขตอุตสาหกรรมบางส่วนของพื้นที่ ซึ่งจะนำความเจริญและชุมชนแรงงานเข้ามาสู่พื้นที่ สำหรับประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น รองลงไป ได้แก่ อาชีพรับจ้างและค้าขาย ได้แก่ หน่วยธุรกิจเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ได้แก่ ปั้มน้ำมันและก๊าซ 1 แห่ง, โรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่ง, โรงสี 1 แห่ง ด้านการรวมกลุ่มของประชาชน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 5 กลุ่ม, กลุ่มออมทรัพย์

2 กลุ่ม, กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแลง 1 กลุ่ม, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลบ้านแลง 1 กลุ่ม, กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 1 กลุ่ม

องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลตะพง สภาพทางเศรษฐกิจพบว่าอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรองลงมา คือ ค้าขาย รับราชการ พนักงาน โรงงาน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ได้แก่ ทำสวน ร้อยละ 47 ค้าขาย ร้อยละ 30 การประมง ร้อยละ 13 รับราชการ ร้อยละ 3 ทำไร่ ร้อยละ 1 ทำนา ร้อยละ 1 อื่นๆ ร้อยละ 5 ด้านหน่วยธุรกิจเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ได้แก่ ธนาคาร 1 แห่ง โรงแรม 4 แห่ง บังกะโล 10 แห่ง ปั้มน้ำมัน 7 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 5 แห่ง บริษัท/ห้างหุ้นส่วน จำกัด 27 แห่ง ร้านค้าทั่วไป 131 แห่ง บ้านเช่า 88 แห่ง การศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนอนุบาล 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง สถาบันและองค์การทางศาสนา ได้แก่ วัด/สำนักสงฆ์ 5 แห่ง เช่น วัดตะพงนอก วัดตะพงใน วัดช้างชนศิริราษฎร์บำรุง วัดยายดา วัดเขายายดาธรรมาราม ศาลเจ้า 4 แห่ง สาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะพง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยายดา และสภาพทางชีวภาพพืชเศรษฐกิจของภาคประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลตะพงส่วนใหญ่จะเป็นพืชประเภทผลไม้ เช่น เงาะ, ทุเรียน, มังคุด, มะม่วง, มะพร้าว ส่วนมากปลูกในหมู่ที่ 1, 2, 3, 6, 7, 8 นับเป็นพืชเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างสูงเป็นการเพาะปลูกเพื่อจำหน่ายทั้งในท้องถิ่นและส่งออกทั่วประเทศ ต่างประเทศ มีการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร เช่น ทุเรียนนำมาแปรรูปเป็นทุเรียนทอดเป็นสินค้าและของฝากที่เด่นดังที่มาระยองแล้วต้องซื้อเป็นของฝาก สำหรับด้านพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง ยังมีการปลูกบ้างในหมู่ที่ 6, 7 การปลูกเพื่อจำหน่ายภายในท้องถิ่น และท้องถิ่นใกล้เคียง ส่วนยางพารา ปลูกมากในหมู่ที่ 2, 3, 6, 7 และ 10 ปลูกเพื่อจำหน่ายในรูปของยางแผ่น ส่วนข้าวมีการปลูกบางหมู่บ้านส่วนใหญ่ปลูกเพื่อการบริโภคภายในครอบครัว การประมงเป็นการทำประมงขนาดเล็กส่วนมากหมู่ที่ 5, 9, 10 เป็นลักษณะการทำประมงเพื่อการค้า โดยส่งขายตลาดกลางผลไม้ตะพง ร้านอาหารตามชายหาด การเลี้ยงสัตว์ เป็นการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น ไก่เนื้อ, หมู การเลี้ยงมีกระจายอยู่ทั่วตำบลส่วนมากเลี้ยง โดยเป็นคู่สัญญากับบริษัทการเกษตรขนาดใหญ่ ยกเว้นโคเนื้อ ส่วนการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในปัจจุบันประสบปัญหาขาดทุนมีเพียงไม่กี่ราย

สรุปได้ว่า การประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมโออาร์พีซี สำหรับเทศบาลตำบลเชิงเนินกับองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ประชาชนในพื้นที่แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำงานบริษัท และค้าขาย อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเชิงเนิน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ในการขยาย

พื้นที่ภาคอุตสาหกรรม สร้างผลดีกับประชาชนในพื้นที่เทศบาลเชิงเนินในการส่งเสริมรายได้ให้กับประชากรในพื้นที่ และงบประมาณในการบริหารงานของเทศบาลเชิงเนิน ซึ่งต่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลตะพล และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ที่มีประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรม ทำไร่ ทำสวน ทำให้มีผลกระทบทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของภาครัฐ เนื่องจากทางภาครัฐเน้นการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นหลัก โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากการขยายพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประเด็นดังกล่าวสร้างความขัดแย้งในพื้นที่ พบว่า การตื่นตัวของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างการรวมพลังของกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยทำให้เกิดการก่อตัวของประชาสังคม โดยการที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นที่ปรึกษาและก่อร่างสร้างกลุ่ม “รักษบ้านแลง” ของกลุ่มไม่เห็นด้วยในการพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายของภาครัฐและการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ตามผลการสัมภาษณ์วรวิทย์ ศุภโชคชัย (สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2566) ประธานคณะทำงานร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า “ตั้งแต่มีเขตประกอบการฯ ไออาร์พีซีทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่ดี ราคาที่ดินสูงคนมาอยู่ระยองเยอะอำนาจการซื้อสูงทำให้ระยองสามารถค้าขายได้ตลอด” สอดคล้องกับความเห็นจากบทสัมภาษณ์ประเชิญ เห่งยี่ (สัมภาษณ์ 1 พฤศจิกายน 2566) นายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า “อุตสาหกรรมสร้างประโยชน์กับจังหวัดระยองหลายด้าน เช่น ไออาร์พีซีสร้างเศรษฐกิจให้กับระดับจังหวัดและระดับประเทศเลย เพราะภาษีสามารถเลี้ยงดูและพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีไม่ต้องพึ่งภาครัฐแบ่งเบาไปได้เยอะ ภาษีสรรพากรที่เก็บได้เอามาเลี้ยงชุมชนที่ขาดแคลนได้เป็นอย่างดี เช่น คนยากไร้ คนขายขอบ มีการพัฒนาด้านโครงสร้างหลายด้าน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า คู คลอง ด้านคุณภาพชีวิตที่ประชาชนในท้องถิ่น ด้านส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชนในท้องถิ่น ด้านประชากรแอบแฝง มีผลกระทบส่วนใหญ่เป็นคนต่างด้าวที่ทำงานในโรงงาน”

การสนับสนุนงบประมาณจากบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มอบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาพื้นที่ให้ไ้รวดเร็วขึ้น เพราะงบประมาณของราชการบางครั้งไม่ทันเวลากับความเดือดร้อนของประชาชน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์สายันต์ ศรีเผือก (สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2566) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ให้สัมภาษณ์ว่า “ไออาร์พีซีให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและการช่วยเหลือหลายด้านมีส่วนร่วมกับชุมชน การขยายการผลิตเพื่อให้ตอบสนองกับนโยบายของภาครัฐและเศรษฐกิจที่ต้องเติบโตเพื่อรองรับการขยายตัวก็ไม่ได้เกิดเฉพาะเขตประกอบการไออาร์พีซี ทุกที่ก็ขยายการผลิตทั้งหมดเพราะระยองเป็นพื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา EEC ความขัดแย้งสำหรับเทศบาลระยองส่วนใหญ่จะเป็นเชิงบวกมากกว่าเพราะทำให้มี

อัตราการทำงานสูงขึ้น สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ส่วนปัญหาฝุ่นควันมลพิษยังคงมีการควบคุมที่ดีจากภาคอุตสาหกรรมอยู่แล้ว”

การสนับสนุนให้บุตรหลานของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาทำงาน มีรายได้สร้างเศรษฐกิจในครอบครัวอันเกิดจากการมีเขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์สุทนต์ โปธิ์แก้ว (สัมภาษณ์ 17 มีนาคม 2566) กำนันตำบลเชิงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การที่ประชาชนบางกลุ่มบอกว่าบริษัทไออาร์พีซี ไม่รับลูกหลานคนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่รอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีนั้น สำหรับผมเห็นว่า มีข้อจำกัดหลายอย่าง ส่วนบางคนก็ได้รับการจ้างเข้าทำงาน ไม่ว่าจะ เป็นพนักงานชั่วคราว พนักงานประจำ หรือการที่มีบริษัทผู้รับเหมาได้งานจากบริษัทไออาร์พีซี ก็เกิดการจ้างงาน วันนี้ลูกผมก็ได้ทำงานที่นั่น แต่จะมองได้เพราะเป็นลูกผมก็ไม่ใช่เพราะบริษัทเค้าต้องพิจารณาจากสมบัติด้วย แต่จะให้มารับทุกคนที่เรียนจบแต่คุณสมบัติไม่ตรงก็ไม่สามารถจะรับคนคนท้องถิ่นเข้าทำงานทุกคนได้หรอก เพราะบริษัทเค้าก็ตำแหน่งงานที่ว่างคุณสมบัติการศึกษา” สอดคล้องกับการสัมภาษณ์เลอศักดิ์ ทองรุ่ง (สัมภาษณ์ 1 เมษายน 2566) ผู้บริหาร บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ไออาร์พีซีสนับสนุนคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยจัดตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมสุขภาพสนับสนุน 6 ล้านบาทต่อปี เป็นทุนสำหรับทางการแพทย์และสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่”

ด้านเศรษฐกิจ สำหรับภาคประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ที่มีอาชีพเกษตรกรรมกลับตรงกันข้ามกัน ที่สร้างผลกระทบในการแย่งงานคนระยอง ทำให้คนในพื้นที่เห็นว่าการพัฒนาจากภาคอุตสาหกรรม มิได้ทำให้รายได้ของประชาชนในพื้นที่เพิ่มแต่อย่างใดผลจากการพัฒนาจากภาครัฐทำให้จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมอันดับหนึ่งในประเทศไทย พ.ศ. 2561 แต่สำหรับด้านเศรษฐกิจสำหรับประชาชนมิได้สะท้อนความกับรายได้ประชาชนในพื้นที่ และไม่ได้สะท้อนกับรายได้ของจังหวัดระยอง เนื่องจากคนในพื้นที่อาชีพส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติทางด้านที่ดิน น้ำ อากาศ เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจ้างงานกับเขตประกอบการไออาร์พีซีแต่อย่างใดประเด็นความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดผลกระทบเชิงลบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นว่าความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลกระทบเชิงลบ ส่วนใหญ่ประชากรในพื้นที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชาวไร่ ชาวสวน ไม่ใช่กลุ่มทำงานรับจ้าง พ่อค้า แม่ค้า ในเขตประกอบการไออาร์พีซี สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ทวีป แสงกระจ่าง (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ให้สัมภาษณ์ว่า “การที่มีเขตประกอบการไม่ได้ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญเพราะประชาชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม การจ้างงานในพื้นที่มีเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ แต่บางครั้ง

คนในท้องถิ่นไม่ได้ทำงานกับไออาร์พีซีเนื่องจากเรื่องคุณสมบัติและข้อจำกัด ควรพิจารณาหาจุดตรงกลางเพื่อสร้างความยั่งยืนและร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาพื้นที่จังหวัดระยอง ไม่ได้สร้างเศรษฐกิจที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่เพราะคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 80% ที่เหลือก็รับจ้างพนักงานบริษัทและราชการ ประมาณ 20%” การสัมภาษณ์ นางนิชาภา วงศ์บุบผา (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การค้าขายดีคนโรงงานเยอะทำให้มีกำลังซื้อที่ดินตอนนี้ก็แพงจนซื้อไม่ได้จะดีสำหรับคนมีที่เงินแต่คนไม่มีที่ก็คงไม่มีปัญญาซื้อต้องเช่าบ้านจนตาย”

ดังนั้นผลการศึกษา พบว่า มีผลกระทบด้านเศรษฐกิจกับประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กรณีมีเขตประกอบการไออาร์พีซี ทำให้การอัตรการจ้างงานสูง ราคาที่ดินสูง อำนาจการซื้อสูง ในแง่ของภาษีอากรที่ท้องถิ่นได้รับทำให้เกิดเงินอุดหนุนให้ขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้บางส่วน ส่วนแ่งเงินทุนที่ไออาร์พีซีสนับสนุนท้องถิ่นที่ร้องขอและอยู่นอกกรอบที่กฎหมายอนุญาตให้ใช้หรือทางรัฐไม่ได้สนับสนุนตามระเบียบราชการ ทางไออาร์พีซีจะอุดหนุนมาโดย สำหรับประชากรที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค่าขาย และเป็นพนักงานบริษัท ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประชากรที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดระยอง อันเนื่องมาจากได้รับการจ้างงานจากบริษัทไออาร์พีซี และบริษัทอื่นๆ ด้านประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พบว่าไม่เกิดการจ้างงานกับประชาชนในพื้นที่และคนในพื้นที่เองโดนแย่งงานจากจังหวัดอื่นการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดเก็บขยะ ควบคุมด้านสถานที่ศึกษาที่ไม่เพียงพอเนื่องจากภาระโตของเมือง และหมู่บ้านขยายตัวจนท้องถิ่นพัฒนาไม่ทัน ส่วนการใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณที่เป็นรายหัวที่ภาครัฐมอบให้ไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่มีอยู่จริง ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอเหตุเกิดจากประชากรแอบแฝงที่อยู่

1.5 ด้านสังคม

จากการศึกษา พบว่าก่อนที่จะมีการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี สำหรับเทศบาลตำบลเชิงเนินกับองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ประชาชนไม่ได้รับผลกระทบทางด้านการเข้าไปใช้พื้นที่สาธารณะเท่าใดนักเนื่องจากมีเส้นทางในพื้นที่หลายเส้นทาง แต่จะมีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ประชาชนในพื้นที่มีผลกระทบอันเนื่องมาจากมีชีวิตประจำวันในการใช้พื้นที่สาธารณะที่อยู่ในรั้วที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ทำการกันรั้วไว้ เพราะอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวิถีชีวิตแบบชาวบ้านดั้งเดิม มีการหาปลาตามแหล่งคูคลอง เพื่อยังชีพแต่ละวัน และใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐานเช่นกัน

ผลการสัมภาษณ์จิณฉัตร เรือนอิน (สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลตะพง) กล่าวว่า “ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบเขตประกอบการเกิดมาตั้งแต่รุ่น ต่อกเตอร์ประมวล สร้างท่าเรือเคยให้คำมั่นกับชาวประมงในพื้นที่ที่เกิดผลกระทบว่า สร้างท่าเรือแล้วจะทำอย่างไรเรายังทำประมงได้เหมือนเดิมหรือไม่ ดร.ประมวลได้ตอบประชาชนในตอนนั้น คือได้หมด แท้จริงแล้วในปัจจุบันเรือประมงไม่สามารถวิ่งผ่านท่าเรือที่พีไอหรือไออาร์พีซีได้ ทำให้ชาวประมงดั้งเดิมได้เปลี่ยนวิถีชีวิตจากสมัยก่อนสำหรับ นายสุทธ อัดชาลัย เป็นคนที่รักบ้านเกิดและมองเห็นว่าคนต่างถิ่นมายึดอำนาจสร้างความเหลื่อมล้ำของรายได้ของประชาชนในพื้นที่และประชากรแอบแฝงที่เข้ามาใช้ทรัพยากรของคนระยองแล้วก็กลับบ้านเกิดโดยไม่ได้เสียภาษีให้กับภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไข” สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์มงคล สมานทอง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนเทศบาลตำบลเชิงเนิน อดีตพนักงานไออาร์พีซีลาออกลงเล่นการเมืองท้องถิ่น ให้ข้อมูลว่า “ผมเคยทำงานที่พีไอซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นไออาร์พีซี สำหรับความขัดแย้งมีมานานแล้ว แต่เมื่อมีการมอบอำนาจให้ประชาชนแต่ยังไม่เต็มทีปี 2542 มีระเบียบมอบอำนาจบางส่วนให้ประชาชน แต่ต้องมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย เช่น การตรวจสุขภาพ ไออาร์พีซียังไม่เพียงพอและการตรวจคุณภาพอากาศต้องเป็นไปตามจุดตรวจที่สำคัญเพื่อให้ข้อมูลชี้แจงแก่ประชาชนในพื้นที่”

ดังนั้น จะเห็นว่าด้านสังคมจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นสังคมชนบทมีการอยู่ถ้อยทีถ้อยอาศัยไม่มีความขัดแย้งเนื่องจากยังไม่มีประเด็นเรื่องที่ดินสาธารณะ และยังเป็นเพียงข้อสงสัยของประชาชนในกรณีเขตประกอบการอุตสาหกรรมได้ทำรั้วและกั้นเขต ในขณะที่นั้นยังไม่มี การตั้งกลุ่มประชาสังคม “กลุ่มรักษ์บ้านแลง” ที่ได้รับการก่อตั้งจากองค์การพัฒนาเอกชน ความขัดแย้งจึงเป็นเพียงกลุ่มประชาชนกลุ่มเล็กๆ ในวงแคบเท่านั้น แต่สำหรับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้น มีมาตั้งแต่มีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ความขัดแย้งทางด้านสังคม จากการศึกษาด้านปัญหาความขัดแย้งทางด้านสังคมมีความสำคัญต่อประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมการเปลี่ยนวิถีชีวิต ความหนาแน่นของประชากร ทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐานได้สร้างความกังวลให้กับประชาชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่ ดำเนินการอยู่ โดยจะเห็นว่า การตื่นตัวของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ ได้รวมกลุ่มแสดงตนเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง อย่างเช่น ปัญหาเรื่องการคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล ตำบลกระแสบน อำเภอกาบัง จังหวัดระยอง พ.ศ. 2558 คัดค้านการก่อสร้าง

เนื่องจากกังวลในเรื่องสถานที่ก่อสร้างอยู่กลางใจชุมชนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเกิดการตั้งกลุ่ม “รักษ์กระแสบน” ร่วมต่อต้านแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับอนุมัติ

ปัญหาความขัดแย้งจากการต่อต้านของนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พ.ศ. 2555 ให้เป็นโครงการนิคมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มอบกรรมสิทธิ์ให้ บริษัท ไออาร์พีซี ดำเนินการและได้จัดทำรายงานประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่ม และปัญหาเรื่องโรงงานลักลอบปล่อยน้ำเสียลงลำรางสาธารณะ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พ.ศ. 2563 ก่อเกิดความเดือดร้อนในการมีฝนกรดทำให้ปลาที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้ตายยกบ่อ ที่หมู่บ้านหนองพะวาหมู่ 4 ตำบลบางบุตรอำเภอบ้านค่ายจังหวัดระยอง ประชาชนได้ร้องเรียนประธาน “เครือข่ายกลุ่มเฝ้าระวังน้ำผิวดิน” มีกำนันตำบลบางบุตร ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านเข้าตรวจสอบสถานที่ที่มีการลักลอบปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงลำรางสาธารณะส่งกลิ่นเหม็นทำให้ชาวบ้านต้องประสบปัญหาเสบตาและจมูกสำหรับคู่ขัดแย้งคือบริษัทวินโพรเสส จึงยื่นฟ้องศาลจนสุดท้ายศาลสั่งให้ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเขต 20 ล้านบาท ซึ่งเป็นคดี “หนองพะวา” สารเคมีอาบแผ่นดินและแหล่งน้ำสาธารณะวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ศาลจังหวัดอ่านคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ สวพ 1/2564 สั่งให้บริษัทวินโพรเสสจำกัด ผู้ก่อมลพิษสร้างความเสียหายแก่พื้นที่เกษตรและที่ทำกินประชาชนผู้ฟ้องคดีทนายความตัวแทนจากมูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH) เข้าร่วมฟังคำพิพากษาแต่ปัญหามลพิษในพื้นที่ก็ยังไม่สิ้นสุดมีการตรวจพบสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) จำเป็นต้องติดตามเฝ้าระวัง สำหรับความขัดแย้งนี้เกิดจากภาคเอกชนและประชาชนร่วมมือกับกำนันผู้ใหญ่บ้านไปดำเนินการเอง ทั้งที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ได้รับการเลือกตั้งจากภาคประชาชนแต่ประชาชนกลับเลือกให้กลุ่มภาคประชาชนและกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้รับเรื่องและขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาคือคล้ายซึ่งใน พ.ศ. 2567 ยังพบข่าวการไหม้ของบริษัทดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบทางด้านสารเคมีที่ไหม้ไฟเกิดควันพิษแพร่กระจายไปหลายสิบกิโลเมตร ยิ่งตอกย้ำถึงปัญหาทางด้านมลพิษที่กลุ่มโรงงานก่อสร้างขึ้นและภาครัฐ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจเพียงพอต่อการจัดการปัญหา โดยการจะปิดบริษัทหรือเข้าจัดการนั้นต้องผ่านหน่วยงานราชการหลายชั้น เช่น กรมอุตสาหกรรม ผู้ว่าราชการ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมากมาย ท้ายสุดประชาชนต้องสู้กันเองโดยการจัดตั้งกลุ่มเรียกร้องเพื่อสร้างพลังเสียงในการต่อรองและดิรนรนเพื่อความผาสุกของพื้นที่อันเนื่องมาจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงและไม่สามารถจะย้ายบ้านหรือย้ายถิ่นฐานออกไป (ผู้จัดการ, 2564, www.mgronline.com)

ปัญหาเรื่องความขัดแย้งจากการต่อต้านของนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) อำเภอบ้านค่ายจังหวัดระยอง พ.ศ. 2555 ให้เป็นโครงการนิคมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มอบกรรมสิทธิ์ให้บริษัทไออาร์พีซี ดำเนินการและได้ว่าจ้างบริษัทเอิร์ธแอนด์ซันจำกัด เป็นที่ปรึกษา

จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ผู้พัฒนาโครงการต้องเจอกับแรงต่อต้านจากภาคประชาชนออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่ม “คนบ้านค่ายรักบ้านเกิด” การจัดประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผ่านความเห็นชอบแต่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างได้ การต่อสู้ฟ้องร้องเพิกถอนนั้นได้ผลสรุปจากศาลปกครองจังหวัดระยอง ได้พิพากษาเพิกถอนประกาศการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) ในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2555 ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากพื้นที่เดิมเป็นพื้นที่ประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรมตามผังเมืองรวมจังหวัดระยองและได้ผ่านประชาวิจารณ์แล้วแต่กลับมีประกาศจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมออกมาสุดท้าย (อภิชัย สิงห์ศรี, 2560, น. 1)

ผลกระทบด้านสังคม คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการข้อมูลปัญหาทางด้านสังคมในมิติผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ยังคงมีอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีการแก้ไขดีกว่าที่ผ่านมา ซึ่งยังคงต้องใช้เวลา หลังปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและอาชีพของประชาชนระยองเดิมเป็นกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง ซึ่งมีความกังวลในผลกระทบกับพืชผลที่ปลูกและถือเป็นรายได้ของคนในพื้นที่ การเปลี่ยนวิถีชีวิตดั้งเดิมอันเหตุสุดวิสัยของสถานการณ์รุกร้าของภาคอุตสาหกรรมเข้ามาแย่งชิงใช้ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นน้ำ อากาศ ทั้งปัญหาด้านประชากรแอบแฝงที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับพื้นที่ทำให้เกิดผลกระทบกับประชาชนโดยตรง ต้องรีบดำเนินการแก้ไข

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในทุกสังคมมีวัฒนธรรมแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไปถูกหล่อหลอมสะสมกันมาจนเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นความเชื่อ ค่านิยมและความรับรู้ของประชาชนทำให้มีผลต่อการที่จะนำแบบแผนมาดำเนินชีวิตให้กับคนในสังคมนั้นๆ อีกทั้งการรวมตัวกันของประชาชนก่อให้เกิดความรู้ทักษะในการใช้สิทธิหน้าที่ของประชาชนตามประชาธิปไตยได้ให้อำนาจไว้ในแต่ละมาตรา

จังหวัดระยองประสบปัญหาเรื่องประชากรแอบแฝงที่มาทำงานในบริษัทพักอาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นแรงงานแบบรายเดือนและแรงงานแบบรายวัน ซึ่งได้ย้ายครอบครัวมาอยู่ในพื้นที่ แต่ไม่ได้ทำการย้ายทะเบียนบ้านทำให้เกิดปัญหาสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องทรัพยากร โครงสร้าง เนื่องจากภาครัฐจะสนับสนุนงบประมาณจากจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านเท่านั้น และปัญหาเรื่องโรงพยาบาล โรงเรียน ไม่เพียงพอทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรที่จำกัด ดังจะเห็นได้จากรายงานปัญหาของจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นประเด็นที่ไม่สามารถแก้ไขได้เนื่องจากสิทธิในการโอนย้ายทะเบียนบ้านไม่สามารถบังคับได้ เพราะมีกฎหมายสิทธิมนุษยชนดูแลอยู่ ปัญหานี้เกิดทุกพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรม

จากการสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลว่าก่อนมีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีและการพัฒนาอุตสาหกรรม ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนทำไร่ ทำนา แต่ด้วยปัญหาประชากรแอบแฟงและการเจริญของหมู่บ้านจัดสรรต่างๆ ทำให้โครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังคำสัมภาษณ์ของพี่ระศักดิ์ เพิ่มพระคลัง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนเทศบาลตำบลเชิงเนิน กล่าวไว้ว่า “สมัยก่อนคนระยองทำนาทำไร่พอมีเขตประกอบการไออาร์พีซี อาชีพทำนาทำไร่เริ่มหายไปกลับมาประกอบอาชีพค้าขายธุรกิจส่วนตัวแต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานโรงงานเพราะสมัยก่อนโรงงานไม่รับคนระยองและคนระยองเดิมไม่ได้ศึกษาในระดับสูงเนื่องจากต้องทำนาทำไร่อยู่บ้าน ปัญหาผลกระทบจากการมีอุตสาหกรรมจะเป็นเรื่องสาธารณูปโภค เช่น น้ำปะปา ไม่เพียงพอเนื่องจากคนต่างถิ่นย้ายมาระยอง และเป็นประชากรแอบแฟงปัจจุบันประชากรในทะเบียนบ้านมีประมาณ 23,000 คน และมีแอบแฟงอีกประมาณ 23,000 คน เมื่อรวมกันทำให้มีประชากรถึงเกือบ 5 หมื่นคน จะเห็นว่าอัตราส่วน 1:1 คน เวลาที่มีโรงเรียนจากภาคประชาชน เช่น ส่งเรื่องไปที่ศูนย์ดำรงธรรมจะมีตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลไปร่วมกับสาธารณสุขเพื่อไปตรวจสอบปัญหาและแก้ไขปัญหาให้ประชาชนเมื่อศูนย์ดำรงธรรมส่งหนังสือแจ้งมาที่องค์การบริหารส่วนตำบล”

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์สภาพความเป็นมาทางด้านสังคมในพื้นที่ พิจารณาพบว่าผลกระทบด้านสังคมมีผลกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีนั่น ในกลุ่มประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความเห็นเป็นภาพรวมว่าประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และเป็นพนักงานบริษัท ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประชากรที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดระยอง อันเนื่องมาจากการจ้างงานจาก บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และบริษัทอื่นๆ สืบเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไม่เกิดการจ้างงานกับประชาชนในพื้นที่และคนในพื้นที่เองโดนแย่งงานจากจังหวัดอื่น การต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า น้ำปะปา การจัดเก็บขยะ ควบคุมด้านสถานที่ศึกษาที่ไม่เพียงพอเนื่องจากการโตของเมืองและหมู่บ้านขยายตัวจนท้องถิ่นพัฒนาไม่ทัน ส่วนการใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณที่เป็นรายหัวที่ภาครัฐมอบให้ไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่มีอยู่จริง ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอเหตุเกิดจากประชากรแอบแฟงที่อยู่

ด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากมิได้นับรวมประชากรแอบแฟงที่เข้ามาค้าแรงงานในพื้นที่ สืบเนื่องจากไม่โอนทะเบียนบ้านมาอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ เกิดปัญหาทางด้านงบประมาณ ภาษี ที่รัฐส่งมอบมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน พบว่า จากการสัมภาษณ์ปัญหาทางด้านสังคมในมิติทางทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานนั้น ทำให้เกิด

ปัญหาเกี่ยวกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด อันเนื่องจากมีประชากรแอบแฝงเข้าร่วมใช้ทรัพยากร โดยประเด็นนี้เป็นที่ทราบในหน่วยงานรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ไม่สามารถดำเนินการอย่างไรได้ เป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์วรสรินทร์ หิตะรัตน์ (สัมภาษณ์ 18 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลตะพง กล่าวว่า “ดิฉันเป็นคนท้องถิ่นและรับงานเป็นผู้รับเหมา ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในอดีตมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่ทำให้ชุมชนต้องปิดหน้าโรงงาน ไออาร์พีซีเพื่อต่อต้านการก่อสร้างนั้นๆ ในขณะนี้ทางบ้านได้มีการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสารมากขึ้น ผ่านหลายช่องทาง เช่น การประชุมของผู้นำชุมชนและการประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ทำให้มีความเข้าใจมากขึ้นเรื่องการขยายเขตประกอบการ นอกจากนี้มีการนำเสนอข้อมูลในที่ประชุมหมู่บ้านและมีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทีมเขตประกอบการของไออาร์พีซี (กลุ่ม CSR) เพื่อแก้ไขข้อสงสัยและกังวล”

ทั้งนี้ ในระบบสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่รอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ทำให้เกิดข้อกังวลกับภาคประชาชนทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมาก อีกทั้งสังคมเดิมที่เป็นกลุ่มเกษตรกรรมได้ถูกการขยายของภาคอุตสาหกรรมเข้ามาแย่งชิงทรัพยากรและเปลี่ยนวิถีของชุมชนเดิม กลายเป็นชุมชนเมืองและการเกิดบ้านจัดสรร การเทครัวของประชาชนนอกจังหวัดระยองได้เข้ามาใช้ทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัด โดยปัญหาเรื่องการโอนย้ายทะเบียนบ้านเพื่อให้ได้ค่าใช้จ่ายรายหัวที่รัฐจะมอบให้กับจังหวัดไม่สอดคล้องกับประชากรแอบแฝง ที่เข้ามาใช้ทรัพยากรจริง การพัฒนาอุตสาหกรรม ไม่ได้สร้างประโยชน์ทางตรงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชาชนที่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การถูกแย่งชิงงานจากคนนอกพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงสู่ภาคอุตสาหกรรมแบบก้าวกระโดดทำให้เกิดข้อกังขาว่าอุตสาหกรรมจะสร้างเศรษฐกิจที่ดีกับภาคเกษตร

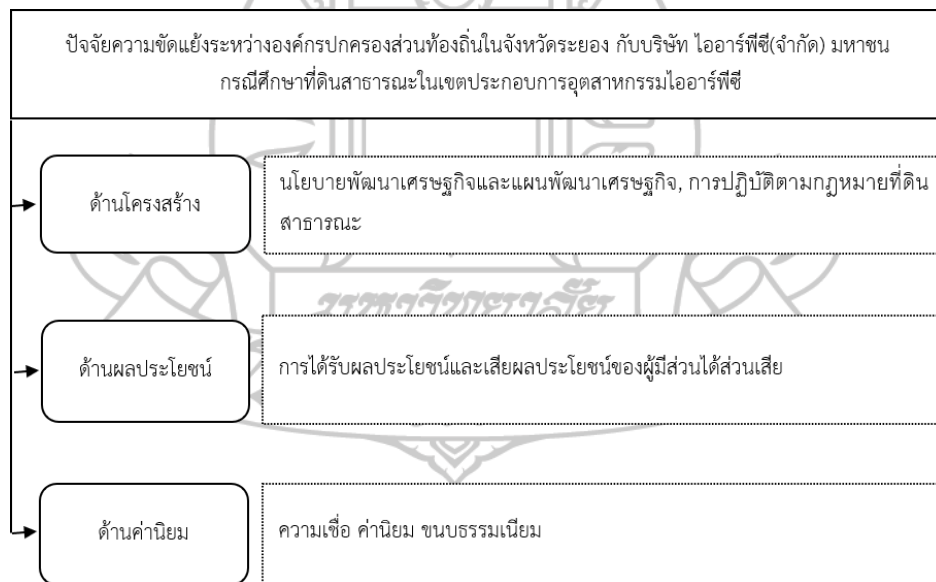
ด้านสังคม เกิดผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมทำให้มีผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม อีกทั้งกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนวิถีชีวิตจากภาคเกษตรกรรม กลายมาเป็นภาคอุตสาหกรรมทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่ยังดำรงอาชีพเกษตรกรรมทำให้เกิดความกังวลถึงผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลด้านผลผลิตที่เป็นรายได้หลัก ด้านความเชื่อที่ประชาชนมีข้อกังวลทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมาก อีกทั้งสังคมเดิมที่เป็นกลุ่มเกษตรกรรมได้ถูกการขยายของภาคอุตสาหกรรมเข้ามาแย่งชิงทรัพยากรกลายเป็นชุมชนเมืองและการเกิดบ้านจัดสรร การเทครัวของประชาชนนอกจังหวัดระยองได้เข้ามาใช้ทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัด โดยปัญหาเรื่องการโอนย้ายทะเบียนบ้านเพื่อให้ได้ค่าใช้จ่ายรายหัวที่รัฐจะมอบให้กับจังหวัดไม่สอดคล้องกับประชากรแอบแฝงที่เข้ามาใช้ทรัพยากรจริง

สาเหตุความขัดแย้งบางส่วนเกิดจากกลุ่มองค์กรอิสระ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีการให้ข้อมูล ปลุกกระดมให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตื่นตัวมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดความวิตกกังวลในหมู่ประชาชนทำให้เกิดกระแสความขัดแย้ง ดังการสัมภาษณ์ทวีป แสงกระจ่าง (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) นายองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ให้ข้อมูลไว้ว่า “ตำบลตะพงถือว่าเป็นพื้นที่อยู่ใกล้ไออาร์พีซี ได้รับการสนับสนุนด้วยดีตลอดไม่ว่าจะเป็นการสร้างอาคารประเภทโรงพยาบาลมูลค่าหลาย 10 ล้านบาทสำหรับปัญหาบางส่วนเกิดจากพวกองค์การพัฒนาเอกชน บางคนที่เป็นนักฉวยโอกาสไม่ใช่คนตะพงสำหรับนายสุทธิ อัจฉลีย์ ช่วงที่ปลุกกระดมประชาชน ผมไม่แน่ใจว่ามีอะไรซ่อนเร้นบ้างสุดท้ายเค้าได้ทำการปิดรุมตนเอง วันนี้มีการแต่งตั้งคณะทำงานร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยมีกรมโรงงาน, ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง, นักการเมือง, คณะกรรมการ EHIA และ กรมโรงงานร่วมกันแก้ไขปัญหา” เช่นเดียวกับคำกล่าวของวราวิทย์ ศุภโชคชัย (สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2566) ประธานคณะทำงานร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ให้รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มองค์การพัฒนาเอกชนไว้ว่า “ปัญหาขณะนี้ยังมีองค์การพัฒนาเอกชนขับเคลื่อนอยู่ร่วมด้วยซึ่งผมก็รู้จักกับคนที่เป็นกลุ่มนี้ที่ดีก็มี เมื่อมีอะไรจะโทรมาแจ้งให้แก้ไขแบบจริงจังเพราะมีความสัมพันธ์อันดี พูดด้วยเหตุผล ไม่เหมือนเอ็นจีโอปลอมที่สวมรอยมีอะไรก็เรียกแต่จะขอเงินกับไออาร์พีซี จะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจให้กับประชาชนทำให้เกิดการตื่นตัวในด้านประชาธิปไตย สำหรับเรื่องประชากรแอบแฝงแย่งการบริการด้านสาธารณสุขทำให้ค่าหัวอุดหนุนจากภาครัฐไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเพราะคนส่วนใหญ่ไม่ย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่ระยอง แต่ทางภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะบังคับไม่ได้ เนื่องจากมีข้อกฎหมายในเรื่องสิทธิมนุษยชน ไม่สามารถบังคับให้ประชาชนที่มาทำงานในจังหวัดระยองย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่จังหวัดระยองได้ได้ ได้แต่รณรงค์ขอความร่วมมือให้ย้ายมาเท่านั้น อันนี้ก็เป็นเรื่องข้อกฎหมายที่ทำให้ท้องถิ่นและจังหวัดระยองมีปัญหา”

จากการให้สัมภาษณ์ของนักการเมืองท้องถิ่น ทั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลตะพง เทศบาลตำบลเชิงเนิน และประธานคณะทำงานร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เห็นว่าปัญหาเรื่องข้อสงสัยของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการขับเคลื่อนขององค์การพัฒนาเอกชน เกิดการตื่นตัวของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสียเนื่องจากเจตนาขององค์การพัฒนาเอกชน แต่ละกลุ่มที่ให้ข้อมูลกับประชาชนส่งผลต่อการขับเคลื่อนผลักดันกิจกรรมที่สร้างแรงกระเพื่อมให้กับเกิดปัญหาระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

2. ตอนที่ 2 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

จากปัญหาด้านความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ได้เกิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ด้านที่ดินสาธารณะเป็นหลัก และด้านสิ่งแวดล้อม โครงสร้าง การเปลี่ยนวิถีร่องลงมา ซึ่งประชาชนที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวจะเป็นประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง การเกิดกระแสแห่งความคิดเห็น หลากหลายและไม่ตรงกันผลประโยชน์และค่านิยมที่อยู่คนละฝั่ง ทั้งหน่วยงานราชการ ประชาชน เอกชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ คริสโตเฟอร์ มัวร์ (Moore C. W., 1996) ซึ่งได้นำสาเหตุของความขัดแย้งมาดำเนินการศึกษา 3 ด้าน ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 4.2 แสดงการศึกษาปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี (จำกัด) มหาชน

2.1 ปัจจัยความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structural Conflict)

จากการศึกษา พบว่าสาเหตุความขัดแย้งด้านโครงสร้างจากการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ได้แก่ ข้อแรก ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คือ ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ข้อสอง อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบายที่ดินสาธารณะ

2.1.1 ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ประกาศจากทางภาครัฐ

การพัฒนาตามนโยบายของรัฐบาลดำเนินอย่างต่อเนื่องล่าสุดได้ประกาศ โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามแผนยุทธศาสตร์หลักนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามประกาศพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมได้สร้างผลกระทบต่อภาคประชาชนไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางอากาศทางน้ำและประชากรแอบแฟงก่อให้เกิดคำถามมากมายจากคนระยองผู้ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมมาแต่กำเนิดมีความเห็นอย่างไร สุดท้ายประชาชนคนระยองจะมีความมั่นใจได้อย่างไรว่ารัฐบาลจะสามารถแก้ไขปัญหาเก่าที่ยังแก้ไขไม่หมดหรือจะแก้ไขได้จริงในเมื่อพื้นที่มาบตาพุดปัญหาที่ รอคการสะสางยังไม่คลี่คลาย ปัจจุบันภาครัฐได้เน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเนื่องจากมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมรองอันดับหนึ่งในประเทศไทย พ.ศ. 2561 คือ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว พ.ศ.2561 ระยองมีรายได้ลำดับที่ 1 จากทั้งประเทศด้วยอัตราต่อหัวต่อปีเป็นเงิน 1,067,449 บาท (หนังสือผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่ฉบับ พ.ศ. 2561, 2563, น.22) โดยฉพาะปัญหาด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน ปัญหามลพิษ ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัญหาประชากรแอบแฟง ส่งผลกระทบต่อเกิดปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย ความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยองภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่อย่างเพียงพอเพื่อแก้ไขปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีผลกระทบต่อชุมชนอย่างชัดเจนมีกลิ่นรบกวนจากสารเคมีฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากอุตสาหกรรม (ข้อมูลจังหวัดระยอง, 2562 : 12-14)

แผนพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2564 การประกาศแผนพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ ในวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2559 คณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (คพพ.) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานเห็นว่า ภาครัฐได้เน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเนื่องจากมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จังหวัดระยองจึงเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์

มวลรวมรองอันดับหนึ่งในประเทศไทย (Gross Regional and Provincial Project) พ.ศ. 2561 ตามรายงานจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยนายทศพร ศิริสัมพันธ์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปผลผลิตภัณฑจังหวัดระยอง พ.ศ. 2561 ระยองมีรายได้ลำดับที่ 1 จากทั้งประเทศด้วยอัตราต่อหัวต่อปีเป็นเงิน 1,067,449 บาท ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์วรัญญู ศุภโชคชัย (สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2566) ประธานคณะกรรมการร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตั้งแต่มีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่ที่ราคาที่ดินสูงคนมาอยู่ระยองเยอะอำนาจการซื้อสูงทำให้ระยองสามารถค้าขายได้ตลอด” ซึ่งสอดคล้องกับประเชิญ เห่งยี่ (สัมภาษณ์ 1 พฤศจิกายน 2566) นายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน กล่าวว่า “อุตสาหกรรมสร้างประโยชน์กับจังหวัดระยองหลายด้าน เช่น ไออาร์พีซีสร้างเศรษฐกิจให้กับระดับจังหวัดและระดับประเทศเลยเพราะภาษีสามารถเลี้ยงดูและพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีไม่ต้องพึ่งภาครัฐแบ่งเบาไปได้เยอะ ภาษีสรรพากรที่เก็บได้เอามาเลี้ยงชุมชนที่ขาดแคลนได้เป็นอย่างดี เช่น คนยากไร้ คนชายขอบ มีการพัฒนาด้านโครงสร้างหลายด้าน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า คู คลอง ด้านคุณภาพชีวิตที่ประชาชนในท้องถิ่น ด้านส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชนในท้องถิ่น ด้านประชากรแบบแฝงมีผลกระทบสวนใหญ่เป็นคนต่างด้าวที่ทำงานในโรงงาน”

ภาครัฐสนับสนุนการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ในการประกาศราชกิจจานุเบกษา ประกาศเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เรื่องกำหนดท้องพื้นที่ ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองจังหวัดระยอง เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มเติม ที่ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2537 ลงวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2537 กำหนดให้พื้นที่ภายในแนวเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพงและตำบลบ้านแลงอำเภอเมืองจังหวัดระยอง มีเนื้อที่ประมาณ 4,335 ไร่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ออกประกาศกำหนดให้เพิ่มเนื้อที่ภายในแนวเขตอุตสาหกรรมท้องที่ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองจังหวัดระยอง ออกไปอีก 1,183 ไร่ 2 งาน 70/78 ตารางวา รวมเป็นเนื้อที่ 5,518 ไร่ 2 งาน 70.78 ตารางวา ภายในเขตตามแนบที่ท้ายประกาศนี้ “เขตประกอบการอุตสาหกรรม” ทั้งนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ประกาศโดย สมชาย หาญหิรัญ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม สร้างความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง อันเกิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจนั้น แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทยการ

เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยภายหลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินับได้ว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง

ซึ่งเป็นธรรมชาติได้ก็ต้องมีเสียเมื่อความรุ่งเรืองและความร่ำรวยได้ คืบคลานมา โดยแฝงกับปัญหาความขัดแย้งหลายด้าน มูลเหตุของปัญหามีหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็น การสื่อสาร ความสัมพันธ์โครงสร้าง ผลประโยชน์และการเมืองในปัจจุบันที่แตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องยืนอยู่ฝั่งประชาชน ทั้งนี้ก็เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เองเป็นผู้ได้รับเลือกจากการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนประชาชนเพื่อรับฟังและนำความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง มาร่วมบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนภาคเอกชนที่ต้องยืนอยู่ฝั่งผู้ถือหุ้น พนักงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเห็นว่าค่านิยมเป้าประสงค์ต่างกันทำให้ต้องหาจุดตรงกลางระหว่างความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลจากนักการเมืองท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่รัฐ ได้ระบุถึงการสนับสนุนจากบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทางด้านงบประมาณและการขาย การผลิต เพื่อตอบสนองนโยบายของภาครัฐในการพัฒนา โครงการระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออก ตามที่รัฐบาลประกาศนโยบาย แต่กระนั้นการขายอุตสาหกรรมมิได้เกิดประโยชน์กับกลุ่ม ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร เช่น การได้มีนโยบายรับลูกหลานประชาชนรอบ เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี หรือสิทธิพิเศษในการรับเข้าทำงาน เพื่อให้การอยู่ร่วมกัน อย่างยั่งยืนยังไม่มี โดยจะเห็นข้อมูลจากบทสัมภาษณ์สายันต์ ศรีเผือก (สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2566) นายองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง กล่าวว่า “ไออาร์พีซีให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและ การช่วยเหลือหลายด้านมีส่วนร่วมกับชุมชน” สอดคล้องกับคำกล่าวของฉัตรนุชย์ สมบัติศรี (สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2566) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง กล่าวว่า “การขายการผลิตเพื่อตอบสนองกับนโยบายของภาครัฐและเศรษฐกิจที่ต้องเติบโตเพื่อรองรับการขายตัวก็ไม่ได้ เกิดเฉพาะเขตประกอบการไออาร์พีซี ทุกที่ก็ขายการผลิตทั้งหมดเพราะระยองเป็นพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาอีอีซี ความขัดแย้งสำหรับเทศบาลระยองส่วนใหญ่จะเป็นเชิงบวกมากกว่า เพราะทำให้มีอัตราการจ้างงานสูงขึ้น สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ส่วนปัญหาฝุ่นควันมลพิษยังคงมีการ ควบคุมที่ดีจากภาคอุตสาหกรรมอยู่แล้ว”

ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น กรณีมีการขายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี สำหรับภาพรวมของประเทศทำให้ การอัตราการจ้างงานสูง ราคาที่ดินสูง อำนวยความสะดวกสูง ในแง่ของภาษีอากรที่ท้องถิ่นได้รับทำให้เกิด เงินอุดหนุนให้ขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้บางส่วน ส่วนแ่งเงินทุนที่บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด

(มหาชน) สนับสนุนท้องถิ่นที่ร้องขอและอยู่นอกกรอบที่กฎหมายอนุญาตให้ใช้หรือทางรัฐไม่ได้สนับสนุนตามระเบียบราชการ ทางบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จะอุดหนุนมาโดยตลอด แต่จากการสัมภาษณ์และข้อมูลรายงานจังหวัดระยอง พบว่าการที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของภาครัฐ และการขยายการผลิตของอุตสาหกรรมบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด สืบเนื่องมาจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง ประชากรส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 50 จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ครัวเรือนรายได้ต่อหัวต่อคนของจังหวัดระยองที่ระบุว่าเป็นลำดับที่ 1 ของประเทศไทย ครัวเรือนต่อปีประมาณ 1 ล้านกว่าบาท ซึ่งไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงที่มีอยู่กับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย แลพบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการเข้ามาแย่งงานคนท้องถิ่นจากกลุ่มคนนอกพื้นที่ ทำให้คนท้องถิ่นมีอัตราการว่างงานสูง จะเห็นจากรายงานจังหวัดระยองที่ระบุว่าคนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตราการว่างงานสูง ครัวเรือนไม่ได้สอดคล้องกับที่ภาครัฐได้อธิบายแต่อย่างใด และด้วยปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมยังส่งผลกระทบต่อพืชผลเกษตรที่เป็นรายได้หลักอีกด้วย ทำให้คนในพื้นที่เห็นว่าการพัฒนาจากภาคอุตสาหกรรม มิได้ทำให้รายได้ของประชาชนในพื้นที่เพิ่มแต่อย่างใด ผลจากการพัฒนาจากภาครัฐทำให้จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมอันดับหนึ่งในประเทศไทย พ.ศ. 2561

ด้านเศรษฐกิจสำหรับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิได้สะท้อนความกับรายได้ประชาชนในพื้นที่ และไม่ได้สะท้อนกับรายได้ของจังหวัดระยอง เนื่องจากคนในพื้นที่อาชีพส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทางด้านที่ดิน น้ำ อากาศ เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจ้างงานกับเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีแต่อย่างใดประเด็นความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นว่าความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลกระทบต่อเชิงลบ ส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชาวไร่ ชาวสวน ไม่ใช่กลุ่มทำงานรับจ้าง พ่อค้า แม่ค้า ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลจากนักการเมืองท้องถิ่นได้ข้อมูลว่า เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ไม่ได้ทำให้ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเจริญแต่อย่างไร อีกทั้งคนท้องถิ่นไม่ได้ทำงานในบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ส่วนใหญ่ติดข้อจำกัดจากการจะสร้างจุดตรงกลางควรรับคนในท้องถิ่นเข้าไปปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการสร้าง ความยั่งยืนระหว่างประชาชนกับบริษัทฯ ดังคำสัมภาษณ์ทวีป แสงกระจ่าง (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม

2566) นายองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง กล่าวไว้ว่า “การที่มีเขตประกอบการไม่ได้ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมแต่อย่างใด เพราะส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่ ทำไร่ ทำสวน และรับจ้าง ซึ่งผลกระทบหลักจะเป็นทางด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่า เพราะบริษัท ไออาร์พีซี เอง ก็ไม่ได้จ้างคนในพื้นที่ ก็อาจเพราะว่าคนช้อจำกััดของบริษัท ส่วนใหญ่ก็จ้างเป็นพนักงานชั่วคราวเท่านั้น การจะสร้างประโยชน์คงเป็นเพียงทางอ้อม อันเกิดจากการสนับสนุนทางงบประมาณที่บริษัทสนับสนุนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทางด้านภาษีรายได้ที่ได้แบ่งมาจากส่วนกลาง”

ปัญหาจากการพัฒนาเศรษฐกิจกับสังคมในพื้นที่ไม่ได้สร้างคุณประโยชน์ทางตรงให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่นิคมภาวศ์บุปผา (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง กล่าวว่า “การค้าขายดีคนโรงงานเยอะทำให้มีกำลังซื้อที่ดิน ตอนนี้ก็แพงจนซื้อไม่ได้จะดีสำหรับคนมีที่เงินแต่คนไม่มีที่ก็คงไม่มีปัญญาซื้อต้องเช่าบ้านจนตาย เพราะราคาต้องเป็นโรงงานหรือบริษัทใหญ่ๆ ที่มีงบประมาณที่จะขยายเขตการผลิต เหมือนบริษัท ไออาร์พีซี ที่ไล่ซื้อที่ดินไปหลายพันไร่ ที่ใครอยู่นอกรั้วก็ลำบากเพราะใครจะซื้อในเมื่อโรงงานล้อมไว้หมดแล้ว ส่วนคนจนก็อย่างหวังจะซื้อที่ดินในรอบๆ รั้วเขตประกอบการไออาร์พีซี เค้่า เพราะราคาหลักล้านขึ้นทั้งนั้น”

2.1.2 การเมืองการปกครองท้องถิ่น

ตามหลักแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีบัญญัติให้มีการกำหนดหน้าที่ดูแลพื้นที่สาธารณะ กิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาที่ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการให้บริการสาธารณะ การส่งเสริมงานการเงิน การคลัง ที่ต้องให้อำนาจอย่างเต็มที่ในการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นรวมถึงรัฐต้องดำเนินการให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เป็นของตนเอง โดยมีการจัดเก็บภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสมร่วมกับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดหารายได้ตามอำนาจหน้าที่ เพื่อการจัดทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นได้ คือ รัฐต้องให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกฎหมายของชุมชนเอง เพื่อเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแล เป็นหน่วยงานที่สามารถรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยมีการกำหนดข้อตกลงหรือกฎหมายในชุมชนที่เป็นรูปแบบการทำงานร่วมกัน โดยผู้นำให้ข้อมูลที่สำคัญสายัน ศรีเผือก (สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2566) นายองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง ให้สัมภาษณ์ว่า “ด้านโครงสร้างในการจัดกิจกรรมบางอย่างงบประมาณทางภาครัฐ ไม่สามารถที่จะเอามาใช้ในการทำกิจกรรมหรือโครงการบางอย่างได้ ก็ด้วยเงื่อนไข ระเบียบบางประการที่นอกเหนือขอบเขตที่กำหนด เพราะฉะนั้นการที่ไออาร์พีซีได้สนับสนุน

งบประมาณลงมาให้ แล้วมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรรงบประมาณบางส่วน ทำให้สามารถเติมเต็ม ในการทำกิจกรรมของทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สมบูรณ์ได้มากยิ่งขึ้น สำหรับปัญหากลุ่ม ประชาชนบาง ที่รวมตัวกันไปฟ้องศาลปกครองไปฟ้องตามหน่วยราชการซึ่งผมเห็นว่า การขับเคลื่อน ของไออาร์พีซี ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ตามข่าวที่มีจะเห็นว่าทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัด และหน่วยงานราชการระดมกันมาจัดเวทีให้การขอความเห็นประชาชนแต่ก็มีการโ ร่งขัดแย้งกันระหว่างประชาชนด้วยกัน”

ด้านอำนาจ ที่ส่งมอบมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตไม่ได้ให้อำนาจในการควบคุมอุตสาหกรรมแต่อย่างใด การควบคุมตรวจสอบจึงเป็นไปได้ยากสำหรับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการ จัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ โดยเฉพาะกรณีนี้อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตนรวมถึงการมีส่วนร่วม ในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ ถือเป็นความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นเพื่อให เกิดการขับเคลื่อนการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งระบุให้โครงการกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติสุขภาพให้ทำ ประชาพิจารณ์และจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดให้เปิดโอกาสให้ ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นกว่าเดิม ประเด็นหลักที่สำคัญคือ โครงการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตชุมชนจะไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนิน กิจการหากไม่มีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนจากกฎหมายหลักฉบับนี้ของไทย ทำให้กฎหมาย และข้อบังคับต้องปฏิบัติตามภายใต้เงื่อนไข และให้สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับการคุ้มครอง (คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545, น.192-193)

จากการสัมภาษณ์ นายประเชิด เห่งยี่ (สัมภาษณ์ 1 พฤศจิกายน 2566) นายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาเกิดจากระบบกฎหมายท้องถิ่นที่ไม่มีอำนาจใน การควบคุมอุตสาหกรรม ภาครัฐไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือรับฟังข้อมูลจากประชาชน การ กระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นจึงเริ่มมีบทบาทในการให้ความเห็นในการจัดตั้งโรงงานและการขอ ความเห็นเรื่อง EIA และ EHIA ทำให้ชาวบ้านมีบทบาทในการพิจารณาโครงการบางบุคคลที่มีความคิด ต่างก็ตรวจสอบและสร้างข่าวที่มีผลประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่น คนที่ตรวจสอบการทิ้งขยะอุตสาหกรรม

และกลุ่มที่เคยตรวจสอบการทำงานของโรงงาน กลุ่มนี้มีความผูกพันกับความเจริญของโรงงานหรือไม่ การตรวจสอบถือเป็นกลุ่มที่มีนิยมและความคิดเห็นแตกต่าง เหล่านี้เล่นหน้าที่เป็น "หมาเฝ้าบ้าน" ในการตรวจสอบและรายงานเพื่อประโยชน์ตนเอง” และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ นายทวีป แสงกระจ่าง (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) นายองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ให้สัมภาษณ์ว่า “ตำบลตะพงถือว่าเป็นพื้นที่อยู่ใกล้ไออาร์พีซี ได้รับการสนับสนุนด้วยดีตลอดไม่ว่าจะเป็นการสร้างอาคารประเภทโรงพยาบาลมูลค่าหลาย 10 ล้านบาท ปัญหาบางส่วนเกิดจากเอ็นจีโอ บางคนที่เป็นนักฉวยโอกาสไม่ใช่คนตะพง สำหรับนายสุทธิ อชาลัย ช่วงที่ปลุกระดมประชาชน ผมไม่แน่ใจว่ามีอะไรซ่อนเร้นบ้างสุดท้ายเค้าได้ทำการปิดรุมของตนเอง วันนี้มีการแต่งตั้งคณะทำงาน โดยมีกรมโรงงาน, ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง, นักการเมือง, คณะกรรมการอีไอเอและกรมโรงงานร่วมกันแก้ไขปัญหา” และมีความเห็นสอดคล้องกับ นายอมร เวียนหาผล (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ให้สัมภาษณ์ว่า “ทุกวันนี้การทำงานร่วมกันระหว่างตะพงกับไออาร์พีซี การทำงานร่วมกันมาโดยตลอดผมเองดำรงตำแหน่งปลัดตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2551 และย้ายไปต่อจากนั้นกลับมาตะพง พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบันทำให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างมากระบบการดูแลกระบวนการของไออาร์พีซี ดีมีระบบการควบคุมฝุ่นที่ดี เพราะใกล้เขตพระราชฐาน ใกล้ค่ายทหาร และปัญหาที่เกิดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โครงสร้างและกฎหมายไม่เอื้อก็เพราะการเคลื่อนพลของกลุ่มแรงงานระดมเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของพื้นที่เกิดประชากรแอบแฝงเยอะไม่ได้ย้ายทะเบียน ทำให้ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาการบริหารงบประมาณอันสืบเนื่องมาจากงบประมาณตามระเบียบราชการกำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลรัฐจะให้ตามจำนวนประชากรและให้เป็นรายหัวซึ่งการบริหารสาธารณสุขจะอิงประชากรแต่จะเห็นว่าประชากรแอบแฝงก็มาแย่งการใช้ทรัพยากรเนื่องจากไม่ได้โอนย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาสำหรับกฎหมายที่ปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยทำให้โรงงานจะต้องเปลี่ยนและพัฒนาให้ได้ตามกฎหมาย” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ นายสุทนต์ โพธิ์แก้ว (สัมภาษณ์ 17 มีนาคม 2566) กำนันตำบลเจ็ญเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า “กลุ่มอำนาจของภาคประชาชนมีการรวมตัวกันและเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมด้วยช่วยกันและคณะกรรมการอีไอเอ คณะทำงานร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ในการขับเคลื่อนกองทุนสุขภาพได้งบประมาณท้องถิ่นกว่าปีละ 6 ล้านบาท ได้กระจายมาลงสู่ชุมชนในรัศมี 5 กิโลเมตร”

สิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับมาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมนั้นมีสิทธิในการอนุรักษ์ฟื้นฟู อนุรักษ์ ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ ทั้งยังต้องมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความ

หลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนซึ่งบัญญัติข้อเดิมอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 บัญญัติไว้ในมาตรา 46 (นิรามัย สังข์เงิน, 2558, น.16)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 3 มาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย บัญญัติคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการกระทำการใดต้องได้รับการคุ้มครองเท่าที่สิทธิเสรีภาพนั้น ไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติหรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ การถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ (2) จัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (3) เข้าชื่อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือหยุดการดำเนินการที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน สิทธิของบุคคลและชุมชนหมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย สิทธิของชุมชนในการดูแล รักษา ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น.7-12) ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ นายดุสิต สุขศิริ (สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2566) ผู้ใหญ่บ้านตำบลเชิงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัจจุบันความขัดแย้งปัญหายังคงอยู่ทางชุมชนยังไม่กล้าแสดงพลังเพราะว่าชาวบ้านเรียกร้องไปไม่ได้แก้ปัญหาให้หมดไป การแก้ไขปัญหามีความอ่อนแอปิดปากจากผู้มีอำนาจทางตัวแทนไออาร์พีซี มารับเรื่องแต่ไม่มีอำนาจนำในลำคลองกลีนยังมีอยู่ร้อนเรียนไปก็ไม่ได้มีการแก้ไขระวังพลังเจียบรอการตื่นตัว”

การปกครองท้องถิ่น คือการที่รัฐได้ให้เครื่องมือในการให้อำนาจหน้าที่ในการดูแลทรัพยากร กฎหมาย ในการจะควบคุมดูแลพื้นที่ของประชาชนได้อย่างอิสระ และความขัดแย้งด้านโครงสร้างเป็นเรื่องของอำนาจแย่งชิง ซึ่งสำหรับอำนาจที่เกิดจากการใช้อำนาจ หรือการกระจายอำนาจ ในเรื่องนี้รวมถึงการจัดทำกฎระเบียบ บทบาท การกระจายอำนาจ ปัญหาโครงสร้าง รวมถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ บทบาทหน้าที่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนระยะเวลาและระบบ นอกจากนี้ความขัดแย้งด้านโครงสร้างยังรวมถึงผู้ที่อยู่ในระบบโครงสร้างเดียวกันแต่ ได้รับ

การบริการที่ไม่เท่าเทียมกัน ย่อมนำมาสู่ความขัดแย้งภายในพื้นที่หรือองค์กรได้ (อภิชัย สิงห์ศรี, 2560, น. 11)

สาเหตุแห่งความขัดแย้งของสังคมไทยมีปัญหาความขัดแย้ง ที่พัฒนาไปเป็นข้อพิพาทมากมาย ความขัดแย้งด้านการเมืองเป็นความขัดแย้งที่มีความรุนแรงทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยเมื่อมีโครงการต่างๆ ที่ดูจะเป็นประโยชน์แต่ก็มีการคัดค้าน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระยนี้พบว่าสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะเป็นส่วนใหญ่มาจากการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและจากเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความขัดแย้ง ความสลับซับซ้อนของการพัฒนามีความแตกต่างและมีความซับซ้อนกว่าในอดีต เนื่องจากสังคมในอดีตสามารถแก้ไขปัญหาได้ไม่ซับซ้อนนัก เพราะแนวทางการแก้ไขปัญหาเดิมอาศัยผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชนประสานในการแก้ไขปัญหา แต่ในปัจจุบันนี้มีปัญหาเกี่ยวโยงกันพันกันหลายซ้อนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่หลากหลาย ความเกี่ยวข้องที่มีหน่วยงานราชการหลายแหล่งหรือแม้กระทั่งกลุ่มอำนาจต่างๆ ขับเคลื่อนกิจกรรมของความขัดแย้งและประเด็นปัญหาผุดขึ้นมาอีกหลายประเด็น เช่น ความเกี่ยวข้องของหน่วยงานแต่ละฝ่ายมีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหาร ผู้มีอำนาจระดับประเทศ ประชาชน องค์กรเอกชนกลุ่มอิสระ เป็นต้น ความหลากหลายด้านแนวคิดความเชื่อ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ความหลากหลายทางด้านที่แตกต่างแต่ละพื้นที่ที่ถูกหล่อหลอมมา ซึ่งวัฒนธรรมของแต่ละอาชีพก็จะแตกต่างกันไปไม่ได้เหมือนกัน ด้านค่านิยมที่ถูกปลูกฝังมานาน โดยเฉพาะค่านิยมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีวิธีคิดที่แตกต่างกันหลายแขนง

การพัฒนาจะเกิดขึ้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ โครงการขนาดใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่สนับสนุนและไม่สนับสนุนกัน เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติ พื้นที่ในการแสดงตามเวทีที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเผชิญหน้าที่มาได้เถียง แสดงว่าใครถูกหรือใครผิดทั้งเวทีสาธารณะ เวทีทางโทรทัศน์ ไม่มีเวทีที่จะหันหน้ามาสานเสวนา และกระบวนการของประชาธิปไตยที่เปลี่ยนจากประชาธิปไตยแบบตัวแทนมาสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมหรือประชาธิปไตยทางตรงมากขึ้น การเปลี่ยนสภาพการเมืองที่เป็นของนักการเมืองมาเป็นของพลเมืองหรือเป็นการเมืองภาคประชาชนเป็นการเปลี่ยนประชาธิปไตยแบบไทยที่ผู้ได้รับการเลือกตั้งแล้วก็ถือว่าเป็นตัวแทนให้ประชาชนเป็นตัวแทนที่จะตัดสินใจทำอะไรหรือกำหนดนโยบายอะไรก็ได้ โดยถือว่าเป็นตัวแทนของเสียงส่วนใหญ่ ได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม นั่นคือแม้จะมีเสียงข้างมากแต่หากจะทำอะไรที่มีผลกระทบต่อประชาชน ก็ต้องคำนึงถึงสิทธิของคนส่วนน้อย ด้วยการตัดสินใจต้องมาจากความชอบธรรมมากกว่าเสียงข้างมากและยิ่งเมื่อเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนแล้ว ต้องผ่านกระบวนการปรึกษาหารือ การรับฟัง ความ

คิดเห็นของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองการใช้สิทธิของประชาชนไว้ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับโครงการสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชนของรัฐ

การเน้นการประชาสัมพันธ์ที่มีการพูดแต่ส่วนดีไม่นำเสนอข้อด้อยเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบข้อดีความเชื่อถือความไว้วางใจจึงหมดไป เมื่อโครงการดำเนินการติดตามข้อตกลงไม่ได้รับการพิจารณาจึงทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือและไม่ไว้วางใจ กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายกระบวนการยุติธรรมยุ่งยากและสิ้นเปลือง สำหรับผู้ด้อยโอกาส ก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมายมีความลักลั่น ผู้ที่มีอำนาจจะได้รับสิทธิลดหย่อนในการปฏิบัติหรือบังคับใช้ ขณะที่ผู้ด้อยโอกาสจะได้รับการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมากกว่าหรือที่เรียกว่า สองมาตรฐาน (Double standard) ความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่นำไปก่อให้เกิดความรุนแรงซึ่งเป็นเรื่องของ “ความรุนแรงเชิง โครงสร้าง” เป็นเรื่องของช่องว่างระหว่างสิ่งที่ควรเกิดขึ้นหรือศักยภาพของมนุษย์กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (สมศักดิ์ จังตระกุล, 2554)

ตั้งคำให้บทสัมภาษณ์ ดร. ธนพล เมลาณนท์ (สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2566) นักวิชาการ ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ที่สาธารณะนั้น ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ต้องฟังทุกเสียงแม้กระทั่งเสียงกลุ่มเล็กที่ต่อต้านเพราะหากความขัดแย้งลุกลามยึดเยื้อจะเกิดผลกระทบกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ประชาชนถือได้ว่าเป็นหลักการสำคัญที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับภาคเอกชน” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ นายพีระศักดิ์ เพิ่มพระคลัง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนเทศบาลตำบลเชิงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า “ที่ดินสาธารณะไออาร์พีซี ได้กั้นรั้วครอบครองทั้งถนนและคลองที่เป็นของสาธารณะมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานเทศบาลประชาชน ไออาร์พีซีในการหาที่มาทดแทนที่ดินสาธารณะแลกรับที่ไออาร์พีซี ซื้อให้ทดแทนกว่า 100 ไร่ คลองสาธารณะ ไออาร์พีซีปิดคลองมีการประท้วงเนื่องจากประชาชนใช้ประโยชน์ไม่ได้เพราะทำรั้วปิดแล้วประชาชนจะหาปลาได้อย่างไร กรณีน้ำท่วมฝั่งตำบลนาตาขวัญเกิดจากการทำคลองให้แคบลงคลองหลังหมู่บ้านระยองชิตีปาร์ค ปัญหาเรื่องกลิ่นทางราชการไม่เคยตรวจพบเพราะตอนมีกลิ่นทางราชการยังไม่มา” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ นายพงษ์กร จุสวอย (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลเชิงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า “ผลกระทบทางด้านการเมืองผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนจะเป็นคนในท้องถิ่น บางคนก็เป็นพนักงานไออาร์พีซีที่เกษียณหรือลาออกมาลงเล่นการเมืองท้องถิ่น ซึ่งผมว่าเป็นข้อดีเพราะพนักงานเค้ารู้ข้อมูลของโรงงานดี” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ นายมงคล สมานทอง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนเทศบาลตำบลเชิงเนิน อดีตพนักงานไออาร์พีซีลาออกลงเล่นการเมืองท้องถิ่น ให้สัมภาษณ์ว่า “ผมเคยทำงานที่พีไอเบเลียนเป็นไออาร์พีซี มีความขัดแย้งมีการมอบอำนาจให้ประชาชนแต่ยังไม่เต็มทีปี 2542 มีระเบียบของการมอบอำนาจบางส่วนให้

ประชาชนในการปกป้องตนเอง และขอให้ไออาร์พีซี จัดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย เช่น การตรวจสุขภาพ ไออาร์พีซียังไม่เพียงพอการตรวจคุณภาพอากาศต้องเป็นไปตามจุดตรวจที่สำคัญทั้งนี้ก็เพื่อให้ข้อมูลชี้แจงแก่ประชาชน ในพื้นที่” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ นายจิณฉัตร เรือนอิน (สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลตะพง ให้สัมภาษณ์ว่า “ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบเขตประกอบการก่อสร้างตั้งแต่รุ่น ค็อกเตอร์ ประมวล สร้างท่าเรือเคยให้คำมั่นกับชาวประมงในพื้นที่ที่เกิดผลกระทบว่า สร้างท่าเรือแล้วจะทำอย่างไรเรายังทำประมงได้เหมือนเดิมหรือไม่ ค็อกเตอร์ประมวลได้ตอบประชาชนในตอนนั้น คือได้หมด แท้จริงแล้วในปัจจุบันเรือประมงไม่สามารถวิ่งผ่านท่าเรือที่พีไอ หรือปัจจุบันนี้เรียกว่าท่าเรือไออาร์พีซีได้ ทำให้ชาวประมงดั้งเดิมได้เปลี่ยนวิถีชีวิตจากสมัยก่อน นายสุทธ อัดชาลัย เป็นคนที่รักบ้านเกิดและมองเห็นว่าคนต่างถิ่นมายึดอำนาจสร้างความเหลื่อมล้ำของรายได้ของประชาชนในพื้นที่และประชากรแอบแฝงที่เข้ามาใช้ทรัพยากรของคนระยองแล้วก็กลับบ้านเกิด โดยไม่ได้เสียภาษีให้กับภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไข ” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ นางพญมณีสมบาย (สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ผู้นำภาคประชาสังคมตำบลบ้านแลง ให้สัมภาษณ์ว่า “ชาวบ้านที่อยู่ใกล้โรงงานรู้สึกผลกระทบมากกว่าคนที่อยู่ห่าง เช่น เสียง กลิ่น ทำให้มีความรู้สึกแตกต่างกัน การมีอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการมีผลต่อความเข้าใจและความรู้สึกของประชาชน ป้าได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อยื่นร้องต่อศาลปกครอง เรื่องที่ดินสาธารณะที่ถูกไออาร์พีซีครอบครอง ป้าต้องการให้ลูกหลานได้อยู่และใช้ที่ดินเพื่ออาชีพ ป้าสู้ด้วยตัวเองเพราะไม่ได้รับการช่วยเหลือจากผู้นำหรือสื่อ ปัญหาคือผู้นำอยู่ข้างไออาร์พีซีและสื่อก็ไม่ตรวจสอบหรือรายงาน ป้าต้องสู้ด้วยตัวเอง”

ดังนั้น การเมืองการปกครอง มีบทบาทสำคัญตามบทบัญญัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแล ปกป้อง ป้องกัน และงบประมาณให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจของการดำเนินการทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานราชการ มีผลต่อการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาตำบลให้มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนได้รับการบริการอย่างสะดวก รวดเร็ว และการมอบสิทธิอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการที่จะตรวจสอบสอบถามข้อสงสัยที่ทางราชการหรือผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนได้เลือกเข้าไปบริหารแทน ควรทำให้หน้าที่ตามเจตจำนงที่ประชาชนร้องขอ และต้องตอบข้อซักถามปกป้องทรัพยากรที่เป็นของส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วนโดยอาศัยอำนาจและโครงสร้างจากทางภาครัฐมอบให้เพื่อคลายปมปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดการลุกลามและยากต่อการแก้ไขได้

สาเหตุปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ด้านที่ดินสาธารณะอันเกิดจากปัญหาทางด้านกฎหมายที่ดินที่อยู่ในรั้วของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่เป็นสมบัติของส่วนรวม มิเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน แล้วบริบทเปลี่ยนไปทำให้ที่ดินสาธารณะไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ทำให้สร้างปัญหาเกิดความขัดแย้ง โดยประชาชนยื่นร้องเรียนต่อศาลปกครองระยอง เกิดผลกระทบเกิดวงกว้าง จากผลสัมฤทธิ์ของพิธีศักดิ์ เพิ่มพระคลัง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนเทศบาลตำบลเชิงเนิน กล่าวไว้ว่า “ปัญหากฎหมายมาตรา 9 และ มาตรา 8 เกี่ยวกับการใช้พื้นที่สาธารณะของเทศบาลเชิงเนินที่ตั้งอยู่ในเขตประกอบการไออาร์พีซี ทำให้มีการแก้ไข โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำมาตรา 9 และโอนที่สาธารณะให้เทศบาลเชิงเนิน ทั้งนี้หากบริษัทไออาร์พีซีซื้อที่ดินกว่า 100 ไร่ เพื่อแลกเปลี่ยนกับที่สาธารณะ จะทำให้สามารถใช้งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ตามมาตรา 8 ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากพื้นที่นี้มากขึ้น แต่หากไม่ทำตามข้อกำหนดอาจทำให้ประชาชนสูญเสียโอกาสและประโยชน์ในระยะยาว” สอดคล้องกับความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ของชาติรี นวลฉาย (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง) กล่าวว่า “การซื้อขายที่ดินที่ ไออาร์พีซี ได้ซื้อผ่านทางผู้นำท้องถิ่นเป็นประเด็นที่สำคัญเป็นการใช้อำนาจจากการได้รับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนในการใช้สิทธิในการตัดสินใจแทนประชาชนได้หรือไม่ กฎหมายข้อไหนกำหนดไว้ ซึ่งประชาชนเองก็ไม่ได้รู้ว่ามียช่องทางในการที่จะเข้าไปตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสและยุติธรรมของกระบวนการทั้งหมด โดยโครงสร้างการตรวจสอบที่ให้อำนาจประชาชนนั้นยังไม่มากพอทำให้ประชาชนสงสัยว่าทำไมราคาซื้อขายให้ตัวแทนจากโรงงานที่รับผิดชอบในการกว้านซื้อที่ดินชาวบ้านขายที่ดินได้ราคาถูก แต่เมื่อตัวแทนโรงงานรวบรวมและทำการขายแลกเปลี่ยนที่ดินสาธารณะราคาก็มีการเพิ่มขึ้น ถามว่าทำไมโรงงานไม่ติดต่อซื้อตรงจากประชาชน แบบนี้ประชาชนก็เสียประโยชน์แทนที่จะได้ราคาโดยตรงจากโรงงานโดยตรงและอีกเรื่องขอเรียกร้องให้โรงงานรับคนท้องถิ่นเป็นพนักงานประจำ เพื่อสร้างความยั่งยืนในการจ้างงาน และแสดงความไม่พอใจในกรณีที่โรงงานยังคงให้เป็นพนักงานชั่วคราวทำให้ขายแรงงานไม่มีความมั่นคงและยืดหยุ่นไม่ได้” และสอดคล้องกับข้อสัมภาษณ์ของชัชชนะ วิเชียรประดิษฐ์ (สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า “ไออาร์พีซีกันรั้วทำให้ชุมชนไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้ มีข้อสงสัยในการให้เช่าที่ดิน ทำให้ประชาชนเสียสิทธิและไม่ได้รับประโยชน์ที่เพียงพอ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้นำที่ประชาชนอย่างพวกผมเลือกไป ทำไมไม่ใช้อำนาจท้องถิ่นในการจัดการเรื่องนี้ อีกทั้งการสื่อสารที่ดีและการแจกเอกสารเพิ่มขีดความเข้าใจกับประชาชนอย่างพวกผม เห็นว่าความโปร่งใสเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการเปิดเวทีเพื่อเกิดการรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนช่วยสร้างความไว้วางใจแต่ยังมีความไม่พอใจในการกันรั้วและการให้เช่าที่ดิน”

ในประเด็นนี้ พบว่ากลุ่มคนกังวลเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มีความกังวลทั้งในด้านมลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นได้ และมีความเคร่งครัดต่อศักยภาพของพื้นที่ที่อาจจะไม่สามารถรองรับการขยายโครงการได้อีก ทั้งนี้ อาจเกิดผลกระทบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อการปรับตัวและปัญหาทางสังคมเหล่านี้เชื่อว่าจะมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่และพิจารณาว่าสภาพแวดล้อมปัจจุบันสามารถรองรับโครงการที่ขยายขึ้นได้อีก และประเด็นสำคัญในด้านที่ดินสาธารณะที่อยู่ในรั้วในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เกิดผลกระทบกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะได้ เกิดความคับข้องใจในมุมมองของการถูกเอาเปรียบและกดขี่จากภาคเอกชน อีกทั้งการไม่มีหน่วยงานไหนมารับฟังข้อคิดเห็นข้อสงสัยของประชาชนยิ่งจะทำให้ความขัดแย้งก่อตัวจนเกิดปัญหาที่กระทบไปทุกภาคส่วนงาน

สรุปได้ว่า ด้านโครงสร้างกฎหมายมิได้เอื้อประโยชน์ให้กับการที่ประชาชนจะตัดสินใจ และการที่หน่วยงานราชการนำโดยตัวแทนประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งไปบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายที่แตกต่างจากประชาชนอีกกลุ่มโดยเฉพาะเรื่องที่ดินสาธารณะที่ตามโครงการพัฒนาโครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก มีราชกิจจานุเบกษากำหนดการรอนสิทธิประชาชนในการให้โครงการพัฒนาไปตามแผนของประเทศ ทำให้ประชาชนตนเป็นกลุ่มที่ไม่มีอำนาจและการคัดค้านอะไรก็ไม่เกิดการแก้ไข หรือดำเนินการตามที่สอบถามหรือร้องขอ

2.2 ปัจจัยความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (Interest Conflict)

ผลจากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียปัญหาที่ดินสาธารณะในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง พบว่าการเสียประโยชน์จากการมีปัญหาคความขัดแย้งประกอบไปด้วย 1) การเสียผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ 2) การเสียผลประโยชน์ของผู้พัฒนาโครงการ 3) การเสียผลประโยชน์ของนโยบายรัฐ มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 การเสียผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

ผลการศึกษาข้อมูลและผลการสัมภาษณ์จากผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่หน่วยงานปกครองท้องถิ่นรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง พบว่าจากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่าประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอยู่ติดกับรั้วของอุตสาหกรรม ผลกระทบจะเห็นได้ชัดทั้งควันเขม่าเกาะใบไม้ อยู่ตามพื้นที่ ทำให้มีความกังวลในการดำรงชีวิต ดังคำสัมภาษณ์ของสมศักดิ์ ศรีสุข เจ้าของสวนพุทรา (สัมภาษณ์ 17 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลเชิงเนิน อายุ 50 ปี เกิดก่อนที่พีไอยังคงอาชีพและสวนพุทราเดิมติดกับรั้วไออาร์พีซี ที่กล่าวว่า “ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทำให้การเกษตรลดลง ควันเขม่าที่เกาะใบไม้มีผล

ต่อการออกดอกและผลของพืช น้ำฝนที่รั่วลงมาเมื่อคร่ำคร่า ในถัง ผสมการไม่กล้ากินน้ำฝนเนื่องจากความกลัวมีสารสกปรกทำให้คนต้องใช้เงินซื้อน้ำทุกวันปัญหาจากการทำรั้วกำแพงสูงลิ่วทำให้น้ำบ่อเค็มเนื่องมาจากการถมดินด้วยทรายทะเลและปล่องที่ปล่อยออกมีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในบ่อ” สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของพยุ่ง มีสบาย (สัมภาษณ์ 26 มีนาคม 2566) ผู้นำภาคประชาชนกลุ่มอนุรักษ์บ้านแลงให้ความเห็นในประเด็นนี้ว่า “ปัญหายังคงเดือดร้อน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานช่วยเหลือจริงจัง ชาวบ้านต้องแก้ไขเอง แม้มีบางครั้งที่ได้รับความช่วยเหลือ” สอดคล้องกับสัมภาษณ์ดุสิต สุขศิริ ผู้ใหญ่บ้านตำบลเชิงเนิน ให้ความเห็นในประเด็นนี้ว่า “ชาวบ้านรายงานปัญหามลพิษเป็นประจำ โดยเฉพาะปัญหากลิ่นเหม็น และการแจ้งผู้รับผิดชอบมักเป็นเรื่องเฉพาะหน้า ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและมีทัศนคติเชิงลบต่ออุตสาหกรรมทุกชนิด”

สาเหตุความขัดแย้งอันเกิดจากค่านิยมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ต้องส่งผลกระทบต่ออยู่แล้ว การหาแนวทางป้องกันผลกระทบกับประชาชนย่อมต้องดำเนินการไว้ จากผลสัมภาษณ์ของประยูร ยอดยิ่ง (สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ผู้นำภาคประชาชนสังคมนักประมงเรือเล็กกันปึกสามัคคี กล่าวไว้ว่า “ไม่ว่าโครงการใดๆ ที่มีขนาดใหญ่สามารถส่งผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนในหลายด้าน เช่น การปรับตัวในอาชีพการทำมาหากินแรงงานต่างถิ่น การเพิ่มความหนาแน่นของประชากร และสถานบริการความหนาแน่นของประชากร ต้องพัฒนาในหลายมิติเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและลดผลกระทบต่อการดำรงชีพของประชาชน” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์กับข้อเสนอแนะของสมบูรณ์ ปลื้มเกษร (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) ผู้ใหญ่บ้านตำบลตะพง ให้สัมภาษณ์ว่า “ให้โรงงานสร้างความผูกพันกับชุมชนในระยอง ขอเสนอให้โรงงานรับลูกหลานคนระยองทำงานเพื่อเป็นกระบอกเสียงและสื่อสารโดยตรงกับชาวบ้านที่ทำงานในไออาร์พีซี” และข้อเสนอแนะจากผลสัมภาษณ์ของชาติรี นวลฉาย (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง กล่าวว่า “การเพิ่มผลประโยชน์ขอเสนอให้หน่วยงานราชการพิจารณาการสนับสนุนในสัดส่วนที่มีงบประมาณซีเอสอาร์เพื่อเติมเต็มและส่งเสริมการดำเนินโครงการซีเอสอาร์ให้เร็วขึ้น”

2.2.2 การเสียผลประโยชน์ของผู้พัฒนาโครงการ

ผลการศึกษา ประเด็นในเรื่องพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในพื้นที่รั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่ทางประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลงทำการฟ้องศาลปกครองระยอง ให้ทบทวนการแลกที่ดินผืนที่เป็นทางสาธารณะและคูคลอง ซึ่งเป็นปัญหามาตั้งแต่เป็นทีพีไอที่มีประเด็น ทั้งนี้เพราะได้ดำเนินการซื้อดินเพื่อรอการแลกเปลี่ยนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกว่า 200 ไร่ เพื่อให้สามารถใช้ที่สาธารณะในรั้วเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี แบบถูกต้องและอยู่ร่วมกันได้กับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่า บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการซื้อที่ดินเพื่อดำเนินการแลกกับที่ดินสาธารณะโดยประเด็นดังกล่าวเกิดมาตั้งแต่ตอนเป็นบริษัท ทีพีโอ ใน พ.ศ. 2540 แต่ด้วยเมื่อเปลี่ยนเป็นของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จึงดำเนินการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมแก้ไขปัญหา ให้มีทางออกร่วมกัน โดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดทั้งของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาครัฐและภาคเอกชน ดังคำสัมภาษณ์ของจิรทิพย์ องค์กรเรื่องพงค์ (สัมภาษณ์ 5 เมษายน 2566) พนักงานบริษัท ไออาร์พีซี ที่เป็นผู้เข้าไปนำเสนอข้อมูลให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีที่ดินสาธารณะในรั้วเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี กล่าวว่า “บริษัท ไออาร์พีซี มีปัญหาในเรื่องที่ดินสาธารณะ กว่า 200 ไร่ ที่อยู่ในเขตประกอบการไออาร์พีซี ซึ่งได้ประสานกับหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งตำบลบ้านแลง ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ในการขอแลกที่ดินโดยไออาร์พีซีซื้อที่ดินกว่า 200 ไร่ ในการแลกแต่พบว่าประชาชนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย เช่น บ้าพุง และทีมได้ไปให้นายศรีสุวรรณ จรรยา ดำเนินการฟ้องศาลปกครอง และหน่วยงานราชการอื่น ซึ่งยังไม่จบทำให้เกิดปัญหาอยู่ในปัจจุบัน”

2.2.3 การเสียผลประโยชน์ของนโยบายรัฐ

ผลการศึกษา นโยบายของรัฐที่มีแนวความคิดพัฒนาระบบอุตสาหกรรมในประเทศ เพื่อรองรับการเติบโตและขยายตัวมากขึ้นเพิ่มศักยภาพทางด้านระบบอุตสาหกรรมในการแข่งขันและการปรับตัวเข้าสู่อาเซียน

ดังนั้น สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ทำให้เสียผลประโยชน์ อันประกอบด้วย

1) การเสียผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ การเข้ามาของโครงการนั้นประชาชนมีความกังวลในด้านของผลกระทบที่จะเกิดแก่ชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหามลพิษ รวมถึงการปรับตัวทางสังคมที่จะเปลี่ยนแปลงไป เพราะจากปรากฏการณ์ในอดีตชุมชนได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมเดิมในพื้นที่ที่อยู่แล้วและยังไม่ได้รับการแก้ไขที่ชัดเจน

2) การเสียผลประโยชน์ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถถอนที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี และได้ดำเนินการซื้อที่ดินเพื่อแลกเปลี่ยนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 3 แห่ง คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง หลายร้อยไร่ และผลกระทบจากการ

ดำเนินงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีที่ดินสาธารณะอยู่ในพื้นที่ และภาพลักษณ์ของบริษัทต่อความเชื่อมั่นกับผู้ถือหุ้น ในการบริหารองค์กร

3) การเสียผลประโยชน์ของนโยบายรัฐ เนื่องจากรัฐจะต้องหาแนวทางเลือกใหม่ในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมประเทศในลักษณะหรือรูปแบบอื่นๆ วางแผนและประเมินถึงแนวโน้มการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมประเทศเพื่อหาแนวทางเลือกใหม่ในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมประเทศที่จะได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้ก้าวหน้าต่อไปซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลาและงบประมาณในการลงทุนมากขึ้นส่งผลต่อการเสียโอกาสในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรมในภูมิภาคทวีปหรือประเทศใกล้เคียง

2.3 ปัจจัยความขัดแย้งทางด้านค่านิยม (Value Conflict)

จากการศึกษาผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจของ คลาเรนซ์ สโตน (Clarence Stone) (Stone, อ้างถึงในวัชรพล พุทธรักษา, 2561, น.5-8) ผู้บุกเบิกยุคแรกเริ่มแล้วได้อธิบายว่า แนวคิดระบอบนคร (Urban Regime) เป็นการมองสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระดับเมืองแต่ไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแต่อำนาจเชิงโครงสร้าง แต่รวมถึงกลุ่มพลังที่พยายามขับเคลื่อนสังคมผ่านนโยบายสาธารณะ เพราะการเมืองในปัจจุบันแตกต่างไปจากอดีตอย่างสิ้นเชิง นักการเมืองไม่อาจรักษาอำนาจของตนอยู่ภายในระบอบอย่างยาวนานได้อีกแต่ต้องผสมความร่วมมือระหว่างกลุ่มองค์กรภาคประชาชน เพื่อเป็นฐานในการสนับสนุนหรือกลุ่มองค์กรที่สร้างความร่วมมือ เพื่อจัดการปกครองและกลุ่มที่ผสมความร่วมมือเพียงแค่นี้เป้าหมายในการชนะการเลือกตั้ง รวมไปถึงองค์กรที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่าง เช่น กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กลุ่มบรรณคดีสิทธิมนุษยชนและกลุ่มชุมชนเกษตรกรรม ซึ่งสามารถสร้างแรงสนับสนุนให้กับรัฐในการออกนโยบายต่างๆ กลุ่มที่มีอิทธิพลหลักเสมอมาตั้งแต่อดีตคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็น “กลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มเอกชน” ที่ได้ยกสถานะของตนและพยายามดิ้นรนเสมอมา เพื่อให้มีที่ทางในรัฐผ่านการต่อรองการแลกเปลี่ยนและการสนับสนุนอย่างลับปรากฏการณ์เช่นนี้ เรียกว่า อำนาจเชิงระบบ (Systemic Power) การเกิดนโยบายสาธารณะจึงประกอบไปด้วยปัจจัยหลัก 3 ข้อ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้มีอำนาจปกครองลักษณะตามธรรมชาติของความสัมพันธ์ทางสังคมภายในชุมชน และทรัพยากรในเครือข่ายของผู้ปกครอง ความสำคัญของแนวคิดการเมืองนคร ทำให้เห็นสภาพความสลับซับซ้อนของอำนาจภายในสังคมที่ถูกประกอบสร้างจากนโยบายสาธารณะหรืออำนาจที่อยู่เบื้องหลังนโยบายสาธารณะภายในเมือง

คลาเรนซ์ สโตน (Clarence Stone) (Stone อ้างถึงในวัชรพล พุทธรักษา, 2561, น. 5-8) ผู้บุกเบิกยุคแรกเริ่มแล้วได้อธิบายว่าแนวคิดระบอบนคร (Urban Regime) เป็นการมองสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระดับเมืองแต่ไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแค่อำนาจเชิงโครงสร้าง แต่รวมถึงกลุ่มพลังที่พยายามขับเคลื่อนสังคมผ่านนโยบายสาธารณะ เพราะการเมืองในปัจจุบันแตกต่างไป

จากอดีตอย่างสิ้นเชิง นักการเมืองไม่อาจรักษาอำนาจของตนอยู่ภายในระบอบอย่างยาวนานได้อีกแต่ต้อง ผสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มองค์กรภาคประชาชน เพื่อเป็นฐานในการสนับสนุนหรือกลุ่มองค์กรที่สร้างความร่วมมือ เพื่อจัดการปกครองและกลุ่มที่ผสานความร่วมมือเพียงแค่นี้เป้าหมายในการชนะการเลือกตั้ง รวมไปถึงองค์กรที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายที่แตกต่างกันยกตัวอย่าง เช่น กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กลุ่มรณรงค์สิทธิมนุษยชนและกลุ่มชุมชนเกษตรกรรม ซึ่งสามารถสร้างแรงสนับสนุนให้กับรัฐในการออกนโยบายต่างๆ กลุ่มที่มีอิทธิพลหลักเสมอมาตั้งแต่อดีตคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็น “กลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มเอกชน” ที่ได้ยกสถานะของตนและพยายามดิ้นรนเสมอมาเพื่อให้มีที่ทางในรัฐผ่านการต่อรองการแลกเปลี่ยนและการสนับสนุนอย่างลับปรากฏการณ์เช่นนี้เรียกว่า อำนาจเชิงระบบ (Systemic Power) การเกิดนโยบายสาธารณะจึงประกอบไปด้วยปัจจัยหลัก 3 ข้อ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้มีอำนาจปกครองลักษณะตามธรรมชาติของความสัมพันธ์ทางสังคมภายในชุมชนและทรัพยากรในเครือข่ายของผู้ปกครอง ความสำคัญของแนวคิดการเมืองนคร ทำให้เห็นสภาพความสลับซับซ้อนของอำนาจภายในสังคมที่ถูกประกอบสร้างจากนโยบายสาธารณะหรืออำนาจที่อยู่เบื้องหลังนโยบายสาธารณะภายในเมือง

ประเด็นในการศึกษาความขัดแย้งด้านค่านิยม แบ่งสาเหตุความขัดแย้งเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) ตัวบุคคลหรือกลุ่มมีความแตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งที่ประกอบด้วยภูมิหลังที่ต่างกัน เช่น การศึกษา ค่านิยม ความเชื่อ การศึกษา วัฒนธรรม การศึกษา ค่านิยม ความเชื่อ ประสบการณ์ที่ต่างกัน ด้านแบบฉบับทางจิตวิทยา คือวิถีคิดความรู้สึกประสาทสัมผัส อารมณ์ การเจรจา ภาวะผู้นำ การรับรู้ที่บิดเบือนและการตีความหมายของการรับรู้ที่ต่างกันความรู้สึของแต่ละคนที่แตกต่างกันจะนำมาสู่ความขัดแย้งได้ 2) การสื่อสารระหว่างกันไม่ดี มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือส่วนแรกปัญหาจากผู้ส่งข่าว ส่วนที่สองปัญหาจากสื่อที่ไม่ดีบิดเบือน ส่วนสุดท้ายปัญหาจากผู้รับข่าว คือความสามารถในการตีความไม่ดีพอความเข้าใจไม่ตรงกันกับผู้ส่งข่าว 3) ตัวองค์การทำให้เกิดความขัดแย้ง คือการมีทรัพยากรจำกัดก่อเกิดการแย่งกันเกิดความขัดแย้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความเชื่อของประชาชนต่ออุตสาหกรรม

ผลการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า จากมุมมองของประชาชนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีทัศนคติและทัศนะเกี่ยวกับระบบการบริหารภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย มาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น สาเหตุความไม่เข้าใจในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนกังวลที่จะกระทบกับพืชผลการเกษตรที่เป็นรายได้หลักของประชาชนทำให้มีการต่อต้านด้านอุตสาหกรรม ดังคำสัมภาษณ์ของสมบุรณ์ ปลื้มเกษร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ตำบลตะพง (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) กล่าวว่า “ชาวบ้านวิตกกังวลน้ำฝนเกิดจากความเชื่อผมได้แต่ชี้แจงอธิบายส่วนกรณีเกษตรกรที่วิตกในเรื่องพืชผลน้อยบางรายที่ยังมองว่าเกิดจากโรงงาน” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของดุสิต สุขศิริ (สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2566) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลเชิงเนินอธิบายไว้ว่า “ทัศนคติกับ

ทุกภาคส่วนชาวบ้านตอนนี้จะพึ่งใครได้ การแก้ไขไม่เป็นรูปธรรมไม่ได้แก้ไขที่ต้นเหตุ การเตะหมูเข้าปากหมา คือพอมมีปัญหาหมีกลุ่มบางกลุ่มไปชั้นอาสาไปเคลียร์แต่ไม่ได้ถึงมือประชาชนโดยตรง มาตราฐานของภาครัฐใช้เกณฑ์ใดในการสนับสนุนการแก้ไขแต่ก่อนพื้นที่ไหนไปลูกอะไรก็งามไปหมด ตั้งแต่มี เขตประกอบการไออาร์พีซี พี่ชโรก็เริ่มไม่ออกดอกออกผลเหมือนเดิมอากาศก็ร้อนขึ้นยิ่งอยู่ใกล้รั้วกำแพง พุดกันก็ไม่ได้ยินได้ยินแต่เสียงปล่องคล้ายบ้องข้าวหลามปล่อยไฟเสียงดังน่ากลัวมาก”

สาเหตุของการเปลี่ยนวิถีชีวิตของประชาชนจากชนบทมาสู่วิถีเมือง การรับรู้ถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่อาจปฏิเสธได้อันเนื่องจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีปัญหามาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ประชาชนมีความกังวลใจต่อการเปลี่ยนแปลงอีกทั้งการขยายพื้นที่จากภาคอุตสาหกรรมเข้าไปแผ่ขยายรั้วของเขตประกอบการไออาร์พีซี ให้เกิดปัญหาทางด้านค่านิยมในทางลบกับภาคอุตสาหกรรม จากผลสัมภาษณ์ของชาตรี นวลฉาย (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง กล่าวไว้ว่า “บ้านเราแต่ก่อนเป็นชนบทอยู่แบบวิถีชาวบ้านถ้อยที่ถ้อยอาศัย มาตอนนี้มีเขตประกอบการไออาร์พีซี เดียวก็เจอกลิ่นแปลก ๆ ผ่านอากาศลอยมา บางทีก็มีประกาศว่ามีอะไรรั้วมากอีกแล้วเด็กนักเรียนที่อยู่ใกล้โรงเรียนก็ต้องอพยพหนีออกข้างว้อย ๆ ก็เห็นกันอยู่ แอมจะขยายไปอีกแล้วคลองที่ประชาชนใช้ได้ก็มากันกำแพงหมด ถ้ามว่าคลองเป็นของประชาชนหรือของโรงงานใครจะเข้าไปใช้ได้ สมัยก่อนจะหาปลาไปตัดกลอบหาปลากันได้ตอนนี้ลองเข้าไปซิ โดย รบกกตั้งแต่ด่านแรกบางทีก็มีเสียงระเบิดอยู่แบบพวกกลัว ๆ เค้าก็มีรถมาสื่อสารบอกไม่อันตราย ใครจะเชื่อ” ซึ่งไปในทิศทางเดียวกับคำสัมภาษณ์ของชัชชนะ วิเชียรประดิษฐ์ (สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง ที่ว่า “เห็นข่าวในทีวีในหนังสือพิมพ์หลาย ๆ ที่ชาวบ้านเขาเดือนร้อนโรงงานก็ไม่รับผิดชอบดูแบบมาบตาพุดช็อกอีกหน่อยแถวนี่ก็คงเหมือนมาบตาพุดเดี๋ยวก็นายโครงการอันนั้นขยายโครงการอันนั้นผมเห็นประกาศให้ประชาชนไปฟังตลอดหน่วยงานรัฐก็ไม่เข้ามาช่วยเหลือเหมือนที่แม่เกาะที่เป็นข่าวตั้งไม่ยากให้บ้านเราเป็นอย่างนั้นนี่เท่าที่มีนิคมในบ้านเราก็เยอะพอแล้ว”

สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งจากผลกระทบทางด้านข่าวสาร ข่าวลือ หรือกรณีมีข่าวสารเคมีรั่วไหล ไฟไหม้ ทำให้เกิดปัญหาคับค่านิยมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่ที่ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง โดยไม่ได้พึ่งพิงภาคอุตสาหกรรมแต่อย่างใด สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของเฉลา คงเจริญ (สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านหินขาว กล่าวไว้ว่า “ชาวบ้านที่เขาเป็นคนพื้นถิ่นเขารู้กันอยู่แล้วว่าโรงงานเดิมที่มีอยู่มันทำไม่ดีไว้หลาย อย่างบางอย่างก็แก้ไขได้บางอย่างก็เมินเฉยแก้ไขไม่ได้แล้วยังไม่รู้อีกจากข่าวลือว่าไปแอบไม่ดีอย่างโน้นอย่างนี้ลึกลับทั้งบ้างสารเคมีรั่วบ้างสารพัดไปหมดเป็นใครใครก็กลัวกังวลว่าจะเกิดขึ้นอีกแล้วจู้ ๆ ก็จะมาขยายการผลิตอะไรอีกของเค้ายังแก้ไขไม่ได้เลยจะให้ชาวบ้านยอมรับได้อย่างนั้นหรือ”

ด้านมุมมองประชาชนในพื้นที่ที่มีความเชื่อขัดแย้งต่อการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่วนใหญ่มีความเครียดเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตประจำวันและอาชีพของพวกเขา ภาคประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรมมักมีความกังวลเกี่ยวกับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อเกษตรและสภาพแวดล้อม บางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เป็นตัวแทนที่เข้มแข็งเพียงพอในการแก้ไขปัญหา การแก้ไขความขัดแย้งนี้ควรผสมผสานความร่วมมือของหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ประชาชนกำลังเผชิญหน้า การสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและการจัดกิจกรรมที่ตรงต่อความต้องการของประชาชนจะเป็นทางเลือกที่ดีในการลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจระหว่างทุกฝ่าย

สาเหตุของความขัดแย้งส่วนหนึ่งเกิดจากความแตกต่างทางด้านความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ จึงมีความแตกต่างกันของค่านิยมตามแต่ละอาชีพ ครอบครัวที่หล่อหลอมกันมาทำให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านอาชีพ การศึกษา การรับรู้ เมื่อรู้สึกว่ามีกระบวนการอะไรมากระทบกับความรู้สึกและความเชื่อจะนำไปซึ่งความขัดแย้งในแต่ละสังคมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ โดยปัญหาทางด้านสังคมในมิติการเปลี่ยนวิถีชีวิตและความเชื่อนั้น โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลงประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้วิถีชีวิตและความเชื่อแตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชากรทำงานรับจ้างบริษัท

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่าในอดีตประชาชนมีความเชื่อเรื่องผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำให้พืชผลการเกษตรออกผลน้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพและการที่ประชาชนที่ขายที่ดินให้อุตสาหกรรมทำให้การรुकืบของด้านที่ดินเบียดบังเข้ามาแทนที่การเกษตร อย่างที่มีประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่องประกาศพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จาก 4,000 กว่าไร่ เป็น 5,000 กว่าไร่ โดยเพิ่มมาถึง 1,000 กว่าไร่ ได้ประกาศเมื่อ พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมาในช่วงการมีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ดังคำสัมภาษณ์ของอมร เวียนหาผล (สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ระบุว่า “เดิมระยองเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่การมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่ภาครัฐกำหนดนโยบายของชาติและสนับสนุนการต้องเจริญเติบโตของภาคเอกชน ทำให้หนีไม่พ้นที่หลายครอบครัวที่มีอาชีพเกษตรกรรมต้องมีผลกระทบและเปลี่ยนวิถีเดิมของคนในพื้นที่ หนีตายหันมาเป็นพ่อค้าแม่ค้าหรือธุรกิจอื่นที่ไม่ใช่ชาวสวนอีกต่อไป”

สาเหตุของความเชื่อทางด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดกับภาคเกษตรกรรมกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลและประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของสมบุญณ์ ปลื้มเกษร

(สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2566) ผู้ใหญ่บ้านตำบลตะพง แสดงความคิดเห็นว่า “ประชาชนที่นี้ทำสวนประมาณร้อยละ 60 ประกอบอาชีพเกษตร ทำสวน ทำไร่ เป็นหลัก ด้านสิ่งแวดล้อมในชนบทไม่มีวิตกกังวล คือชาวบ้านไม่กล้าใช้น้ำฝนสำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมขอให้พิจารณาเรื่องรับเด็กในชุมชนมีโอกาสได้โรงงาน” ด้านความเห็นที่ระบุได้ชัดเจนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมจากบทสัมภาษณ์ของ ดุสิต สุขศิริ (สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2566) ผู้ใหญ่บ้านตำบลเชิงเนิน อธิบายว่า “ปัญหาชาวบ้านพื้นที่สาธารณะสิ่งแวดล้อมเสียงกลิ่นเดิมไออาร์พีซี มาสื่อสารการร้องเรียนการตรวจสอบมีอะไรถ้าเป็นปัญหาหนักนำทีมที่พิสูจน์ปัญหามาตราการการแก้ไขอย่างไรมีการแก้ไขปัญหาเดียวมีเดี่ยวยหายเป็นช่วง ๆ เสียงแพร่หรือเปล่าหรือเสียงไอน้ำส่วนมุมมองชาวบ้านได้ผลกระทบมากกว่าได้รับผลกระทบมากกว่าเพราะชาวบ้านไม่ได้ทำงานบริษัทโดยตรง กฎเกณฑ์ในการรับคนเข้าทำงานสร้างรายได้ให้กับชุมชนเข้าไปแล้วไม่ผ่านเกณฑ์ระดับปฏิบัติการเข้าอยู่ปัจจุบันยังเป็นสังกัด บีเอสเอ เป็นพนักงานชั่วคราวจ้างปีต่อปี ซึ่งคนในชุมชนได้รับผลกระทบโดยตรงแต่บริษัทไม่ได้รับทำไม่ได้รับการพิจารณาก่อน” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ประยูร ยอดยิ่ง (สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ประธานกลุ่มประมงเรือเล็กก้นปึกสามัคคี กล่าวว่า “การตั้งตัวแทนควรครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางบกและทางน้ำเพื่อเป็นกระบอกเสียงในการชี้แจงปัญหา ทำให้ไออาร์พีซีรับผิดชอบในการดูแลและประเมินผลกระทบเช่นการระบายก๊าซหรือการทิ้งสมอเรือที่มาบตาพุด ต้องตรวจสอบและดูแลให้ละเอียดเพื่อป้องกันปัญหาซ้ำ เมื่อเกิดกลิ่นเหม็นจากการรั่วไหลของก๊าซ ต้องให้อุปกรณ์ป้องกันแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบและต้องมีการเฝ้าระวังและดูแลเรื่องสุขภาพของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ” และความเห็นในบทสัมภาษณ์ของมดล สมานทอง (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลเชิงเนิน ให้สัมภาษณ์ “เราขอเขาก็ให้เราก็คงอยากให้เขาปรับปรุงเรื่องกลิ่นเรื่องอะไรเสียเวลาเขามีอะไรเขาก็จะบอกเขาก็จะแจ้งเราเขาก็จะแจ้งทางผู้ใหญ่ให้เรารู้ว่าเขาจะปล่อยสารอะไรวันนี้เป็นควันออกมันจะขึ้นปล่อยอะไรเขาก็จะบอกเราอยู่เขาก็บอกเราดี”

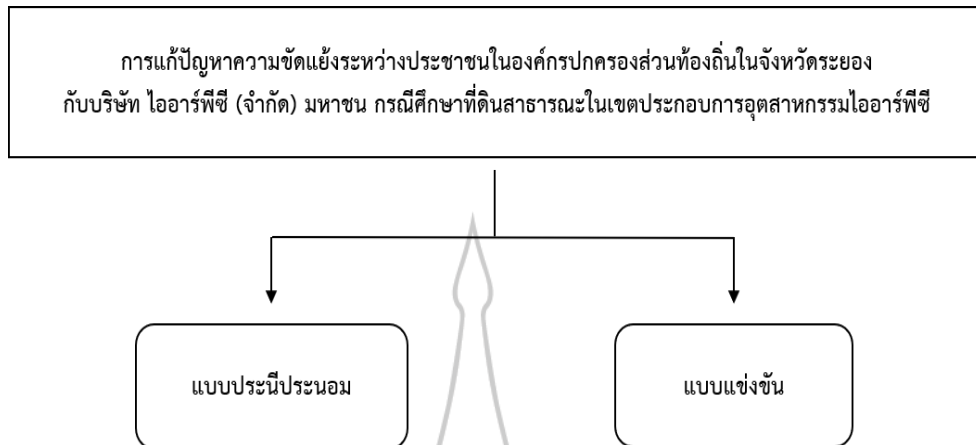
จากข้อมูลและการสัมภาษณ์ ปัญหาความขัดแย้งด้านความเชื่อว่าการขยายโครงการของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มีผลกระทบกับภาคเกษตรกรรมที่ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ยาวนานอันเกิดจากความเชื่อในด้านผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมต่อสังคมรอบด้าน และการไม่ฟังเสียงประชาชนในกันรั้วครอบครองไม่ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามปกติ และทำการผลักดันในการถอนที่สาธารณะทำให้เกิดกระแสลุกขึ้นต่อต้านสร้างการรวมตัวกันของภาคประชาชนอย่างเข้มแข็งต่อรองกับภาคเอกชนอย่าง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อีกประการหนึ่งที่สำคัญในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมรอบข้าง ปัญหาผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ก่อสร้างใกล้เคียงอาจทำให้เกิดปัญหาด้าน

มลพิษ สุขภาพและการเกษตร ซึ่งมีผลกระทบในระยะสั้นและไม่สามารถแก้ไขในระยะยาว ปัญหานี้ต้องการการแก้ไขที่ถาวรและควรร่วมมือกับทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อลดปัญหาและป้องกันการเกิดขึ้นในอนาคตความขัดแย้งมาจากความเชื่อและค่านิยมที่มีต่อโครงการอุตสาหกรรมในประเทศไทย โดยประชาชนมองว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและชุมชน ระบบการบริหารจัดการและเทคโนโลยียังไม่เทียบเท่ากับกระแสโลก ข่าวลือและเหตุการณ์จากโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ ใกล้เคียงก็ทำให้ประชาชนไม่ยอมรับโครงการใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การแก้ไขปัญหามีการรับฟังข้อมูลและความเห็นจากประชาชน และความโปร่งใสในการพิจารณาและคลายความสงสัย

ดังนั้น สาเหตุความขัดแย้งมีต้นเหตุจากความเชื่อและค่านิยม โดยเฉพาะกับประเด็นการถอนที่ดินสาธารณะที่อยู่ในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ด้วยประชาชนมีความเชื่อว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นสิทธิของประชาชน ทำให้มีความหวงแหนที่ดินที่เป็นทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม และมองว่าที่ดินสาธารณะดังกล่าวยังคงเป็นส่วนร่วม มิใช่ทำการแลกที่ดินกับภาคเอกชน และความกังวลนี้เกิดจากประสบการณ์เคยเกิดขึ้นระหว่างเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีและชุมชนที่ได้รับผลกระทบในหลายๆ ด้าน เช่น สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และการเกษตร มีการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นแต่ไม่สามารถแก้ไขในระยะยาว ข้อเสนอสรุปถึงความไม่มั่นใจในการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ เนื่องจากขาดความโปร่งใสและการชี้แจงมูลเหตุที่แท้จริงเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติโครงการที่ผ่านมาทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ตอนที่ 3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยองกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่มีผลการถอนที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการไออาร์พีซี ผลการศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

ภาพที่ 4.3 แสดงการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กับบริษัทโออาร์พีซี (จำกัด) มหาชน

การประนีประนอมเป็นวิธีการรับมือแบบพบกันคนละครั้งทางโดยทั้งสองฝ่ายอาจจะต้องลดความต้องการหรือความเป็นตัวเองบางส่วนไปอาจไม่ได้เกิดจากความเต็มใจของทั้งสองฝ่าย

การแข่งขันเป็นวิธีรับมือเพื่อให้ตัวเองบรรลุความต้องการซึ่งอาจจะต้องใช้อำนาจหรือการแสดงท่าทีก้าวร้าวรุนแรง เพื่อให้ตัวเองอยู่เหนือฝ่ายตรงข้ามวิธีนี้ได้ยึดหลักเพื่อผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ของตัวเองอาจไม่จบลงง่ายๆ หากผู้แพ้ไม่ยอมรับผลลัพธ์ดังกล่าว เก็บความขุ่นเคืองใจไว้และรอการเอาคืนภายหลัง

จึงสรุปได้ว่า ความขัดแย้งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคมที่มีความแตกต่างทางด้านพื้นฐาน ค่านิยม ผลประโยชน์ หากมีวิธีการมาปรับใช้กับความขัดแย้งย่อมสามารถแก้ไขได้ง่าย เช่น ด้านผลประโยชน์ สามารถที่จะเปิดเวทีการเจรจาได้ แต่หากเป็นด้านโครงสร้างค่านิยมเป็นการเจรจาที่เป็นไปได้ยาก ตามวงกลมความขัดแย้งที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของความขัดแย้งแต่ละด้าน

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นได้ยุติลงโดยอาศัย โดยองค์กรอื่นเข้ามาแทนจะมีแนวทางการแก้ปัญหา ว่าจะทำให้ทุกฝ่ายยอมรับและอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การสัมภาษณ์พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง มีดังนี้

1. หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานผู้พิจารณาอนุมัติการขอลอนที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมโออาร์พีซี ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น สามารถแบ่งประเด็นแนวทางแก้ไขจากการพัฒนา โครงการได้ดังนี้

- 1.1 ตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาอนุมัติลอนที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมโออาร์พีซี และชี้แจงแก่ประชาชนให้ได้รับทราบ โดยภาคส่วนซึ่งเป็นข้อมูล

ที่เข้าถึงได้โดยสาธารณะชนทั่วไปต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันตรวจสอบรายละเอียดโครงการในแง่ของกฎหมายหลักเกณฑ์ กฎระเบียบในการพิจารณาว่าเป็นไปตามหลักวิชาการหรือข้อสรุปในมติการประชุมร่วมการวางผังเมืองหรือไม่ รวมถึงขอให้แจ้งแก่ประชาชนให้ได้รับทราบโดยทั่วไปและแสดงเอกสารหลักฐานประกอบอย่างชัดเจนแสดงถึงความโปร่งใสในการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ต้องตอบข้อสงสัยกับประชาชนและแสดงหลักฐานเพื่อให้ประชาชนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมรับฟังหรือร่วมในการประชุมพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เห็นรายละเอียดและการอนุมัติโครงการ ดังคำสัมภาษณ์ของ รสรินทร์ หิตะรัตน์ (สัมภาษณ์ 18 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลตะพง กล่าวว่า “การประกาศประชาพิจารณ์ให้ประชาชนไปร่วมประชุมในการถอนที่ดินสาธารณะ มีประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนมีข้อสงสัยต่อการประกาศเขตพื้นที่ดังกล่าวโดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงทุกฝ่ายควรมาช่วยกันตรวจสอบทั้งหน่วยงานกลางและหน่วยงานท้องถิ่นและจะต้องมาแจ้งให้ประชาชนทราบด้วยพร้อมทั้งแสดงเอกสารหลักฐานมาเลยว่าถูกต้องตามหลักอะไรหรือผิดข้อไหนสมควรตามเหตุตามผลอย่างไร”

สาเหตุของความไม่เห็นด้วยกับการขยายพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี อันเนื่องมาจากปัญหาการเข้ามาช่วยเหลือข้อสงสัยของประชาชนจากภาครัฐทุกหน่วยงานมิใช่ให้ประชาชนไปหาคำตอบเองทำให้เกิดข้อสงสัยในการปิดบังประชาชนหรือไม่ อย่างไร สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ พยุง มีสบาย (สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง กล่าวว่า “มันเป็นเรื่องที่น่าสงสัยอย่างมากต้องรอให้หน่วยงานที่มีอำนาจหรือเป็นข่าวครึกโครมไปทั่วประเทศก่อนหรือถึงจะมีการเคลื่อนไหวหรือทำอะไรซักอย่างเพื่อที่จะมีใครซักคนออกมารับผิดชอบชี้แจงหน่อยว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไรมิใช่ปล่อยให้เป็นการระแวงหรือความรับผิดชอบของประชาชนฝ่ายเดียว”.

ดังนั้น จะเห็นว่าจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการแสดงความคิดเห็นในการเลือกการจัดการความขัดแย้งแบบประนีประนอม แสดงให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการซักถามแสดงความคิดเห็น ข้อสงสัย เป็นบทบาทตามกฎหมายที่หน่วยงานต่าง ๆ ควรร่วมมือกันตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ประชาชนเล่าถึง โดยรับข้อสังเกตและตอบประเด็นข้อสงสัยจากกลุ่มประชาชนในพื้นที่ ผ่านการส่งหนังสือและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง นำมาความชัดเจนและโปร่งใสในการพิจารณาและคลายความสงสัย หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรอธิบายเป็นละเอียดเกี่ยวกับการพิจารณาแก่ประชาชนตามข้อเท็จจริง

2. การเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อประนีประนอมผลการสัมภาษณ์พบว่ายังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มีความเห็นว่าควรมีการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อแนวทางหรือข้อตกลงที่จะสามารถอยู่ร่วมกันได้เพื่อหาแนวทางร่วมกันในแต่ละฝ่ายและสร้างความเข้าใจในหลักการของกฎหมายต่างๆ ร่วมกันนั้นจะสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่าต้องการให้ประชาชนมองในเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นในชุมชนและอำเภอโดยประชาชนพิจารณาในมุมบวกบ้าง ดังคำสัมภาษณ์ของสุพรรณณิการ์ มณีฉาย (สัมภาษณ์ 2 ตุลาคม 2566) นักวิชาการ กล่าวว่า “อยากให้ประชาชน หรือกลุ่มผู้ที่คัดค้านลองมองในอีกมุมบ้างในเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นในระดับชุมชนระดับอำเภอจังหวัดประเทศอย่าเพิ่งตัดสินโดยใช้อคติจากมุมมองส่วนตัวหรือการกระทำที่ผิดๆ ของผู้ประกอบการควรเจรจาไกล่เกลี่ยหาแนวทางที่จะเป็นทางออกที่ยอมรับกันได้ทุกฝ่าย ไม่ต้องเกิดผู้แพ้หรือผู้ชนะในเกมนี้และหากเกิดความขัดแย้งต่อไปย่อมเกิดการเสียหายทั้งทุกฝ่าย” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของจิณฉวีตร เรือนอิน (สัมภาษณ์ 18 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลตะพง กล่าวว่า “อยากให้ทุกฝ่ายคุยกันนะเจรจากันว่าจะเอาอย่างไรกับโครงการดีแต่ยังงี้ต้องมีภาคประชาชนเข้าร่วมด้วยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยและที่สำคัญควรมีตัวกลางที่เป็นกลางจริงๆ เป็นตัวประสานงานและให้คำปรึกษาทั้งสองฝ่าย”

ดังนั้น สรุปได้ว่าประชาชนรวมถึงหน่วยงานเห็นว่าการมีตัวกลางไกล่เกลี่ยหาแนวทางแก้ไขร่วมกันของทุกฝ่ายและให้ประชาชนเข้าใจถึงข้อจำกัดว่าหากโครงการดำเนินการตามกรอบข้อกำหนดกฎหมายก็ย่อมสามารถดำเนินการได้เพียงแต่ต้องทำความเข้าใจร่วมกันรวมถึงหา แนวทางในการดำเนินโครงการต่อไปที่ประชาชนโดยรอบยอมรับได้เพื่อหาแนวทางออกในการอยู่อาศัยร่วมกันระหว่างโครงการและชุมชนโดยรอบ

ผู้พัฒนาโครงการ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น สามารถแบ่งประเด็นแนวทางแก้ไขจากการพัฒนาโครงการได้ดังนี้

1) การให้ความสำคัญกับการศึกษารายงานวิเคราะห์ผลกระทบในกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งตามที่กฎหมายกำหนดอย่างจริงจัง ผลการสัมภาษณ์พงษ์กร จุสวอย (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนเทศบาลตำบลเชิงเนิน กล่าวว่า “ขอให้บริษัทไออาร์พีซี ทำทุกอย่างถูกกฎหมายเพียงเท่านี้ ก็แก้ไขความขัดแย้งได้แล้วทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันทั้งนั้น ถ้าทำถูกกฎหมายก็ไม่มีใครไปว่าได้มันเป็นเรื่องพื้นฐานเลยแต่ถ้ามีอะไรที่แอบแฝงหรือไม่ถูกต้อง นั้นแหละยิ่ง จะทำให้ประชาชนไม่พอใจ”

ดังนั้น ประชาชนบางส่วนให้ความสำคัญกับข้อกำหนดกฎหมายและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเห็นว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ส่วนหนึ่งและกฎหมายด้านที่ดินสาธารณะที่เป็นประเด็นอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ การจัดตั้งไตรภาคีจึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานภาครัฐที่ควรจัดให้มีคนกลางคอยเจรจาไกล่เกลี่ย ดังนั้นแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องนั้น ต้องการให้โครงการและหน่วยงานปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายรวมถึงการร่วมกันเจรจาถึงแนวทางการลดข้อขัดแย้งในส่วนที่นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้โครงการและชุมชนอยู่ร่วมกันได้

ด้านข้อคิดเห็นสำหรับประชาชน

1) ประชาชนในพื้นที่ควรให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์เรื่องที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ดังเช่นคำสัมภาษณ์ของเทียนชัย อร่ามหยก (สัมภาษณ์ 17 พฤษภาคม 2566) นักวิชาการ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “การกระทำใดๆ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกับหลายฝ่ายทุกฝ่ายควรมีโอกาสได้มีส่วนร่วม ร่วมในการตัดสินใจเพราะทุกคนล้วนเป็นมนุษย์เช่นกัน” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ธนพล เมาลานนท์ (สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2566) นักวิชาการ กล่าวว่า “ทุกฝ่ายควรหันหน้าเข้าคุยกันและใช้ความจริงใจที่จะเข้าหาทั้งประชาชนและผู้พัฒนาโครงการพยายามที่จะเข้าถึงความคิดของประชาชนและแลกเปลี่ยนความมุมมองซึ่งกันและกันจึงจะเป็นแนวทางออกที่ดี”

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินกิจกรรมหรือการกระทำใด ซึ่งอาจจะเกิดผลกระทบกับผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่ายการหาทางออกร่วมกันจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด

2) ประชาชนจะต้องยอมรับความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่างกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการอยู่ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนเองและโครงการอย่างสันติ ดังเช่นธนพล เมาลานนท์ (สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2566) นักวิชาการ กล่าวว่า “ประชาชนในพื้นที่ควรเปิดรับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน โดยให้ใช้เหตุผลและการชั่งน้ำหนักของดีผลเสียและประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ อย่าใช้คติหรือมุมมองส่วนตัวมากเกินไปหรือบางกลุ่มที่เชื่อโดยไม่ได้ใช้ความคิดหรือวิเคราะห์ด้วยตนเองแต่อย่างใดการพัฒนาบางครั้งย่อมต้องมีการสูญเสียและได้กลับคืนอยู่ที่ว่าเราจะรับได้ไหม” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์เทียนชัย อร่ามหยก (สัมภาษณ์ 17 พฤษภาคม 2566) นักวิชาการ กล่าวว่า “เป็นปกติที่ประชาชนในพื้นที่ที่ใกล้กับเขตประกอบการไออาร์พีซี จะมีมุมมองในแง่ลบและเนื่องจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่ประชาชนประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน แต่ควรพิจารณาด้านดีของอุตสาหกรรมมีอีกหลายแง่มุมของไออาร์พีซี เห็นว่าพยายามจะอยู่ร่วมกับชุมชนให้ยั่งยืนทั้งส่งเสริมการพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา”

ดังนั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยความขัดแย้ง คือ ความเชื่อส่งผลกระทบต่อในการแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจจากประชาชนบางกลุ่มความขัดแย้งและการประท้วง ทำทนายอาจเกิดขึ้น เนื่องจากการแลกเปลี่ยนที่สาธารณะไม่ได้รับการดำเนินการให้แล้วเสร็จ

ข้อเสนอแนะแนวความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี การแก้ไขความขัดแย้งที่ดำเนินการ แบบแข่งขัน และแบบ ประนีประนอม

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ครอบคลุม 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าวิธีการจัดการความขัดแย้ง ที่ดำเนินการอยู่เป็นแบบประนีประนอมและแบบแข่งขัน ซึ่งเป็นการ แสดงความคิดเห็นของทั้ง 2 ฝ่าย ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชนที่เห็นต่างซึ่ง จะเห็นว่าหากอีกฝ่ายไม่เปิดใจรับในการร่วมแก้ไขจะยากในการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งที่สมบูรณ์

3.1 การแก้ปัญหาคือความขัดแย้งแบบประนีประนอม

การรับมือความขัดแย้ง สำหรับมนุษย์มีแนวทางในการรับมือที่แตกต่างกันไป แต่ตาม หลักการของประชาธิปไตยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายรัฐ ที่อาจเกิดผลกระทบโดยตรงกับประชาชน เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ได้ดำเนินการจัดเวทีประชาคมให้ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเข้ามาแสดง ความคิดเห็นจากการประชาคมเพื่อตอบข้อซักถาม ติดตามผล ตลอดจนการเรียกร้องทักท้วงเมื่อมีปัญหา รวมทั้งเป็นการตัดสินใจ และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่แทนประชาชนได้

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่าควรร่วมประนีประนอมเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังบท สัมภาษณ์บุญเรศ รุจีพงษ์ (สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2566) สื่อมวลชน กล่าวว่า “ภาครัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ประชาชนและเอกชน ต้องประชุมร่วมกันเพื่อประนีประนอม ในการร่วมแก้ไขปัญหาและหา ทางออกร่วมกัน การหันหน้ามาพูดคุยกันจะทำให้สังคมดีขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและมีความ ยุติธรรมกับทุกฝ่าย โดยการหันมาคุยกันทั้งแง่บวกและแง่ลบ และซึ่งน้ำหนักในการจะตัดสินใจอะไร เพราะการ ทำ อะไรสุดโต่งก็จะเกิดผลกระทบกับสังคมโดยรวมเช่นกัน” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ชัชชนะ วิเชียร ประดิษฐ์ (สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลบ้านแลง กล่าวว่า “ควรจัดประชุมร่วมให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจและฟังเสียงส่วนน้อยของคนที่เป็นกลุ่มเล็กๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากอุตสาหกรรมไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม และขอให้ภาครัฐมาเป็นประธานอธิบายปัญหาร่วมกับ บริษัทไออาร์พีซี และผู้นำชุมชน มาให้พร้อมกัน อธิบายให้ชัด และสิ่ง

สำคัญคือต้องฟังเสียงประชาชน บริษัทไออาร์พีซี ทำทุกอย่างถูกกฎหมายเพียงเท่านี้ก็แก้ไขความขัดแย้งได้แล้วทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันทั้งนั้นถ้าทำถูกกฎหมายก็ไม่มีใครไปว่าโครงการได้แล้วมันเป็นเรื่องพื้นฐานเลยแต่ถ้ามีอะไรที่แอบแฝงหรือไม่ถูกต้อง นั้นแหละยิ่ง จะทำให้ประชาชนไม่พอใจ ” สอดคล้องกับ คำสัมภาษณ์ของจิณฉวีตร เรือนอิน (สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนตำบลตะพง ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า “โครงการควรทำตามกฎหมายกำหนดรวมถึงกระบวนการในการจัดทำการศึกษาถึงผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ทุกขั้นตอนควรเปิดเผยแก่สาธารณชนได้อย่างทั่วถึงแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในพิจารณาในเรื่องที่ดินสาธารณะที่อยู่ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เพราะที่ตรงนั้น เป็นของประชาชนทุกคนที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ เมื่อทำการล้อมรั้วแล้ว ไม่มีการบอกกล่าว อีกรังจะทำเรื่องถนนที่ดินสาธารณะแบบนี้ ต้องอธิบายเยอะๆ ไม่ใช่บอกเฉพาะผู้นำท้องถิ่น บางที ชาวสารมาไม่ถึงการอธิบายไม่ชัดเจน จะเกิดปัญหา การให้ความสำคัญกับการความเห็นชอบประชาชนก็ต้องรับฟังความเห็นจากประชาชนด้วย หากเป็นประโยชน์กับส่วนร่วมมากที่สุดก็จะเป็นเรื่องที่ดี”

การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้การเมืองการปกครองท้องถิ่น ได้มีบทบาทที่สำคัญตามบทบัญญัติของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเพื่อมีอำนาจในการดูแลประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ตามความประสงค์ของแต่ละพื้นที่ การสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนที่มีความรู้สึกคับข้องใจ เป็นการศึกษาสภาพความเป็นมาของความขัดแย้งด้านการเมือง การให้สิทธิของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้ความเห็นและจัดทำประชาวิจารณ์ขอประชาชนร่วมพิจารณาในเรื่องที่ดินสาธารณะและลงประชามติใน จนเกิดประเด็นในการขอให้ผู้นำน้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง จังหวัดระยอง ถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2562 การจัดเวทีรับความคิดเห็นของชาวบ้านแลงประมาณ 300 คน การแตกแยกของประชาชนแบ่งเป็นสองฝ่าย โดยประชาชนไม่เห็นด้วยกับการแลกที่ดินสาธารณะประโยชน์กับไออาร์พีซี สุดท้าย นางพยุ่ง มีสบาย พร้อมชาวบ้านแลง มอบอำนาจให้นายศรีสุวรรณ จรรยา นายกสมาคมต่อด้านสภาวะโลกร้อนยื่นฟ้องหน่วยงานรัฐรวม 11 หน่วยงาน และนายสายันต์ ศรีเผือก ที่ศาลปกครองระยองที่ปล่อยให้ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บุกรุกครองครองเปลี่ยนแปลงลำกลางสาธารณะ ทำให้เห็นว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและการมีส่วนร่วมรวมถึงประชาชนสามารถเรียนรู้เข้าใจอำนาจ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปกครองระดับชาติมีรากฐานที่ดีจากการเมืองระดับท้องถิ่นที่มั่นคงเข้มแข็งประชาชนเกิดความสุขมีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต เป็นการศึกษาสภาพความเป็นมาของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่ส่งผลทำให้เกิดการขับเคลื่อนผลักดันให้การดำเนินกิจกรรมใดๆ ประสบผลสำเร็จ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดการ

เปลี่ยนแปลงของผู้นำในการสร้างโอกาสและบูรณาการร่วมกัน คือหัวใจของการสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชน จากการให้ข้อมูลที่สำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่เป็นส่วนหนึ่งในการเมืองการปกครองที่มีส่วนร่วม ผลการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มให้ข้อมูลสำคัญได้พิจารณาถึง “การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอม” ซึ่งเป็นวิถีชีวิตความขัดแย้งแบบพบกันคนละครึ่งทาง โดยทั้งสองฝ่ายลดความต้องการหรือความเป็นตัวเองบางส่วนอาจไม่ได้เกิดจากความเต็มใจของทั้งสองฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักการเมืองท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งนี้ ดังคำสัมภาษณ์ของประเชิญ เห่งยี (สัมภาษณ์ 1 พฤศจิกายน 2566) นายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน กล่าวว่า “ผมเห็นว่าแนวทางการร่วมมือของหลายภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาผ่านคณะกรรมการร่วม ด้วยช่วยกัน ในการนำ นักการเมือง, ผู้นำชุมชน, อุตสาหกรรม, และประชาชนที่ได้รับผลกระทบมาร่วมกันเป็นคณะกรรมการ การแก้ไขปัญหาจากมุมมองหลายมุมทำให้ปัญหาได้รับการจัดการอย่างครอบคลุม การสื่อสารที่แน่นอนและการต่อยอดกันสร้างโอกาสแก้ไขปัญหาที่แท้จริง การร่วมมือเป็นที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาที่ต้องการการแก้ไขหลายมุมมอง” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์วรวิทย์ ศุภโชคชัย (สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2566) ประธานคณะกรรมการร่วมด้วยช่วยกันประสานความร่วมมือชุมชนรอบเขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า “หากมีปัญหาประเด็นความไม่เข้าใจหรือความกังวลของภาคประชาชน เช่น ได้ยินเสียงปล่อยแพร่เสียงดัง ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการสื่อสารเสมอและมีการสื่อสารล่วงหน้า หากทางไออาร์พีซีแจ้งก่อน ซึ่งก็ไม่มีเรื่องร้องเรียนอย่างไร ถ้อยที ถ้อยอาศัยกันมากกว่า” และการให้สัมภาษณ์สายันต์ ศรีเผือก (สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2566) นายกองค์การบริหารตำบลบ้านแลง กล่าวว่า “วิธีการจัดการความขัดแย้งแนะนำให้ใช้แบบประนีประนอม เนื่องจากเสียงของประชาชนก็ควรรับฟัง แต่ผลประโยชน์ของส่วนรวมก็ต้องรักษาไว้ฉะนั้นควรมีจุดตรงกลางหรือถอยคนละก้าวจะดีที่สุดเพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกันระหว่างประชาชนและเอกชน”

ดังนั้น จะเห็นว่า จากคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีการแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน แสดงให้เห็นว่าการเมืองการปกครอง มีบทบาทสำคัญตามบทบัญญัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแล ป้องกันและจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นธรรม ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบกับประชาชนเพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

3.2 การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบแข่งขัน

ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง นำโดยนางพญง มีสบาย พร้อมชาวบ้านแลง 44 ราย ได้มอบอำนาจให้ นายศรีสุวรรณ จรรยา นายสภาคอมต่อด้าน สภาวะโลกร้อน ทำการยื่นฟ้องหน่วยงานรัฐรวม 11 หน่วยงาน ที่ศาลปกครองระยองประกอบด้วย

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง นายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน นายอำเภอเมืองระยอง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณา รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และระบบสาธารณสุขโรคและเลขาธิการสำนักนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฐานเป็นเจ้าของพื้นที่หรือหน่วยงานรัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหน้าที่ปฏิบัติงานปกป้องผลประโยชน์ โดยมีนายจาง ถาวรวิสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองระยอง โดยระบุว่า ผลสืบเนื่องจากปล่อยให้ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บุกรุกครอบครองถนนเปลี่ยนแปลงลำรางสาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน รวมเนื้อที่ 100 ไร่เศษ จำนวน 10 แปลง ทำให้ชาวบ้านตำบลบ้านแลง ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ได้รับความเดือนร้อนเสียหายไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณประโยชน์ได้ นางพยุง มีสบาย จึงเป็นแกนนำในการฟ้องเรื่องที่ดินสาธารณะ โดยขอให้ศาลมีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนความเห็นชอบที่มีต่อรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะเห็นว่าผู้มีข้อขัดแย้งเลือกวิธีการจัดการแบบเอาชนะพิจารณาจากผลการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มให้ข้อมูลสำคัญได้พิจารณารูปแบบวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบแข่งขัน

การตื่นตัวของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ เกิดจากกระแสที่ประชาชนไม่เจียมเฉยกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตน ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมจะเห็นได้จากข่าวสารตามสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท ในการตีแผ่ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจังหวัดระยอง ผู้ศึกษาวิจัยได้รวบรวมเป็นเรื่องราวการตัวอย่างการต่อสู้ระหว่างประชาชนแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ที่เริ่มก่อตัวเพื่อต่อต้านและปกป้องสิทธิอันพึงมีของสิทธิภาคประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย การเกิดความขัดแย้งเห็นได้ว่าเป็นความขัดแย้งของภาคประชาชนกับเอกชน มีข้อสังเกตว่าเหตุจากสภาวะทางด้านทัศนคติของประชาชนทางด้านอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้พึงเสียงประชาชน

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลจากแกนนำในการยื่นฟ้องหน่วยงานราชการ 11 หน่วยงานในการไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย กับศาลปกครองระยอง เป็นผลให้เกิดผลกระทบกับโครงการในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จากบทสัมภาษณ์พยุง มีสบาย สัมภาษณ์ 7 ตุลาคม 2566) ประชาชนกลุ่มรักษ์บ้านแลง กล่าวว่า “ไม่ต้องมาคุยแล้วเพราะต้องมีความจริงใจให้กันก่อนคุยไปก็ไม่แก้ทำอะไรป่าเถื่อนแล้ว”

สรุปได้ว่า ผลการศึกษาแบบการจัดการความขัดแย้งข้างต้น ใน 2 รูปแบบวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอมเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนและบริษัทไออาร์พีซี โดยควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบนี้ร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เพื่อเรียกร้องให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน โดยเฉพาะกรณีที่ดินสาธารณะที่ภาคเอกชนครอบครอง เกิดการต่อสู้เรียกร้องจนเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่

ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) 2) เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) 3) เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยทำการศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ข้อมูลของปัญหาความขัดแย้ง เพื่อการศึกษาแนวทางการปัญหาประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

การศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Study) ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย เอกสารข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน ตามระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเชื่อมโยงและตีความอย่างบูรณาการ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จากผลการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษาวิจัย

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 แห่ง ภายใต้ปัญหาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดระยอง พบว่าปัญหาความขัดแย้งเกิดจาก เดิมประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวน ทำไร่และประมง เป็นอาชีพหลัก ถือเป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงคนในพื้นที่ การกำหนดทิศทางการรัฐบาล ตั้งเป้าหมายให้มุ่งสู่การเป็นเมืองอุตสาหกรรมอย่างเต็มรูปแบบ ตามแนวทงนโยบายการพัฒนาของภาครัฐ ในการส่งเสริมให้มีการส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรมที่ขยายอาณาเขตเกิดขึ้นหลายเขตประกอบการและนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นไปทั่วจังหวัดระยอง ทั้งนี้ได้ขอความเห็นจากประชาชนในพื้นที่หรือแม้กระทั่งจะฟังเสียงที่ร้องแจ้งถึงผลกระทบจากภาคประชาชน จนเป็นประเด็นอย่างที่ดินนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด ชาวบ้านดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติในการสร้างผลผลิตต่อพืชผลที่ปลูกและทำให้ผลผลิตออกมาจำหน่ายได้ตามวิถีชีวิตเดิม

ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้รับผลกระทบจากนโยบายที่ภาครัฐต้องการสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงให้กับประเทศไทย เห็นได้จากประกาศนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในจังหวัดระยอง เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 จุดเริ่มต้นของ บริษัท การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) และโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามประกาศพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ได้สร้างผลกระทบในหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม การก่อให้เกิดการเปลี่ยนต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของประชาชนที่ส่งต่ออาชีพจากรุ่นสู่รุ่นทำกันมาช้านาน ได้ถูกเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด เกิดปัญหาเรื่องผลกระทบสภาพแวดล้อมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น น้ำ กลิ่น เสียง ที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชน

การมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งผลให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ยื่นเพื่อขอขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ใน พ.ศ. 2554 ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวกลับพบว่ามี การกั้นรั้วเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ทั้งที่มีถนนสาธารณะ ล้ำกลางสาธารณะ อยู่ในที่ดินดังกล่าว ทำให้ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยทำการยื่นขอถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี จุดกำเนิดการสร้างประกายไฟแห่งความขัดแย้งในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดความขัดแย้งระหว่าง

ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลบ้านแลง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีหลักฐานเอกสารในการประชุมร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเรื่องที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี พบว่าในรายงานประชุมสภาเทศบาล เทศบาลตำบลเชิงเนิน ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563 หรือจะเป็นรายงานประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 และท้ายสุดรายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน ลงสมัยวิสามัญ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563 ที่ระบุถึงเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ ที่มีปัญหาขัดแย้งในแง่มุมมองความคิดเห็นของประชาชน ที่มีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ในการขอแลกที่ ที่มีการเสนอระหว่าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และยังมีหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาประสานงานร่วมกันเพื่อหาแนวทางการแก้ไข โดยท้ายสุด เทศบาลตำบลเชิงเนิน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง สามารถดำเนินการถอนที่ดินสาธารณะได้เนื่องจากไม่ติดประเด็นในเรื่องที่ดินที่ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) นำมาแลก และไม่มีกลุ่มประชาสังคมในการต่อต้านหรืออาจจะเห็นว่าเหมาะสมแล้วในการ แลกที่ดินดังกล่าว ซึ่งต่างจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง เนื่องจากมีกลุ่มประชาสังคม ที่เหนียวแน่นได้รับการหล่อหลอมจากกลุ่มเอ็นจีโอ นำโดย นางพยุ่ง มีสบาย และทีมประชาชน เข้มแข็งเรียกกลุ่มว่าอนุรักษ์บ้านแลง รวมถึงพลังในการต่อต้านอย่างชัดเจนที่มีปัญหาฟ้องร้องศาล ปกครองและฟ้องผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือผู้นำท้องถิ่นและบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จึงเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งที่เริ่มปะทุขึ้นมาอีกครั้ง

1.1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการ อุตสาหกรรมไออาร์พีซี

การศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) 3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาความเป็นมา ของความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการฯ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1.1 ด้านภูมิศาสตร์ พบว่า การขยายอุตสาหกรรมในพื้นที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนวิถีของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการต้องเปลี่ยนงาน สาเหตุเกิดจาก สภาพแวดล้อมทำให้พืชผลทางการเกษตรลดน้อยลงไม่เพียงพอต่อการยังชีพ แต่มีอีกแง่หนึ่งที่ น่าสนใจที่นักการเมืองท้องถิ่นระบุว่าการทำงานเกษตรได้ผลผลิตน้อยลงเหตุเนื่องจากปัจจุบัน ลูกหลานชาวเกษตรไม่ได้ศึกษาความรู้ทางการเกษตรจากบิดามารดาอย่างจริงจัง ทำให้ความสามารถ ในการสร้างผลผลิตไม่เหมือนรุ่นแรกและการเสื่อมถอยของต้นไม้ที่มีอายุ การขาดการดูแลที่ี อาจจะมี

เป็นผลทำให้พืชผลทางการเกษตรลด ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากที่ดิน สาธารณะที่เข้าร่วมกันได้อยู่ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีและเกิดการถมดิน ทำคลองดินเป็นคลองปูน เกิดปัญหาเกี่ยวกับประชาชนในการดำรงชีวิตของวิถีเดิมและความเสื่อมโทรมของ สภาพภูมิอากาศในการสร้างผลกระทบกับพื้นผลของประชาชน

1.1.2 ด้านประวัติศาสตร์ พบว่า สภาพความขัดแย้งทางด้านประวัติศาสตร์ พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประวัติศาสตร์ของแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเชิงเนินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง ผลการศึกษาไม่ได้พบประเด็นความขัดแย้งแต่อย่างใด ส่วนประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นบ้านแลง ประชาชนส่วนใหญ่มีประวัติในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมายาวนานและมีที่ยึด เหนี่ยวจิตใจและหวงแหนทางด้านศาสนา เช่น วัดบ้านแลงที่มีประวัติทางด้านประวัติศาสตร์กว่า สามร้อยปี การที่ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มาซ่อมแซมวัดหรือทำรั้ว แล้วมาติดป้ายว่า บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทำและปรับปรุง แล้วมาติดป้ายว่าเป็นผู้ปรับปรุงดูแลทั้งหมด ทำให้ คนในพื้นที่มีความคับข้องใจเนื่องจากมองว่าประชาชนได้ดูแลมาหลายร้อยปี แต่ทาง บริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มาติดป้ายเชิงสัญลักษณ์เหมือนทำเองทั้งหมดหรือแสดงความเป็นเจ้าของ การกระแส ความขัดแย้งของแต่ละกลุ่มสร้างปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มประชาชนด้วยกันในพื้นที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง

1.1.3 ด้านการเมือง ด้านนโยบายท้องถิ่นพบว่า เกิดจากอำนาจขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่ได้อำนวยความสะดวกด้านข้อ สงสัยไขปมปัญหาหรือแก้ไขปัญหให้กับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความรู้สึก ว่าถูกกดขี่ถูกเอาเปรียบจากภาคเอกชนอย่างบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ใช้อำนาจทางการเงิน ในการครอบครองที่ดินสาธารณะที่เป็นของประเทศและเป็นของส่วนรวมให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ การละเลยข้อสงสัยของประชาชนกลุ่มหนึ่งหากไม่แก้ไขให้ถูกต้อง ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะไม่มี วันจบสิ้น อีกทั้งกลุ่มเอ็นจีโอและกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันจะขับเคลื่อนกระแสแห่งความขัดแย้ง อย่างไม่จบสิ้น

1.1.4 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สภาพความขัดแย้ง ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สำหรับ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ จากภาครัฐ และการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ไม่ได้สร้างเศรษฐกิจและรายได้ ให้กับคนในพื้นที่ ด้วยประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำอาชีพรับจ้าง หรือค้าขาย โดยเฉพาะประชาชนใน พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้านแลง ที่มีการรวมกลุ่มและมีข้อขัดแย้งหลักกับกรณีเขต ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

1.1.5 ด้านสังคม พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและอาชีพของประชาชน ระยองเดิมเป็นกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง ก่อให้เกิดความกังวลใน ผลกระทบกับพืชผลที่ปลูกและถือเป็นรายได้หลักของคนในพื้นที่ การเปลี่ยนวิถีชีวิตดั้งเดิมอันเหตุ สดิวสัยของสถานการณ์รุกรานของภาคอุตสาหกรรมเข้ามาแย่งชิงใช้ทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นน้ำ อากาศ ทั้งปัญหาด้านประชากรแอบแฝงที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับพื้นที่ทำให้เกิดผลกระทบกับประชาชนโดยตรง การขยายพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีไม่เกิดการจ้างงานกับประชาชนในพื้นที่และคน ในพื้นที่เองโดนแย่งงานจากจังหวัดอื่นการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า น้ำปะปา การจัดเก็บขยะ ควบคุมด้านสถานที่ศึกษาที่ไม่เพียงพอเนื่องจากการโตของเมืองและหมู่บ้าน ขยายตัวจนต้องถื่นพัฒนาไม่ทัน ส่วนการใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณที่เป็นรายหัวที่ภาครัฐมอบให้ ไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่มีอยู่จริง ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอเหตุเกิดจากประชากร แอบแฝง

1.2 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการ อุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด

การศึกษาสภาพความเป็นมาของความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) นำมาสู่การวิเคราะห์ปัจจัยความ ขัดแย้งพบว่ามี 3 ด้าน อันประกอบไปด้วย ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ ด้านค่านิยม เป็นปัจจัยที่ เป็นสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกว่า 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1.2.1 ด้านโครงสร้าง พบว่า ภายใต้โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่า เทียมกันในสังคม ซึ่งภาครัฐผูกขาดอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การประกาศให้พื้นที่ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออก มุ่งพัฒนาความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว การอนุญาตประกาศขยายเขต ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีเมื่อ พ.ศ. 2562 เพื่อตอบสนองนโยบายโครงการพัฒนาระเบียง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบกับการขยายเขต ประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีอยู่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลเชิงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง โดยเฉพาะปัญหาทางด้านการ ถอนที่ดินสาธารณะที่มีพื้นที่ทางสาธารณะ ล่ามสาธารณะ อันเป็นสมบัติของส่วนร่วม มีไว้เพื่อให้

ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ร่วมกัน แต่สาเหตุหนึ่งเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ในอดีตได้ขายที่ดินกว่า 5,000 ไร่ ให้กับ บริษัท ทีพีโอ เดิม ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ทำให้ที่ดินสาธารณะอยู่ในพื้นดังกล่าว ที่มีถึง 5,000 ไร่ การที่มีสำรวจ คลอง ถนน สาธารณะนั้น ได้มีการพยายามแก้ไขโดยในยุคของบริษัท ทีพีโอ ได้มีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ในการหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยการให้บริษัท ทีพีโอ หาซื้อที่ดินในการแลกเปลี่ยนที่สาธารณะอันเพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดของทั้งประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยข้อกฎหมายระเบียบของทางราชการที่ต้องผ่านการพิจารณาอนุมัติกว่า 11 หน่วยงานในการขออนุมัติ แต่ก็ไม่ได้คลายปมความขัดแย้งนั้นได้ด้วยระยะเวลาและปัญหาดังกล่าวทำให้ประชาชนบางส่วนยังมีความคับข้องใจ และเห็นว่าภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ร่วมมือกัน โดยไม่ฟังเสียงหรือรับฟังข้อสงสัยข้อห่วงกังวลที่ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อกังขา ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนต้องเป็นฝ่ายอยู่ในมุมตั้งรับอย่างเดียวและไม่มีการฟังเสียงกลุ่มคนที่เห็นต่าง ทั้งที่ตามสิทธิแล้วประชาชนมีอำนาจในการที่จะทวงถามภาครัฐ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ตนอยู่ แต่ด้วยประชาชนมีอำนาจที่ต่อยกว่าภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ส่งผลให้ประชาชนกลุ่มดังกล่าวรู้สึกที่ต้องสูญเสียฐานทางด้านทรัพยากรที่เป็นที่ดินนั้นอย่างไม่เป็นธรรม เมื่อประชาชนไม่มีที่พึ่งจากผู้นำท้องถิ่นที่ได้เลือกไป และการไม่ฟังเสียงจากภาครัฐหมดหนทางต้องหาที่พึ่งจึงได้ประสานงานกับกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน นำโดย นายสุทธิ อัมมาศัย และกลุ่มอนุรักษ์โลกร้อน โดยนายศรีสุวรรณ จรรยา ได้ก่อร่างสร้างสายใยแห่งเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มรักษบ้านแลง และมีช่องทางในการไขปัญหาที่ตนคับข้องใจ ในกรณีถดถอนที่ดินสาธารณะทำให้เกิดความขัดแย้งจนถึงการยื่นฟ้องศาลปกครองระยอง

1.2.2 ด้านผลประโยชน์ พบว่า หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสวงหาประโยชน์จากการอนุมัติในการถอนที่ดินสาธารณะและการแลกที่ดิน โดยใช้อำนาจมอบทรัพยากรที่ดินที่เป็นที่สาธารณะกว่า 70 ไร่ ที่อยู่ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยการให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทำการซื้อที่ดินกว่า 100 ไร่ ในการแลกที่ดิน โดยกระบวนการดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จอันเนื่องมาจากการฟ้องศาลปกครองระยองของกลุ่มรักษบ้านแลง ในเวลานั้นได้มีการทำประชาพิจารณ์ เรื่องที่ดินที่ดินสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบ้านแลง มีเพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวที่ยังมีข้อโต้แย้ง ส่วนเทศบาลตำบลเชิงเนินและองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ผ่านความเห็นชอบทั้งหมด สำหรับปัญหาที่ดินดังกล่าวอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ด้านเวทีของการถอนที่ดินสาธารณะในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่มี 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องประเด็นนี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเชิงเนิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง และองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นตำบลตะพง โดยเทศบาลตำบลเชิงเนินและองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นชอบให้ทำการถอนที่ดินสาธารณะได้ มีเพียงประชาชนบางส่วนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงที่มีที่ดินสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวได้ คดเคี้ยวอยู่ในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี บางส่วนเป็นकुคลองกว่า 70 ไร่ เกิดความแตกแยกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มเห็นด้วยกับกลุ่มไม่เห็นด้วย โดยประชาชนในพื้นที่รู้สึกว่าได้สูญเสียผลประโยชน์พื้นที่ดังกล่าว แต่กลับพบว่ากลุ่มที่ไม่เห็นด้วยมิใช่ประชาชนในหมู่บ้านที่มีที่ดินสาธารณะที่เป็นประเด็นแต่อย่างใด

1.2.3 ด้านค่านิยม พบว่า หน่วยงานของรัฐมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรที่ดินเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของนโยบายการขยายพื้นที่จังหวัดระยองเป็นโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ส่วนชุมชนมุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรที่ดินเพื่อตอบสนองความต้องการของวิถีชีวิตคนในชุมชนเพราะมุมมองบางส่วนของประชาชน เห็นว่าการขยายพื้นที่กว่าพันไร่ของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มิได้สร้างการจ้างงานในคนในพื้นที่แต่อย่างใด แถมยังมองว่าปัญหาพืชผลที่ลดน้อยลง เกิดจากภาคอุตสาหกรรมอีกด้วย และยังเป็นห่วงด้านความปลอดภัยหากมีการรั่วไหลของสารเคมีและหากมีเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น ไฟไหม้โรงงานที่ผ่านมาสำหรับมาตรการที่ภาคประชาชนยังไม่ไว้ใจซึ่งส่วนใหญ่จะยกตัวอย่างนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่มีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม ผลกระทบกับชุมชน ก่อให้มีความเห็นต่างกันสุดท้ายก็เกิดความขัดแย้งและยังแก้ไขไม่แล้วเสร็จ

จากการศึกษาปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ดำรงอยู่ภายใต้ผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน จากการที่แต่ละกลุ่มมีฐานอำนาจในการเข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างกัน นำไปสู่การได้เปรียบและเสียเปรียบของกลุ่มต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจทางกฎหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมในการอนุญาต การอนุมัติการถอนที่ดินสาธารณะและการแลกเปลี่ยนที่ดินกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสำหรับเทศบาลตำบลเชิงเนินกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง สามารถดำเนินการแลกเปลี่ยนที่ดินได้ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการด้านกฎหมายที่ดินสาธารณะ แต่สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง ที่กลุ่มประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พยายามเคลื่อนไหวต่อต้านและปกป้องสิทธิในการรักษาไว้ซึ่งที่ดินสาธารณะอันเป็นพื้นที่ของทุกคนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรได้ใช้ร่วมกัน กรอบกฎหมายเพื่อแสดงถึงความมีตัวตนของประชาชนว่าเป็นผู้ที่สูญเสียผลประโยชน์จากการเข้าครอบครองทรัพยากรสวนรวมของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่มีการล้อมรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่ไม่เป็นธรรม ทั้งที่ทางบริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

ได้จัดซื้อที่ดินกว่า 70 ไร่ เพื่อทำการขุดเขตทดแทนที่ดินสาธารณะที่เป็นคูคลองคดเคี้ยวอยู่ในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีและในปัจจุบัน ยังอยู่ใกระบวนการในการขออนุญาตเข้าพื้นที่ดังกล่าว ตามกฎหมายเช่าที่ดิน

1.3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด

จากการศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พบว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้มีรูปแบบและวิธีการจัดการความขัดแย้งอยู่ 2 รูปแบบ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.3.1 การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอม พบว่า เป็นการบริหารความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่มีการหาจุดร่วมความพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายหรือเป็นการรับมือแบบพบกันครึ่งทาง โดยทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องลดความต้องการของตัวเองลงจนหาข้อยุติได้ อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหานี้ ข้อดี คือ ต่างฝ่ายต่างเข้าอกเข้าใจกันมากขึ้นมองเห็นความต้องการใหม่ในทิศทางเดียวกัน ส่วนข้อเสีย คือ ไม่มีใครได้ความพึงพอใจแบบเพราะต้องลดความต้องการของตัวเองลงซึ่งอาจเกิดความไม่เต็มใจที่ไม่เท่ากันได้

1.3.2 การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบแข่งขัน พบว่า ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เป็นวิธีที่มุ่งเน้นการเอาชนะโดยใช้ความคิดของตัวเองเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มเอ็นจีโอ จากนายสุทธิ อัชชาสัย อีกทั้งประชาชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มรักษ่าบ้านแลง และการช่วยเหลือจากประธานชมรมอนุรักษ์โลกไร้ร้อน นายศรีสุวรรณ จรรยา ช่วยขับเคลื่อนและศึกษาแนวทางช่องทางในการยื่นฟ้องศาลปกครองระยอง ทำให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้ง 11 หน่วยงาน ต้องรีบดำเนินการไขปัญหาดังกล่าวให้กระจ่างต่อสังคมคนไทย เพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยเฉพาะกรณีที่ดินสาธารณะที่อยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ซึ่งบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้มีการดำเนินการทำการถอนที่สาธารณะ มาตรา 8 ของระเบียบที่ดิน แต่ด้วยกระแสการต่อต้านจากประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตำบล

บ้านแลง ทำให้เกิดการชะงักในการดำเนินงาน โดยบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จึงหาช่องทางในการเช่าที่ดินสาธารณะตามมาตรา 9 ไปก่อน ระหว่างรอการดำเนินงานของภาครัฐและผลการตัดสินใจของศาลปกครองระยอง ตามระเบียบกฎหมายที่ดิน ดังนั้นหากทั้ง 2 ฝ่าย มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพียงช่วงระยะเวลาอันสั้น และไม่มีคามจำเป็นที่จะต้องรักษาสัมพันธภาพในระยะยาว การแข่งขันจึงเป็นวิธีที่รวดเร็ว

2. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มุ่งเน้นศึกษาความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี 3 ด้าน โดยพิจารณาด้านภูมิศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง นโยบายด้านที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่น ด้านสังคม สังคมชนบท ที่นำมาสู่ความขัดแย้ง ปัจจัยที่นำไปสู่การความขัดแย้ง และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

2.1 ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

การศึกษาปรากฏการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาจากพื้นที่สาธารณะอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวข้องจำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลเชิงเนิน, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง, องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ผลการวิจัยนี้พบว่า “การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในจังหวัดระยอง” ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ได้สร้างผลกระทบในหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านภูมิศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง นโยบายด้านที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่น ด้านสังคม สังคมชนบท มีทั้งการก่อให้เกิดการเปลี่ยนต่อวิถีชีวิตดั้งเดิม สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายรัฐบาล โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2525 โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามประกาศพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 และในเรื่องการขอยื่นถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ จึงเป็นจุดเริ่มต้นอีกเรื่องของความขัดแย้งที่เริ่มปะทุขึ้นมา

ความขัดแย้งพิจารณาจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งนั้น ส่วนหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่ามาจากนโยบายภาครัฐและการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในท่ามกลางสถานการณ์การเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยขอบเขตของงานวิจัยเล่มนี้ได้เปลี่ยนรูปแบบความขัดแย้งแบบเป็นกระบวนทัศน์ โดยมีรูปแบบของภาคประชาชนและผู้นำท้องถิ่นเข้ามาขับเคลื่อนและร่วมสร้างพลังในการต่อรองเพื่อแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหลายบริบท แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าความขัดแย้งในบางพื้นที่ยังมีความคุกรุ่นของประชาชนภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งรวมถึงบางพื้นที่ที่อยู่รอบๆ โครงการฯ ยังเกิดขึ้นมาเสมอเพราะความขัดแย้งอันเป็นพลวัตที่เกิดขึ้นประจำ และหากเกิดการเปลี่ยนแปลงฝ่ายที่ได้ประโยชน์ก็ต้องมีฝ่ายที่เสียประโยชน์ เหตุเพราะความหลากหลายทางอาชีพและพื้นฐานการศึกษา รวมถึงค่านิยมของแต่ละพื้นที่แสดงให้เห็นว่าไม่ใช่เรื่องง่ายนักในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง คาร์ล มากซ์ (Karl Marx & Frederic Engle, 2001) อ้างถึงใน (พรนพ พุกกะพันธ์, 2542, น. 158) “เชื่อว่าความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงเป็นของคู่กันจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งมาจากเศรษฐกิจความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเกิดขึ้นเพราะแต่ละกลุ่มมีความสนใจทางเศรษฐกิจที่ตรงข้ามกัน การขัดแย้งทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากและนำไปสู่การขัดแย้งทางสังคมและการเมืองกลุ่มหนึ่งพยายามสนองประโยชน์ของตนเอง ซึ่งอีกกลุ่มหนึ่งก็จะเสียประโยชน์ และมีสมาชิกของกลุ่มก็พยายามแสวงหาประโยชน์ของตนเองทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม” ซึ่งพบว่า ราล์ฟ ดาร์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf, 1989) อ้างถึงใน (พรนพ พุกกะพันธ์, 2542, น. 158) ชาวเยอรมันมองว่าระดับของ “ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการและการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอก โดยสังคมอื่นมองว่ารากฐานของความขัดแย้งอยู่ที่อำนาจไม่ใช่เศรษฐกิจเมื่อเกิดสังคมจะเกิดความสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิกในสังคมและมีการจัดสรรทางอำนาจในสังคมนี้อาจจะมีกลุ่มผู้ที่มีอำนาจและกลุ่มผู้ที่ถูกบังคับใช้อำนาจ และเมื่อกลุ่มผู้ที่มีอำนาจมีการบีบบังคับก็จะเกิดเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่มีอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีอำนาจ” ผลการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เช่น นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้บริหาร และพนักงานบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ผู้นำภาคประชาสังคม นักวิชาการหรือสื่อสารมวลชน ประชาชนที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกจากประชาชนชน 3 คน จำนวน 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน พบข้อสรุปสภาพความขัดแย้งในแต่ละด้านได้จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

2.1.1 สภาพความขัดแย้งด้านภูมิศาสตร์ พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์เป็นดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบ เนื่องมาจากที่ดินสาธารณะที่ใช้ร่วมกันได้อยู่ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี และเกิดการถมดิน

ทำคลองดินเป็นคลองปูน เกิดปัญหาเกี่ยวกับประชาชนในการดำรงชีวิตของวิถีเดิมและความเสื่อมโทรมของสภาพภูมิอากาศในการสร้างผลกระทบต่อพื้นที่ผลของประชาชน

2.1.2 สภาพความขัดแย้งทางด้านประวัติศาสตร์ พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประวัติศาสตร์ของแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเชิงเนินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตะพง ผลการศึกษาไม่ได้พบประเด็นความขัดแย้งแต่อย่างใด ส่วนประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้านแลงประชาชนส่วนใหญ่มีประวัติในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมยาวนานและมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและหวงแหนทางด้านศาสนา เช่น วัดบ้านแลงที่มีประวัติทางด้านประวัติศาสตร์กว่าสามร้อยปี การที่บริษัทไออาร์พีซี มาซ่อมแซมวัดหรือทำรั้ว แล้วมาติดป้ายว่าบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทำและปรับปรุง แล้วมาติดป้ายว่าเป็นผู้ปรับปรุงดูแลทั้งหมด ทำให้คนในพื้นที่ที่มีความคับข้องใจเนื่องจากมองว่าประชาชนได้ดูแลมาหลายร้อยปี แต่ทางบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มาติดป้ายเชิงสัญลักษณ์เหมือนทำเองทั้งหมดหรือแสดงความเป็นเจ้าของ การกระแสความขัดแย้งของแต่ละกลุ่มสร้างปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มประชาชนด้วยกันในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง

2.1.3 สภาพความขัดแย้งด้านการเมืองการปกครองนโยบายด้านที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้รับมอบอำนาจในการดูแลพื้นที่สาธารณะและอำนาจในการพิจารณาอนุมัติการก่อสร้างหรือขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีแต่อย่างใด และต้องปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ด้านการเมืองการปกครอง นโยบายด้านที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่นหลังประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองมักเกิดจากอำนาจขององค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่ครอบครองทรัพยากรสาธารณะ เช่น ที่ดิน เกิดความขัดแย้งเนื่องจากละเอียดอ่อนของประชาชนทำให้เอ็นจีโอและประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมตัวเพื่อต่อต้าน การร่วมกันแก้ปัญหาต้องเสริมสร้างความโปร่งใสและมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างสังคมที่เป็นอยู่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis Coser, 1956) อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ (2557, น.26) เห็นว่าเป็นการทำให้สมาชิกภายในกลุ่มรู้สึกรวมตัวกันมากขึ้นมีสำนึกถึงความเป็นพรรคพวกเดียวกันรู้สึกที่ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนำไปสู่ความสมานฉันท์ของกลุ่มตั้งแต่ระดับเล็กประชาคมจนถึงระดับชาติ ความขัดแย้งภายนอกจึงมีหน้าที่และบทบาทในการสร้างการรวมตัวกันได้จึงเกิดเป็นความเป็นปึกแผ่นของหน่วย กลุ่ม องค์กร สังคม ประชาคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภพ พร้อมพ้อชื่นบุญ (2558) เรื่องกระบวนการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอุทยานบูโตะ-สุโขทัยประกาศทับที่ดินทำกินราษฎร พบว่าปัญหาความขัดแย้งเรื่องที่ดินเป็นปัญหาที่รัฐใช้กฎหมายและอำนาจในการจัดการกับทรัพยากร โดยไม่คำนึงถึงลักษณะและรูปแบบการใช้

ประโยชน์จากทรัพยากรและที่ดิน ตามวิถีของคนไทยในท้องถิ่นที่มีอยู่ยาวนานก่อนการประกาศใช้กฎหมาย

2.1.4 สภาพความขัดแย้ง ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สำหรับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจจากภาครัฐ และการขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ไม่ได้สร้างเศรษฐกิจและรายได้ให้กับคนในพื้นที่ด้วยประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำอาชีพรับจ้าง หรือค้าขาย โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้านแลง ที่มีการรวมกลุ่มและมีข้อขัดแย้งหลักกับกรณีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ซึ่งมีความสอดคล้องกับมุมมองของ คาร์ล มากซ์ (Karl Marx & Frederic Engle, 2001) อ้างถึงใน (พรนพ พุกกะพันธ์, 2542, น.158) เชื่อว่าความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงเป็นของคู่กัน สาเหตุเกิดจากเศรษฐกิจด้วยเหตุว่ามีความสนใจทางเศรษฐกิจไม่เหมือนกันหลีกเลี่ยง ซึ่งจะเป็สาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองตามมา เนื่องจากมีทรัพยากรจำกัด ไม่เพียงพอต่อทุกคน ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะของส่งผลกระทบต่อกลุ่มเกษตรกรในตำบลบ้านแลงและตะพง ซึ่งมีความกังวลในผลกระทบต่อพืชผลที่เป็นแหล่งรายได้หลักของพื้นที่นั้น การเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เคยเป็นกลุ่มเกษตรกรไปเป็นพนักงานในภาคอุตสาหกรรมมีผลให้ทรัพยากรที่ใช้ในการเกษตรเป็นที่แย่งชิงทั้งน้ำและอากาศ และปัญหาของการมีประชากรแอบแฝงเข้ามาในพื้นที่ สถานการณ์นี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อรายได้และการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้ต้องพิจารณาถึงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงวิธีการใช้ทรัพยากรเพื่อเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมและรองรับการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม นอกจากนี้การจัดการประชากรแอบแฝงและการส่งเสริมวิถีชีวิตที่ยั่งยืนจะเป็นสิ่งสำคัญในการลดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่นั้น

2.1.5 สภาพความขัดแย้ง ด้านสังคม พบว่า สังคมในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสังคมชนบท ทำสวนทำไร่ อยู่ร่วมกันมาก่อนมีเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ปัญหาเรื่องที่ดินสาธารณะยังไม่เกิด มีแต่ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สร้างผลกระทบกัสังคมนอกเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี หลังประกาศเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไม่สร้างงานให้ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ถูกแย่งงานจากประชาชนพื้นที่อื่น การที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายดูแลโครงสร้างพื้นฐานที่ขยายตัว แต่งบประมาณไม่พอเพียงเนื่องจากจำนวนประชากรมากขึ้น มีประชากรแอบแฝงทำให้มีการใช้ทรัพยากรไม่สอดคล้องกับงบประมาณ และเพิ่มภาระต่อท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรและบริการสาธารณะ สอดคล้องกับจากการศึกษา เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2534, น.45 พบว่า สภาพของตัวองค์กร ทำให้เกิดความขัดแย้ง คือ การมีทรัพยากรจำกัดทำให้มีการแข่งขันแย่งกันก็จะทำให้

เกิดความขัดแย้ง ได้แก่ความไม่โปร่งใสคลุมเครือในบทบาทหน้าที่หรือโครงสร้างก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกฎเกณฑ์ในการทำงานที่เข้มงวดก็จะทำให้เกิดความขัดแย้ง การแข่งขันทำให้เกิดความขัดแย้ง ได้บุคคลหรือกลุ่มที่ได้รับข้อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบาทหรือมาตรฐานที่กำหนดก็จะทำให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้ยัง แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1947) มองว่า “ความขัดแย้งเป็นผลมาจากการมีทรัพยากรที่จำกัด การที่คนหนึ่งได้รับ ทำให้อีกคนหนึ่งไม่ได้รับ คนหนึ่งบรรลุความปรารถนาของตนเองในสภาพที่มีทรัพยากรอย่างจำกัดทำให้ผู้นั้นมีอำนาจมากขึ้น ความขัดแย้งไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การต่อสู้ ซึ่งถือว่าเป็นการแข่งขันเป็นรูปแบบหนึ่งของความขัดแย้ง ในการแข่งขันนั้นจะมีกฎหรือกติกาทุกฝ่ายยอมรับการชนะคือการได้รางวัลหรือประโยชน์ไม่ใช่การทำลายล้างคู่ต่อสู้ ความขัดแย้งถ้าหากเกิดขึ้นในระยะเวลายาวนานจะทำให้เกิดอำนาจของบุคคลในสังคม”

2.2 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

กรณีความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มีประเด็นปัญหาสำคัญ แม้ทรัพยากรธรรมชาติส่วนหนึ่งจะถูกกำหนดให้เป็นทรัพย์สินส่วนรวม (Common property) แต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน การสามารถอนุญาตให้หน่วยราชการอื่นนำทรัพยากรดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งโดยหลักการแล้วประชาชนต้องใช้ประโยชน์ร่วมกันจากพื้นที่ซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนรวม ภาพการณ์ดังกล่าวนี้นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชนไม่ยอมรับอำนาจของรัฐ และอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นชอบให้อนุญาตการให้เช่าที่ดินสาธารณะและการจะแลกที่ดินกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กว่า 70 ไร่ ประชาชนบางกลุ่มจึงลุกขึ้นมาต่อต้านจนนำไปสู่ความขัดแย้ง จึงได้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายต่อสู้เพื่อขอคืนพื้นที่สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนในนาม “กลุ่มคนรักหมู่บ้านแลง” และเกิดการก่อตั้งร่วมเป็นภาคีของกลุ่ม “คณะกรรมการพัฒนาศักยภาพโครงการและพัฒนาชุมชนและสังคมเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี (คพอ.)” เพื่อร่วมจัดการความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น โดยสาเหตุของความขัดแย้งมาจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

2.2.1 ปัจจัยความขัดแย้งปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ด้านโครงสร้างทางอำนาจ

“โครงสร้างทางอำนาจที่แตกต่างกันหรือไม่เท่าเทียมกัน” ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน กับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือรัฐนำกฎหมาย

หรือกฎระเบียบมาบังคับใช้อำนาจและองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นก่อนุมัติ ให้กับเอกชนในการขยายพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ที่มีที่ดินสาธารณะอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งประชาชนเห็นว่าเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนโดยตรงและเป็นผู้รับผลกระทบ และไม่สามารถย้ายถิ่นฐานหนีได้ อีกทั้งมองว่าเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญกำหนด จึงสะท้อนเสียงขับเคลื่อนเพื่อคัดค้าน เพราะสังคมมีความไม่เท่าเทียมกันในด้านสิทธิอำนาจ (Inequality of Authority) โดยผู้มีอำนาจเหนือกว่า (Domination) จะมีสิทธิอำนาจในการสั่งการออกกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อบังคับผู้ที่อยู่ใต้ อำนาจทำให้มีกลุ่มได้ประโยชน์และกลุ่มที่เสียประโยชน์ ซึ่งอำนาจในที่นี้มีได้หมายถึงการใช้กำลังทางกายภาพหากแต่เป็นการสานสายใยถักทอประสานอำนาจแฝงที่มีความซับซ้อนอยู่ในวาทกรรมหลัก เช่น การเอาเปรียบและการควบคุมระหว่างชนชั้นเมื่อข้าราชการหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ใช้อำนาจที่ตนมี ในการเจรจาต่อรองให้ความหมายกับวาทกรรมของตน เพื่อที่จะให้วาทกรรมของฝ่ายตนบรรลุเป้าหมาย โดยอ้างเหตุผลความจำเป็นจากวาทกรรมแนวคิดการพัฒนากระแสหลักที่ต้องการสร้างความเจริญให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งมาถึงประชาชน ทั้งที่ชุมชนจะต้องสูญเสียที่ดินทำกินอันเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต

นอกจากนี้ พบว่าความขัดแย้งมีความซับซ้อนเชิงโครงสร้างเพราะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งในระดับท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง เทศบาลตำบลเชิงเนินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบึงพระ แต่ไม่สามารถตัดสินใจในการคลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้เพราะมีความเกี่ยวข้องเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อน แม้รัฐจะอ้างว่ามีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นแต่ในความเป็นจริงท้องถิ่นกลับไม่มีอำนาจหรือสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ได้ เนื่องจากความซับซ้อนของอำนาจรัฐ กระบวนการหลายขั้นตอน แต่ไปเกี่ยวข้องกับภาครัฐอีกหลายหน่วยงาน ซึ่งหากเมื่อก่อตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วเหตุใดอำนาจเบ็ดเสร็จในการต้องการบริหารที่ดินนั้น มีหลายหน่วยงานมาเกี่ยวข้องไปยึดโยงอีกหลายอำนาจ สอดคล้องแนวคิดของ คริสโตเฟอร์ ดับเบิลยู มัวร์ (Moore C. W., 1996) อ้างถึงใน (วันชัย วัฒนศัพท์, 2550, น.13-19) ได้ระบุไว้ในวงกลมความขัดแย้งถึงความขัดแย้งที่แท้จริง ได้แบ่งออกเป็น 2 ข้อ โดยระบุว่า ความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง (Structure Conflicts) เกิดจากการจัดการโครงสร้างไม่เหมาะสมผู้ที่เกิดความขัดแย้งอาจเป็นผู้ที่ถูกทำให้เสียเปรียบและได้สรุปสาเหตุของความขัดแย้งไว้ 3 ชนิด คือความขัดแย้งในทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งในทางสังคม และความขัดแย้งทางการเมือง อันเกิดจากความแตกต่างทางความสัมพันธ์ด้านอำนาจ ในบริบทนี้ “ความขัดแย้งมีความซับซ้อนเชิงโครงสร้าง เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งในระดับท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ต่างมีอำนาจที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน

ในพื้นที่ ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐกับหน่วยงานเอกชน หรือความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐกับหน่วยงานรัฐด้วยกันเอง”

ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐที่ต้องการพัฒนาพื้นที่กับผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของหน่วยงานรัฐที่ต้องการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมกับผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการรักษาสภาพแวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้้อย่างเหมาะสม

ความแตกต่างในด้านค่านิยมไม่เหมือนกันมีเป้าหมายไปด้วยกันไม่ได้ กรณีการขอใช้พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นพื้นที่สาธารณะของทั้ง 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจะแลกเปลี่ยนที่สาธารณะโดยบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ดำเนินการซื้อกว่า 70 ไร่ เพื่อมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์ชดเชยพื้นที่คูคลองที่คุดเคี้ยวอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ทำให้เกิดการให้ข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นด้วยจะสนับสนุนในการให้แลกที่สาธารณะกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เพื่อให้ได้ที่ดินที่บริษัทได้ซื้อมาจากประชาชนรอบเขตประกอบการกว่า 70 ไร่ โอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงกับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเห็นว่าเมื่อเป็นพื้นที่สาธารณะก็ต้องคืนให้ประชาชนในพื้นที่ ก่อเกิดการขัดแย้งระหว่างภาคประชาชนทั้ง 2 ฝ่าย และปัญหาลุกลามมาถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาครัฐ ภาคเอกชนที่หนีไม่พ้นประเด็นปัญหานี้ เรื่องค่านิยมความรู้สึกว่าบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เอาเปรียบทั้งที่ ในบริบทของกรณีการขอใช้พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความขัดแย้งเกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชาชนที่เห็นด้วยกับการแลกที่สาธารณะกับกลุ่มประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการแลกที่สาธารณะจะเห็นว่ากลุ่มประชาชนที่เห็นด้วยกับการแลกที่สาธารณะมองว่าการแลกที่สาธารณะเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้พื้นที่สาธารณะเพิ่มเติมสำหรับชุมชน เนื่องจากพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่เดิมอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ กลุ่มประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการแลกที่สาธารณะมองว่าการแลกที่สาธารณะเป็นการเอาเปรียบประชาชน เนื่องจากพื้นที่สาธารณะเป็นทรัพย์สินของประชาชนทุกคนไม่ควรถูกแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กรณีการขอใช้พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความขัดแย้งอาจเกิดจากความแตกต่างในความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้

หน่วยงานภาคเอกชน หรือบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ครอบครองทรัพยากรที่ดินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง โดยอ้างว่าดำเนินการซื้อกฎหมายเข้าพื้นที่

และได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเหลือที่พื้นที่เดียว คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลงเป็นพื้นที่สุดท้าย ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้ประโยชน์จากการให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เช่าพื้นที่ ไร่ละ 1,000 บาท/ไร่ ตามข้อกำหนดและเป็นไปตามระเบียบราชการ สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนบางส่วนใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นว่าที่ดินสาธารณะนั้น เป็นสิทธิอันชอบธรรมและเป็นของส่วนร่วมที่อันควรให้ประชาชนได้ใช้ร่วมกัน การที่ภาคเอกชนคือ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) การได้อ้างสิทธิในการครอบครองที่ดินซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะโดยชอบธรรม ดังนั้นความขัดแย้งจึงไม่ได้เกิดขึ้นเพราะปัญหา เรื่องผลประโยชน์โดยตรงเพียงอย่างเดียว แต่เนื่องจากมีหลายตัวประกอบ ซึ่งประเด็นหลักของความขัดแย้งนั้น เห็นได้ว่าเกิดจากความซับซ้อนเชิงอำนาจที่ได้ทำการควบคุมของฝ่ายที่มีอำนาจน้อยกว่า โดยกลุ่มที่มีอำนาจมากกว่าดำเนินการทางด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆ นั้น ก็เพื่อให้เกิดความชอบธรรมทางระเบียบ กฎเกณฑ์ แต่เป็นการแสดงกิจกรรมให้เห็นว่าเป็นที่ยอมรับบนเวทีของความขัดแย้งที่ดำเนินการอยู่ ซึ่งสมศักดิ์ จังตระกุล (2554) ได้อธิบายสาเหตุความขัดแย้งในการพัฒนาไปเป็นข้อพิพาทด้านการเมืองมีความรุนแรงในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยระบุว่าโครงการที่มีประโยชน์แต่มีการคัดค้าน ความขัดแย้งนี้เกิดในระยะความสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะส่วนมากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่ากับบุคคลหรือกลุ่มที่มีอำนาจด้อยกว่าเชื่อว่าอำนาจสามารถเกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น โครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม และระบบความเชื่อ ในบริบทนี้การขอใช้พื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐและชุมชนที่แตกต่างกัน รัฐมีอำนาจเหนือกว่าชุมชน เนื่องจากรัฐมีอำนาจในการออกกฎหมาย บังคับใช้กฎหมาย และจัดเก็บภาษี ซึ่งอำนาจเหล่านี้ทำให้รัฐสามารถควบคุมทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงที่ดินสาธารณะได้ ชุมชนมีอำนาจด้อยกว่ารัฐ เนื่องจากชุมชนไม่มีอำนาจในการออกกฎหมาย บังคับใช้กฎหมาย หรือจัดเก็บภาษี ซึ่งทำให้ชุมชนไม่สามารถควบคุมทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ ส่วนในกรณีนี้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาคเอกชน ได้รับการอนุญาตให้เช่าพื้นที่จากรัฐ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐมีอำนาจเหนือกว่าบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) อย่างไรก็ตามประชาชนในพื้นที่บางส่วนได้อ้างสิทธิชุมชนในการครอบครองที่ดิน ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะโดยชอบธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุมชนมีอำนาจบางอย่างในการต่อต้านอำนาจของรัฐ ดังนั้นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐและชุมชนที่แตกต่างกันโดยรัฐมีอำนาจเหนือกว่าแต่ชุมชนก็มีอำนาจบางอย่างในการต่อต้านอำนาจของรัฐ

2.2.2 ปัจจัยความขัดแย้งปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ด้าน ผลประโยชน์

ผลประโยชน์ของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่เหนือผลประโยชน์ของประชาชน โดยรัฐอ้างการพัฒนาเศรษฐกิจในการขยายอุตสาหกรรม จะสร้างการจ้างงานและเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งยังนำไปสู่ความเจริญโดยรวมของจังหวัดระยอง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรอบไออาร์พีซี ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งจ้างงานและเมืองอุตสาหกรรมของจังหวัดระยองและภาคตะวันออก ขณะที่ชุมชนมองว่าทรัพยากรเป็นฐานในการดำรงชีวิต และการจ้างงานมิได้เกิดกับประชาชนคนระยองโดยแท้จริง จะเห็นได้จากส่วนใหญ่จะเป็นคนนอกพื้นที่ที่บริษัทจ้างงานมาประชาชนในพื้นที่ได้แต่ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นที่ที่ไม่เพียงพอกับประชาชน เหตุเพราะประชาชนแอบแฝงมีได้อินยัยทะเบียบบ้านมาอยู่ในพื้นที่ การเข้าทำงานในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เกิดการย้ายแรงงานมหาศาลเข้ามาในพื้นที่ทำให้มาแย่งชิงทรัพยากรชาวบ้านจึงออกมาเรียกร้องและปกป้องผลประโยชน์ของตน ซึ่ง คาร์ล มาร์กส์ (Karl Marx) (Mark, 1989) อ้างถึงใน (พรนพ พุกกะพันธ์, 2542, น. 157) “มองว่าชนชั้นเป็นกลุ่มคนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีผลประโยชน์ร่วมกัน”

ในกรณีการขอใช้พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้น รัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มักเป็นตัวแทนของชนชั้นนำในสังคม ซึ่งชนชั้นนำเหล่านี้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างจากชนชั้นล่าง ชุมชนมักเป็นตัวแทนของชนชั้นล่างในสังคม ซึ่งชนชั้นล่างเหล่านี้มีผลประโยชน์ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงอาจเกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำและชนชั้นล่างจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ความขัดแย้งนี้อาจเกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้นหรือความขัดแย้งระหว่างสิทธิของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสิทธิชุมชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจและสิทธิของทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน

จากการศึกษาได้นำปัจจัยที่นำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี สอดคล้องกับวิจัยของเกียรติศักดิ์ ม่วงมิตร (2545) ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งของชุมชนนั้นในอดีตและปัจจุบันเกิดจากปัจจัย 2 ประการคือ ความขัดแย้งจากผลประโยชน์และการแย่งชิงทรัพยากร ได้แก่ การเอารัดเอาเปรียบจาก

บุคคลภายนอก การบุกรุกป่าและที่ทำมาหากิน ลักลอบเข้ามาแสดงหาผลประโยชน์ในชุมชน และ 2) ความขัดแย้งจากค่านิยม ความเชื่อและโลกทัศน์ ได้แก่ ค่านิยมที่ต่างกันระหว่างคู่ขัดแย้ง

2.2.3 ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ด้านค่านิยม

ค่านิยมความเห็นที่แตกต่าง ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐกับชุมชนเกิดขึ้นจากการให้คุณค่าและความหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐเน้น คุณค่าการจัดการทรัพยากรไปสู่การพัฒนาที่ทันสมัยเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในขณะที่ประชาชนยังต้องดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาทรัพยากรที่ดิน เพื่อการยังชีพการตีความหลักการจัดการทรัพยากรที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดความขัดแย้งที่ต้องแข่งขันกัน เพื่อให้มีสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน ซึ่ง วอร์เรน เอช. ชมิดต์ (Warren Schmidt, 1977, p.6-8) อ้างถึงในนิติศา สิริพงศ์ทักษิณ (2557, น.18) มองว่า “ความเชื่อหรือทัศนคติที่มีความสำคัญต่อบุคคลหรือกลุ่มคน ซึ่งค่านิยมเหล่านี้อาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคน”

ในบริบทนี้กับกรณีการขอใช้พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากค่านิยมที่ต่างกันระหว่างหน่วยงานรัฐและชุมชน หน่วยงานรัฐให้ความสำคัญกับค่านิยมการพัฒนาที่ทันสมัยและเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งหมายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ แต่ในขณะที่ชุมชนให้ความสำคัญกับค่านิยมในการพึ่งพาทรัพยากรที่ดินเพื่อการยังชีพ ซึ่งหมายถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินเพื่อดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากค่านิยมที่ต่างกันระหว่างหน่วยงานรัฐและชุมชน ซึ่งหน่วยงานรัฐมองว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นสิ่งสำคัญ ในขณะที่ชุมชนมองว่าการพึ่งพาทรัพยากรที่ดินเพื่อการยังชีพเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน

อย่างไรก็ดี จากแนวคิดข้างต้นเห็นได้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากค่านิยมที่ต่างกันระหว่างหน่วยงานรัฐและชุมชน ซึ่งค่านิยมที่ต่างกันเหล่านี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการตีความหลักการจัดการทรัพยากร ส่งผลให้เกิดการแย่งชิงสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้ โดยคำนึงถึงค่านิยมและสิทธิของทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน

จากการศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี สอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้ งานวิจัยของมุฮัมมัดรอปี หม้อแหล (2556) ที่ศึกษาเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

พบว่าสาเหตุความขัดแย้งเกิดจากลักษณะเฉพาะบุคคลเนื่องจากมีเป้าหมาย บทบาท หน้าที่ ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ การรับรู้และความรู้สึกทางการเมืองแตกต่างกัน

จากการศึกษาได้นำปัจจัยที่นำไปสู่การจัดการความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี โดยใช้แนวคิดคริสโตเฟอร์ ดับเบิลยู มัวร์ (Moore C. W., 1996) สอดคล้องกับงานวิจัย คืองานวิจัยของ อภิชัย สิงห์ศรี (2560) ที่ศึกษาเรื่องความขัดแย้งจากการพัฒนาอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) พบว่าสาเหตุความขัดแย้งตามวงกลมแห่งความขัดแย้ง ได้แก่ความเชื่อของประชาชนด้านลบกับผลกระทบของพื้นที่รอบข้างอุตสาหกรรมที่ปลูกฝังมาจากอดีตและประชาชนไม่เชื่อมั่นในความโปร่งใสของขั้นตอนพิจารณาขาดการรับรู้ข้อมูลไม่เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม แนวทางแก้ไขความขัดแย้งควรสร้างความเชื่อมั่นดึงการมีส่วนร่วมประชาชนและต้องดำเนินการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัดสุดท้าย โดนเพิกถอนประกาศการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม (บ้านค่าย) งานวิจัยของ สุนทร ปัญญาพงษ์, (2553) ที่ศึกษาเรื่องการคลี่คลายความขัดแย้งในการจัดการน้ำในบริบทสังคมไทย กรณีศึกษาเขื่อนลำปะทาวจังหวัดชัยภูมิ พบว่าสาเหตุหลักของความขัดแย้งในการจัดการน้ำมี 5 ด้าน คือด้านโครงสร้างหน่วยงานของรัฐมุ่งเน้นนโยบายมายาปฏิบัติ ด้านข้อมูลข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำและการใช้น้ำของหน่วยงานรัฐเผยแพร่ไม่ตรงกันกับประสบการณ์ของชุมชน ด้านความสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐขาดการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ด้านผลประโยชน์หน่วยงานของรัฐแสวงหาประโยชน์จากการนำทรัพยากรน้ำ ด้านค่านิยมหน่วยงานของรัฐมุ่งจัดสรรทรัพยากรน้ำเพื่อตอบสนองนโยบายส่วนชุมชนเน้นตอบสนองความต้องการของวิถีชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2560) เรื่องการจัดการความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากถ่านหินในพื้นที่จังหวัดระยอง โดยใช้กรอบแนวคิดทางการศึกษาของ Moore (1996) พบว่าความขัดแย้งมีความสัมพันธ์ความขัดแย้งในเรื่องข้อมูล ค่านิยม โครงสร้าง ผลประโยชน์ ผู้มีส่วนได้เสียมีผลประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ (2557) เรื่องความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐในการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง พบว่าสาเหตุความขัดแย้งมี 5 ประการ คือด้านโครงสร้าง ข้อมูลข่าวสาร สัมพันธ์ ผลประโยชน์ และค่านิยม (2) กระบวนการคลี่คลายความขัดแย้งได้ใช้หลายวิธีผสมกัน ได้แก่ การเจรจาต่อรองการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยบุคคลที่เป็นกลาง

2.3 การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกรณีที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ครอบคลุม 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ดำเนินการอยู่เป็นแบบประนีประนอมและแบบแข่งขัน ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นของทั้ง 2 ฝ่าย ระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคเอกชน ที่เห็นต่างซึ่งจะเห็นว่าหากอีกฝ่ายไม่เปิดใจรับในการร่วมแก้ไขจะยากในการจัดการความขัดแย้งที่สมบูรณ์ ดังนี้

2.3.1 การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอม

รูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอมนี้ สามารถทำได้โดยการจัดประชุมร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนและเอกชน เพื่อหารือและร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยแต่ละฝ่ายจะต้องเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของกันและกันและพร้อมที่จะประนีประนอมเพื่อหาทางออกร่วมกัน ตัวอย่างของการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอมในบริบทนี้ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมระยอง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนและเอกชน โดยคณะกรรมการฯ มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัทไออาร์พีซีและปัญหาที่ประชาชนมีข้อสงสัยส่งต่อมาให้ตัวแทนนำเข้าสู่ประชุม จากผลการสัมภาษณ์ พบว่าคณะกรรมการฯ ได้มีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพูดคุยสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามยังมีข้อเสนอแนะจากกลุ่มประชาชนบางกลุ่มที่ต้องการให้มีการจัดประชุมร่วมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจและฟังเสียงส่วนน้อยของคนที่เป็นกลุ่มเล็กๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากอุตสาหกรรม ข้อเสนอแนะนี้เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาเนื่องจากจะช่วยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง และช่วยให้ภาครัฐสามารถเข้าใจถึงปัญหาของชุมชนได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นรูปแบบวิธีการจัดการความขัดแย้งแบบประนีประนอมเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนและบริษัทไออาร์พีซี โดยควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบนี้ร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งเคนเนธ โธมัส (Kenneth W Thomas) และราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph H Kilmann) (Thomas & Kilmann อ้างถึงในวชิรา คิดการ, 2547, น.45-48) ได้เสนอถึงรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง โดยหนึ่งในรูปแบบนั้น คือ การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอม

(Accommodating) ซึ่งหมายถึงการแก้ไขปัญหาโดยแต่ละฝ่ายยอมลดความต้องการของตนเองลงบางส่วน เพื่อให้สามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้

ในบริบทของ ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) พบว่าทั้งสองฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยประชาชนต้องการปกป้องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนและที่ดินที่เป็นที่สาธารณะในเขตประกอบการไออาร์พีซี ในขณะที่บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ต้องการดำเนินธุรกิจต่อไป รูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบประนีประนอมจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมเนื่องจากสามารถช่วยให้ทั้งสองฝ่ายสามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของเจม มาร์ช (James March) และเฮอริเบอร์ ไชมอน (Herbert Simon) (March and Simon, 1958, p.129 อ้างถึงใน (สมศักดิ์ จังตระกุล, 2554, น.29) วิธีการจัดการความขัดแย้งได้เสนอในการเกลี้ยกล่อมโดยการใช้ศิลปะชักจูงเพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นประโยชน์ส่วนร่วมทำให้เกิดความร่วมมือกันเป็น “กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของภาครัฐ โดยประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง”

อย่างไรก็ดีความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยองกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ยังพบว่ายังมีข้อเสนอแนะจากกลุ่มประชาชนบางกลุ่มที่ต้องการให้มีการจัดประชุมร่วมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจและฟังเสียงส่วนน้อยของคนที่เป็นกลุ่มเล็กๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากอุตสาหกรรมและปัญหาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการไออาร์พีซี โดยมีข้อเสนอแนะนี้สอดคล้องกับทฤษฎีเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน” เนื่องจากจะช่วยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง และช่วยให้ภาครัฐสามารถเข้าใจถึงปัญหาของชุมชนได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอมเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบนี้ร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จากการศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร ปัญญาพงษ์, (2553) ศึกษาเรื่อง การคลี่คลายความขัดแย้งในการจัดการน้ำในบริบทสังคมไทย กรณีศึกษาเขื่อนลำปะทาวจังหวัดชัยภูมิ พบว่าการวิธีที่นำมาใช้มากที่สุด ได้แก่ การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยให้มีส่วนร่วมของคณะบุคคลมีความเป็นกลางและการประสานความร่วมมือโดยยึดผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายและสอดคล้องกับงานวิจัย

ของมุฮัมมัดรอปี หม้อแหล่ (2556) เรื่องความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ด้านข้อกำหนดหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบทบาท อำนาจหน้าที่ ให้มีความรัดกุมชัดเจน ด้านการบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีใช้หลักประนีประนอม มีแนวทางเดียวกันกับงานวิจัยของสุธี สีกกล้า (2555) เรื่อง การจัดการความขัดแย้งของชุมชนจากการเวนคืนที่ดินของรัฐระหว่างท่าเรือกับชุมชนบ้านแหลมฉับ ตำบลทุ่งขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหา นโยบายเวนคืนที่ดินคือรัฐต้องเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกันทั้งรัฐจะต้องเปิดรับมุมมองของประชาชน

2.3.2 การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบแข่งขัน

ผลการศึกษาข้อมูลสำคัญได้พิจารณารูปแบบสำคัญ พิจารณาถึงทางเลือกของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ได้เลือกวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบแข่งขันในบริบทของความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โดยพบว่านางพุง มีสบาย กับประชาชนในพื้นที่บางส่วนทำการมอบอำนาจให้นายศรีสุวรรณ จรรยา จรรยา ทำการฟ้องหน่วยงานรัฐรวม 11 หน่วยงาน ที่ศาลปกครองระยองประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง นายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน นายอำเภอเมืองระยอง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดระยอง ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง กรมที่ดิน อุตสาหกรรมจังหวัดระยอง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และระบบสาธารณสุขปโภค และเลขาธิการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฐานเป็นเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติโดยมี นางจ่านง ถาวรวิสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองระยอง รับค่าจ้างโดยเป็นผลสืบเนื่องมาจากหน่วยงานต่างๆ ปล่อยให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บุกรุก ครอบครองถนนสาธารณะและเปลี่ยนแปลงลำรางสาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันเป็นเวลานาน ซึ่งมองว่าการเจรจาหรือพูดคุยกันไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างไม่ไว้ใจกันและไม่เชื่อว่าอีกฝ่ายจะจริงใจ ดังนั้นจึงมองว่าไม่มีประโยชน์ที่จะมาคุยกันอีกต่อไปและในการจัดประชุมประชาพิจารณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง โดยให้ประชาชนที่เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยมาแสดงความคิดเห็นพูดคุยเพื่อไขปมปัญหาและนำเสนอความคิดเห็นกรณีถอนที่ดินสาธารณะในเขตอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี โดยมีท่าทีแห่งการขัดแย้งกันกับประชาชน

ในบริบทของความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) คุณพยุ่ง มีสบาย มองว่าบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไม่จริงใจกับชุมชน เนื่องจากเคยมีประวัติการปล่อยมลพิษและส่งผลกระทบต่อชุมชนมาแล้ว ทฤษฎีนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดการความขัดแย้งแบบแข่งขัน ดังนั้นจึงมองว่าการเจรจาหรือพูดคุยกันไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนและบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างไม่ไว้ใจกัน และไม่เชื่อว่าอีกฝ่ายจะจริงใจ

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา “ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ตึนสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี สามารถเสนอข้อเสนอแนะในการวิจัยได้ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ตึนสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการนำไปใช้ ประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาไปใช้ดังนี้

1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ศึกษาถึงความขัดแย้งทางด้านภูมิศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง นโยบายด้านที่ดินของผู้บริหารท้องถิ่น ด้านสังคม สังคมชนบท เพื่อเป็นข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ในการสนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ควรมีกลไกที่ชัดเจนและโปร่งใสเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับที่ดินสาธารณะ การจะถอนที่ดินสาธารณะควรทำความกระจ่างกับประชาชนเพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่ยากต่อการแก้ไข การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงจะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

2) ปัจจัยความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ทางด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม เพื่อเป็นแนวทางในการให้มีการพัฒนาทางลดความขัดแย้งและสร้างความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

3) การแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวแสดงในความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เกิดจากมุมมองของผู้เกี่ยวข้องและประชาชนที่เป็นคู่ขัดแย้ง จึงควรมีกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันมิให้เกิดการใช้อำนาจที่ไม่เหมาะสม กลไกเหล่านี้อาจรวมถึงคณะกรรมการอิสระ ตัวแทนภาคประชาชนและองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร การตรวจสอบและถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้โครงการพัฒนาเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน

3.2 ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษาที่ดิฉัน สาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน ในการปัญหาความขัดแย้งเพื่อให้สังคมในจังหวัดระยองที่มีการสนับสนุนจากภาครัฐในการเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งศึกษาทางด้านความขัดแย้งทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ ทางด้านการเมือง และด้านสังคม ดังนั้น หากมีผู้ที่สนใจหรือจะศึกษาเรื่องนี้อีกต่อไป ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลและใช้แบบสัมภาษณ์ในการได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาครั้งต่อไปเสนอให้ศึกษาเชิงปริมาณเข้ามาร่วมในการวิจัยเพื่อทำให้การวิจัยแสดงให้เห็นถึงข้อมูลในเชิงตัวเลขที่ทำให้การวิจัยมีคุณภาพและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกรณีศึกษาของความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคเอกชนในบริบทอื่นๆ โดยศึกษาสภาพปัญหาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เหมือนและแตกต่างกัน
- 3) ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงผลกระทบของความขัดแย้งที่มีต่อประชาชน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
- 4) ควรมีการศึกษาแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากบริบทของสังคมไทย เพื่อลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

บรรณานุกรม

- กนกพร สว่างแจ้ง. (2547). *ขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). *เส้นทางท่องเที่ยว จังหวัดระยอง – Tourism Product*.
<https://www.tat.or.th/th>
- กิตติกร สุนทรานุรักษ์. (2566). *เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
http://courseware.npru.ac.th/admin/files/20210902133854_551ee0b2674f8c2714af4d15241c6dce.pdf
- กิตติคุณ ดั่งวงศ์, พระเอกรัตน์ มาพะดุง, & พระมหาสมพงษ์ ฐิตจิตโต. (2561). แนวคิดในการพัฒนาประเทศไทย. *วารสารวณิฆองแหรทพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), Article 2.
- เกษม จันทร์แก้ว, สนิท อักษรแก้ว, & สมพร อิศวิลานนท์. (2542). *สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต* (2 พิมพ์ครั้งที่). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). วิญญูชน จำกัด.
- ข่าวช่องเจ็ด. (2566, มิถุนายน 15). *ข่าวคอลัมน์หมายเลข 7: ตรวจสอบ จนท.ออกโฉนดรุกล้ำลำรางสาธารณะ-ที่ดินชาวระยอง*. <https://news.ch7.com/detail/650955>
- คำสั่งจังหวัดระยอง ที่ 3716/2563. (2563). *เรื่อง ตั้งศูนย์บริหารและประสานการปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัดระยอง*.
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 2/2560. (2560). *เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*.
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2560. (2560). *เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*.
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 47/2560. (2560). *เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*.

- จรัส สุวรรณมาลา, & วีระศักดิ์ เครือเทพ (บ.ก.). (2554). *ประเด็นท้าทาย: การกระจายอำนาจและ การปกครองท้องถิ่นไทย*. ศูนย์ส่งเสริมนวัตกรรมและธรรมาภิบาลท้องถิ่น (CLTG) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จังหวัดระยอง. (ม.ป.ป.). *ผังโครงสร้างองค์กรจังหวัดระยอง*. สืบค้น 17 มกราคม 2025, จาก <http://rayong.go.th/web/department/detail/32>.
- จังหวัดระยอง. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2561-2564*. <http://rayong.go.th/web/department/detail/37>
- จาดุพันธ์ รัฐกิจรุ่งโรจน์. (2545). *การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน: กรณีเขื่อนปากมูล* [มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. <http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/31802>
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2548). การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการอนุรักษ์พลังงาน Environmental Assessment for Energy Conservation Projects. *วารสารการจัดการ สิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน*, 1(1), Article 1. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JEM/article/view/32007>
- จุกา เทียนไทย. (2547). *มุมมองนักบริหาร-Management: Perspectives for Manage* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์ท็อป.
- จุการัตน์ ชมพูนุ้. (2560). *การจัดการความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าพลังงาน ความร้อนจากถ่านหินในพื้นที่จังหวัดระยอง*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เจมส์ โค & คณะ (บ.ก.). (2545). *คู่มือการเพิ่มพลังความสามารถกระบวนการจัดการข้อพิพาท : A source book, Empowering Dispute Management Processes*. สถาบันพระปกเกล้า.
- เฉลิมพล จตุพร. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย* [มหาวิทยาลัยแม่โจ้]. http://mdc.library.mju.ac.th/thesis/2564/chalermpon_jatupom/fulltext.pdf
- ชมพิชา ชาญกุล. (2552). *บทบาทของนายอำเภอในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* [มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/980>

- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ & ชัยณรงค์ เครือนวน. (2555). โครงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ เรื่องความไม่เป็นธรรมทางด้านสุขภาพกับการปฏิรูประบบทุนนิยม: กรณีศึกษาโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเหล็ก จังหวัดจันทบุรี. *สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ & โอสถ ถิ่นบางเตียว. (2549). บทบาททางการเมืองของเจ้าพ่อท้องถิ่นในกระแสโลกาภิวัตน์: กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออก. *งานวิจัยโครงการเมธีวิจัยอาวุโส*.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). บริษัทพัฒนาศปรินติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). *การบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทย*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:314145
- โชคสุข กรกิตติชัย. (2560). *ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*.
https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=42360&filename=house2558_2
- ฐิตารีย์ เกี้ยวคุ้มภัย. (2566). *การก่อรูปและการขยายตัวขององค์กรประชาสังคมท้องถิ่นในภาคตะวันออก กรณีศึกษามูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ [มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี]*.
<https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-112-file01-2017-01-30-10-14-13.pdf>
- ณัฐพล ใจจริง. (2557). สถานะทางความรู้ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นไทย: พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับแนวพระราชดำริ ด้านการปกครองท้องถิ่น. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 8(1). <https://doi.org/10.53848/irdssru.v8i1.214806>
- ดรรรัตน์ อานันทนะสุรวงศ์. (2543). *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนา หน่วยที่ 2 ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทวิวงศ์ ศรีบุรี. (2541). *EIA การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 275). มายด์พับลิชชิง.

- ทศพล ชื่นจ้อหอ. (2564). บททดลองเสนอทฤษฎีการเมืองนครกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 8(15). <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC/issue/view/16893>
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2546). *ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). แชนโพร่ พรินติ้ง.
- ทีมงานนิตยสารอนุรักษ์. (2022, มิถุนายน 26). *วัดบ้านแลง มรดกจากปลายอยุธยา—Anurak Magazine*. <https://anurakmag.com/art-and-culture/06/27/2022/วัดบ้านแลง-มรดกจากปลายอ/>
- เทศบาลตำบลเชิงเนิน. (2566). *เทศบาลตำบลเชิงเนิน อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. <https://www.choengnoen.go.th/>
- เทศบาลตำบลทับมา. (2566). *เทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*. <https://www.thapma.go.th/>
- เทศบาลนครระยอง. (2566). *เทศบาลนครระยอง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*. <https://www.rayongcity.go.th/>
- ธงชัย สิงอุตม. (2562). การเมืองภาคประชาสังคมในยุค 4.0. *สารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต*. <http://ir.mcu.ac.th/content/2562/23.pdf>
- นันทวรรณ วิจิตรวาทการ และคณะ (2558). *โครงการการประเมินการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 67 วรรคสอง*. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:55313
- นิตยา ภู่แสนธนาสาร. (2545). ผลกระทบและการประเมินความเสี่ยงของสภาวะแวดล้อม. *มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. <http://www.journal.ru.ac.th/journal/58/124>
- นิติตา สิริพงศ์ทักษิณ. (2557). *ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่น กับหน่วยงานรัฐในการใช้พื้นที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง* [มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. <http://www.pol.ru.ac.th/Documents/RD/Nithita2527.pdf>
- นิรามัย สังข์เงิน. (2557). *การจัดการความขัดแย้งในพื้นที่อนุรักษ์ : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาแหลม* [มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2014/TU_2014_5603011163_1130_1344.pdf

- เนตรทราย นิสสัยสุข. (2556). ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดระยอง
กรณีศึกษาชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง [มหาวิทยาลัยบูรพา].
<https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/16771>
- บุญเกียรติ พนาวรัตน์, 2501-. (2555). บทบาทของภาคธุรกิจต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นใน
จังหวัดอำนาจเจริญ [มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช].
<https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/266>
- บุษบา ศิวะสมบุรณ์ และนันท์ชนก วงษ์สมุทร. (2567). ฟังชาวบ้านมาตาพูดและภาคอุตสาหกรรม
หลัง ม.44 ล้มฝั่งเมืองสามจังหวัดเพื่ออีอีซี. *BBC News ไทย*. สืบค้น 18 มกราคม 2025,
จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-41799979>
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พ.ศ. 2475. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). การเมืองท้องถิ่น การเมืองของใคร โดยใคร และเพื่อใคร. จตุพร ดีไซน์.
<http://www.thapra.lib.su.ac.th/cover/pdf/content256.pdf>
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม. (2537). กฎกระทรวง พ.ศ. 2537 ออกตามในพระราชบัญญัติวัตถุ
อันตราย พ.ศ. 2535. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 51 ก หน้า 60.
<https://www.diw.go.th/webdiw/wp-content/uploads/2021/07/law-haz-16112537.pdf>
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). เรื่อง การกำหนดชนิดและขนาดของโรงงานกำหนดวิธีการ
ควบคุมการปล่อยของเสียมลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดคุณสมบัติ
ของผู้ควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานประจำและหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียน ผู้ควบคุมดูแล สำหรับ
ระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554.
<https://www.diw.go.th/webdiw/wp-content/uploads/2021/07/law-fac-env-31012555.pdf>
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม. (2562, พฤษภาคม 27). ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1
(พ.ศ. 2562) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดท้องที่
ภายในตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเขต
ประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มจากเดิม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 135 ง
หน้า 5. <http://law.industry.go.th/laws/file/61206>

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม. (2562, ตุลาคม 31). เรื่อง กำหนดแบบแจ้งข้อมูลการประกอบ
กิจการโรงงาร พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 270 ง หน้า 44.
<http://law.industry.go.th/laws/file/59070>

ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2551). แผนปฏิบัติการ
กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 2.
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 40 ง หน้า 1.
https://drive.google.com/file/d/0B_chJTaNUH8Ba09WOFo5cVJTU00/view?resourcekey=0-A4ex585li22ZebGXk9rwf

ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2562, ธันวาคม 9). เรื่อง แผนผัง
การใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ ระบบสาธารณูปโภค
เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 301 ง หน้า
1. https://www.reic.or.th/Upload/51_80456_1578917700_51854.pdf

ประชาชาติธุรกิจ. (2564, กันยายน 22). เปิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 13 เน้น 5 เป้าหมายหลัก
พลิกโฉมประเทศไทย. <https://www.prachachat.net/finance/news-766530>

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2526). การปกครองท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 1, หน้า 180). โอเดียนสโตร์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). การบริหารงานวิชาการ (1 พิมพ์ครั้งที่). ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ผู้จัดการออนไลน์. (2555, สิงหาคม 31). ศาลปกครองพิพากษาเพิกถอนจัดตั้งนิคมฯ (บ้านค่าย).
<https://mgronline.com/local/detail/9550000107337>

ผู้จัดการออนไลน์. (2560a, กรกฎาคม 4). ปัญหาเรื่องการต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน โดยประชาชน
ตำบลบ้านแลง ตำบลเชิงเนินและตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง.
<https://mgronline.com/local/detail/9500000077884>

ผู้จัดการออนไลน์. (2560b, กันยายน 26). IRPC ยันดำเนินการเช่าที่ดินสาธารณะถูกต้องตาม
กฎหมาย. <https://mgronline.com/business/detail/9600000098756>

ผู้จัดการออนไลน์. (2563a, พฤษภาคม 10). ไออาร์พีซีมอบอาคาร “ตะพงรวมใจ ไออาร์พีซี” ให้ รพ.
ระยอง ใช้เป็น รพ.สาขา. <https://mgronline.com/local/detail/9630000048790>

ผู้จัดการออนไลน์. (2563b, พฤษภาคม 11). ชาวบ้านร้องปัญหาสิ่งแวดล้อมระยองเริ่มรุนแรง ทั้ง
โรงงานปล่อยน้ำเสีย-ฝนกรด. <https://mgronline.com/local/detail/9630000049177>

- ผู้จัดการออนไลน์. (2562, กุมภาพันธ์ 24). *อบต.บ้านแลงจัดเวทีรับความคิดเห็นถนนสภาพที่ดิน สาธารณประโยชน์*. <https://mgronline.com/local/detail/9620000019119>
- แผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. (2567). http://rayong.go.th/web/assets/uploads/department/document/20230207_44248.pdf
- แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. (2563, ธันวาคม 23). องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. <https://www.rayong-pao.go.th/web/th/grouppage/7/detail-news/N0011955.html>
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2542). *การบริหารความขัดแย้ง*. ว.เพ็ชรสกุล.
- พระเกียรติศักดิ์ ม่วงมิตร. (2545). *การจัดการความขัดแย้งในชุมชนบนพื้นที่สูง* [มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. <http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/24713>
- พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561. (2561, พฤษภาคม 14). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 35 ตอนที่ 24 ก หน้า 1. [https://www.eeco.or.th/web-upload/filecenter/Laws/EEC%20ACT%202561%20\(Thai%20version\).pdf](https://www.eeco.or.th/web-upload/filecenter/Laws/EEC%20ACT%202561%20(Thai%20version).pdf)
- พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553. (2552, ตุลาคม 22). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนที่ 79 ก หน้า 1. <https://www.bb.go.th/topic-detail.php?id=3021&mid=308&catID=0>
- พระราชบัญญัติว่าด้วยเขตต์ปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช 2478. (2478, 0 17). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 ตอนที่ 1476. https://postengineer.rta.mi.th/ped/real-estate/land_1/A1.pdf
- พฤทธิสาณ ชุมพล. (2546). *ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2560). *เมือง กิน คน แผลงการณ์ว่าด้วยเรื่องนคราภิวัฒน์ การพัฒนาเมือง และสุขภาวะเมืองของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ศูนย์ศึกษามหานครและเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ไพรินทร์ ชูโชติถาวร. (2553). *เบื้องลึกคดี IRPC โดย บริษัท ไอ อาร์ พีซี จำกัด (มหาชน)* (พิมพ์ครั้งที่ 1).

- ไพสิฐ พานิชย์กุล. (2560). *การลดความเหลื่อมล้ำ ผ่านกระบวนการยุติธรรม*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.). สืบค้น 18 มกราคม 2025, จาก https://elibrary.tsri.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=SRI58M0417
- ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร. (2563). ชุมปีเตอร์: บิดาแห่งนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 35(2), Article 2.
- มารค ตามไท, สมเกียรติ บุญชู, & นิสาชล ชัยมงคล. (2540). *โครงการการเชื่อมงานวิจัย นโยบาย และยุทธศาสตร์ในการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้ : รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:176273
- มีเดียสุขุทัยธรรมาธิราช. (2561). *แนวคิดการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานคร*. <https://media.stou.ac.th/watch/video/bau9T619>
- มูลนิธิบูรณะนิเวศ. (ม.ป.ป.). *ชาวกระแสน 200 คน คัดค้านสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล*. สืบค้น 18 มกราคม 2025, จาก <https://earththailand.org/th/article/1211>
- มูฮำมัดรอปี หม้อแหล่. (2556). *ความขัดแย้งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี [มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]*. <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/370>
- ยุพดี เสตพรรณ. (2542). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. พิเศษฐ์การพิมพ์.
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2548. (2548). https://www.phonngam.go.th/index/add_file/bA30FP5Tue31235.pdf
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ.2547. (2547). https://www.kamphaeng.go.th/project-detail?hd=44&dolP=1&checkIP=chkIP&id=340&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพการจัดขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2550. (2550). <https://www.dol.go.th/publicland/letter%20sjr/Registration%20and%20withdawal%20of%20status%20-%20Y2550.pdf>

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2563.
(2563).

https://www.dla.go.th/upload/regulation/type2/2023/3/1943_1.pdf?time=1737167224160

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 1).
ราชบัณฑิตยสถาน.

ลิขิต อีริเวคิน. (2553). การเมืองการปกครองของไทย (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:313091

วชิรา คิดการ. (ม.ป.ป.). ความสัมพันธ์ระหว่างเขาว์อารมณัและรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตาม
แนวคิดโรมัส-คิลแมนน์: กรณีศึกษาพยาบาลปฏิบัติการโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรุณี หิรัญรักษ์. (2529). เอกสารการลอนชดุวิชาทฤษฎีและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ หน่วยที่ 2
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วสันต์ ภูวภัทรพร. (2562). ประวัติลัทธิเศรษฐกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
<http://www.eco.ru.ac.th/images/document/studentinfo/eco2104.pdf>

วัชรพล พุทธรักษา. (2561). ทฤษฎีระบอบนคร: บททดลองเสนอ An Introduction to the Urban
Regime Theory. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). การไกลเกลี่ยระงับข้อพิพาทและความขัดแย้งในชุมชน. โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2547). ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา (พิมพ์ครั้งที่ 3). สถาบัน
พระปกเกล้า. <http://lms.nhrc.or.th/ulib/dublin.php?ID=200>

วิญญู อังคนารักษ์. (2518). แนวคิดในการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักนโยบาย
และแผนมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย.

ศาลปกครอง. (2559). คดีหมายเลขดำที่ อ. 1230/2559.

- ศิริกัญญา เขาวมัย & จุฑารัตน์ ชมพันธ์. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ กรณีศึกษา โครงการนิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) จังหวัดระยอง. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University Vol. 10 No.2 (July-December) 2018, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2561. <https://www.thaiscience.info/Journals/Article/RDSS/10992003.pdf>*
- ศิริโชค ประทุมพิทักษ์. (2561). ผลกระทบต่อชุมชนที่เกิดจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: กรณีของเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. *Pathumthani University Academic Journal, 10(2), Article 2.*
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. (2563). การปกครองท้องถิ่น: มุมมองจากประเทศฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และไทย. *สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:188915*
- ศูนย์ข้อมูลการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. (2556). *โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์ทีซีส่วนขยาย. <https://eia.onep.go.th/eia/detail?id=5842>*
- สถาบันพัฒนาประชาสังคม. (2559, สิงหาคม 24). *แนวคิดเรื่องประชาสังคม. <https://www.csdi.or.th/2016/08/แนวคิดเรื่องประชาสังคม/>*
- สนธยา พลศรี. (2545). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 5). โอเดียนสโตร์. <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=1882394>*
- สนธิ วรรณแสง & คณະ. (2541). *การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.*
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2562.). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา.*
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2562). *งานวิจัย เรื่อง หน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบบกฎหมายไทย. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:307648*

- สมภพ พร้อมพ้อชื่นบุญ. (2558). *กระบวนการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอุทยานบูโด – สุโขงป่าดี ประกาศเขตทับที่ดินทำกินราษฎร กรณีศึกษา อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส* [สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]. <https://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2558/b188667.pdf>
- สมศักดิ์ จังตระกุล. (2554). *การจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย* [มหาวิทยาลัยคริสเตียน].
<http://library.christian.ac.th/thesis/ShowSearch.php?pointer=T031807>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2457). *พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457*. <https://multi.dopa.go.th/pab/laws/cate8/view5>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2496). *พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496*.
https://www.banphet-mu.go.th/index/add_file/SPAe5mFri11400.PDF
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2537). *พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537*. https://www.wangkhoi.go.th/news-detail?dolP=1&checkIP=%24chkIP&id=95901&checkAdd=%24chkAd&dum=87694_ypk
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542*.
<https://www.dla.go.th/work/planlocal/law.htm>
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2545). *คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
<https://odloc.go.th/transfer/manual1/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *รายงานประจำปี 2554*.
<https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/500243>
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2525). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529*.
<http://bic.moe.go.th/images/stories/article5.compressed.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). หนังสือผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดแบบ ปริมาณลูกโซ่ฉบับ พ.ศ. 2561.

https://www.nesdc.go.th/more_news.php?cid=832&filename=gross

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย พ.ศ. 2566. สืบค้น 18 มกราคม 2025, จาก https://www.nso.go.th/public/e-book/Indicators-Economic/Special_Economic_Zones_2023/2/

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาค ตะวันออก EEC. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6382

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). แนวโน้มเศรษฐกิจไทย. https://www.nesdc.go.th/more_news.php?cid=803&filename=index

สุขเกษม อินทสิทธิ์. (2554). การจัดการทรัพยากรน้ำภาครัฐที่เป็นปัญหาและเกิดผลกระทบต่อระบบ เหมืองฝายของภาคประชาสังคม: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำขานจังหวัดเชียงใหม่ [มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช]. <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/10319>

สุธี สีกล้า. (2555). การจัดการความขัดแย้งของชุมชนจากการเวนคืนที่ดินของรัฐระหว่างการทำเรื่อง กับชุมชนบ้านแหลมฉับ ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี [มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/info/item/dc:107598

สุนทร ปัญญาพงษ์. (2553). การคลี่คลายความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำในบริบทสังคมไทย กรณีศึกษา เขื่อนลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุภัสตรา เก้าประดิษฐ์ ทรัพย์ชุกกุล. (ม.ป.ป.). การสำรวจข้อมูลประเด็นความขัดแย้งจากการดำเนิน โครงการตามแนวนโยบายของรัฐ (Conflict Mapping Phase 2) ภาคกลาง. สำนักสันติวิธี และธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า, 2562. สืบค้น 18 มกราคม 2025, จาก <https://kpi.ac.th/knowledge/research/data/252>

สุนนา มุทธากิจ. (2556). การมีส่วนร่วมระหว่างเทศบาลเมืองชลบุรีกับภาคประชาชนในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน [มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช]. <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/10407>

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2553). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3).
 วิชาษา.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2534). *ความขัดแย้ง: การบริหารเพื่อสร้างสรรค์*. ต้นอ้อ.

<https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=1267017>

องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง. (2563, กรกฎาคม 13). รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วน
 ตำบลตะพง สมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1/2563. <https://www.tapong.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง. (2564, เมษายน 9). รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 ตะพง สมัยวิสามัญ สมัยที่ 1 ครั้งที่ 1/2564. <https://www.tapong.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง. (2566). องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัด
 ระยอง. <https://www.tapong.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลตาขัน. (2566). องค์การบริหารส่วนตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัด
 ระยอง. สืบค้น 18 มกราคม 2025, จาก <http://www.takhan.go.th/index.php>

องค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญ. (2566). องค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง
 ระยอง จังหวัดระยอง. <http://www.natakhwan.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง. (2563). ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง เรื่อง จัดเวที
 รับความคิดเห็นการเพิกถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง. (2565, พฤษภาคม 9). รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วน
 ตำบลบ้านแลง สมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 ครั้งที่ 2/2565. <http://www.banlang-sao.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง. (2566a). องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง
 จังหวัดระยอง. <http://www.banlang-sao.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง. (2566b, กรกฎาคม 3). รายงานประชุมสภาองค์การบริหารส่วน
 ตำบลบ้านแลง สมัยวิสามัญ สมัยที่ 1 ครั้งที่ 1/2566. <http://www.banlang-sao.go.th/>

อดุลย์ รสศิริ. (2548). *การศึกษาสาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัด
 ระยอง* [มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช].

<https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/730>

- อนันต์ อนันตกุล. (2521). *กรมการปกครองท้องถิ่นไทย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุรักษ์ วัฒนะถาวรวงศ์. (2552). *Public Administration: แนวคิดของทฤษฎีองค์การคลาสสิก (Classical Organization Theory)*.
<https://anuruckwatanathawornwong.blogspot.com/2009/12/classical-organization-theory.html>
- อภิชัย สิงห์ศรี. (2560). *ความขัดแย้งจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย)*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อรรถัย กักพล. (2559). *Urbanization เมื่อเมืองกลายเป็นโจทย์ของการบริหารจัดการท้องถิ่นสมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. สถาบันพระปกเกล้า.
- อรุณ รักธรรม. (2537). *เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ หน่วยที่ 1 การศึกษา พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อันวินดา ปัฐมมานันท์ & คณະ. (2553). *รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลของเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดระยอง. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม*.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/info/item/dc:66711
- อานันท์ กาญจนพันธุ์, สันฐิตา กาญจนพันธุ์ และ ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2535). *รายงานวิจัย เรื่อง คักยภาพขององค์กรชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านในภาคเหนือ*. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. โอเดียนสโตร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). *การเมืองของพลเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. คบไฟ.
- ไออาร์พีซี. (2564). *หนังสือแบบแสดงรายการข้อมูล ไออาร์พีซี*.
<https://market.sec.or.th/public/idisc%20/th/FinancialReport/ALL-0000000748>
- Antonio Robert J. & Karl Marx. (2003). *The Blackwell Companion To Major Classical Social Theorists*. Blackwell Publishing, 93–131.
- Brown L. David. (1983). *Managing Conflict at Organizational Interfaces*. Addison-Wesley.

- Davies J. S. (2010). *Back to the Future: Marxism and Urban Politics*. Urban Studies New Directions.
- Davies J. S. (2021). *Between Realism and Revolt—Governing Cities in the Crisis of Neoliberal Globalism*. Bristol University Press.
- Djordjevic M. (2006). *The Effect of Strategic Planning on Urban Governing Arrangements: The Politics of Developmental Planning in Budapest and Warsaw*.
- Duke James T. (1976). *Conflict and Power in Social life*. Brigham Young University Press.
- Galtung J. (1996). *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization*. CA Sage.
- Haris G. M. (1984). *Comparative Local Government*. William Brendon and Son.
- James Co and et al. (2010). *Social Conflict*. Prentice-Hall.
- John P. C. (2009). Why study urban politics. ใน *Theories of Urban Politics* (น. 17–24). Sage Publications.
- Karl Marx & Frederic Engle. (2001). *The Communist Manifesto: In The Norton Anthology of Theory and Criticism*. W. W. Norton & Company.
- Larry Diamond. (1996). *Developing Democracy: Toward Consolidation*. The Johns Hopkins University Press.
- Max Weber. (1947). *The Theory Of Social And Economic Organization*. Free Press.
- Moore C. W. (1996). *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*. John Wiley & Sons.
- Mossberger K. & Stoker G. (1994). Urban Regime Theory in Comparative Perspective. *Environment and Planning C : Government and Policy*, 12(2), 195–212.
- Mossberger K. & Stoker G. (2001). The Evolution of Urban Regime Theory: The Challenge of Conceptualization. *Urban Affairs Review*, 36(6), 810–835.

- Pneuman Roy W. & Bruehl Margaret E. (1982). *Managing Conflict: A Complete Process-centered Handbook*. Prentice-Hall.
- Raymond W. Mack. (1972). The analysis of social conflict—Toward an overview and synthesis. *Sage Publications*, 2(1), 8–9.
- Stoker G. (2018). Governance as theory: Five propositions. | EBSCOhost. *International Social Science Journal*, 68(227/228), 15–24.
- Thomas Kenneth W. (1992). Conflict and Conflict Management: Reflections and Update. *Journal of Organizational Behavior*, 13(3), 265–274.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เรื่อง

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด
(มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี
(ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ 1 : นักการเมืองท้องถิ่น)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้ง เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2 ความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการฯ
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม
- ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบแข่งขัน และแบบประนีประนอม

โดยคำตอบทุกคำตอบถือเป็นส่วนหนึ่งของงานค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาวิทยาศาสตรสาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นถือเป็นข้อมูลสนับสนุนด้านการศึกษาเท่านั้น
จึงขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ หมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด โทร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ตำบลบ้านแลง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

ลักษณะการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เข้าพบ สัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ ชาย หญิง ไม่ระบุ อายุ.....ปี

ตำแหน่ง ระดับการศึกษา นั้บถือศาสนา

1. ท่านได้อาศัยอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น
 - เป็นคนระยองแต่กำเนิด
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดระยอง
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่อในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น
2. การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คุณมีลักษณะอย่างไร
 - เกษตรกรรม เจ้าของธุรกิจ พนักงานบริษัทฯ
 - รับราชการ อื่นๆ

ส่วนที่ 2 ความขัดแย้ง

ท่านคิดว่า ในพื้นที่ที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่มีความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) กรณีที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี มีหรือไม่ อย่างไร และในปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งนั้นได้ถูกแก้ไขอย่างไร และยังมีอยู่หรือไม่

1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่เริ่มต้นเมื่อไหร่ เกิดขึ้นอย่างไร
2. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งเกิดจากสาเหตุด้านใด อย่างไร
3. ท่านคิดว่า หน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างไร ต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่คุณรับผิดชอบ ดำเนินการอย่างไร
4. ท่านคิดว่ากลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลประโยชน์ และเสียผลประโยชน์ หากไม่สามารถถอนที่ดินสาธารณะ มีหรือไม่อย่างไร
5. เหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นปัจจุบันเป็นอย่างไร และท่านพึงพอใจกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่

1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยองกับที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการฯ เกิดขึ้นจากปัจจัยอะไรบ้าง อย่างไร
2. ท่านคิดว่าเขตประกอบการฯ มีความเหมาะสมในการดำเนินการขยายพื้นที่หรือขยายการผลิตหรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่า ค่านิยม ความเชื่อ ทศณะคติ ของประชาชนในพื้นที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้งหรือไม่อย่างไร

4. ท่านมีทัศนคติ มุมมอง เกี่ยวกับเขตประกอบการฯ อย่างไร
5. ท่านคิดว่า โครงสร้างของลำดับชั้นอำนาจของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญที่กำหนด เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
6. ท่านคิดว่า ผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ หรือไม่อย่างไร
7. โดยสรุปท่านคิดว่าสาเหตุความขัดแย้งจากเขตประกอบการฯ มาจากสาเหตุอะไร

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกใช้ มีผลกระทบอย่างไร

1. ท่านคิดว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน่วยงานราชการ, IRPC, ประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างไร
2. ท่านคิดว่าสำหรับท่าน จะเลือกการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยพิจารณาจาก การประนีประนอม การแข่งขัน เป็นควรมานำมาใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ของท่านได้หรือไม่อย่างไร

แบบสัมภาษณ์เรื่อง

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด

(มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

(ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ 2 : เจ้าหน้าที่รัฐ ตำแหน่งปลัด และผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้ง เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการฯ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบแข่งขัน และแบบประนีประนอม

โดยคำตอบทุกคำตอบถือเป็นส่วนหนึ่งของงานค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชารัฐศาสตร์สาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นถือเป็นข้อมูลสนับสนุนด้านการศึกษาเท่านั้น

จึงขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ หมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด โทร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ตำบลบ้านแลง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

ลักษณะการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เข้าพบ สัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ ชาย หญิง ไม่ระบุ อายุ.....ปี

ตำแหน่ง ระดับการศึกษา นั้บถือศาสนา

1. ท่านได้อาศัยอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น
 - เป็นคนระยองแต่กำเนิด
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดระยอง
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่อในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น
2. การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คุณแลมีลักษณะอย่างไร
 - เกษตรกรรม เจ้าของธุรกิจ พนักงานบริษัทฯ
 - รับราชการ อื่นๆ

ส่วนที่ 2 ปัญหาความขัดแย้ง

1. ท่านคิดว่า ในพื้นที่ที่ท่านดำรงตำแหน่งรับผิดชอบ มีความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ มีหรือไม่อย่างไร
2. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านเริ่มต้นเมื่อไหร่ เกิดขึ้นอย่างไร
3. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งเกิดจากสาเหตุด้านใด อย่างไร
4. ท่านคิดว่า อำนาจจากภาครัฐที่มอบให้ตามตำแหน่งที่ท่านดำรงอยู่นั้นทำให้ท่านมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างไร ต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่คุณรับผิดชอบ ดำเนินการอย่างไร
5. ท่านคิดว่ากลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลประโยชน์ และเสียผลประโยชน์ หากไม่สามารถถอนที่ดินสาธารณะ มีหรือไม่อย่างไร
6. เหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นปัจจุบันเป็นอย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้งที่

1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เกิดขึ้นจากปัจจัยอะไรบ้าง เกิดขึ้นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าเขตประกอบการฯ มีความเหมาะสมในการดำเนินการขยายพื้นที่หรือขยายการผลิตหรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่า ค่านิยมระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
4. ท่านมีทัศนคติ มุมมอง เกี่ยวกับเขตประกอบการฯ ในเชิงบวกและลบอย่างไร

5. ท่านคิดว่า โครงสร้างของลำดับชั้นอำนาจของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร

6. ท่านคิดว่า ผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ หรือไม่อย่างไร

7. โดยสรุปท่านคิดว่าความขัดแย้งจากเขตประกอบการฯ มาจากสาเหตุอะไร

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกใช้ได้อย่างไร

1. ท่านคิดว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน่วยงานราชการ, บริษัท IRPC, ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องกับปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยพิจารณาจากการประนีประนอม การแข่งขัน เป็นควรนำมาใช้สำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ของท่านได้หรือไม่ อย่างไร

2. ท่านคิดสำหรับท่าน จะควรเลือกการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยพิจารณาจากการประนีประนอม การแข่งขัน เป็นควรนำมาใช้สำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ของท่านได้หรือไม่อย่างไร

แบบสัมภาษณ์เรื่อง

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด
(มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

(ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ 3 : ผู้บริหารและพนักงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน))

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้ง เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการฯ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบแข่งขัน และแบบประนีประนอม

โดยคำตอบทุกคำตอบถือเป็นส่วนหนึ่งของงานค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาวิทยาศาสตรสาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นถือเป็นข้อมูลสนับสนุนด้านการศึกษาเท่านั้น

จึงขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ หมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด โทร

ผู้ให้สัมภาษณ์ อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

เทศบาลนครระยอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ตำบลบ้านแลง

ตำบลตาขัน ตำบลทับมา ตำบลนาตาขวัญ อื่นๆ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

ลักษณะการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เข้าพบ สัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ ชาย หญิง ไม่ระบุ อายุ.....ปี

อาชีพ/ตำแหน่ง ระดับการศึกษา นั้บถึอศำสนำ

1. ท่านได้อาศัยอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น
 - เป็นคนระยองแต่กำเนิด
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดระยอง
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่อในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น

ส่วนที่ 2 ความขัดแย้ง

1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งในอดีตจนถึงปัจจุบันประชาชนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เกิดจากสาเหตุด้านใด อย่างไร
2. ท่านคิดว่า บริษัท IRPC มีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างไรต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่ดูแลรับผิดชอบ ดำเนินการ อย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบริษัท ไออาร์พีซีจำกัด กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เกิดขึ้นจากปัจจัยอะไรบ้าง เกิดขึ้นอย่างไร
2. ท่านคิดว่า ค่านิยมระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่า โครงสร้างของลำดับชั้นอำนาจของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
4. ท่านคิดว่า ผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ หรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกใช้อย่างไร

1. ท่านคิดสำหรับท่าน ควรเลือกการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยพิจารณาจากการประนีประนอม การแข่งขัน เป็นควรนำมาใช้สำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ของท่านได้หรือไม่อย่างไร

แบบสัมภาษณ์เรื่อง

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด

(มหาชน) กรณีศึกษาที่คืนสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

(ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ 4 : ผู้นำภาคประชาสังคม)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้ง เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการฯ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบแข่งขัน และแบบประนีประนอม

โดยคำตอบทุกคำตอบถือเป็นส่วนหนึ่งของงานค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาวิทยาศาสตรสาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นถือเป็นข้อมูลสนับสนุนด้านการศึกษาเท่านั้น

จึงขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ หมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด โทร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ตำบลบ้านแลง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

ลักษณะการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เข้าพบ สัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ ชาย หญิง ไม่ระบุ อายุ.....ปี

อาชีพ/ตำแหน่ง ระดับการศึกษา นั้บถือศาสนา

1. ท่านได้อาศัยอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น
 - เป็นคนระยองแต่กำเนิด
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดระยอง
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่อในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น

ส่วนที่ 2 ปัญหาความขัดแย้ง

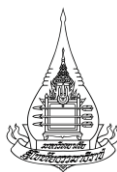
1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่เริ่มต้นเมื่อไหร่ เกิดขึ้นอย่างไร
2. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งเกิดจากสาเหตุด้านใด อย่างไร
3. ท่านคิดว่า หน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างไร ต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่ดูแลรับผิดชอบ ดำเนินการอย่างไร
4. ท่านคิดว่ากลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลประโยชน์ และเสียผลประโยชน์ หากไม่สามารถถอนที่ดินสาธารณะ มีหรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เกิดขึ้นจากปัจจัยอะไรบ้าง เกิดขึ้นอย่างไร
2. ท่านคิดว่า ค่านิยมระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่า โครงสร้างของลำดับชั้นอำนาจของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่ อย่างไร
4. ท่านคิดว่า ผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ หรือไม่ อย่างไร
5. โดยสรุปท่านคิดว่าความขัดแย้งจากเขตประกอบการฯ มาจากสาเหตุอะไร

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกใช้ในการจัดการความขัดแย้งกับโครงการฯ อย่างไร

1. ท่านคิดว่าสำหรับท่านการแก้ปัญหาความขัดแย้งเช่น การประนีประนอม การแข่งขัน ท่านเลือกแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างไร

แบบสัมภาษณ์เรื่อง

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด
(มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี
(ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ 5 : นักวิชาการ และสื่อมวลชน)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้ง เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2 ความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการฯ
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม
- ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบแข่งขัน และแบบประนีประนอม

โดยคำตอบทุกคำตอบถือเป็นส่วนหนึ่งของงานค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาวิทยาศาสตรสาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นถือเป็นข้อมูลสนับสนุนด้านการศึกษาเท่านั้น
จึงขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ หมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด โทร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

เทศบาลนครระยอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ตำบลบ้านแลง

ตำบลตาขัน ตำบลทับมา ตำบลนาตาขวัญ อื่นๆ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

ลักษณะการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เข้าพบ สัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ ชาย หญิง ไม่ระบุ อายุ.....ปี

อาชีพ/ตำแหน่ง ระดับการศึกษา นั้บถือศาสนา

1. ท่านได้อาศัยอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น

- เป็นคนระยองแต่กำเนิด
- ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดระยอง
- ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่อในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น

ส่วนที่ 2 ปัญหาความขัดแย้ง

1. ท่านคิดว่าความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เกิดจากสาเหตุด้านใดอย่างไร
2. ท่านคิดว่า หน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างไรต่อการแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่ที่ดูแลรับผิดชอบ ดำเนินการอย่างไร
3. ท่านคิดว่ากลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลประโยชน์และเสียผลประโยชน์ หากเขตประกอบการฯ ไม่สามารถถอนที่ดินสาธารณะ มีหรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของความขัดแย้ง

1. ท่านคิดว่าความขัดแย้ง เกิดขึ้นจากปัจจัยอะไรบ้าง เกิดขึ้นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าเขตประกอบการฯ มีความเหมาะสมในการขยายพื้นที่ หรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่าค่านิยม เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
4. ท่านคิดว่าโครงสร้างของลำดับชั้นอำนาจของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
5. ท่านคิดว่าผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ หรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ท่านคิดว่าการแก้ปัญหาความขัดแย้งควรเลือกอย่างไรโดยเลือก แบบการประนีประนอม การแข่งขัน อย่างไร

แบบสัมภาษณ์เรื่อง

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง กับบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด
(มหาชน) กรณีศึกษาที่ดินสาธารณะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี
(ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ 6 : ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้ง เพื่อศึกษาปัจจัยความขัดแย้ง เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความขัดแย้งจากการประกาศเขตประกอบการฯ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ด้านผลประโยชน์ และด้านค่านิยม

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบแข่งขัน และแบบประนีประนอม

โดยคำตอบทุกคำตอบถือเป็นส่วนหนึ่งของงานค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาวิทยาศาสตรสาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นถือเป็นข้อมูลสนับสนุนด้านการศึกษาเท่านั้น

จึงขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ หมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด โทร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

เทศบาลตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพง ตำบลบ้านแลง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

ลักษณะการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เข้าพบ สัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ ชาย หญิง ไม่ระบุ อายุ.....ปี

อาชีพ/ตำแหน่ง ระดับการศึกษา นั้บถือศาสนา

1. ท่านได้อาศัยอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น
 - เป็นคนระยองแต่กำเนิด
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดระยอง
 - ไม่ใช่คนระยองโดยกำเนิด อาศัยอยู่ระยอง ปี ชื่อในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น
2. การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนมีลักษณะ
 - เกษตรกรรม เจ้าของธุรกิจ พนักงานบริษัทฯ
 - รับราชการ อื่นๆ

ส่วนที่ 2 ความเป็นมาของปัญหาความขัดแย้ง

1. ท่านคิดว่า ในพื้นที่ของท่านมีความขัดแย้งที่เกิดระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ มีหรือไม่ว่าไร และในปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งนั้นได้ถูกแก้ไขอย่างไร และยังมีอยู่หรือไม่
2. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านเริ่มต้นเมื่อไหร่ เกิดขึ้นอย่างไร
3. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งในอดีตจนถึงปัจจุบันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เกิดจากสาเหตุด้านใดอย่างไร
4. ท่านคิดว่า หน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างไรต่อการแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่ที่ดูแลรับผิดชอบ ดำเนินการอย่างไร
5. ท่านคิดว่ากลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลประโยชน์ และเสียผลประโยชน์ หากเขตประกอบการฯ ไม่สามารถถอนที่ดินสาธารณะ มีหรือไม่ว่าไร
6. เหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นปัจจุบันเป็นอย่างไร และท่านพึงพอใจกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสาเหตุของความขัดแย้ง

1. ท่านคิดว่า ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เกิดขึ้นจากปัจจัยอะไรบ้าง เกิดขึ้นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าเขตประกอบการฯ มีความเหมาะสมในการดำเนินการขยายพื้นที่หรือขยายการผลิตหรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่า ค่านิยมระหว่างประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร

4. ท่านมีทัศนคติ มุมมอง เกี่ยวกับเขตประกอบการฯ อย่างไร
5. ท่านเชื่อมั่นในการบริหารจัดการของเขตประกอบการฯ หรือไม่อย่างไร
6. ท่านคิดว่า โครงสร้างของลำดับชั้นอำนาจของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง หรือไม่อย่างไร
7. ท่านคิดว่า ผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตประกอบการฯ หรือไม่อย่างไร
8. โดยสรุปท่านคิดว่าสาเหตุความขัดแย้งจากเขตประกอบการฯ มาจากสาเหตุอะไร

ส่วนที่ 4 การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกใช้อย่างไร

1. ท่านคิดว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน่วยงานราชการ, บริษัท IRPC, ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้ง โดยพิจารณาจากการประนีประนอม การแข่งขัน เป็นนำมาใช้สำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ของท่านได้หรือไม่อย่างไร
2. ท่านคิดสำหรับท่านจะเลือกวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบ โดยพิจารณาจากการประนีประนอม การแข่งขัน เป็นควรนำมาใช้สำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ของท่านได้หรือไม่อย่างไร

ภาคผนวก ข

- เรื่องที่ 1 สถานการณ์ยื่นฟ้องศาล นำโดย นางพยุ่ง มีสบาย และประชาชน ฟ้อง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- เรื่องที่ 2 สถานการณ์การชุมนุมของประชาชนบ้านแลง จังหวัดระยอง ในการพิจารณา เรื่องที่ดินสาธารณะที่อยู่ในรั้วของ เขตประกอบการ ไออาร์พีซี ซึ่งมีทั้งประชาชนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย
- เรื่องที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง, ผู้ศึกษา, 2565-2566

เรื่องที่ 1 สถานการณ์ยื่นฟ้องศาล นำโดย นางพยุ่ง มีสบาย และประชาชน ฟ้อง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ประชาชนร่วมชูป้ายคัดค้าน วันที่ 1 ธ.ค. 2557 นางพยุ่ง มีสบาย ผู้ประสานงานกลุ่มรักษาสีสิ่งแวดล้อมบ้านแลง นายอุดม ศิริภักดี และชาวบ้านรวม 40 คน ยื่นหนังสือคัดค้านการขยายเขตก่อสร้างโรงงานของบริษัท ไออาร์พีซี บนพื้นที่กว่า 1,600 ไร่ เศษครอบคลุมเขตพื้นที่ ต.ตะพง ต.เชิงเนินและ ต.บ้านแลง ชาวบ้านก็จะร่วมลงชื่อมอบอำนาจให้นายศรีสุวรรณ จรรยา นายกสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน ยื่นฟ้องศาลปกครองระยองต่อไป (ท้ายสุดประกาศราชกิจจานุเบกษาขยายเขตประกอบการไออาร์พีซี เมื่อ พ.ศ. 2562)

ระยอง-กลุ่มรักษาสีสิ่งแวดล้อมยื่นหนังสือนายทอบต.ตำบลขยายเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีคลุมพื้นที่ 3 ตำบลห้วยท่อมลพิษสิ่งแวดล้อม

นางพุง มีสบาย พร้อมชาวบ้านแลง 44 ราย ได้มอบอำนาจให้ นายศรีสุวรรณ จรรยา นายกสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน ยื่นฟ้องหน่วยงานรัฐรวม 11 หน่วยงาน ที่ศาลปกครองระยอง กรณีให้ บริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ครอบครองพื้นที่สาธารณะ อันประกอบด้วย

1. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง
2. นายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน
3. นายอำเภอเมืองระยอง
4. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดระยอง
5. ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง
6. กรมที่ดิน
7. อุตสาหกรรมจังหวัดระยอง
8. อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม
9. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
10. คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

และระบบสาธารณสุขโลก

11. เลขาธิการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฐานเป็นเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

นายจ่านง ถาวรวิสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองระยอง รับคำฟ้องโดยระบุว่า เป็นผลสืบเนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ปล่อยให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บุกรุกครอบครองถนน เปลี่ยนแปลงลำรางสาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันรวมเนื้อที่ 100 ไร่เศษ จำนวน 10 แปลง ทำให้ชาวบ้านตำบลบ้านแลง และตำบลเชิงเนิน ได้รับความเดือดร้อน และเสียหายจาก

การไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณประโยชน์ได้ จึงรวมตัวกันมายื่นฟ้องต่อศาลปกครอง
ระยอง

เรื่องที่ 2 สถานการณ์การชุมนุมของประชาชนบ้านแลง จังหวัดระยอง ในการพิจารณา เรื่องที่ดินสาธารณะที่อยู่ในรั้วของเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี

การเปิดประชุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านแลง ได้จัดเวทีรับความคิดเห็นถนนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ วันที่ 23-24 กุมภาพันธ์ 2562 ที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) บ้านแลง อ.เมืองระยอง

ประชาชนเข้าร่วมรับฟังและให้ความเห็น เพื่อถนนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์, 2562 นายสุพจน์ ต่ออาจหาญ นายอำเภอเมืองระยอง เป็นประธาน พร้อมด้วย นายเจนณรงค์ พร้อมลาก ปลัด อำเภอเมืองหัวหน้าคณะทำงาน ตัวแทนที่ดินจังหวัดระยอง เจ้าหน้าที่ อบต.บ้านแลง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายสายันต์ สีเผือก นายก อบต.บ้านแลง เข้าร่วมรับฟังท่ามกลางเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร กอ.รมน.ระยอง มาดูแลความสงบเรียบร้อย เนื่องจากมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

เรื่องที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง, ผู้ศึกษา, 2565-2566

 <p>นายประเชิญ เห่งยี่ นายกเทศบาลตำบลเชิงเนิน</p>	 <p>นายทวีป แสงกระจ่าง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง</p>
 <p>นายสายนต์ ศรีเผือก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง</p>	 <p>นายอุทศ ชื้อประเสริฐ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญ</p>
 <p>นางพุง มีสบาย แกนนำกลุ่มรักษ์บ้านแลง</p>	 <p>พันจ๋าไทพัฒนา บุญพิทักษ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตาขัน</p>
 <p>สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 เทศบาลเชิงเนิน นายดุสิต สุขศิริ ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลเชิงเนิน</p>	 <p>สัมภาษณ์กำนัน หมู่ 6 เทศบาลเชิงเนิน นายสุทน โปธ์แก้ว กำนันตำบลเชิงเนิน</p>

เรื่องที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง, ผู้ศึกษา, 2565-2566 (ต่อ)

 <p>นายวรวิทย์ ศุภโชคชัย ประธานคณะกรรมการร่วมด้วยช่วยกันประสาน</p>	 <p>นายสมบุรณ์ ปลื้มเกษร ผู้ใหญ่บ้านตำบลตะพง</p>
 <p>ดร. ชนพล เมาลานนท์ นักวิชาการเกี่ยวข้องกับงานวิจัย</p>	 <p>นายมงคล สมานทอง ประชาชนตำบลเชิงเนินและอดีตพนักงาน</p>
 <p>นายชัชชนะ วิเชียรประดิษฐ์ ประชาชนตำบลบ้านแลง</p>	 <p>นายชาติรี นวลฉาย ประชาชนตำบลบ้านแลง</p>

เรื่องที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง, ผู้ศึกษา, 2565-2566 (ต่อ)

 <p>สัมภาษณ์ประธาน กลุ่มประมงกันปัก</p> <p>นายประยูธ ยอดยิ่ง ประธานกลุ่มประมงกันปัก</p>	 <p>สัมภาษณ์ ประธาน กลุ่มประมงลานหินขาว</p> <p>นายเฉลา คงเจริญ ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านหินขาว</p>
 <p>นายเลิศศักดิ์ ทองร่วง รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ฯ</p>	 <p>นายประนาช โกศายานนท์ ผู้ช่วยรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ฯ</p>
 <p>นายซัชชนะ เลียบวัน พนักงานและดูแลโครงการ</p>	 <p>นายจิรทิปต์ อดิเรกพงศ์ พนักงานรับผิดชอบที่ดินสาธารณะ</p>

ภาคผนวก ค

รายงานประชุมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถึงประเด็นที่ดินสาธารณะ
ขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
และเอกสารงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

รายงานประชุมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถึงประเด็นที่ดินสาธารณะของประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง สมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2563
ตั้งข้อมูลจากเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง 20 กุมภาพันธ์ 2564

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง
เรื่อง รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๓๓ วรรคสี่ ให้เลขานุการสภาท้องถิ่นปิดประกาศรายงานการประชุมที่สภาท้องถิ่นมีมติรับรองแล้วเปิดเผย ณ สำนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนทั่วไปทราบ นั้น

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง จึงขอประกาศรายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง สมัยวิสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๑ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ได้มีมติรับรองรายงานการประชุมไปแล้วในคราวการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง สมัยวิสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวันศุกร์ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายพิเชฐ ขาวนวล)

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง

	<p>๔.๔ เรื่องบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)ขอต่อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙</p>
<p>ประธานสภา</p>	<p>ผมดูเอกสารแล้วระเบียบวาระที่ ๔.๔ เรื่องบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐตามมาตรา ๙ กับระเบียบ ที่ ๔.๕ เรื่องการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของบริษัท ไออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) มันเป็นการขออนุญาตที่ดินแปลงเดียวกันผมจะขออนุญาต ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องชี้แจง แล้วขอมติในคราวเดียวกัน ไม่ทราบว่ามีประชุมมีผู้ใดขัดข้องหรือไม่ครับ</p>
<p>ที่ประชุม</p>	<p>ไม่มี</p>
<p>ประธานสภา</p>	<p>เชิญท่านนายก อบต.แลงครับ</p>
<p>นายสำนัด ศรีเมือก</p>	<p>เนื่องด้วย จังหวัดระยองมีหนังสือจังหวัดระยอง ที่ รย ๐๐๒๐.๔/๗๖๖๓ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เรื่องบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ขอให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงพิจารณาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๐ (๑) ง ว่าจะมีข้อขัดข้องประการใด จะควรอนุญาตหรือไม่ และอำเภอเมืองระยอง มีหนังสืออำเภอเมืองระยอง ที่ รย ๐๑๑๘/ว ๒๔๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ เรื่อง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ขอให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลงพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งให้ความเห็นว่าควรอนุญาตหรือไม่อย่างไร ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้อำเภอเมืองระยองทราบ ดังนั้นผมจึงได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณา ซึ่งขั้นตอนการขอต่อใบอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เมื่อใบอนุญาตตามมาตรา ๙ ใกล้หมดอายุ หากจะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ อำเภอ หรือ สำนักงานที่ดินจังหวัด ก่อนใบอนุญาตหมดอายุ ๒๕๐ วัน ๒. อำเภอ หรือ สำนักงานที่ดินจังหวัด จะดำเนินการตามระเบียบ ๓. เมื่ออำเภอ หรือ สำนักงานที่ดินจังหวัด ดำเนินการเรียบร้อยแล้วจะรายงานไปยังจังหวัด เมื่อจังหวัดได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่ากรดำเนินการถูกต้องตามระเบียบเรียบร้อยแล้วจังหวัดจะประสานงานไปยังหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้หน่วยงานให้ความเห็นชอบได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> ๓.๑.สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตพื้นที่ ๓.๒.หน่วยทหารในเขตพื้นที่ ๓.๓.สำนักงานศิลปากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ๓.๔.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓.๕.สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ๓.๖.หน่วยงานราชการอื่นๆ ๓.๗.อำเภอท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ๔. เมื่อจังหวัดได้รับความเห็นจากหน่วยงานต่างๆครบถ้วนแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะพิจารณา และแจ้งผลการพิจารณาขอต่ออายุใบอนุญาตให้ผู้ขอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งการขออนุญาตใช้ที่ดินขอใช้ได้คราวละไม่เกิน ๕ ปี โดยเสียค่าตอบแทน ตามมาตรา ๙/๑ ไร่ละไม่เกิน ๑๐๐๐ บาท ต่อปีตามระเบียบ

ประธานสภาฯ

การขอต่อใบอนุญาตขอต่อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๔ ในครั้งนี้เป็นการขอเช่าในที่ดินจำนวนเท่าเดิมโดยการรังวัดมาแล้วครบ คือจำนวนเนื้อที่ ๗๐ ไร่ ๒ งาน ๖๕ ตารางวา ซึ่งผมคิดว่าในที่ประชุมทุกท่านได้รับข้อมูลมาแล้ว ซึ่งมันคือที่ดินที่เรากำลังดำเนินการแลกเปลี่ยน แต่วันนี้ผมจะไม่พูดถึง มาตรา ๔ เพราะมันผ่านเราไปแล้ว หมดธุระของเราไปแล้ว ที่เหลือเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่น เราก้ทำหน้าที่ของเราไป ครึบและก่อนที่ผมจะให้ทุกท่านในที่ประชุมได้ซักถามในส่วนที่สงสัยเกี่ยวกับเรื่องการขอใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐตามมาตรา ๔ ผมจะขอพูดถึงรายละเอียด ระเบียบ ที่ ๔.๕ เรื่องการขออนุญาตเช่าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของบริษัท โออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) ให้ที่ประชุมได้รับทราบดังนี้ เนื่องด้วยบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ขอให้ทางฝ่าย บริหาราเสนาญัตติ เรื่องขอความเห็นชอบเช่าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด(มหาชน)ตามหนังสือ ที่ PAL-๐๘๑/๒๕๖๓ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เสนาอวาระพิจารณาและขอความเห็นชอบการขออนุญาตเช่าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ต่อที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช๒๕๔๔ จำนวน ๔ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๗๐ ไร่ ๒ งาน ๖๕ ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ และ ๒ ตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อประกอบกิจการผลิตปิโตรเลียม และกิจการอันเกี่ยวเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เคยได้รับอนุญาตอยู่เดิม

ผมขออ้อมไปยั้งเรื่องต่อใบอนุญาตตามมาตรา ๔ เพราะเราทุกท่านก็เคยทราบมาแล้วว่าบริษัท เขาเคยเช่า ไร่ละ ๑๐๐๐ บาท จำนวน ทั้งสิ้น ๗๐ กว่าไร่ ก็จะมีเงินเข้ายังตำบลบ้านแลงปีละประมาณ ๗๐,๐๐๐กว่าบาท ซึ่งเราก็ต้องยอมรับกันว่าที่สาธารณประโยชน์ที่อยู่ในเขตประกอบการ ประชาชนไม่สามารถเข้าไปทำประโยชน์อะไรได้ ไม่ใช่เป็นเพราะเค้าห่วงห้ามแต่เป็นเพราะ เนื้อที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นแปลงเล็กๆ ยาวๆเหมือนเส้นก๊วยเตี๋ย อันนี้ผมก็ว่าไปตามเอกสารหลักฐานของทางราชการไม่ว่าจะเป็นภาพถ่ายทางอากาศ หรือหลักฐานของทางราชการ(กรมที่ดิน) คือ ผมคิดว่าที่ดินเค้าคงไม่ออกเอกสารที่เป็นเท็จหรือหลอกเรา หากการพิจารณาในครั้งนี้ที่เราพิจารณาตามหลักฐานที่ดินแล้วไม่ถูกต้องก็แสดงว่ากรมที่ดินหลอกเราแต่ผมค่อนข้างแน่ใจว่าเอกสารมันน่าจะถูกต้องเพราะครั้งนี้มันไม่ใช่ครั้งแรกที่เราจะอนุญาตให้บริษัทเช่า มันได้ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วตั้งแต่การเช่าครั้งแรกและกลั่นกรองตามขบวนการของมาตรา ๔ มันก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของสมาชิกสภาฯ ทุกท่านว่าควรจะอนุญาตให้ต่อหรือไม่ให้ต่อ ส่วนในความคิดเห็นของผมผมเห็นว่าที่ดินที่ทางบริษัทขอต่อใบอนุญาตเราเคยให้เช่าแล้วและมันก็ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนเพราะเรามีรายได้ค่าเช่า ถ้าเราไม่ให้เช่าชุมชนเราก็ไม่ได้ทำอะไร เพราะที่สาธารณประโยชน์บริเวณนั้นทุกคนจะทราบว่ามันไม่ใช่ที่แปลงใหญ่ แต่เป็นที่ดินที่มีลักษณะเป็นเส้นก๊วยเตี๋ย วันนี้เราจะเอาข้อมูลความจริงมาพูดกัน ดังนั้นผมจึงได้นำเรื่องเข้าที่ประชุมสภาเพื่อขอความเห็นชอบ มีผู้ใดจะเสนอมุมมองความคิดเห็นก่อนที่จะลงมติก็ขอเชิญครับ

นายภิญโญ สีสุทธิ
สอ.บ. ม.๕

ขออนุญาตครับผม ผมอยู่ในกลุ่มอนุรักษ์บ้านแลง ซึ่งปัจจุบันผมได้รับแต่งตั้งจากมูลนิธิบูรณนิเวศเป็นเรื่องของกลุ่มศูนย์การเรียนรู้เฝ้าระวังและปกป้องสิ่งแวดล้อมให้เป็น

ประธาน ซึ่งในกลุ่มมีเรื่องร้องเรียนหลายเรื่องมากซึ่งบางเรื่องผมไม่รู้ และผมก็เคยถูก ปปช เรียกให้ไปชี้แจง ๒ รอบ คือมันมีประเด็นเข้ามาหาผมมาก ผมก็เลยแจ้งในกลุ่ม ว่าก่อนที่คุณจะทำอะไรในนามศูนย์หรือในนามกลุ่ม ต้องแจ้งให้ผมทราบถ้าคุณจะทำ ในนามกลุ่มอนุรักษ์บ้านแลง ผมไม่ว่าแต่ถ้าจะทำในนามศูนย์ต้องแจ้งให้ผมในฐานะ ประธานศูนย์ทราบเพราะมันมีประเด็นเข้ามาหาผมมาก ดังนั้นเอกสารทุกเรื่องต้องผ่าน ผมเพราะเรื่องใดที่ผมไปเกี่ยวข้องด้วยผมต้องรับรู้ ปัจจุบันได้มีการยื่นหนังสือซึ่งอบค. บ้านแลงน่าจะได้รับหนังสือเรียบร้อยแล้ว เขาน่าจะส่ง ๕-๖ หน่วยงาน เรื่องการ คัดค้านในการต่อสัญญา เมื่อวานทางกลุ่มได้มีการพูดคุยกัน มีอยู่ ๔-๕ ประเด็น ผมก็ เลยถึงเข้ามากลุ่มในสภาฯ โดยส่วนตัวผมไม่มีประเด็นในการคัดค้านการไม่ให้ต่อ สัญญา แต่ให้ไปดูระเบียบ ว่าหนึ่งการอนุญาตการใช้มาตรา ๙ มันเป็นอำนาจหน้าที่ ของเราไหม ปปช เคยถามผมว่ามันใช้อำนาจหน้าที่ของเราหรือของใครผมตอบไม่รู้ ผม ไม่ได้อ้างว่าอะไรทำไม ตอบว่าไม่ทราบก็จบเลย และขบวนการในการขอต่อใบอนุญาต เนี่ยมันมีลำดับขั้นตอนเหมือนกับที่ประธานแจ้งผมเข้าใจแล้ว ตอนนี้อยู่กลุ่มได้พูดถึง วัตถุประสงค์ของการเช่าเพราะมันเป็นการเช่าพื้นที่ค่อนข้างเยอะพูดกันตรงๆเลย เขา สงสัยว่าโรงงานได้มีการก่อสร้างรुक้าเข้ามาในที่ที่เราให้เช่ามัย อันนี้คือประเด็นแรก ส่วนประเด็นที่ สอง เนี่ยเราก็เปิดดูอำนาจหน้าที่ตามราชกิจจา ที่ประกาศตามประมวล กฎหมายที่ดิน ในการที่จะต่อใบอนุญาต เจ้าที่ผู้รับผิดชอบที่ทางท่านประธานได้แจ้ง ไม่ ว่าจะจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หรือกรมศิลปกรรมก็แล้วแต่ จะต้องเดินตรวจสอบพื้นที่ว่ามันอยู่ในสภาพตามที่ผู้เช่าแจ้งไว้มัย ก็คือครั้งนี้ทางกลุ่ม หลายคนเขาสงสัยว่า เขาได้สร้างโรงงานเข้ามาในพื้นที่มัยเพราะที่ดินยังไม่ได้เป็น กรรมสิทธิ์ ในเรื่องถอดถอนที่ยังไม่แล้วเสร็จ อันนี้ทางกลุ่มก็เลยอยากออกว่่ม ตรวจสอบด้วย ถ้ามีการเดินตรวจสอบจริงๆแต่ถ้าหากไม่เดินตรวจสอบก็ให้ชี้แจงว่า ทำไมไม่เดินตรวจสอบ ซึ่งมันจะมีหนังสือที่ผมยื่นมาทาง อบค.ซึ่งประธานก็น่าจะทราบ แล้ว คือถ้าทำถูกต้องไม่มีประเด็นผมยินดีที่จะยกมือ แต่ขอให้มันถูกต้องและชัดเจน ทั้งมันมีที่ผมเคยพูดว่าทางกลุ่มที่คัดค้านเนี่ย บางครั้งมันไม่ชัดเจนในเรื่องนั้นเนี่ย เนี่ย เราต้องสร้างความชัดเจนและทำความเข้าใจให้กับเขาว่าเราไม่ได้มีเจตนาที่จะปิดบัง ข้อมูลแต่เราทำไปตามกระบวนการขั้นตอนที่ถูกต้องแล้วเราก็โปร่งใสแล้วเราก็ทำให้ เกิดประโยชน์ในพื้นที่จริงๆแค่นั้นเองครับแล้วก็จะมียีกสองข้อ เจื่อนใจในการอนุญาต ให้ใช้พื้นที่ครั้งที่แล้วเนี่ยมันจะมีในเรื่องของการขุดลอกคลองโดยเฉพาะคลองศีกฤทธิ ซึ่งตอนนี้เรื่องปัญหาน้ำท่วมมันมีการลงสำรวจผมก็ลงสำรวจแต่ผมไม่แน่ใจว่าคลอง ไทน์เรียกว่าอะไร คนในกลุ่มเขาจะบอกว่าคลองนั้นคลองนี้ชื่ออะไร คลองตาสอน คลองคา คลองศีกฤทธิ โดยโดยเฉพาะคลองศีกฤทธิมันไม่มีการลอกมันมีหญ้าขึ้น ค่อนข้างยาว ก็เลยมองว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือป่าที่ส่งผลกระทบต่อให้น้ำท่วมเพราะ น้ำมันระบายไม่ทัน คืออาจลอกแต่เป็นบางส่วน ไม่ทั้งหมดอันนี้คือเจื่อนใจในการขอ อนุญาตเข้าพื้นที่เพราะครั้งที่แล้วมีระบุอยู่ สี่ข้อแล้วข้อนี้เป็นข้อที่ผมกังวลและทางกลุ่ม ก็กังวลและอีกเรื่องหนึ่งก็คือในเรื่องของการต่อใบอนุญาตเนี่ยถ้าเค้ามีการลงสำรวจ พื้นที่จริงผมก็อยากให้ทางสมาชิกสภาฯทุกคนร่วมลงสำรวจพื้นที่เพื่อจะได้รู้ว่าขอบเขต

ประธานสภาฯ	<p>ในการเข้ามามีอยู่ตรงไหนบ้างแปลงไหนบ้างสภาพปัจจุบันเป็นยังไงบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้อง แคนี่ครับขอบคุณครับ</p> <p>ครับตามที่นายภิญโญ สีสุทธิ สอบค. ม. ๕ ได้นำเสนอมาว่าอยู่ในกลุ่มอนุรักษ์บ้านแลงและกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ฯ พร้อมกับแจ้งว่าทางกลุ่มมีเรื่องสงสัยและวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ตามมาตรา ๔ นั้นเพราะตามใบอนุญาตที่ให้ทางบริษัท เขา ทั้งหมด ๗๐ กว่าไร่ นั้นมันจะมีเงื่อนไขของว่าทางบริษัทจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ยกตัวอย่างเช่นถ้าทาง บริษัทมีการก่อสร้างหรือมีสิ่งปลูกสร้างมาในพื้นที่เขา มันก็สามารถที่จะให้เค้ารื้อถอนแล้วยกเลิกใบอนุญาตได้ ส่วนเรื่องคลองนั้นผู้ที่จะรู้เรื่องดีที่สุดในนั้นก็จะเป็นคนหมู่ที่ ๑ และ ๒ ตำบลบ้านแลง เพราะที่ดินที่บริษัทขอเข้าใช้ประโยชน์ตั้งอยู่ในพื้นที่ของหมู่ที่ ๑ และ ๒ และเรื่องการขุดลอกคลองนั้น ปัจจุบันเรื่องขุดลอกคลองผมว่าไม่อาจจะเป็นประเด็นปัญหาเพราะขนาดคลองที่อยู่นอกเหนือเงื่อนไข และนอกเขตประกอบการทางบริษัทเขาก็สามารถมาดำเนินการขุดลอกได้ เพียงแต่เราต้องทำ MOU กับบริษัทเพราะที่ผ่านมาเราทำหนังสือแจ้งไปบริษัทฯ เขาก็มาดำเนินการขุดลอกให้ สระหนองพญา ที่ชาวบ้าน กันหนองและหนองพญาใช้น้ำอยู่ในช่วงหน้าแล้งที่ผ่านมา เราได้ขอความอนุเคราะห์ผันน้ำจากสระโออาร์เขาก็ยินดีให้ความอนุเคราะห์ ส่วนเรื่องการตรวจสอบพื้นที่ถ้ากลุ่มอนุรักษ์บ้านแลง หรือกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ฯ ประธานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจสอบ หากหน่วยงานที่ตรวจสอบเห็นว่าบริษัททำผิดเงื่อนไขก็สามารถยกเลิกใบอนุญาตได้</p>
นายภิญโญ สีสุทธิ	<p>ขออนุญาตแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมครับ เพราะในบางครั้งผมคิดว่าใช้อำนาจในสภาขับเคลื่อนในตัวสมาชิกสภา อันนี้คือโดยส่วนตัวผมไม่เกี่ยวกับสมาชิกท่านอื่น คือการรับรู้ถึงข้อมูลในเรื่องของสัญญา ของวันเริ่มเขา อย่างในครั้งนี่ในการต่อใบอนุญาตเรายังไม่รู้เงื่อนไขจริงๆแล้วเรายังไม่รู้ว่ที่ดินอยู่ตรงไหนบ้าง และมีสภาพเป็นยังไงบ้าง แล้วมาบอกว่ามันไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของสภา ผมมองว่าข้อมูลในการรับรู้ที่จะมาใช้ประกอบในการพิจารณาตัดสินใจให้เขาหรือให้ต่อใบอนุญาตเพราะอะไร และไม่ให้ต่อใบอนุญาตเพราะอะไร ผมมองว่าองค์ประกอบในการพิจารณามันไม่ชัดเจนเหมือนกับว่าเรานั่งกันอยู่แค่นี้แล้วก็ยกมือให้หรือไม่ให้ ขึ้นถ้าบอกไม่ใช่อำนาจหน้าที่สภาแบบนี้เราจะยกไปเรื่อยๆโดยไม่รู้ว่เขาตรงไหนบ้าง อยู่ตรงไหนบ้าง และมีสภาพเป็นยังไง คือมองว่าการรับรู้ข้อมูลมันน้อยมองว่าอย่างนั้น อีกอย่างหนึ่งในการตั้งเงื่อนไขในเมื่อคุณตั้งเงื่อนไขมาแล้วการตรวจสอบว่าทำตามเงื่อนไขมั้ยเนี่ย ผมมองว่ามันไม่มีการตรวจสอบที่เข้มงวด</p>
ประธานสภาฯ	<p>ในเรื่องที่ดินนั้นไม่ใช่เราไม่รู้เลยเราก็ได้รับทราบตั้งแต่ที่ทางบริษัทเค้ายื่นอนุญาตครั้งแรกแล้วเพราะเค้าก็ได้แสดงแผนผังว่าที่ดินอยู่ตรงไหน จำนวนพื้นที่เท่าไร ผมอาจจะไม่รู้ชัดเจน แต่สมาชิกหมู่ที่ ๑ ที่ ๒ ต้องรู้แน่นอนว่ที่ดินแปลงไหนแปลงไหน และผมก็คิดว่าสมาชิกหมู่อื่นก็คงไม่รู้ชัดเจน แต่เราทุกคนก็รับรู้จากเอกสารที่ทางสำนักงานที่ดินเสนอมาเพราะถ้าพวกเขาเดินออกไปสำรวจเราก็ไม่อาจจะชี้ชัดได้ ผมก็เลยพิจารณาตามหลักฐานที่เขาเสนอมา เพราะมันไม่ใช่ครั้งแรกที่เราจะให้เขาแต่มันเป็นการต่อใบอนุญาต มันผ่านการตรวจสอบมาแล้ว ทีผมอธิบายไปขอให้สมาชิกทุกท่านติดตาม</p>

ที่ประชุม ประธานสภาฯ	ใครจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยผมก็ไม่ได้บังคับขอให้สมาชิกทุกท่านใช้ดุลยพินิจของตนเอง ครับท่านใดจะเสนอความคิดเห็นอีกหรือไม่ ไม่มี
ที่ประชุม	หากไม่มีผมขอสอบถามจากสภา ว่าเห็นชอบ ให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ค่อใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๔ และเห็นชอบ เรื่องการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของบริษัท ไออาร์พีซีจำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ จำนวน ๔ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๗๐ ไร่ ๒ งาน ๖๕ ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ และ ๒ ตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อประกอบกิจการผลิตปิโตรเลียมและกิจการอันเกี่ยวเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เคยได้รับอนุญาตอยู่เดิม หรือไม่ มีมติเห็นชอบ ๑๒ เสียง งดออกเสียง ๑ คน คือนายภิญโญ สีสุทธิ ส.อบค. ม.๕

รายงานประชุมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถึงประเด็นที่ดินสาธารณะของประชุมสภา

เทศบาลตำบลเชิงเนิน สมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563

ดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ของเทศบาลตำบลเชิงเนิน 20 กุมภาพันธ์ 2564

รายงานการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน
สมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓
วันอังคาร ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน ชั้น ๒ อาคาร C
สำนักงานเทศบาลตำบลเชิงเนิน

ผู้มาประชุม

๑. นายพูนศักดิ์	ศรีสุข
๒. นายบุญตา	เพชรอาภา
๓. นายนิวัติ	กอเข้ม
๔. นายพงศกร	วิริยะสทกิจ
๕. นายทีรฐนันท์	นาคมงคล
๖. นายบัลลังค์	ไชยพิณิจ
๗. นายบุญน้อย	วรเวช
๘. นายภคพล	ชาติสุวรรณ
๙. นายสมชิต	ประกอบธรรม
๑๐. นายปัญญา	ชัยเบทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายประเชิด	ห่งยี่
๒. นายพยงค์	บินฮารูน
๓. นายฐิติชัย	ลากเวที
๔. นายมงคล	สมานทอง
๕. นายอภิชัย	ปราณนคร
๖. น.ส. ชนิษฐา	วิเศษศิริวรชัย
๗. น.ส. ดวงพร	สิทธิมาลัยรัตน์
๘. ประทุม	เหล่ากาวี
๙. นางบังอร	จิ่งภักดี
๑๐. น.ส. ชนม์พิสุทธิ์	มะโนจิต
๑๑. นายกัมปนาท	ผินเจริญ
๑๒. น.ส. วรณนิภา	กอเข้ม
๑๓. นายวารินทร์	วงศ์ศรี
๑๔. สิบตำรวจโทพงษ์ศักดิ์	สิงห์โต
๑๕. น.ส. นันทน์ภัส	กอเข้ม
๑๖. นายอนุภาพ	วิเศษศิริ
๑๗. นายบัญชา	ชมตร
๑๘. เรือโทภูมินทร์	ชุนนุพพร
๑๙. นายมานี	เจริญรีน
๒๐. นายไพฑูรย์	วิญญาณ

ประธานสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน
รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน
เลขาธิการสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขต ๑
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขต ๑
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขต ๑
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขต ๒
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขต ๒
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขต ๒
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขต ๒

นายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน
รองนายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน
รองนายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน
ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน
เลขาธิการนายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน
ปลัดเทศบาลตำบลเชิงเนิน
รองปลัดเทศบาลตำบลเชิงเนิน
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
หัวหน้าฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบ
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗ ตำบลเชิงเนิน
หัวหน้าฝ่ายแบบแผนและก่อสร้าง
หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
ผู้อำนวยการกองช่าง
ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองจอก
ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

-๑๖-

มติที่ประชุม เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติ อนุมัติจ่ายเงินสมทบเพิ่มเติมเบี้ยยังชีพคนพิการและ
สมทบเพิ่มเติมเบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ (กองสวัสดิการสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
๒๕๖๔

อนุมัติ	จำนวน	๑๐...คะแนนเสียง
ไม่อนุมัติ	จำนวน	คะแนนเสียง
งดออกเสียง	จำนวน	คน

ระเบียบวาระที่ ๓.๓ เรื่อง ญัตติขอความเห็นชอบเพื่อขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขต
พื้นที่ป่าไม้ของ บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) (กองช่าง)
(นายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน เป็นผู้เสนอ)

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข ขอเชิญเลขานุการสภา ชี้แจงระเบียบ

ประธานสภา

นายนิวัติ กอเข็ม

เลขานุการสภา

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้าง แผ้วถางหรือเผาป่าหรือกระทำด้วยประการใด ๆ
อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำ
ภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมและรัฐมนตรีได้ประกาศไว้ใน ราชกิจจานุ
เบกษาหรือโดยได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

กฎกระทรวง การขออนุญาตและการอนุญาตทำประโยชน์ในเขตป่า พ.ศ.๒๕๕๘

ข้อ ๓๗ คำขออนุญาต ใบอนุญาต คำขอต่ออายุใบอนุญาต คำขอโอนใบอนุญาตและ
คำขอรับใบแทนใบขออนุญาต ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดใน
กฎกระทรวง

- แบบคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่า ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติ
ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ แบบ ป.๘๔-๑ ข้อ ๕ (๗) หลักฐานที่แสดงผลการพิจารณาให้
ความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ป่านั้นตั้งอยู่

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

ประธานสภา

ขอเชิญ นายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน แฉลงรายละเอียดเกี่ยวกับญัตติ

นายประเชิญ เห่งยี

นายก ทต.เชิงเนิน

เรียน ประธานสภา ที่เคารพ และสมาชิกสภา ผู้ทรงเกียรติ ที่เคารพตลอดจนแขก
ผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน กระหม่อมนายประเชิญ เห่งยี นายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน
ขอแฉลงรายละเอียดเกี่ยวกับญัตติ ด้วยบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีความประสงค์ขอ
ความเห็นชอบจากสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เพื่อขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่า
ไม้ของ บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
จำนวน ๒๕ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๑๓๗ ไร่ ๑ งาน ๑๗.๓ ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ และ
หมู่ที่ ๕ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อประกอบกิจการผลิตปิโตรเลียม
และ กิจการอันเกี่ยวเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เคยได้รับอนุญาตอยู่เดิม (ตามหนังสือ บริษัท โออาร์
พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ PAL๐๗๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๖๓

ดังนั้น เพื่อให้การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๕ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๑๑๗ ไร่ ๑ งาน ๑๗.๓ ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ และ ๕ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อประกอบกิจการผลิต ปิโตรเลียมและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จึงเรียนมาเพื่อเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน พิจารณาให้ความเห็นชอบให้บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ดำเนินการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๕ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๑๑๗ ไร่ ๑ งาน ๑๗.๓ ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ และ ๕ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

ประธานสภา

มีสมาชิกสภา ท่านใดประสงค์จะอภิปรายหรือซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดหรือไม่ ขอเชิญ ส.ท.บุญน้อย วรเวช ครับ

นายบุญน้อย วรเวช

สมาชิกสภา เขต ๒

เรียนประธานสภา ที่เคารพ ท่านสมาชิก ผู้ทรงเกียรติ และท่านผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านครับ กระผมนายบุญน้อย วรเวช สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๒ ดามว่าวันนี้มีเจ้าหน้าที่จากบริษัท โออาร์พีซี มาเข้าประชุมด้วยหรือไม่ครับ กระผมอยากให้อธิบายความเป็นมาเกี่ยวกับเนื้อที่ตรงนี้ เพื่อให้สมาชิกสภา ทุกท่านได้รับทราบและก็จะได้อนุมัติโครงการนี้ครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

ประธานสภา

มีสมาชิกสภา ท่านใดประสงค์จะอภิปรายหรือมีข้อสงสัยจะซักถาม หรือไม่ ครับ
เรียนเชิญ ท่านนายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน ทางสมาชิกสภา ดามว่ามีเจ้าหน้าที่จากทางบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) หรือผู้ที่มีส่วนรู้เรื่องกับพื้นที่ดังกล่าวมาเข้าประชุมด้วยหรือไม่ครับ

นายประเชิญ เห่งยี่

นายก ทด.เชิงเนิน

เรียน ประธานสภา ที่เคารพ และสมาชิกสภา ผู้ทรงเกียรติ ทุกท่าน ก่อนอื่นที่จะให้เจ้าหน้าที่บริษัท มาชี้แจง ผมจะขอให้ความรู้เรื่องที่ดินแปลงดังกล่าวก่อนว่าความเป็นมาเป็นไปอย่างไร เดิมที่ดิน จำนวน ๒๕ แปลงนี้ เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้รับอนุญาตให้เช่าตามมาตร ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และได้ดำเนินการเสียดำเช่าให้กับเทศบาลอยู่ทุกปี บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จะขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ ในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเคยได้รับอนุญาตไว้เดิมจากกรมป่าไม้ บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จึงมาขออนุญาตสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เห็นชอบให้บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไปขออนุญาตต่อกรมป่าไม้ ผมก็ขอเกริ่นกับสมาชิกสภา และแขก ผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมประชุมที่เคารพทุกท่านว่า ที่ดินแปลงดังกล่าว ได้อยู่ในมาตรา ๙ ในการขอเช่ากับเทศบาลโดยผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง เป็นผู้อนุมัติเป็นที่เรียบร้อย ขอเรียนเพียงเท่านี้ครับ และในวันนี้มีเจ้าหน้าที่จากทาง บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เข้ามาเพื่อจะชี้แจงรายละเอียดดังกล่าว ขอเรียนเชิญครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

ประธานสภา

ขอเรียนเชิญตัวแทนจาก บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ชี้แจงรายละเอียด ครับ

นายจิรพิศ...

-๑๘-

นายจิรทีปต์ องค์กรเรืองพงศ์ เรียนท่านประธานสภา ที่เคารพ ท่านสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน
เจ้าหน้าที่ บ.โออาร์พีซี ท่านนายกเทศมนตรีเทศบาลเชิงเนิน ผมนายจิรทีปต์ องค์กรเรืองพงศ์
 ผู้จัดการส่วนกรรมสิทธิ์ที่ดิน บริษัทโออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอนำเรื่องขอความเห็นชอบ
 การเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติ
 ป่าไม้พุทธศักราช ๒๕๘๔ จำนวน ๒๕ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๑๑๗ ไร่ ๑ งาน ๑๗.๓
 ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ และ ๕ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อ
 ประกอบกิจการผลิตปิโตรเลียมและกิจการอันเกี่ยวเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เคยได้รับอนุญาต
 อยู่เดิม ซึ่งทั้ง ๒๕ แปลง เป็นพื้นที่เดิมที่เคยได้รับใบอนุญาตแล้วถาวร โดยในปี ๒๕๕๘
 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ออกกฎกระทรวงเรื่องการขออนุญาตและ
 การอนุญาตทำประโยชน์ในเขตป่า พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงทำให้บริษัทฯ ต้องขอทำประโยชน์ในเขต
 ป่า แทนใบอนุญาตแล้วถาวรป่าในพื้นที่เดิม โดยระเบียบของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวต้องขอ
 ความเห็นสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ป่าตั้งอยู่ ซึ่ง บริษัทฯ มีที่ดินอยู่ใน ๓ ตำบลคือ
 ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง และตำบลเชิงเนิน โดยตำบลบ้านแลงและตำบลตะพงได้ผ่านการ
 เห็นชอบจากสภา อบต. แล้วในเดือนกรกฎาคม ที่ผ่านมาจึงขอความกรุณาท่านสมาชิกสภา
 โปรดพิจารณา ให้บริษัทฯ ไปดำเนินการขออนุญาตต่อกรมป่าไม้ต่อไป ครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข มีสมาชิกสภา ท่านใดประสงค์จะอภิปรายหรือมีข้อสงสัยจะซักถาม
ประธานสภา หรือไม่ (ถ้ามี) เรียนเชิญท่าน สท.สมชิต ประกอบธรรม ครับ

นายสมชิต ประกอบธรรม เรียนประธานสภา ที่เคารพ สมาชิกสภา และผู้มีเกียรติทุกท่าน กระผม
สมาชิกสภา เขต ๒ นายสมชิต ประกอบธรรม สมาชิกสภา เขต ๒ ด้วยความเคารพครับ เรื่องที่ดินที่ขอ
 ในวันนี้กระผม และสมาชิกสภา ยังไม่รู้รายละเอียดอะไรมากนักในตอนนี ถ้าจะให้ผ่านนั้น
 มันก็เป็นเรื่องที่ผ่านมาได้แต่ว่ามันมีคำว่า "แต่" นะครับ ขอภัยด้วย คือการ การเปลี่ยน
 กฎหมายใหม่ด้วยแล้วก็เอาไปสร้างโรงงานด้วย ที่นี้ผลกระทบมันจะเกิดกับประชาชนหรือไม่
 อย่างไร หรือได้ทำประชาพิจารณ์หรือยังครับ ผมก็ยังไม่ทราบ รายละเอียดก็ไม่มี ไม่เคยได้รับ
 หนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้เลยครับ ขอคุณครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข เรียนเชิญท่านนายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน ครับ

ประธานสภา

นายประเชิญ เห่งยี เรียน ประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติ

นายก ทด.เชิงเนิน สมาชิกสภา อาจจะทำทราบอาจจะลืม การทำประชาคมทั้ง ๗ หมู่บ้าน เรื่อง การให้
 เขตที่ดิน ๒๕ แปลงดังกล่าว ผมจำปี พ.ศ.ไม่ได้ เรื่องนี้ได้ผ่านสภา ไปแล้วและทางสภา
 เทศบาลก็ได้อนุมัติให้บริษัทฯ ได้ดำเนินการต่อโดยการนำเรื่องการทำประชาคมทั้ง ๗
 หมู่บ้าน ผ่านประชาคมเรียบร้อยแล้วให้เข้าเพื่อจะนำรายได้มาเข้ากับเทศบาลในช่วงนั้นผมเคย
 พูดครั้งหนึ่งว่าถ้าสมาชิกสภา ไม่ให้เข้าที่ดินแปลงดังกล่าวก็อยู่ในรั้วของบริษัท โออาร์พีซี
 จำกัด อยู่แล้วเทศบาลตำบลเชิงเนิน ก็เสียประโยชน์ที่น้องประชาชนก็เสียประโยชน์ ที่ดิน
 ๒๕ แปลงดังกล่าว มีการทำการแลกเปลี่ยนตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๐ ตั้งแต่ ดร.ประมวล คร.ไพท
 แล้วมีการทำกระบวนการ เรื่อยมาจนถึงบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้จัดซื้อที่ดิน
 จำนวนสองร้อยกว่าไร่ ไขมาแลกเปลี่ยนกับที่ดินสาธารณะ จำนวน ๒๕ แปลง ที่แปลงดังกล่าว
 ๑๑๗ ไร่ ที่แลกเปลี่ยนกันเป็นสำราง และเป็นทางสาธารณะซึ่งอยู่ในรั้วโรงงานที่น้อง
 ประชาชนไม่สามารถเข้าไปทำประโยชน์ได้เลย ผมว่าที่นี้ดินแปลงดังกล่าวนี้

เดิมเป็นที่ของพี่น้องประชาชนตำบลเชิงเนิน และมาวันหนึ่งได้ขายที่ดินให้กับบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ประมาณ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ ไร่ ที่แปลงนั้นเลยติดทางสาธารณะไปด้วยซึ่งบริษัทจะได้ประโยชน์จากที่ดินนั้นไม่ได้เต็มที่ทางบริษัทฯ ก็เริ่มทำแลกเปลี่ยนโดยการทำ มาตรา ๘ โดยการหาที่ดินที่มีการซื้อขายทุกหมู่บ้านเพื่อให้มาทำการแลกเปลี่ยนในโครงการนี้ เมื่อเรื่องมาถึงผู้ว่า ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดบอกว่าจะทำการแลกเปลี่ยนอย่างเดียวไม่ได้ บริษัท โออาร์พีซี จำกัด ใช้ที่ดิน ๒๕ แปลงแล้วประชาชน เสียประโยชน์ ทางบริษัทฯ จะต้องทำการเช่าและจ่ายค่าเช่าให้กับท้องถิ่นและให้ทำตามมาตรา ๘ โดยการมีสำนักงานที่ดินเป็น เลขานุการ และมีการประชุมประชาคมในตำบลเชิงเนิน และได้นำมาเข้าสภาให้ดำเนินการ ตาม มาตรา ๘ จนผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ ขอให้ทุกท่านพิจารณาอนุมัติ ให้บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ไปขออนุญาตเช่าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ด้วย

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

เรียนเชิญ ส.ท.นิวัติ กอเข้ม ครับ

ประธานสภา

นายนิวัติ กอเข้ม

เรียน ประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกสภาผู้ ทรงเกียรติ ทุกท่าน

เลขานุการสภา

ในเรื่องที่ดินนี้ ผมก็มีข้อมูลอยู่บ้างครับ แต่เรื่องการแลกเปลี่ยนที่ดินดังกล่าว

ยังไม่เรียบร้อยยังมีการฟ้องศาลกันอยู่ แล้วตอนนี้ทางบริษัท โออาร์พีซี จำกัด

(มหาชน) จะมาขอใช้พื้นที่เพื่อทำประโยชน์ รอให้จบกระบวนการก่อนได้หรือไม่ครับ เพราะผมก็ไม่กล้ายกมืออนุมัติครับ

นายจิริทปต์ อังคะเรืองพงศ์

กราบเรียนชี้แจงท่านประธานสภา ที่เคารพ ท่านสมาชิกสภา ครับ

เจ้าหน้าที่ บ.โออาร์พีซี วันนี้ที่บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอเสนอยุติมาเพื่อขอให้สภาเทศบาล

มีความเห็นชอบให้เราไปขอเช่าทำประโยชน์ในเขตป่าต่ออธิบดีป่าไม้ต่อไป ไม่ได้มาขออนุญาต

ตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ แต่อย่างใดเพียงแต่มาขออนุมัติให้ท่านเห็นชอบให้เราไปขออนุญาตให้

บริษัทฯ ทำประโยชน์ในเขตป่าทดแทนใบแผ้วถางป่าเดิม ขอนำเรียนชี้แจงท่านสมาชิกสภา ครับ ขอขอบคุณครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

ครับ ตามที่ตัวแทนจากบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ชี้แจง

ประธานสภา

มีสมาชิกสภา ท่านใดมีข้อซักถามหรือสงสัยหรือไม่ครับ

นายจิริทปต์ อังคะเรืองพงศ์

เรียนท่านประธานสภา ที่เคารพ ท่านสมาชิกสภา ครับ

เจ้าหน้าที่ บ.โออาร์พีซี

ขออนุญาตชี้แจงเพิ่มเติม ที่ดินของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด อยู่ในพื้นที่

ทั้งหมด ๓ ตำบล คือ ตำบลบ้านแลง ตำบลตะพง และตำบลเชิงเนิน ครับ ผมได้ไปขออนุญาต

ทำประโยชน์ในเขตป่ามาแล้ว ๒ ตำบล ซึ่งสภา อบต.มีมติเห็นชอบให้บริษัทฯ ไปขออนุญาต

เช่าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้เรียบร้อยแล้วตั้งแต่เดือนกรกฎาคม เหลือที่ตำบลเชิงเนินที่

สุดท้ายที่รออยู่ถ้าในวันนี้ท่านสมาชิกสภา กรณอนุมัติผมก็จะไปดำเนินการขออนุญาตอยู่

ในเขตป่าไม้ต่อกรมป่าไม้ต่อไปครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

ครับ ตัวแทนจากบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ได้ชี้แจงว่าการขอครั้งนี้

ประธานสภา

เป็นแค่ขออนุญาตซึ่งจะไปขออธิบดีกรมป่าไม้ต่ออีกทอดหนึ่งมีสมาชิกสภา ท่านใดมี

ข้อซักถามหรือสงสัยหรือไม่ครับ ซักถามได้เลยนะครับก่อนที่จะเห็นชอบครับ ขอเชิญ

ส.ท.บุญน้อย วรเวช ครับ

-๒๐-

**นายบุญน้อย วรเวช
สมาชิกสภา เขต ๒**

เรียนประธานสภา ที่เคารพ สมาชิกสภา และผู้มีเกียรติทุกท่าน กระผม นายบุญน้อย วรเวช สมาชิกสภา เขต ๒ ผมเห็นว่าที่ด้น ๒๕ แปลง ดังกล่าวอยู่ในเขตพื้นที่ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด อยู่แล้วหากเราไม่อนุมัติเทศบาลและประชาชน ก็ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลยนะครับ ขอยืนยันว่าไม่ผิดกฎหมายครับไม่ต้องกลัวติดคุกครับ

**นายพูนศักดิ์ ศรีสุข
ประธานสภา**

ครับ มีสมาชิกสภา ท่านใดมีข้อสงสัยหรือซักถามหรือไม่ครับ
ขอเชิญท่าน ส.ท.นิวัติ กอเข้ม ครับ

**นายนิวัติ กอเข้ม
เลขาธิการสภา**

เรียน ประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกสภา ผู้ทรงเกียรติ
คือเรื่องที่ด้นผมยังไม่รู้เรื่องราวเท่าไร ขอไปนอกรอบกันก่อนได้หรือไม่ครับ

**นายพูนศักดิ์ ศรีสุข
ประธานสภา**

ครับ ก็ตามที่ท่านเลขาธิการสภา ท่านนิวัติ กอเข้ม
ยังไม่ได้รับรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการเข้าทำประโยชน์การแผ้วถางป่า ขอไปอ่าน
รายละเอียดเพิ่มเติม หากทางบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีรายละเอียดเพิ่มเติมช่วยส่ง
ให้สมาชิกสภา ด้วยครับ

ขอเชิญท่านนายกเทศมนตรีตำบลเชิงเนิน ครับ

**นายประเชิญ เห่งยี่
นายก ทด.เชิงเนิน**

เรียน ประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกสภา ผู้ทรงเกียรติ
รายละเอียดทั้งหมด เอกสารทั้งหมดได้ส่งให้สมาชิกก่อนการประชุมทุกครั้ง ตั้งแต่
การทำประชาคม ตั้งแต่ผ่านสภา ทั้งจ่ายค่าเช่าต่างๆ เอกสารทั้งหมดอยู่ในกิจการ สภา
อยู่ในวาระการประชุมทั้งหมดท่านสมาชิกสภา ประธานสภา ขณะนั้นเป็นเลขาธิการสภา
คอนอนุมัติ สมาชิกสภา ยังขาดเดิม ยังไม่ได้เลือกตั้งใหม่เพิ่มเติมเลยทุกคนรับรู้หมดทุกคนลง
มติเห็นชอบหมดสมาชิกสภาจะอ้างว่าไม่รู้เรื่องเลยไม่ได้อันนี้จะอยู่ในแฟ้มกิจการสภา
ทั้งหมด ทุกเรื่องจะต้องผ่านสภา ทางสภา จะต้องรับทราบทั้งหมดแน่นอนครับ ขอเรียน
เพียงเท่านี้ก่อนครับ

**นายพูนศักดิ์ ศรีสุข
ประธานสภา**

ตามที่ท่านนายกเทศมนตรีฯ ชี้แจงผมเข้าใจว่าเคยผ่านสภา ครับ แต่ในครั้งนั้นมัน
เปลี่ยนกฎหมายนะครับ ผมเข้าใจว่าทางท่าน ส.ท.นิวัติ กอเข้ม ก็อยากศึกษาว่าการ
เปลี่ยนกฎหมายในการเข้าที่ทางบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด เอาเข้าผู้คดีมายังไม่คุยกับสมาชิก
สภา เคยจะเอาผู้คดีในการประชุมครั้งที่แล้วแต่ผมบอกว่ามันเร่งด่วนเกินไปหรือไม่ ผมขอให้
เลื่อนมาในการประชุมครั้งนี้ จากที่เลื่อนมาก็เป็นระยะเวลาหลายวันทางบริษัทฯ ก็น่าจะเข้า
มาปรึกษากับทางสมาชิกสภาเกี่ยวกับผู้คดีในการขออนุญาตแผ้วถางป่า พรบ.ป่าไม้ฉบับใหม่
เข้ามาชี้แจงกับทางสมาชิกสภา มาพูดคุยกันก่อนผมก็เข้าใจทั้งท่านสมาชิกสภา และทาง
บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด ด้วย เช่นกัน

มีสมาชิกสภา ท่านใดมีข้อสงสัยหรือข้อซักถาม ถามได้เลยครับ ก่อนที่จะ
ขอความเห็นชอบ เรียนเชิญนะครับ

**นายจิรทิพย์ องค์กรเรืองหงส์
เจ้าหน้าที่ บ.ไออาร์พีซี**

เรียนท่านประธานสภา ที่เคารพ ท่านสมาชิกสภา ครับ
ถ้าเป็นไปได้ผมขอความกรุณาท่านประธานสภา และท่านสมาชิกสภา
ให้ลงมติให้เราในการประชุมในครั้งนี้จะเป็นไปได้หรือไม่ครับ หากท่านสมาชิกสภา ท่านใด
ไม่เห็นด้วยก็ขอให้บันทึกไว้ในที่ประชุมสภา ครับ

-๒๒-

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข
ประธานสภาฯ

ครับ อันนั้นต้องตามนั้นอยู่แล้วครับ ตามมติของสมาชิกสภา อยู่แล้วครับ ว่าสมาชิกสภา ท่านใดเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ การขออนุญาตเกี่ยวกับทางแผ่นดินป่าตามระเบียบวาระนี้ก็แล้วแต่สมาชิกสภา แต่ละท่านครับ

มีสมาชิกสภา ท่านใดมีข้อสงสัยหรือข้อซักถาม ถามได้เลยครับ ก่อนที่จะขอความเห็นชอบ เรียนเชิญท่านนายกเทศมนตรีฯ ครับ

นายประเชิด เห่งยี่
นายก ทต.เชิงเนิน

เรียน ประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกสภา ผู้ทรงเกียรติ ระเบียบ กฎหมายป่าไม้ ทางบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด ก็หาแนบมาแล้วสมาชิกสภา ทุกท่านก็อยู่ที่นี้แล้ว สมาชิกสภาท่านใดที่ว่าจะข้องใจหรือสอบถาม ผมเห็นว่าน่าจะสอบถามเจ้าหน้าที่ทาง บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด ได้เพราะมันเป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของสภา ว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ แต่ผมว่าทำไมต้องไปคุยนอกรอบกันก่อน แม้แต่ตัวผมเองยังไม่เคยคุยกับเขาก่อนเลยบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด ขอเอาญาติเข้าวาระการประชุมครั้งนี้ ผมก็เอาเข้าไปมันเป็นอำนาจหน้าที่ถ้าสภา จะเห็นชอบก็เห็นชอบ คนไหนไม่เห็นชอบก็ไม่เห็นชอบ คนไหนจะสอบถามเรื่องระเบียบเขาก็มีมาอยู่แล้วตามกฎหมายป่าไม้ อันนี้เราทำไปรังไร ทำแบบให้เห็นชัดเจน อันนี้ผมไม่ทราบที่ท่านเลขานุการสภา จะลากไปประชุมนอกรอบเรื่องอะไรที่ประชุมรอบนี้ มันเป็นระเบียบกฎหมายที่อ่านที่จะต้องบันทึกในวาระการประชุม คำพูดทุกคำพูดที่ผมพูด ที่ท่านสมาชิกสภา พูดที่ทุกคนพูดจะต้องบันทึกและก็เป็นอำนาจสมาชิกสภาที่ต้องตัดสินใจ เพราะว่ามันตรงอยู่แล้วผมเรียนกับท่านประธานสภา ไปยังสมาชิกฯ ตลอดจนผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ด้วยว่าเขามาขอความเห็นชอบเราจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบก็ว่ากันไปใครไม่เห็นชอบก็ให้เหตุผลกันไปมีเหตุผลเรื่องอะไรใครเห็นชอบก็ยกมือไป มันจะได้จบเราจะได้ทำงานอื่นอีกเยอะแยะครับ

นายนิวัติ กอเข้ม
เลขานุการสภาฯ

เรียน ประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกสภา ผู้ทรงเกียรติ
ครับถ้าอย่างนั้น ขอลงมติที่ประชุมเลยครับ

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข
ประธานสภาฯ

ครับ มีสมาชิกสภา ท่านใดมีข้อสงสัยหรือซักถามหรือไม่ ครับ
ถ้าไม่มี ขอให้เลขานุการสภาฯ ตรวจสอบสมาชิกสภา ที่อยู่ในที่ประชุมว่าครบจำนวนเป็นองค์ประชุม ตามระเบียบฯ หรือไม่

นายนิวัติ กอเข้ม
เลขานุการสภาฯ

มีสมาชิกสภา จำนวน....๑๐....คน ครบองค์ประชุม

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข
ประธานสภาฯ

ต่อไปผมจะขอมติที่ประชุม
สมาชิกสภา ท่านใดเห็นชอบขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โปรดยกมือขึ้น ครับ

เห็นชอบ จำนวน ...๕...คะแนนเสียง (รองประธานฯ บุณดา เพ็ชรอากาศ, ส.ท.บุญน้อย วรเวช, ส.ท.ปัญญา ชัยเบตร์, ส.ท.บัลลังค์ ไชยพิณิจ)

สมาชิกสภา...

-๒๓-

สมาชิกสภา ท่านใดไม่เห็นชอบอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของ
บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โปรดยกมือขึ้น ครับ

ไม่เห็นชอบ จำนวน๖.....คะแนนเสียง (ประธานสภาพูนศักดิ์ ศรีสุข
เลขา นิวัติ กอเข้ม,ส.ท.สมชิต ประกอบธรรม,ส.ท.นภดล ชาติสุวรรณ,
ส.ท.ทีฐินันท์ นาคมงคล,ส.ท.พงศกร วิริยะสทกิจ)

มติที่ประชุม เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติขอความเห็นชอบเพื่ออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้
ของ บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) (กองช่าง)

เห็นชอบ จำนวน ...๔...คะแนนเสียง (รองประธานาบุญดา เพ็ชรอากาศ,
ส.ท.บุญน้อย วรเวช,ส.ท.ปัญญา ชัยเบศรี,ส.ท.บัลลังค์ ไชยพินิจ)

ไม่เห็นชอบ จำนวน๖.....คะแนนเสียง (ประธานสภาพูนศักดิ์ ศรีสุข ,
เลขา นิวัติ กอเข้ม,ส.ท.สมชิต ประกอบธรรม,ส.ท.นภดล ชาติสุวรรณ,
ส.ท.ทีฐินันท์ นาคมงคล,ส.ท.พงศกร วิริยะสทกิจ)

งดออกเสียง จำนวนคน

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่อง อื่น ๆ

มีสมาชิกสภา ท่านใดจะเสนอเรื่องอื่น ๆ หรือไม่ (-ไม่มี-)

นายพูนศักดิ์ ศรีสุข

ประธานสภา

ถ้าไม่มี วันนั้นผมขอขอบคุณท่านผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ผู้เข้าร่วม
ประชุมทุกท่าน รวมทั้งท่านสมาชิกสภาเทศบาลทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันประชุมสภา
สมัยสามัญสมัยที่ ๓ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ประจำปี ๒๕๖๓ ในวันี้ครับ
ผมขอปิดประชุม ครับ

เลิกประชุมเวลา เวลา ๑๑.๐๒ น.

(ลงชื่อ)

(นายนิวัติ กอเข้ม)

เลขานุการสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน

ผู้จัด/ตรวจรายงานการประชุม

คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการประชุม ได้ตรวจบันทึกการประชุมแล้ว เห็นว่าถูกต้อง
เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๓

(ลงชื่อ)

(นายนภดล ชาติสุวรรณ)

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขตเลือกตั้งที่ ๒

ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ)

(นายพงศกร วิริยะสทกิจ)

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชิงเนิน เขตเลือกตั้งที่ ๑

กรรมการ

(ลงชื่อ)

กรรมการ/เลขานุการ

รายงานประชุมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ติดสินภาระของประชุมสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง สมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563
ดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตะพง 20 กุมภาพันธ์ 2564

รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง
(ชุดที่ห้า ปีที่ ๘)
สมัยวิสามัญ สมัยที่สาม ครั้งที่ ๑ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๓
วันจันทร์ที่ ๑๓ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๓๐ น.
ณ อาคารแสดงสินค้าเกษตร (OTOP)

ผู้มาประชุม

ลำดับที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
๑.	นายบุญธรรม โพธิ์แก้ว	ประธานสภา อบต.ตะพง
๒.	นายบุญกล แยมกลิ่น	รองประธานสภา อบต.ตะพง
๓.	นายขวโรจน์ เจริญสุข	เลขานุการสภา อบต.ตะพง
๔.	นายชาติ นวลฉาย	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๕.	นายจาวุฑฒ สุวรรณฉมัย	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๖.	นายอุดม จันทพิทักษ์	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๗.	นายมานพ สมุทรคชรินทร์	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๘.	นายดำรงค์ เกิดมณี	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๙.	นางธำปณีย์ เกิดศรีสุข	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๐.	นายสมชาย ทิพนาค	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๑.	นายบุญธรรม พึ่งเพ็ญ	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๒.	นายเกรียงไกร ศิริมหา	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๓.	นายสาโรจน์ สุวรรณราย	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๔.	นายประนัย เสียงประเสริฐ	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๕.	นายณรงค์ เทียงสุนทร	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๖.	นายสมชาย ปราณนที	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๗.	นายภิรมย์ เทียนสวัสดิ์	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๘.	นายประเสริฐ เกิดมงคล	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๑๙.	นายทินกร ทวีสิทธิ์	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๐.	นายสงกรานต์ พงษ์มี	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๑.	นายอนันต์ อัญญาชัย	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๒.	นายจำลอง สวัสดิ์สัน	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๓.	นายชัยณรงค์ อินทร์ประเสริฐ	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๔.	นายสมเดช พรหมรงค์	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๕.	นายประสาธ อ่างศิลา	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๖.	นายเสนาะ กาทหลง	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๗.	นายประพันธ์ จันทร์บาง	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๘.	นางบุญเรือน กระจำแจ้ง	สมาชิกสภา อบต.ตะพง
๒๙.	นางอนงค์ เมืองชล	สมาชิกสภา อบต.ตะพง

[Signature]

/ ผู้มาประชุม...

- ๑๒ -

ที่ประชุม	- สมาชิกสภา ยกมือไม่อนุมัติ จำนวน ๐ เสียง
ประธานที่ประชุม	- สมาชิกสภา งดออกเสียง
ที่ประชุม	- สมาชิกสภา งดออกเสียง จำนวน ๑ เสียง
ที่ประชุม	- มีสมาชิกสภา ยกมืออนุมัติญัตติขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์การแพทย์ จำนวน ๒ รายการ จำนวน ๒๘ เสียง เป็นเอกฉันท์ จากสมาชิกสภา ที่เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๙ คน (ประธานสภา งดออกเสียง)
มติที่ประชุม	- อนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์การแพทย์ จำนวน ๒ รายการ สมาชิกสภา ยกมืออนุมัติ จำนวน ๒๘ เสียง สมาชิกสภา ยกมือไม่อนุมัติ จำนวน ๐ เสียง สมาชิกสภา งดออกเสียง จำนวน ๑ เสียง จำนวน ๒๘ เสียง เป็นเอกฉันท์ จากสมาชิกสภา เข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๙ คน (ไม่มีสมาชิกสภา ยกมือไม่อนุมัติ ประธานสภา งดออกเสียง) เรื่องที่ ๖ ญัตติขอความเห็นเพื่อประกอบการยื่นขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่า ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ประธานที่ประชุม นายก อบต.ตะพง
	- ขอเชิญนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ชี้แจงรายละเอียดให้ที่ประชุมทราบ - ตามที่บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีความประสงค์จะดำเนินการยื่นคำขออนุญาต เข้าทำประโยชน์ในเขตป่า ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๑๐ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๑๑ ไร่ ๓ งาน ๖๑ ตารางวา ซึ่งมีที่ตั้งในพื้นที่หมู่ที่ ๔ และ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อประกอบกิจการผลิตปิโตรเลียม และกิจการอันเกี่ยวเนื่อง ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้มีการขออนุญาตใช้ประโยชน์ ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว นั้น เพื่อให้การดำเนินการยื่นเรื่องดังกล่าวของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงขอเสนอญัตติมา เพื่อขอความเห็นว่าหากบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ประสงค์จะยื่นขออนุญาต เข้าทำประโยชน์ในเขตป่า ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๑๐ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๑๑ ไร่ ๓ งาน ๖๑ ตารางวา กับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายดังกล่าว จะมีความเห็นประการใด จะขัดข้องหรือไม่ อย่างไร ประธานที่ประชุม
	- ตามที่ท่านนายกฯ ได้เสนอญัตติขอความเห็นชอบเพื่อประกอบการยื่นขออนุญาต เข้าทำประโยชน์ในเขตป่า ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ที่ประชุมมีสมาชิกสภา ท่านใดต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมหรือไม่

/ ที่ประชุม...

(นายจำลอง สวัสดิ์สัน)

- ๑๔ -

เนื่องจากตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๒๐ (๑) กำหนดว่ากรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้จังหวัดดำเนินการประสานงานกับหน่วยราชการ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีข้อขัดข้องประการใดบ้าง จะควรอนุญาตหรือไม่ ดังนั้น จึงขอเสนอญัตติมาเพื่อขอความเห็นหากบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่ออายุ ใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในกรณีดังกล่าว จะมีข้อขัดข้องประการใดบ้าง จะควรอนุญาตหรือไม่

ประธานที่ประชุม

- ตามที่ท่านนายกฯ ได้เสนอญัตติขอความเห็นกรณี บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่ประชุมมีสมาชิกสภา ท่านใดต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมหรือไม่

ที่ประชุม

- ไม่มีสมาชิกสภา ท่านใดต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมอีก

ประธานที่ประชุม

- เมื่อที่ประชุมไม่มีสมาชิกสภา ท่านใดต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมผมจะขอมติที่ประชุม

สมาชิกสภา ท่านใดเห็นชอบกรณี บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรุณายกมือขึ้น

ที่ประชุม

- สมาชิกสภา ยกมือเห็นชอบ จำนวน ๒๘ เสียง

ประธานที่ประชุม

- สมาชิกสภา ท่านใดขัดข้องต่อญัตติขอความเห็นกรณี บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรุณายกมือขึ้น

ที่ประชุม

- สมาชิกสภา ยกมือไม่เห็นชอบ จำนวน ๐ เสียง

ประธานที่ประชุม

- สมาชิกสภา งดออกเสียง

ที่ประชุม

- สมาชิกสภา งดออกเสียง จำนวน ๑ เสียง

ที่ประชุม

- มีสมาชิกสภา ยกมือเห็นชอบกรณี บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จำนวน ๒๘ เสียง เป็นเอกฉันท์จากสมาชิกสภา ที่เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๙ คน (ประธานสภา งดออกเสียง)

มติที่ประชุม

- เห็นชอบกรณี บริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

สมาชิกสภา ยกมือเห็นชอบ จำนวน ๒๘ เสียง

สมาชิกสภา ยกมือไม่เห็นชอบ จำนวน ๐ เสียง

สมาชิกสภา งดออกเสียง จำนวน ๑ เสียง

จำนวน ๒๘ เสียง เป็นเอกฉันท์ จากสมาชิกสภา เข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๙ คน (ไม่มีสมาชิกสภา ยกมือไม่เห็นชอบ ประธานสภา งดออกเสียง)

(นายจำลอง สวัสดิ์สัน)

/ ระเบียบ...

รายงานจากภาคเอกชน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
หนังสือแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (รายงานประจำปี 2564) หน้า 393

เรื่อง การโดนฟ้องเรื่องที่ดินสาธารณะ ข้อ 40 ข้อพิพาทกฎหมายสำคัญ คดี นายกองคการ บริหารส่วนตำบลบ้านแลง และหน่วยราชการ รวมทั้งหมด 11 หน่วยงาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและพวกรวม 9 คน นางพยุง มีสบาย และพวก จำนวน 44 คน (ผู้ฟ้องคดี) ได้ยื่นฟ้อง นายกองคการบริหารส่วนตำบลบ้านแลง นายสายันต์ ศรีเผือก และหน่วยงานราชการทั้งหมด 11 หน่วยงานเป็นผู้ถูกฟ้องที่ 1 ถึง 11 (ผู้ถูกฟ้องคดี) เพื่อขอให้ศาลปกครองระงับ มีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนกิจกรรมใดๆ ของ บริษัทในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนต่อขยายในแปลง ที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเป็นทางและลำรางสาธารณะ ขอให้ศาลมีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนความเห็นชอบที่มี ต่อรายงานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ผู้ถูกฟ้อง ได้ยื่นขอให้การเพิ่มเติม วันที่ 31 มีนาคม 2560 ต่อมาศาลอนุญาตให้ถอนฟ้อง เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2563 ผู้ฟ้องได้ยื่น อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2563 ศาลปกครองสูงสุดรับอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี และมีคำสั่งเรียกให้ผู้ถูกฟ้องทำคำแก้อุทธรณ์ โดยบริษัทยื่นแก้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564 และ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

40. ข้อพิพาททางกฎหมายที่สำคัญ

คดีนายกองคการบริหารส่วนตำบลบ้านแลงและหน่วยงานราชการรวมทั้งหมด 11 หน่วยงาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและพวกรวม 9 คน

นางพยุง มีสบาย และพวกจำนวน 44 คน (ผู้ฟ้องคดี) ได้ยื่นฟ้องนายกองคการบริหารส่วนตำบลบ้านแลงและหน่วยงานราชการรวมทั้งหมด 11 หน่วยงานเป็นผู้ถูกฟ้องที่ 1 ถึง 11 (ผู้ถูกฟ้องคดี) เพื่อขอให้ศาลปกครองระงับมีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนกิจกรรมใดๆ ของบริษัท ในพื้นที่เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซีส่วนต่อขยายในแปลงที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเป็นทางและลำรางสาธารณะ (ดูหมายเหตุข้อ 39 (จ)) และขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนความเห็นชอบที่มี ต่อรายงานการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (“EHIA”) ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำให้การต่อสู้คดี ต่อศาล และได้ยื่นคำให้การเพิ่มเติมต่อศาลแล้ว เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2560 บริษัทได้ยื่นคำร้องขอคัดต่อศาลปกครองเพื่อขอ เข้าเป็นผู้ถูกฟ้องที่ 12 ในคดีนี้และศาลมีคำสั่งเห็นชอบในเรื่องดังกล่าว เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2561 ผู้ฟ้องคดีบางส่วน จำนวน 11 คน ได้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องต่อศาลปกครองโดยเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2561 ศาลปกครองมีคำสั่งอนุญาตให้ ถอนฟ้องคดีดังกล่าว ต่อมาศาลปกครองได้มีคำสั่งกำหนดให้วันที่ 29 กรกฎาคม 2563 เป็นวันสิ้นสุดการแสวงหา ข้อเท็จจริง และได้มีคำพิพากษาออกฟ้องเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2563 โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2563 ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งรับอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี และมีคำสั่งเรียกให้ผู้ถูกฟ้องทำคำแก้ อุทธรณ์ โดยบริษัทได้ยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดแล้วเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2563 และ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

ในปี 2562 นางพยุง มีสบาย และพวกรวม 4 คน ได้ยื่นฟ้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและพวกรวม 9 คน เพื่อขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้ระงับกระบวนการดำเนินการถอนสภาพทางและลำรางสาธารณะของบริวิท (ดูหมายเหตุ ข้อ 39 (จ)) โดยเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2562 บริวิทยื่นคำร้องขอคัดเพื่อเป็นผู้ถูกฟ้องร่วมและได้ยื่นคำให้การเพิ่มเติม ต่อศาลเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562 ต่อมาศาลปกครองได้มีคำสั่งกำหนดให้วันที่ 5 สิงหาคม 2563 เป็นวันสิ้นสุดการแสวงหา ข้อเท็จจริง และได้มีคำพิพากษาออกฟ้องเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2563 โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2563 ต่อมาบริวิทได้ยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564 และ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง กำหนดโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมิน

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หน้า ๑

เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๓ ง ราชกิจจานุเบกษา ๔ มกราคม ๒๕๖๒

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง กำหนดโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๑/๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(๒) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

(๓) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

(๔) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

(๕) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์

ประกาศสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงาน
การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หน้า ๓๑

เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๓๖ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ประกาศสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ
รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ
รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบัญญัติของ
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ (๑) (ค) แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดโครงการกิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงาน
การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงาน
การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เลขที่การสำนักงานนโยบาย
และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงออกประกาศกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ดังรายละเอียดท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

รวีวรรณ ภูริเดช

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คู่มือการปฏิบัติงานในภารกิจ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คู่มือการปฏิบัติงานในการกีดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
ที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำนำ

ที่ผ่านมากระทรวงอุตสาหกรรมได้มีการถ่ายโอนภารกิจการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร เทศบาล และเมืองพัทยา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยได้ถ่ายโอนภารกิจรวม ๓ ภารกิจ ได้แก่ (๑) การกำกับดูแลโรงงาน จำพวกที่ ๑ (๒) การกำกับดูแล การรับแจ้งการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๒ และ (๓) การตรวจสอบกรณี โรงงานก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) ซึ่งเป็น การดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการแก้ไข บทบัญญัติในกฎหมายฉบับเดิมหลายประการ บทบัญญัติที่ได้มีการแก้ไขที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การแก้ไขคำนิยาม คำว่า “โรงงาน” เสียใหม่ โดยให้ความหมายว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ ห้าสิบลำแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักร หรือมีก็ตามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวงนอกจากนี้ ยังได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ อีกฉบับหนึ่ง ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ ได้บัญญัติถึงลักษณะที่การถ่ายโอนภารกิจตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานให้แก่ อปท. รวมทั้งกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ของกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ อปท. ให้การปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนให้เป็นไป โดยถูกต้องตามกฎหมาย

อันเนื่องมาจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยโรงงานดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการถ่ายโอนภารกิจ ดังกล่าวได้ดำเนินการผ่านมาแล้วเป็นระยะเวลาพอสมควร อีกทั้งเพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อปท. กรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้ได้รับมอบหมายจากกระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้จัดทำแนวทางปฏิบัติงานในการกีดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ถ่ายโอนให้แก่ อปท. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการปฏิบัติงานต่อไป

กรมโรงงานอุตสาหกรรมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ อปท. เป็นอย่างมากในการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนไปจากกระทรวงอุตสาหกรรมให้มีความถูกต้อง เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการโรงงาน และประชาชนผู้เกี่ยวข้องต่อไป

นายประกอบ วิวิธจินดา
อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม

พระราชบัญญัติเขตพัฒนาภาคตะวันออก พ.ศ. 2561

เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๑
ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติ
เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
พ.ศ. ๒๕๖๑

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกให้เป็นระบบและโดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการประกอบพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทันสมัย สร้างนวัตกรรม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

“ความพิเศษของกฎหมายฉบับนี้ มันไม่ได้เริ่มมาจากกระบวนการตามปกติ แต่มาจากคำสั่ง คสช. ซึ่งประชาชนไม่มีส่วนร่วม การออกกฎหมายและกระบวนการต่าง ๆ อย่างเร่งรีบ และรวบรัด พ.ร.บ.อื้ออึง ยังไปยกเลิกกฎหมายปกติ 19 ฉบับ ทั้งกฎหมายผังเมือง, การใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ”

พระราชบัญญัติว่าด้วยเขตต์ปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๘

เล่ม ๕๒ หน้า ๑๔๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๗๘

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยเขตต์ปลอดภัยในราชการทหาร
พุทธศักราช ๒๔๗๘

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘)

น.อ. อาทิตยทิพพยาภา ร.น.

เจ้าพระยามวาท

พล. อ. เจ้าพระยาพิชโยนทรโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๘

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๕๖ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๕

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดบริเวณเขตปลอดภัยในราชการทหารแห่งกองทัพเรือ
ในท้องที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
พ.ศ. ๒๕๒๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕

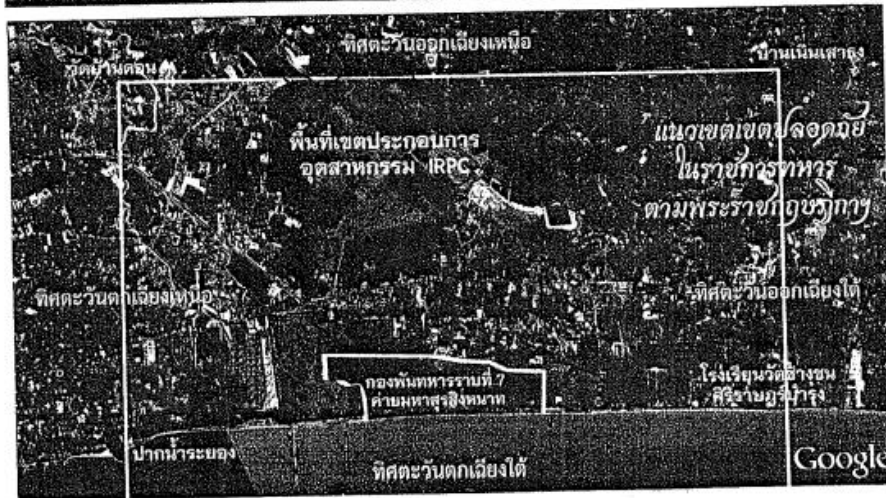
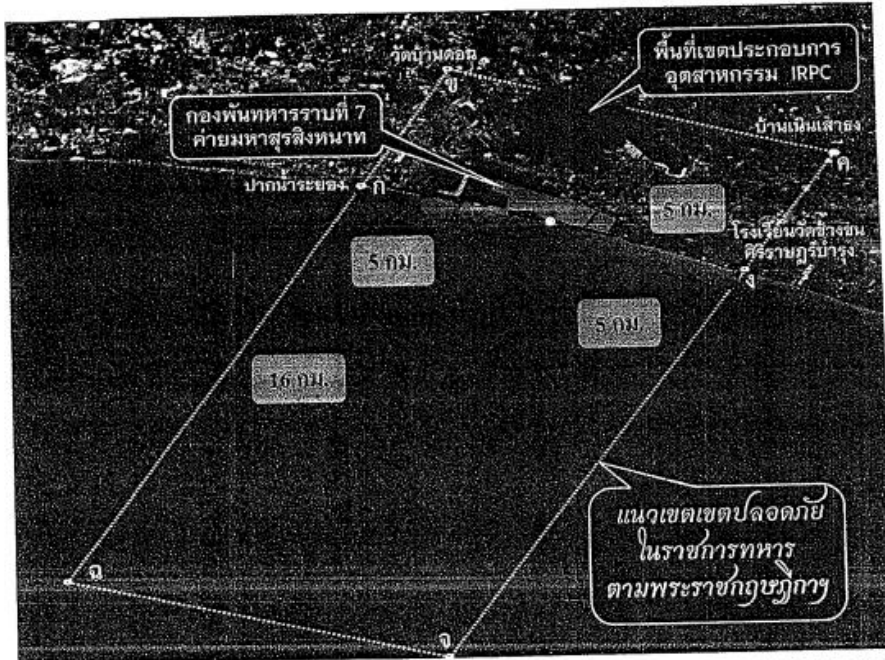
เป็นปีที่ ๓๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราช
โองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดบริเวณเขตปลอดภัยในราชการทหาร
แห่งกองทัพเรือ ในท้องที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยเขตปลอดภัย
ในราชการทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๘ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ภาพแสดงแนวเขตปลอดภัยทางทหาร
บริเวณโดยรอบ กองพันทหารราบที่ 7ฯ (ค่ายมหาสุรสิงหนาท)
ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

นาวาโท () ๒

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑

เล่ม ๕๕ ตอนที่ ๑๕๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๕

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณเขตปลอดภัยในราชการทหารแห่งกองทัพเรือ ในท้องที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๒๕”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้บริเวณซึ่งอยู่ในท้องที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นเขตปลอดภัยในราชการทหารแห่งกองทัพเรือ

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ป. ศิริสุวานนท์
นายกรัฐมนตรี

รับรองสำเนาถูกต้อง

นาวาตรี

(ประเมศวร์ คำชมภู)

นายทหารยุทธการ กองพันทหารราบที่ ๗๑

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ
การจัดขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๐

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ
การจัดขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ
ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

โดยที่เห็นเป็นการสมควรให้มีการรวบรวมและปรับปรุงแก้ไขวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการ
ถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน
เพื่อให้ส่วนราชการผู้ขอและเจ้าหน้าที่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน อันนำไปสู่การดำเนินการ
ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการ
ถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน
พ.ศ. ๒๕๕๐"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมือง
ใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๑

(๒) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๙๓/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๑ เรื่อง ระเบียบ
การจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๓) หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๕๔๘๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๓ เรื่อง การปฏิบัติ
เกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

(๔) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ส่วนมาก ที่ มท ๐๕๑๑.๒/๑๘๔ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม
๒๕๔๖ เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดิน
ของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๑

(๕) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๗๒๓/๑๑๐๕ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่อง
ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

(๖) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๓๔๔๓๑ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔ เรื่อง
ข้อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบวงการเมืองหรือส่วนราชการใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการ
บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งจัด
หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"การถอนสภาพ" หมายความว่า การดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๔ วรรคสอง (๑)
หรือ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่มีผลทำให้ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือที่ดินที่ได้มีการทวงห้าม
หรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองซึ่งมิได้ตกเป็นที่ราชพัสดุ เบื้องต้นสถานะหรือพื้นสภาพจาก
การเป็นที่ดินนั้น ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

"การจัดขึ้นทะเบียน" หมายความว่า การดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๔ พหิ แห่ง
ประมวลกฎหมายที่ดิน โดยการนำที่ดินของรัฐไปดำเนินการให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการของ
หน่วยงานนั้น ๆ โดยมีได้มีการจัดหรือแสวงหารายได้สำหรับรัฐหรือนำร่องท้องถิ่น

"การจัดหาผลประโยชน์" หมายความว่า การดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ หรือ
๑๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยการนำที่ดินของรัฐไปจัดหรือแสวงหารายได้สำหรับรัฐหรือนำร่องท้องถิ่น
ด้วยวิธีการจัดทำที่ดิน ใช้ประโยชน์ได้ ชื่อชาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าหรือให้เช่าซื้อ

"ทบวงการเมือง" หมายถึง หน่วยราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของราชการส่วนกลาง
ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐ

"จังหวัด" หมายความว่า จังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่ และให้หมายรวมถึงกรมที่ดิน กรมที่ดิน
ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครด้วย

"อำเภอ" หมายความว่า อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ซึ่งที่ดินตั้งอยู่

"สภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภา
เทศบาล สภาเมืองพัทยา หรือสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งที่ดินตั้งอยู่

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมที่ดิน

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ข้อ ๕ การขอดำเนินการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ ตาม
ระเบียบนี้ ผู้ขอต้องเป็นทบวงการเมือง และที่ดินที่ขอต้องเป็นที่ดินของรัฐที่อยู่ในพื้นที่ตามกฎหมาย
ว่าด้วยการผังเมือง และอยู่ในโซนหรือแผนการใช้ที่ดิน (Zoning) ตามที่จังหวัดกำหนดไว้เท่านั้น

ข้อ ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัย
ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑
คณะกรรมการ

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐทุกจังหวัด ดังนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย อธิบดี เป็นประธาน ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้อำนวยการเขตท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการ เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ เป็นกรรมการ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาก่อนรองและกำกับการใช้ที่ดินของรัฐในเรื่องของการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดทามลประโยชน์ ให้เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐ โดยคำนึงถึงการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการอนุรักษ์ที่ดินไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในอนาคต

(๒) พิจารณาราคา จำนวนเนื้อที่ ว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแผนงาน โครงการ และแผนผังการใช้ที่ดินหรือไม่ ที่ดินที่ขออยู่ในโซนหรือแผนการใช้ที่ดินตามที่จังหวัดกำหนดไว้ มีข้อขัดข้องทางด้านผังเมืองหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนเสนอแนะ และให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำที่ดินของรัฐไปดำเนินการตามระเบียบนี้

(๓) พิจารณากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการดำเนินการตามระเบียบนี้

(๔) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็น หรือให้ส่งเอกสารหลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

(๕) ปฏิบัติการอื่น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามนัยระเบียบนี้

ข้อ ๙ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม ถ้าในการประชุมคราวใดประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการด้วยกันคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน หากคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

๑๔

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๒ บรรทัดข้อใดซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายอภิรักษ์ เวชชาชีวะ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
23 Jan. 2550

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	วรรณี รุจิระเดช
วัน เดือน ปี เกิด	25 มิถุนายน 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดระยอง
ที่อยู่ปัจจุบัน	246/16 หมู่ 1 ตำบลละหาร อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง
ประวัติการศึกษา	หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ พ.ศ. 2545
ประวัติการทำงาน	<p>สถานที่ทำงาน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จังหวัดระยอง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ประกันคุณภาพและระบบงานวิศวกรรม ฝ่ายวิศวกรรม และเจ้าหน้าที่ประจำโครงการปฏิบัติการกิจ ปฏิบัติงานเต็มเวลาสังกัด โครงการโรงกลั่นน้ำมันดีเซลยูโร5</p> <p>สถานที่ทำงาน สหกรณ์บริการไออาร์พีซี จำกัด ตำแหน่ง กรรมการเงินกู้ สหกรณ์บริการไออาร์พีซี จำกัด</p> <p>สถานที่ทำงาน สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานไออาร์พีซี จำกัด ตำแหน่ง กรรมการเงินกู้สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานไออาร์พีซี จำกัด</p> <p>สถานที่ทำงาน สหภาพแรงงานพนักงานไออาร์พีซี บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ตำแหน่ง กรรมการฯ ฝ่ายคุ้มครองแรงงาน และผู้ช่วยเหรียญก</p> <p>สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลละหาร 164 หมู่ 1 ตำบล ละหาร อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง 21140 ตำแหน่ง คณะทำงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลละหาร</p>